

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

KIINAN STRATEGISET INTRESSIT ITÄ-AASIASSA

Pro gradu -tutkielma

Yliluutnantti

Kari Laurila

SM 5

Merisotalinja

huhtikuu 2016

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 5	Opintosuunta Merisotalinja
Tekijä Yliluutnantti Kari Laurila	
Opinnäytetyön nimi Kiinan strategiset intressit Itä-Aasiassa	
Oppiaine, johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Aika Huhtikuu 2016	Tekstisivuja 125 Liitesivuja 3
TIIVISTELMÄ <p>Kiina ja sen toiminta lähialueellaan on herättänyt jo pitkään kiinnostusta kansainvälisen politiikan ja strategian tutkijoiden joukossa. Kiinan merkittävä potentiaali on materialisoitunut viimeisten vuosikymmenien aikana taloudellisen ja sotilaallisen voiman kasvamisena. Kiinan ohella myös Itä- ja Kaakkois-Aasian alueet ovat herättäneet kiinnostusta. Itä-Aasia on yksi maailman väkirikkaimmista alueista ja sillä on erittäin oleellinen merkitys maailman talouden kasvun ja kehityksen kannalta. Maantieteellisesti aluetta määrittää meren ja meriyhteyksien hallitseva asema. Merelliset intressit ja merellisen voiman kasvattaminen näkyvät alueen valtioiden ulkopoliitikassa sekä käytännön toiminnassa. Varsinaista sotilaallista jännitettä ei ole vielä alueella havaittu, vaikka kaikki osapuolet ovat panostaneet sotilaallisen voimansa kasvattamiseen. Itä-Aasian merialueiden taloudellinen ja geopoliittinen merkitys on lisääntynyt 1970-luvulta alkaen potentiaalisten öljy- ja maakaasukenttien löytymisen myötä. Kamppailu energiaressursseista sekä geopoliittisesta vallasta ilmenee valtioiden välisinä kiistoina asumattomien saarten ja pienten luotojen omistuksesta. Itä- ja Etelä-Kiinan merillä käynnissä olevat aluekiistat yhdessä Aasian merkittävän globaalien aseman kanssa ovat suurimmat syyt kiinnostuksen taustalla. Kiinan kokonaisvoiman suuri koko ja huomattavan kokoinen kasvupotentiaali ovat aiheeseen perehtyneiden tutkijoiden joukossa mielipiteitä jakavia tekijöitä. Vaikka Kiinaa on tutkittu paljon, niin edelleen on vaikeaa todeta varmaksi, mitkä ovat sen tosiasiallisia kiinnostuksen kohteita ja päämääriä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Kiinan strategiset intressit sekä yleisellä että tutkimuksen kohdealueen tasolla. Lisäksi tarkoituksena on selvittää miten Kiinan intressit vaikuttavat sen lähialueen tulevaisuuteen ja valtarakenteeseen.</p> <p>Tutkielmassa syvennytään Kiinaan, sen intresseihin ja Itä-Aasian geopolitiikkaan. Pääasiallisina lähteinä käytetään aihetta käsittelevää tutkimus- ja analyysikirjallisuutta sekä Kiinan ja muiden alueella tai sen ympäristössä vaikuttavien valtioiden virallisia asiakirjoja. Tutkimuksen menetelmänä käytetään teoriasidonnaista laadullista sisällönanalyysia. Menetelmässä sekä lähdeaineistossa näkyy tutkimuksen teoreettinen näkökulma, joka perustuu rakenteelliselle realismille. Teorian ja menetelmän kautta tarkastelun kohteena ovat erityisesti Kiinan intressit ja niiden ilmeneminen suhteessa sen lähialueeseen ja sen valtarakenteeseen.</p> <p>Merkittävimpinä tuloksina todetaan, että Kiina hallitsee oman lähialueensa valtarakennetta. Kiina on alueellinen suurvalta, jonka valta-asema perustuu sen kokonaisvoimalle. Siksi on perusteltua todeta, että Kiinan intressinä on edistää ja turvata alueellinen valta-asemansa.</p>	

Sotilaallinen ja taloudellinen voima ovat keskeisiä välineitä joiden avulla Kiina pyrkii saavuttamaan tavoitteensa. Lähialueensa ulkopuolella Kiinan intressinä on edistää maailmanjärjestyksen moninapaisuutta. Tutkimuksen tekemisen myötä havaittiin, että Kiinan intressien toteuttamisessa meri on tärkeässä asemassa. Tämä johtuu sen lähialueen maantieteestä sekä geopolittisesta perusasetelmasta. Kiinan intressien osalta keskeisimmät tulokset näyttävät, että sen tavoitteena on säilyttää saavuttamansa alueellisen hegemonian asema lähialueellaan. Tähän tavoitteeseen se pääsee noudattamalla puolustusellisen realismin paradigman mukaista strategiaa. Kiinan suurimmat haastajat sekä vastavoimat sen lähialueella ovat Yhdysvallat ja sen kanssa läheisissä väleissä olevat valtiot.

Aineiston perusteella voidaan päätellä, että Kiinan aktiivinen toiminta omalla lähialueellaan tulee jatkamaan nykyisen kaltaista kehitystä. Kiina tulee säilyttämään oman valta-asemansa lähialueen valtarakenteessa ja se laajentaa omaa valtapiiriään entistä laajemmaksi. Mikäli Kiina onnistuu päämäärissään, on todennäköistä, että globaali valtarakenne muuttuu nykyisestä Yhdysvaltojen johtamasta yksinapaisesta järjestelmästä kohti moninapaisuutta.

AVAINSANAT

Kiina, hegemonia, strategiset intressit, Itä-Aasia, Kaakkois-Aasia, geopolitiikka

KIINAN STRATEGISET INTRESSIT ITÄ-AASIASSA

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN RAKENNE	3
2.1 Tutkimuksen lähtökohdat	3
2.1.1 Aikaisempi tutkimuskirjallisuus.....	4
2.1.2 Tutkimuksen rajaus.....	5
2.2 Teoreettinen lähestymistapa	6
2.2.1 Tieteellisen teorian rakentumisesta	7
2.2.2 Realismin yleiset teoreettiset lähtökohdat.....	8
2.2.3 Rakenteellinen realismi.....	9
2.2.4 Kritiikki realismia kohtaan.....	11
2.3 Tutkimusmenetelmät ja lähteet	12
2.4 Tutkimusongelma	14
3 KIINA	17
3.1 Poliittinen järjestelmä	18
3.2 Talous	20
3.2.1 Talouskasvun tausta.....	21
3.2.2 Kasvun hiipuminen.....	22
3.3 Asevoimat	24
3.3.1 Doktriini ja sen kehitys.....	25
3.3.2 Kiinan asevoimat tiivistetysti	27
4 KIINAN INTRESSIT JA NIIDEN RAKENTUMINEN	32
4.1 Kiinan ulkopoliittiset intressit	33
4.1.1 Suurvaltasuhteet.....	35
4.1.2 Suhde Yhdysvaltoihin	37
4.2 Kiinan sotilaalliset intressit	39
4.3 Taloudelliset tavoitteet.....	43
4.3.1 Talouskasvun ylläpitäminen.....	44
4.3.2 Energia- ja raaka-aineresurssien turvaaminen	49
4.4 Yleisen tason strategisten intressien hierarkia	50
5 KIINAN INTRESSIT LAAJASSA ITÄ-AASIASSA	54
5.1 Laaja Itä-Aasia Kiinan lähialueena.....	54
5.1.1 Itä-Kiinan meri.....	57
5.1.2 Etelä-Kiinan meri.....	61
5.2 Talouskasvu ja taloudellinen kehitys	65

5.2.1 Merellisten yhteyksien kehittäminen	65
5.2.2 Laajan Itä-Aasian talouskasvun ylläpitäminen	69
5.3 Alueellinen suurvalta-asema.....	71
5.3.1 Alueellinen johtajuus vai hegemonia?.....	72
5.3.2 Kiinan johtama alueellinen yhteistyö.....	74
5.3.3 Ulkoisen vaikutusvallan vähentäminen	76
5.4 Laajan Itä-Aasian turvallisuustilanne ja Kiinan sotilaallinen aktiivisuus	77
5.4.1 Sotilaallinen aktiivisuus laajassa Itä-Aasiassa	79
5.4.1.1 Harjoitustoiminta	80
5.4.1.2 Joukkojen liikkeet.....	83
5.4.1.3 Uudet suorituskyvyt.....	86
5.4.2 Kaukoyhteydet ja -aktiivisuus	88
5.5 Maailmanjärjestyksen moninapaisuus	89
6 KIINAN INTRESSIEN VAIKUTUKSET ALUEELLISEEN VALTARAKENTEeseen	91
6.1 Laajan Itä-Aasian valtarakenne	91
6.1.1 Valtiolliset toimijat.....	94
6.1.1.1 Taloudellinen vaikutusvalta	94
6.1.1.2 Geopoliittiset lähtökohdat.....	97
6.1.1.3 Liittolaissuhteet ja sotilaallinen voima	99
6.1.2 Ulkopuoliset toimijat.....	101
6.1.3 Valtarakenteen nykyinen muoto	103
6.2 Kiinan intressien luonne ja vaikutukset valtarakenteeseen	105
6.2.1 Defensiivinen ja offensiivinen realismi	105
6.2.2 Kiinan intressien luonne.....	107
6.3 Kehityssuunnat.....	108
6.3.1 Nykyisen kehityksen jatkuminen	109
6.3.2 Entistä vahvempi Kiina johtavassa asemassa	110
6.3.3 Tasapainoinen laaja Itä-Aasia	111
6.4 Laajan Itä-Aasian valtarakenteen globaali merkitys	112
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	115
7.1 Tutkimustulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiin	115
7.2 Keskeiset johtopäätökset ja vastaus tutkimusongelmaan.....	117
7.3 Luotettavuustarkastelu ja tutkimuksen käytettävyys.....	122
7.4 Pohdinta ja jatkotutkimusesitykset	124
LÄHTEET	126
LIITTEET	147

1 JOHDANTO

Kiinasta, sen nousemisesta suurvallaksi ja sen suurvalta-asehasta on kirjoitettu ja keskusteltu etenkin 2000-luvulla yhä enemmän. Toistuvina teemoina tässä keskustelussa ovat olleet Kiinan talouden korkeat kasvuluvut, kiinalaisten investoinnit maailmalla ja suuret taloudelliset panostukset asevoimien kehittämiseen. Kiinan taloudellisen painoarvon ja sotilaallisen potentiaalin kasvaessa on perusteltua kysyä, että mihin tämä kaikki mahdollisesti johtaa? Mitkä ovat Kiinan tavoitteet ja tarkoitusperät? Mitä tämä tarkoittaa läntisen maailman, Euroopan ja Suomen osalta? Yksiselitteisen vastauksen löytäminen edellä esitettyihin kysymyksiin on vähintäänkin haasteellista, koska varsinaista Kiinan kansallista strategiaa määrittävää asiakirjaa ei ole olemassa. Kuvan muodostaminen Kiinan kansallisen strategian osalta on monen tekijän summa, missä pääasiallisia virallisen tason lähteitä ovat uusin vuoden 2015 sotilasstrategia, talouskasvua määrittävät viisivuotissuunnitelmat ja ulkopoliittinen konsepti. Virallisten lähteiden sisällön yhdistämisen, vertailemisen ja analyysin kautta on mahdollista lähestyä Kiinan strategisen tason intressejä ja nähdä mihin suuntaan se on menossa ja mitä Kiina tavoittelee.

Kiinan nousemisen taloudellisesti merkittäväksi tekijäksi niin alueellisella kuin globaalilla tasolla on loogista, kun tarkastellaan maan taloudellisen kasvun kehitystä sekä tulevaisuuden kehitysnäkymiä. Talouskasvunsa myötä Kiina on noussut Yhdysvaltojen rinnalle ja lukuisten ennusteiden mukaan se tulee ohittamaan Yhdysvallat maailman suurimpana taloutena lähi-vuosikymmenien aikana. Kiinan talouden ilmiömäistä kasvua tarkasteltaessa on tosin syytä ottaa huomioon maan talouden alhainen lähtötaso, joka selittää suuret vuosittaiset kasvuluvut 1980-, 1990- ja 2000-luvuilla. Vuosituhannen vaihteen jälkeen talous on jatkanut kasvusuhdannaan, mutta hieman hillitymmin lukemin kuin edeltävillä vuosikymmenillä.

Rivivahvuutensa osalta mitattuna ja kalustolliset resurssit huomioiden Kiinan kansan vapautusarmeija on maailman suurin asevoima. Pelkkiä lukuja tuijottamalla saa helposti kuvan yli-voimaisesta ja mahtavasta asevoimasta. Suorituskykynsä osalta kansan vapautusarmeija on kuitenkin verrattain samalla tasolla kuin Ranskan tai Iso-Britannian asevoimat. Suurin puute on rajoitettu valmius sotilaallisen voiman projisoinnissa alueellisten painopisteiden sekä maanosien välillä. Tarve projisoida voimaa on noussut entistä akuutimmaksi Kiinalle sen laajentuneiden taloudellisten intressien ja niiden suojaamisen tarpeen myötä. Julkisessa keskustelussa Kiinaa ja Yhdysvaltoja verrataan usein sotilaallisesti keskenään. Maiden erilaiset ulko- ja geopoliittiset lähtökohdat sekä erilaiset intressit jätetään usein keskustelussa huomioimatta. Kiinalla ei ole nykyisellään samanlaisia edellytyksiä maailmanlaajuiseen sotilaalliseen läsnä-

oloon kuin Yhdysvalloilla. Kiina on oman lähialueensa ja Aasian tasolla sotilaallinen suurvalta, mutta kaukovaikutteisten aseiden, voiman projisointikyvyn ja merivoimiensa osalta sen asevoimien suorituskyky on puutteellinen suhteutettuna Kiinan tavoitteisiin ja Yhdysvaltojen asevoimiin. Näiden puutteiden korjaamiseksi maassa on käynnissä mittava asevoimien reformi jota rahoitetaan talouden kasvusta saaduilla tuotoilla.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten Kiinan strategiset intressit näkyvät laajassa Itä-Aasiassa ja miten ne vaikuttavat laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen. Tämä problematiikka muodostaa myös tutkimuksen tutkimusongelman Aihetta lähestytään selvittämällä ensin mitä ovat Kiinan strategiset intressit yleisellä tasolla kolmeen kategoriaan jaoteltuna. Kolme tutkimuskategoriaa on ulkopoliittiset -, taloudelliset - ja sotilaalliset intressit. Kategorioiden sisälle sijoittuvia intressejä ja niiden välisiä suhteita vertaillaan sekä analysoidaan, minkä perusteella saadaan selville se, mikä intressikategoria on hallitsevassa asemassa vai ovatko kenties kaikki kategoriat samanarvoisia. Tämän jälkeen intressien vertailun ja analyysin tulokset sidotaan tutkimuksen rajauksen mukaiselle maantieteelliselle alueelle. Tarkoituksena on selvittää miten aiemmin analysoidut Kiinan strategiset intressit vaikuttavat ja mitkä ovat keskeiset strategisen tason tavoitteet laajan Itä-Aasian alueella. Tutkimuksen kohdealueesta saatujen havaintojen perustalta siirrytään tarkastelemaan laajan Itä-Aasian nykyistä valtarakennetta, olennaisimpia toimijoita ja Kiinan intressien mahdollisia vaikutuksia niihin.

Tutkimus rakentuu teoreettista viitekehystä ja kysymyksenasettelua esittelevästä luvusta ja neljästä varsinaisesta pääluvusta. Ensimmäinen varsinainen pääluke käsittelee tutkimuksen kohteena olevaa Kiinaa tarkoituksenaan selvittää maan poliittista - ja taloudellista rakennetta sekä Kiinan asevoimien ominaispiirteitä. Toinen, kolmas ja neljäs pääluke keskittyvät ensin tarkastelemaan Kiinan strategisia intressejä yleisellä tasolla, niiden ilmenemismuotoja laajan Itä-Aasian alueella sekä Kiinan intressien mahdollisia vaikutuksia laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen. Päälukujen jälkeen oleva yhteenveto- ja pohdintaosio kokoaa yhteen tutkimuksen.

2 TUTKIMUKSEN RAKENNE

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Tieteellisiltä lähtökohdiltaan tämä tutkimus on strategian perustutkimusta, koska tarkoituksena on tuottaa tiedollisia ja teoreettisia perusteita päätöksenteolle.¹ Tutkimuksen kohde on Kiina ja sen intressit laajassa Itä-Aasiassa. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu rakenteelliselle realismille ja tutkimus toteutetaan teoriasidonnaisena laadullisena sisällönanalyysinä. Teoriasidonnaisuus ilmenee tutkimuksessa siten, että tutkimuksen lähdeaineistoa reflektoidaan ja käsitellään rakenteellisen realismin paradigman ja olettamien pohjalta. Rakenteellinen realismi soveltuu aiheen tarkastelemiseen², koska tutkimuksen keskiössä ovat suurvalta, alueellinen voimatasapaino, valtarakenne ja valta.

Lähtökohtaisesti Kiinaa koskeva tutkimus on globaalilla tasolla olevaa tai sitten sen lähialueelle keskittyvää. Kiinan lähialueeksi mielletään sen rajanaapurit sekä Itä- ja Etelä-Kiinan merialueet. Tutkimuksen maantieteellisinä painopistealueina ovat Kiinan lähialue ja tarkennettuna sen lähellä sijaitsevat merialueet, jotta tutkimuskohde voidaan rajata maantieteellisiltä lähtökohdiltaan mielekkäästi. Rajauksen tarkempi määritelmä sekä perustelut rajaukselle esitetään myöhemmin kappaleessa 2.1.2.

Kiinan ja Aasian alueen valtioiden tutkiminen on länsimaisista lähtökohdista olevalle ihmiselle haasteellinen tehtävä. Pasi Rutanen nimittää tätä problematiikkaa ”*näkemisen vaikeudeksi*”, jonka seurauksena useat länsimaisten ihmisten tekemät Kiinaa tarkastelevat artikkelit ja tutkimukset ajautuvat tahattomasti ”*sattuman varaiseksi hapuiluksi*”³. Erilaiset kulttuuritaustat saattavat aiheuttaa sen, että yksinomaan länsimaisista lähtökohdista tarkasteltuna kiinalaisen kulttuurin olennaiset asiat voidaan ymmärtää tahattomasti väärin. Tutkimuksen osalta on oleellista huomioda, että se on länsimaisen ja kiinaa taitamattoman ihmisen tekemä. Edellä mainituista haasteista huolimatta Kiinaa koskeva strategian tutkimus on mahdollista toteuttaa tukeutumalla olemassa oleviin julkisiin aineistoihin sekä tutkimuskirjallisuuteen, koska lähdemateriaalia on saatavissa englanniksi ja muilla länsimaisilla kielillä. Suomalaisessa strategian tutkimuksessa Kiinan strategisia intressejä ei ole juurikaan tutkittu. Länsimaisen kansainvälisiä suhteita koskevan tutkimuksen saralla aihetta on käsitelty enemmän etenkin Yh-

¹ Visuri, 1997, s. 449

² Tutkimuksessa käytettävän teoreettisen viitekehysten soveltuvuutta tutkimuskohteen analyysiin käsitellään yksityiskohtaisemmin kappaleessa 2.2.

³ Rutanen, 2003, s. 24 - 27

dysvalloissa. On kuitenkin huomioitava, että suurin osa tutkimus- ja analyysikirjallisuudesta on Yhdysvalloista lähtöisin. Yhdysvaltalaisesta taustavaikutuksesta johtuen Kiinaa tarkastellaan usein Yhdysvaltojen valtapoliittisena haastajana tai kilpailijana. Yhdysvaltalaisen tutkimus- ja analyysikirjallisuuden osalta ongelmana on sen tahaton painottuminen Kiinan päämäärien tarkasteluun suhteessa Yhdysvaltoihin. Siksi kyseisiä lähteitä tulee tarkastella lähdekritiikkiä käyttäen. Edellä käsitellyn yhdysvaltalaisen painotuksen sekä suomeksi kirjoitetun tutkimus- ja analyysikirjallisuuden vähäisen määrän takia on perusteltua todeta, että tälle tutkimukselle on olemassa selkeä tilaus ja oma paikkansa strategian ja kansainvälisen politiikan tutkimuskentällä.

2.1.1 Aikaisempi tutkimuskirjallisuus

Kiinaan keskittyvä aikaisempi tutkimuskirjallisuus strategian ja kansainvälisen politiikan tutkimusalalta on hyvin laajaa. Tämän tutkimuksen osalta relevanttia suomenkielistä tutkimusta on tehty Maanpuolustuskorkeakoulun strategian laitoksella⁴ ja ulkopoliittisessa instituutissa⁵. Kiinaa yleisesti käsittelevää tutkimusta on tehty Helsingin - ja Tampereen yliopistoissa. Helsingin yliopistolla tehdyt tutkimustyöt Kiinaan ja sen intresseihin liittyen käsittelevät pääasiallisesti talous- tai energiapoliittisia päämääriä joko Aasian alueella tai globaalissa mittakaavassa. Tampereen yliopistolla tehdyt tutkimustyöt keskittyvät enemmän Kiinan talouteen ja kehityssuuntien tutkimiseen.⁶

Kuten kappaleessa 2.1 todettiin. Suomeksi kirjoitettujen tutkimusten lisäksi Kiinaa tutkitaan etenkin pohjoisamerikkalaisessa tutkijayhteisössä paljon. Kiinnostusta selittää Yhdysvaltojen ulko- ja turvallisuuspoliittisen painopisteen siirtyminen Euroopasta ja Venäjältä kohti Aasiaa ja Tyyntä valtameriä (*Pivot Asia*). Pohjoisamerikkalaisen tutkimuksen teemoja ovat Kiinan nouseminen suurvallaksi ja Kiinan sotilaallisten uudistusten vaikutukset suhteessa sen lähi-alueeseen, maailmaan ja Yhdysvaltoihin. Sotilaallisten uudistusten osalta selkeän painopis-

⁴ Maanpuolustuskorkeakoulun strategian laitoksen Kiinan intresseihin keskittyvistä tutkimuksista mainittakoon Mika Harju-Seppänen (2006) ja Jaakko Valjus (2009). Harju-Seppänen tutkimuksessa keskitytään analysoimaan Kiinan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa julkilausuttuna doktriinina. Valjuksen pro gradu -tutkimus keskittyy aiheensa puolesta Taiwanin geopolitiittiseen asemaan. Tutkimuksessa ovat myös vahvasti esillä Kiinan ja Yhdysvaltojen ulko- ja turvallisuuspoliittiset tavoitteet Aasian alueella. Valjuksen tutkimuksen lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimuksista voidaan myös nostaa esiin työpaperin statuksella tehty Katri Kauhasen ja Sanna Veikkolan (2014) tutkimus Itä- ja Etelä-Kiinan merten aluekiistoista.

⁵ Ulkopoliittisen instituutin Kiinaan keskittyneitä tutkijoita ovat Jyrki Kallio (Kiinan poliittinen kulttuuri ja Itä-Aasian alueelliset kysymykset) ja Elina Sinkkonen (Kiinan sisä- ja ulkopoliittikka ja kansainvälinen politiikka Itä-Aasiassa).

⁶ Tämän tutkimuksen aiheeseen pääasiallisesti liittyvänä esimerkkinä Helsingin yliopiston tutkimuksista mainittakoon Heini Vatasen Pro gradu -tutkielma (2014), joka käsittelee Kiinan energiansaannin turvallisuuteen liittyviä tekijöitä Kiinan kansainvälisessä talouspolitiikassa.

teen muodostaa Kiinan merivoimia ja Tyynen valtameren voimatasapainoa käsittelevä kirjallisuus⁷.

Kiinan suurvallaksi nousemisen aihe on ollut tutkimuksen kohteena myös pohjoismaissa. Maanpuolustuskorkeakoulun ja Försvarshögskolanin strategian vuosikirja vuodelta 2007 *China Rising*, jonka teemana oli Kiinan nouseminen suurvallaksi ja entistä suuremmaksi globaalisti vaikuttajaksi.

2.1.2 Tutkimuksen rajaus

Strategian tutkimukselle ominaisesti tutkittava aihe on riippuvainen tarkasteltavasta ajanjaksosta, maantieteestä ja teorian asettamista rajoitteista. Näiden kokonaisuuksien pohjalta tutkittava aihe on rajattu ajallisesti, paikallisesti ja teorian asettamat erityispiirteet huomioiden.

Tutkimuksen ajallinen rajaus alkaa 2000-luvulta, koska tarkoituksena on tutkia Kiinan nykyisiä vallitsevia intressejä. Tämä näkyy tutkimuksessa siten, että käytetty lähdemateriaali painottuu 2000- ja 2010-luvuille. Tätä aiempi lähdemateriaali on pääosiltaan teoriakirjallisuutta joiden käyttäminen on perusteltua, koska tutkimuksessa käytetyn teorian pääteokset ajoittuvat 1900-luvun loppupuolelle. Joissakin kohdissa tutkimusta käytetään 2000-lukua vanhempaa lähdemateriaalia ainoastaan antamaan tarvittavaa perspektiiviä kokonaiskuvan hahmottamista varten.

Paikallisen rajauksen lähtökohtana on tarkastella Kiinaa ja *laajaa Itä-Aasiaa*. Laajalla Itä-Aasialla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa maantieteellistä aluetta johon kuuluu Itä-Aasian lisäksi Etelä-, Kaakkois-Aasian ja Intian valtameren osia. Paikallisen rajauksen määrittelemisessä on huomioitu maantieteen ja geopolitiikan vaikutukset. Kiinan ja laajan Itä-Aasian ohella paikallisessa rajauksessa painottuvat Itä- ja Etelä-Kiinan meret. Edellä mainittuja merialueita ja niiden määritelmiä käsitellään tarkemmin tutkimuksen viidennessä pääluvussa.

---

⁷ Esimerkkeinä Kiinan laivastoa ja Tyynen valtameren voimatasapainoa käsittelevästä kirjallisuudesta: Haddick (2014), Saunders, Yung, Swaine & Yang (2011) ja Yoshihara & Holmes (2010).

Kartta 1. – Tutkimuksen paikallinen rajaus – *laaja Itä-Asia*.⁸

Rakenteellisen realismin perusolettamuksen mukaan korkein mahdollinen yksittäinen toimija on valtio. Valtio ja valtioiden väliset suhteet ovat kaiken tarkastelun keskiössä ja teorian mukaisesti ne ovat mielekkäitä tutkimuskohteita. Tästä johtuen tutkimuksessa käytettävä lähde-materiaali painottuu Kiinan talous-, ulko- ja sotilaspolitiikkaan suhteessa laajaan Itä-Aasiaan sekä osittain myös muuhun maailmaan. Sisäpoliittisten tekijöiden tarkastelu jätetään tietoisesti vähemmälle huomiolle, koska realismin paradigman mukaan sisäpolitiikka on ymmärrettävä resurssien lähteenä valtion/suurvallan ulkopoliittiselle toiminnalle⁹. Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen asettamia rajoituksia avataan yksityiskohtaisemmin seuraavissa kappaleissa.

2.2 Teorettinen lähestymistapa

Seuraavaksi tarkastellaan ja avataan tutkimuksessa käytettävää teoriaa ja teoreettista viitekehystä, jonka pohjalta tutkimusongelmaa ja tutkimusaihetta tarkastellaan. Sisällöllisesti tämä alaluku jakautuu kolmeen osaan. Ensin pohditaan teorian merkitystä tieteenfilosofisista lähtökohdista tarkasteluna. Tämän jälkeen edetään tutkimuksessa käytettävän teoriakoulukunnan eli realismin perusolettamusten tarkasteluun. Kolmannessa ja viimeisessä alaluvun osassa

⁸ MKB-DESKKART, 2016

⁹ Sivonen (toim.), 2013, s. 22, (Fred Blomberg – Realismi ja strategian tutkimus)

keskitytään tarkastelemaan teoriakoulukunnan sisälle sijoittuvaa rakenteellisen realismin teoreettista katsantosuuntaa ja sen ominaispiirteitä.

2.2.1 Tieteellisen teorian rakentumisesta

Teoria on tieteellisen tutkimuksen lähtökohta, joka muodostuu kunkin teorian luonteelle ominaisista lähtökohtaolettamuksista. Teorian tarkoituksena on tarjota joko selittävä tai ymmärtävä näkemys meitä ihmisiä ympäröivästä maailmasta, tiedon saamisen olemuksesta ja niihin liittyvistä peruslähtökohdista. Tieteellisen teorian taustalla vaikuttavaa filosofista pohdintaa kutsutaan metateoreettiseksi tasoksi, jolla on suoranaisia vaikutuksia teorian muodostumiseen.

Tieteenfilosofisista lähtökohdista tarkasteltuna puhutaan ontologiasta, jossa merkitsevänä tekijänä on vastata kysymykseen maailman olemuksesta ja todellisuuden luonteesta. Jokaisella ihmisellä on yksilöllinen käsityksensä olemassaolostaan ja häntä ympäröivän maailman luonteesta¹⁰. Yksilöllisellä ontologisella taustaolettamuksella on tieteellisen tutkimuksen teorian valinnan kannalta merkittävä vaikutus, koska ihminen pyrkii luontaisesti valitsemaan teorian joka vastaa hänelle mieluista ontologista rakennetta. Toinen teoriavalintaa määrittävä tekijä on ihmisen käsitys siitä miten ympäröivästä maailmasta ja sen rakenteesta on mahdollista saada tietoa. Tätä käsitysmallia nimitetään epistemologiaksi tai tietokäsitykseksi. Ihmisen yksilölliset epistemologiset taustasitoumukset määrittävät miten tieteellisen tutkimuksen kohdetta lähestytään tiedon saamiseksi. Sipilän ja Koivulan mukaan yhteiskuntatieteissä ontologis-epistemologiset näkemykset ovat jaoteltavissa kahteen laaja-alaiseen tieteenteoreettiseen traditioon, jotka ovat selittävä ja ymmärtävä traditio. Näiden kahden tradition eroavaisuutena on niiden tapa mallintaa olemassa olevaa sosiaalista maailmaa.¹¹

Ymmärtävästä näkökulmasta katsottuna sosiaalinen maailma on säännöistä ja tarkoituksista rakentuva kokonaisuus, jossa kantavana ajatuksena on toimijan näkökulma. Maailma rakentuu sosiaalisten toimijoiden eli ihmisten tai ihmisen ja luonnon välisen vuorovaikutuksen kautta. Tässä ajattelussa korostuu ihmisen eli toimijan rooli havaintojen tekijänä ja sosiaalisen maailman ymmärtäjänä.¹²

Selittävässä näkökulmassa sosiaalinen maailma rakentuu erilaisten lakien ja sääntöjen ympärille. Nämä lainalaisuudet vaikuttavat siihen, että sosiaalinen maailma on itsenäinen toimijan

¹⁰ Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen, Saari, 1994, s. 77

¹¹ Sipilä & Koivula, 2013, s. 16

¹² Sipilä & Koivula, 2013, s. 17

näkökulmasta riippumaton kokonaisuus. Selittävän logiikan mukaan tämänkaltainen maailma on jossakin määrin ennustettavissa oleva ympäristö, missä samat asiat tapahtuvat aina samojen olosuhteiden vallitessa. Tieteellisen tutkimuksen tekemisen kannalta on tärkeää oppia yhdistämään tietyt olosuhteet niihin kuuluviin seuraamuksiin eli ymmärtää tieteellisessä tutkimuksessa usein esiintyviä syy-seuraussuhteita. Tämän kautta tiede pystyy selittämään sosiaalista maailmaa ja sen lainalaisuuksia.¹³

Jokainen yksilö käsittää maailman ja tiedon omista lähtökohdistaan ja sama ajatus koskee myös tieteellisiä teorioita. Tutkimuksen teoriavalintaan vaikuttavina tekijöinä ovat tutkijan oman ajattelun, tutkimuskohteen ja teorian tieteenfilosofisen sisällön yhteensopivuus.

2.2.2 Realismin yleiset teoreettiset lähtökohdat

Poliittinen realismi on strategian ja kansainvälisten suhteiden tutkimuksen yksi pääteorioista. Realismi on tieteenfilosofisilta lähtökohdiltaan maailmaa ja sen rakennetta selittävä teoria. Maailman rakennetta ja kansainvälistä politiikkaa tarkastellaan realismissa ihmiskunnan ja valtioiden välisten suhteiden historiaa refleктоimalla¹⁴. Realismissa ulkoinen todellisuus katsotaan olevan tarkastelijasta riippumaton ja kausaalisuhteiden löytäminen on mahdollista tieteen avulla. Tämä ankkuroi realismin hyvin vahvasti rationaaliseksi selittäväksi teoriaksi. Realismin teorian mukainen näkemys ihmisestä ja maailmasta on pessimistinen. Tätä näkemystä perustellaan historiallisilla tosiasioilla. Ihmisen perusluonteen tai kansainvälisen järjestelmän rakenteen katsotaan selittävän sitä, että kansainvälisiä suhteita hallitsee turvattomuus. Turvattomuuden ja valtioiden välisen epäluottamuksen katsotaan johtavan ihmisen luonteelle ominaiseen anarkian tilaan.

Turvattomuuden problematiikkaa nimitetään turvallisuusedilemmaksi, joka on nähtävissä ajattomana, universaalina ja toistuvana piirteenä valtioiden välisissä suhteissa. Realismin mukaan turvallisuusedilemma johtuu sekä valtioiden välillä vallitsevasta epäluottamuksesta että ihmiselle luontaisesta selviytymisvietistä. Selviytymisen lisäksi sekä ihmisen että valtioiden toimintaa ohjaa vallan ja voiman halu. Tämä selittää omalta osaltaan sitä miksi maailmassa ei voi olla pysyvää rauhan tilaa. Realismin pessimistisestä maailmankuvasta johtuen sodan ja konfliktien katsotaan olevan täysin luonnollinen ja toistuva asia anarkian sisällä. Sodan välttämisen ja turvallisuuden takaamisen lähteinä nähdään valtiomiesviisaus tai voimatasapainon aikaansaaminen.

---

¹³ Sipilä & Koivula, 2013, s. 17

¹⁴ Visuri, 1997, s. 203

Realismissa korkein tarkasteltava yksikkö on valtio, jonka katsotaan olevan ylin valtaa edustava taho jonka yläpuolella ei ole mitään erillistä auktoriteettia. Valtion tai valtioiden yläpuolella ei ole mitään, joka voisi muuttaa ja ohjata niiden toimintaa. Valtion toimintaa ohjaavana tekijänä ovat aiemmin mainittujen selviytymisen ja vallan sekä voiman tavoittelun lisäksi rationaalinen lähestymistapa kansainvälisiin suhteisiin. Valtioiden tulisi harkita päätöksistään tarkkaan niiden syy-seuraussuhteiden perusteella mahdollisimman objektiivisesti muiden valtioiden intressit huomioiden.

Historiaan nojaavan taustansa takia realismin katsotaan olevan luonnollinen jatkumo antiikin ajan ja renessanssin valtiomiestaito-opille. Varsinaisena kansainvälisten suhteiden tieteellisenä selittämistapana realismi vakiintui 1930-luvulla, jolloin sen oppien mukaisesti kyseenalaistettiin 1920-luvulla idealistisista lähtökohdista perustetun Kansainliiton mahdollisuuksia maailman rauhan takaajana. Realismin varsinaiseksi valtakaudeksi kansainvälisiä suhteita selittävänä teoriana katsotaan olleen kylmän sodan aikakausi, jolloin realismin kautta pystyttiin perustelemaan ja selittämään maailman tapahtumia lähes aukottomasti.

1980-luvulta alkaen realismin teorian sisällä koettiin, että vanhakantainen ihmisluontoon nojaava selitys anarkiasta valtioiden välillä ei ollut enää pätevä. Maailma oli selkeästi kahtiajakautunut kaksinapainen järjestelmä. Anarkian selitettiin johtuvan nimenomaan kansainvälisen järjestelmän rakenteesta. Tätä realismin sisällä olevaa katsantosuuntausta alettiin kutsua uusrealismiksi tehden ero klassiseen realistiseen katsantosuuntaukseen.

2.2.3 Rakenteellinen realismi

Realismin sisällä olevat katsantosuuntaukset jaotellaan nykyisellään klassisen realismin ja uusrealismin välillä. Klassisella realismilla ymmärretään realismin tulkinta, missä kansainvälisen politiikan luonne ja jatkuva valtakamppailu perustuu ihmisen luontoon kuuluvalla vallanhimolle ja pahuudelle. Uusrealismin argumentaatio keskittyy kuvaamaan maailman luonteen anarkistisena, koska suurvallat eivät pysty luottamaan toisiinsa ja kansainvälisen järjestelmän rakenne tuottaa sitä kautta turvattomuutta ja anarkiaa¹⁵. Rakenteellisen realismin¹⁶ luottamuspulan tilaa kuvataan klassisen realismin tapaan turvallisuusedilemmaksi, missä valtiot nähdään tasavertaisina ja rationaalisina toimijoina.

¹⁵ Uusrealistisen tarkastelun keskiössä ovat lähtökohtaisesti suurvallat, vaikka samaa ajattelumallia voidaan myös soveltaa pienempiin valtioihin.

¹⁶ Rakenteellisesta realismista käytetään nimitystä uusrealismi, kun halutaan korostaa sen eroa klassisesta realismista.

John Mearsheimerin mukaan maailmaa ja todellisuutta mallintavan teorian tulee rakentua loogisesti perusteltavissa olevien konkreettisten faktojen varaan¹⁷. Realismissa sosiaalinen maailma käsitetään anarkistisena paikkana, jossa toimijoina ovat valtiot. Toimijoiden päämäärinä ovat ihmisluonnolle ominainen selviytyminen. Kenneth Waltzin mukaan valtioiden tulee selviytyäkseen luottaa olemassa oleviin turvallisuutta generoiviin resursseihinsa tai turvallisuutta luoviin erillisjärjestelyihin, joista esimerkkinä voidaan pitää sotilaallista liittoutumista¹⁸. Hänen näkemyksessään korostuu kuitenkin hyvin vahvasti ajatus siitä, että viime kädessä anarkian keskellä vastuu selviytymisestä on valtiolla itsellään.

Tässä tutkimuksessa käsiteltävää aihetta lähestytään ja analysoidaan rakenteellisen realismin näkökulmasta, joka on lähtökohtiensa ja teoriaperinteensä kautta tarkasteltuna selkeästi selitettävä teoria. Rakenteellisen realismin suuntauksen ytimessä on systeemiperustainen selitys sille, miksi kansainvälinen järjestelmä pakottaa valtiot tavoittelemaan valtaa ja turvallisuutta, vaikka valtioiden yksilöllinen ominaispiirre viittaisikin muunlaiseen toimintaan. Toisin sanottuna kansainvälisen järjestelmän rakenne ja sen ominaisuudet muodostavat valtioiden toiminnalle reunaehdot, joita niiden on pakko noudattaa selviytyäkseen kilpailussa muiden valtioiden kanssa. Valtioiden välisen kilpailun kohteina ovat valta ja turvallisuus¹⁹.

Rakenteellisen realismin systeemilähtöisen loogisen ajatusmallin hahmottamisen tukena käytetään usein erilaisia voimatasapainomalleja. Voimatasapainoajattelun kantavana ideana on valtioiden koon, sijainnin ja resurssien tarkastelu. Jako suurvaltoihin ja pienempiin valtioihin on keskeisessä asemassa voimatasapainomallissa. Alun perin voimatasapainoajattelu koski kylmän sodan aikakautta, jolloin nähtävissä oli rakenteellisen realismin selittämiskykyyn hyvin soveltuva yleistilanne kahden suurvallan tasapainottaessa maailman kansainvälispoliittista järjestystä.

Tutkimuksen aiheeseen sidottuna voimatasapainoa voidaan selittää seuraavan esimerkin kautta. Kiinan selkeää voimaa tasapainottaakseen pienemmät valtiot kuten Japani, Taiwan ja Etelä-Korea hakevat turvaa liittoutumalla ja syventämällä yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa. Tästä johtuen valtioilla joilla on huomattavasti suuremmat resurssit suhteessa muihin maailman tai lähialueen valtioihin on oma erityinen asemansa rakenteellisen realismin sisällä. Suurvaltojen toiminta ja luonne määrittävät kansainvälisen järjestelmän rakennetta, koska ne luovat niin

¹⁷ Mearsheimer, 2001, s. 29 - 30

¹⁸ Waltz, 1979, s. 111

¹⁹ Sivonen (toim.), 2013, s. 18, (Fred Blombergs – Realismi ja strategian tutkimus)

maailmaan kuin lähialueilleen voimatasapainottelua vaativia tilanteita. Suurvaltojen luonteen tulkitsemiseksi on rakenteellisen realismin sisällä käyty keskustelua siitä ovatko suurvallat pohjimmiltaan offensiivisiä vai defensiivisiä. Suurvallan toiminta ja sen tarkoitusperät viestittävät tutkijoille ovatko ne aggressiivisia ja laajentumishaluisia vai tyytyvätkö ne vallitsevaan yleistilanteeseen ja tasapainon tavoittelemiseen.

Perusteluna teoriavalinnalle tämän tutkimuksen osalta on nähtävä seuraavat kokonaisuudet. Ensinnäkin rakenteellinen realismi edustaa perusnäkemysineen hyvin läheisesti tutkijan omaa näkemystä kansainvälisestä järjestelmästä, turvallisuus- ja suurvaltapolitiikasta. Toiseksi rakenteellinen realismi on selittämiskykynsä ansiosta järkevä lähestymistapa Kiinan kaltaista suurvaltaa ja sen strategisia intressejä tutkittaessa.

2.2.4 Kritiikki realismia kohtaan

Rakenteellista realismia sekä realismia kohtaan ylipäätään on esitetty paljon kritiikkiä johtuen sen pitkällisestä valta-asemasta kansainvälisen politiikan tutkimuksen alueella. Etenkin kylmän sodan jälkeen realismia kritisoitiin sen kyvyttömyydestä selittää maailman vallitsevaa tilannetta ja rakennetta. Myös uusien turvallisuuteen liittyvien uhkien kuten terrorismin kohdalla realismin selittämiskyvyn katsotaan olevan puutteellinen. Blombergsin mukaan realismia pidetäänkin näihin syihin vedoten jo ohitettuna teoriana kansainvälisen politiikan tutkijoiden keskuudessa²⁰. Tosin realismin kuten muidenkin kansainväliseen politiikkaan keskittyvien teorioiden kohdalla tulee ymmärtää niiden peruslähtökohdat ja se, että teorioiden ominaispiirteistä johtuen niiden selittämisen tai ymmärtämiskyky soveltuu kullekin teorialle spesifioidun tutkimuksen tekemiseen. Esimerkiksi Euroopan Unionia ja Euroopan alueen integraatiokehityksen taustoja ei ole mielekästä tutkia realismin näkökulmasta vaan pikemminkin liberalismia kautta sen realismista eroavan myönteisen ihmiskuvan takia. Euroopan Unioni on klassinen esimerkki, jolla liberalistit osoittavat realismin olevan vajavainen teoria, koska realismin paradigman mukaan valtioiden välinen pyyteetön integraatiokehitys ja tasa-arvo eivät voi olla todennäköisiä kehityssuuntia valtioiden välisissä suhteissa. Realismia kautta tarkasteltuna aiheesta toki saadaan aikaiseksi tutkimus, mutta tutkimuksen laajuus ja kattavuus saataisi jäädä hyvin kapeaksi, mikäli tutkimuksessa pysytään täysin uskollisena realismin paradigmalle.

²⁰ Sivonen (toim.), 2013, s. 5 (Fred Blomberg – Realismi ja strategian tutkimus)

2.3 Tutkimusmenetelmät ja lähteet

Tutkimusmenetelmällä on merkittävä vaikutus tutkimuksen rakenteessa. Menetelmän tulee sopia tutkimusaiheen käsittelemiseen sekä tutkimusaineiston analysointiin. Tämän tutkimuksen menetelmäksi on valittu teoriasidonnainen laadullinen sisällönanalyysi. Kyseisessä menetelmässä korostuu tutkimuksen teoreettisen näkökulman vaikutus. Teoria määrittää tutkimusaineiston laadun ja sen suuntautumisen. Toisin sanottuna teoria asettaa rajat aineistolle. Teoriasidonnaisen laadullisen sisällönanalyysin avulla pyritään saamaan käsitys tutkimuskohteesta pelkistetyssä ja tiivistetyssä muodossa. Menetelmää voidaan myös nimittää eräänlaiseksi laadulliseksi tekstianalyysiksi, jossa tarkoituksena on etsiä lähdeaineistosta merkityksiä ja lähteiden sisältöä pyritään kuvailemaan sanallisesti.²¹ Sisällönanalyysi kokonaisprosessina koostuu kahdesta kokonaisuudesta, joita Pertti Alasuutari nimittää ”*Havaintojen pelkistämiseksi ja arvoituksen ratkaisemiseksi*”.²² Seuraavaksi käsitellään sisällönanalyysin kahdesta tasosta ensimmäistä eli havaintojen tekemistä ja niiden pelkistämistä tutkimusmateriaaliksi.

Ennen varsinaista analyysia on tarkoituksenmukaista määrittää analyysiyksikkö, joka luo perustaa aineiston pelkistämislle. Analyysiyksikkö ymmärretään työkaluna analyysin sisällä tutkittavan aiheen ymmärtämiselle ja sisäistämislle. Näihin yksiköihin luokitellaan käytettyjen lähteiden asiasisältö. Analyysiyksiköllä tarkoitetaan yksittäistä sanaa, lausetta tai päättelyketjua. Analyysiyksikön määrittämisessä ohjaavina tekijöinä ovat tutkimusongelma sekä lähdeaineiston laatu, määrä ja suuntautuneisuus johonkin tiettyyn näkökulmaan.²³

Pelkällä luokittelulla ei saada aikaiseksi analyysia ja tulkintaa, vaan pikemminkin tutkimustyön kehikko, jossa kuvaillaan erilaisten lähteiden sisältämää informaatiota. Siksi analyysin pitääkin edetä seuraavalle tasolle eli tutkimusaineiston asettaman arvoituksen ratkaisuun.

Koska tässä tutkimuksessa erilaiset yksittäisen valtion intressit ovat keskeisessä asemassa, muodostuvat tutkimuksen analyysiyksiköt nimenomaan Kiinan intressien perustalle. Tutkimuksessa käytetään analyysiyksikköinä poliittisia, taloudellisia ja sotilaallisia intressejä.

Sisällönanalyysin analyysiyksiköiden määrittämisen jälkeen siirrytään lähdeaineiston luokitteluun eli klusterointiin, jossa tarkoituksena on käydä läpi aineistosta ilmeneviä samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia ja luoda niiden pohjalta analyysiluokkia. Luokkien nimeäminen

²¹ Tuomi & Sarajärvi, (2004), s. 105

²² Alasuutari, (2011), s. 50

²³ Tuomi & Sarajärvi, (2004), s. 112

omiksi ryhmikseen auttaa tutkimuskohteen jäsentämistä sekä tiivistämistä tutkimuksen kannalta järkevän kokoiseksi kokonaisuudeksi. Samaan luokkaan ryhmitellään sanat, ilmaisut, tekstisisällöt ja ajatukset, jotka sisältävät samankaltaisen merkityksen. Toisaalta sama sana tai ajatus voidaan myös ryhmittää useaan luokkaan kuuluvaksi riippuen sen kontekstista.²⁴ Klusteroinnin jälkeen aineisto käsitteellistetään eli abstrahoidaan, jonka perusteella erotellaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto. Abstrahoinnin tuloksen pohjalta luodaan yleisiä teoreettisia kokonaisuuksia ja käsitteitä.

Menetelmäkokonaisuutena laadullinen sisällönanalyysi on jaoteltavissa kolmeen eri luokkaan joiden pohjalta analyysi voidaan toteuttaa. Yleisesti luokkina pidetään aineistolähtöistä, teoriasidonnaista ja teorialähtöistä laadullista sisällönanalyysia. Tässä tutkimuksessa käytetään tutkimusmenetelmänä teoriasidonnaista laadullista sisällönanalyysia. Teoriasidonnaisuus näkyy menetelmässä siten, että lähdeaineiston luokittelu perustuu valittuun teoreettiseen viitekehukseen eli rakenteelliseen realismiin. Teorian merkitys näkyy tutkimuksessa vahvasti siten, että aineistosta poimitaan esiin vain teorian kannalta oleelliset asiat²⁵. Valitun tutkimusmenetelmän luonteeseen kuuluu tietynmuotoisen analyysirungon muodostaminen siten, että aineiston esittämät tiedot voidaan jaotella joko rungon sisälle tai sen ulkopuolelle kuuluviksi.

Analyysirungon muodostamisen lähtökohtana on valikoida aineisto, joka sopii valitun teorian paradigmaan. Siksi aineistossa painottuvat voimatasapainon, kansainvälisen järjestelmän ja suuvaltopolitiikan teemat. Käytännön ilmentyminä aineistosta voidaan mainita Kiinan asevoimia ja maan ulkopolitiikkaa käsittelevä tutkimuskirjallisuus ja viralliset Kiinan kansantavallan asiakirjat. Analyysirungon muodostamiseen vaikuttaa myös olennaisesti tutkimuksen rajaus, joka asettaa aineistolle kronologiset ja maantieteelliset reunaehdot. Tämä näkyy tutkimuksessa siten, että tutkimukseen valittu lähdeaineisto on julkaistu pääsääntöisesti 2000- ja 2010-luvuilla sekä kohdentamalla analyysi maantieteellisesti määritetylle tutkimusalueelle. Kiinan globaali toiminta ja siihen liittyvät intressit jätetään tietoisesti analyysin suhteen toissijaiseen asemaan tiedostaen kuitenkin niiden riippuvuussuhteen ja merkityksen suhteessa tutkimusongelmaan.

Teoriasidonnainen laadullinen sisällönanalyysi on menetelmänä yhteensopiva tutkimusongelman mukaisen arvoituksen ratkaisemiseen. Mahdolliset haasteet analyysin tekemiselle sekä Kiinan tutkimiselle ylipäätään tiivistyvät tämän tutkimuksen osalta kahteen faktaan – henkilökohtaiseen kielitaitoon ja käytettävissä olevaan julkiseen Kiinan valtiollisten strategia-

²⁴ Tuomi & Sarajärvi, (2004), s. 112 - 113

²⁵ Alasuutari, (2011), s. 40

/asiakirja-aineiston niukkuuteen. Tutkimuksen kohteena olevan valtion virallisen kielen osaamattomuus rajaa käytettävissä olevan tutkimusmateriaalin ja lähdeaineiston käsittämään pääasiallisesti englanninkielistä materiaalia sekä englanniksi käännettyjä Kiinan virallisia strategia-asiakirjoja. Toinen Kiinaa koskeva haaste strategian ja kansainvälisen politiikan tutkimuksen osalta on sen julkisten valtiollisten strategia-asiakirjojen suhteellisen vähäinen määrä länsimaisiin demokratioihin verrattuna.

2.4 Tutkimusongelma

Tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan Kiinan strategisia intressejä laajan Itä-Aasiaan alueella. Tarkastelun etusijalla ovat strategiset intressit, joilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sellaisia tavoitteita tai päämääriä, jotka ovat Kiinalle ensiarvoisen tärkeitä. Strategisten intressien tarkastelu toteutetaan realismin teorian paradigman saneleman analyysirungon sisällä. Analyysirunko muodostuu kolmesta kategoriasta joiden kautta määritetään Kiinan ulkopoliittiset, sotilaalliset ja taloudelliset intressit. Näistä kolmesta kategoriasta määritellään ensin ne tekijät, jotka muodostavat laajemman globaalin viitekehyksen Kiinan yleisten strategisen tason tavoitteiden ja intressien osalta. Yleisiä globaalin tason intressejä tulee tarkastella suhteessa Kiinan lähialueeseen – laajaan Itä-Aasiaan. Tällöin tarkastelu keskitetään Kiinan toimintaan alueella. Tarkastelu keskitetään kuitenkin sellaisiin teemoihin jotka ovat merkityksellisiä laajan Itä-Aasian kannalta. Tämän pohjalta nousee esiin kaksi teemaa: Kiinan intressit laajassa Itä-Aasiassa ja niiden vaikutukset alueella vallitsevaan valtarakenteeseen.

Tämän pohjalta tutkimuksen tutkimusongelmaksi on määritelty:

- Miten Kiinan strategiset intressit näkyvät laajassa Itä-Aasiassa ja miten ne vaikuttavat alueen valtarakenteeseen?

Tutkimusongelmaa tarkennetaan seuraavilla neljällä alakysymyksellä joista yksi on taustoittava kysymys ns. nollakysymys:

0. Millainen Kiina on poliittiselta, taloudelliselta ja sotilaalliselta rakenteeltaan?

Taustoittavan kysymyksen esittämisen perusteluna on se, että Kiinaa on tutkittu suomalaisessa strategian ja kansainvälisen politiikan tutkimuksessa varsin vähän. Lisäksi on perusteltua ankkuroida tutkimuksen analyysirungon osa-alueiden nykyiset tilat, jotta tarkempi analyysi voidaan toteuttaa tutkimuksen myöhemmissä vaiheissa.

1. Mitkä ovat Kiinan strategiset intressit?

- Mitä intressi tarkoittaa?
- Mitkä tekijät vaikuttavat intressien muodostumiseen?
- Mikä on intressien keskinäinen tärkeysjärjestys vai ovatko ne vahvasti linkittyneitä toisiinsa?

Lähestyäkseen Kiinan strategisia intressejä ja päämääriä on ensin määritettävä mitä niillä tarkoitetaan strategian ja kansainvälisen politiikan tutkimuksessa realismin näkökulman kautta tarkasteltuna. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että Kiinan asema maailmanpolitiikassa ja globaalissa valtarakenteessa vaikuttaa sen strategisten intressien muodostumiseen. Tutkimuksen lähtökohtana on, että Kiina on alueellinen sekä globaali suurvalta ja että sen intressit ovat näin ollen suurvallan intressejä. Toinen strategisia intressejä koskeva mielenkiinnon kohde kohdistuu itse intresseihin ja siihen mitkä tekijät vaikuttavat niiden muodostumiseen. Kolmas määritettävä asia on intressien keskinäinen suhde, jonka tarkastelulla saadaan perusteet seuraavaan alakysymykseen vastaamiselle.

2. Miten Kiina toteuttaa intressejään laajassa Itä-Aasiassa?

- Millaisia intressejä Kiinalla on laajassa Itä-Aasiassa?
- Miten Kiinan intressit näkyvät kohdealueella käytännön tasolla?

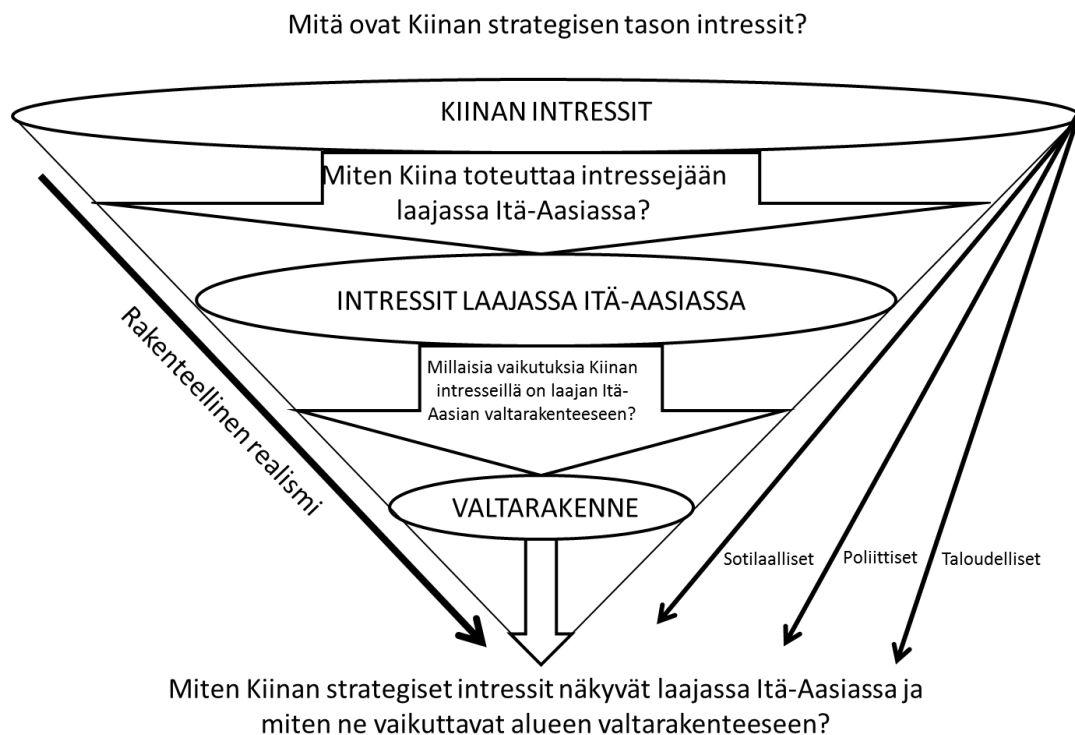
Globaalin tason intressien osalta mielenkiinto laajan Itä-Aasian alueella kohdistuu niiden käytännön tason ilmenemiseen tutkimuksen ajallisen rajauksen puitteissa. Alueellisella tasolla toimintaympäristö on erilainen suhteessa Kiinan globaaliin asemaan ja tämä heijastuu myös omalta osaltaan Kiinan intressien toteuttamiseen ja niiden ilmenemiseen.

3. Minkälaisia vaikutuksia Kiinan intresseillä on laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen?

- Millainen on laajan Itä-Aasian valtarakenne?
- Ovatko Kiinan intressit perusluonteeltaan offensiivisiä vai defensiivisiä?
- Miten laajan Itä-Aasian valtarakenne kehittyy?
- Millaisia vaikutuksia valtarakenteen kehityksellä on globaalilla tasolla tarkasteltuna?

Kiina on merkittävä valtio laajan Itä-Aasian valtarakenteen kannalta ja sen globaalien sekä alueellisen tason intresseillä on vaikutuksia valtarakenteen muotoon. Sen merkittävästä ase-

masta johtuen on perusteltua väittää, että Kiina määrittää alueen valtarakennetta sekä sen tulevaisuuden kehitystä omalla toiminnalla. Lähtökohta oletuksena on, että Kiina toteuttaa defensiivisen realismin mukaista valtapolitiikkaa alueella. Tarkastellakseen Kiinan intressien ja sen harjoittaman valtapolitiikan vaikutuksia on kuitenkin ensin tarkasteltava alueen nykyistä vallitsevaa valtarakennetta tarkemmin, jotta saadaan perusteet laajan Itä-Aasian valtarakenteen tulevaisuuden kehityksen arvioimiselle. Edellä ilmenneiden asioiden lisäksi mielenkiinto kohdistuu alueen valtarakenteen merkitykseen globaalien valtarakenteiden osalta sekä siihen tuleeko se korostumaan tulevaisuudessa. Kuvassa 1. on esitetty tutkimuksen rakenne sekä suunnitelma, jonka kautta tutkimusongelmaa lähestytään sen ratkaisemiseksi.

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys

3 KIINA

Kiina ja kiinalaiset omaavat erittäin pitkän ja menestyksekkään historian. Kiinalaisen kulttuurin tuottamat ilmiöt, tavat, keksinnöt ja perintö ovat tunnettuja ympäri maailman. Tästä syystä johtuen kiinalaiset ovat ymmärrettävästi hyvin ylpeitä omasta kulttuuristaan ja historiastaan. Historiansa osalta kiinalainen kulttuuri on vuosituhansia vanha. Kiinan asema Aasian muiden kulttuurien ja kansojen keskellä on kiistattomasti yliverlainen johtuen maan historiallisesta valta-asemasta alueella. Kiinan valta-asema perustui vahvalle kulttuuriselle, poliittiselle ja taloudelliselle ylivertaisudelle, minkä takia monet naapurimaat omaksuivat kiinalaisia tapoja, ajatuksia ja ennen kaikkea nämä maat maksoivat Kiinalle veroja. Verojen tai tribuuttijärjestelmän ajatuksena oli maksaa kiinalaisille veroa siitä, että sen alapuolella olevat valtiot saivat käydä kauppaa Kiinan markkinoilla. Verojen maksaminen tribuuttijärjestelmän kautta takasi alueellisen rauhan.²⁶ Historiallisen valta-aseman perinne ja siitä kumpuavat ajatusmallit näkyvät edelleen kiinalaisten maailmankuvassa. Kiinalaiset mieltävät itsensä mielellään Aasian keskipisteeksi historiansa perusteella. Tätä mieltymystä osoittaa myös maan kiinankielinen nimi, joka tarkoittaa keskustan valtakuntaa. Historiaan nojaava maailmankuva näkyy kiinalaisten tavassa mallintaa ympäröivää maailmaa.

Väestönsä lukumäärän perusteella Kiina on maailman suurin valtio. Pinta-alaltaan se on maailman kolmanneksi suurin valtio. Huomattavan suuresta pinta-alastaan johtuen Kiinalla on myös pitkä raja naapurivaltioidensa kanssa. Kiinan rajan kokonaispituudesta hieman alle puolet on rantaviivaa.²⁷ Topografisesti tarkasteltuna Kiinan voi jakaa kolmeen alueeseen. Ensimmäinen selkeä oma topografinen alue on maan länsi- ja koillisosassa sijaitseva vuoristoinen ylänköalue, jossa sijaitsevat Tiibetin ylänkö ja Himalajan vuoriston pohjoisrinteet. Ylänköalueelle ominaisia piirteitä ovat vuoristojen lisäksi aavikkojen esiintyminen. Toinen topografinen alue on maan pohjois-, luoteis- ja koillisosia hallitseva matalampi ylänköalue, jolle ominaista ovat suuret kuivat tasangot, aavikot ja arot. Viimeinen topografinen alue on maan itä- ja koillisiin keskittyvä tasanko- ja alankoalue. Tälle alueelle ominaisia ovat joet, jokilaaksot, suistoalueet ja viljelyyn soveltuvat alangot. Kiinan suurimmat kaupungit, satamat ja parhaimmat viljelymaat sijaitsevat tällä viimeiseksi mainitulla alueella.

Ilmastollisesti tarkasteltuna Kiina kuuluu kolmeen eri ilmastovyöhykkeeseen. Pohjois-Kiinan osalta, mukaan luettuna pääkaupunki Peking, ilmasto on viileää. Eteläisimmät osat Kiinaa kuuluvat subtrooppiseen vyöhykkeeseen. Näiden kahden vyöhykkeen väliin jäävä alue on

²⁶ Roy, 2013, s. 11 - 12

²⁷ Kiinan maarajan pituus on 22 457 Km ja rantaviivan pituus on 14 500 Km. Central Intelligence Agency, 2015

lauhkean vyöhykkeen aluetta. Rannikkoalueiden ja merenkulun osalta ilmasto on pääasiallisesti suosiollinen, koska meri ei jäädy talvikuukausien aikana. Sulana olevat vedet mahdollistavat ympärivuotisen merenkulun. Kiinan rannikkoalueille ominaisia luonnonilmiöitä ovat taifuunit sekä runsaat monsuunisateet, jotka asettavat omat haasteensa merenkulun turvallisuudelle.

Historiaan, kiinalaiseen maailmankuvaan ja maantieteeseen keskittyneen lyhyen alustuksen jälkeen keskitytään tarkastelemaan tämän tutkimuksen osalta oleellisia kokonaisuuksia eli Kiinan poliittista järjestelmää, taloutta ja sen rakennetta sekä maan asevoimia.

3.1 Poliittinen järjestelmä

Kiinan kansantasavalta on poliittiselta järjestelmältään yksipuolueinen sosialistinen valtio²⁸. Valtion johtava puolue on ollut Kiinan kommunistinen puolue vuodesta 1949 lähtien, jolloin Mao Tsetungin johtamat kommunistit voittivat Kiinan sisällissodan. Yksipuoluejärjestelmän ansiosta Kiinan poliittinen päätöksentekojärjestelmä oli etenkin Maon (1949 - 1976) ja Deng Xiaopingin (1978 – 1989) aikana hyvin vahvasti henkilösidonainen järjestelmä. Poliittinen päätöksenteko henkilöityi muutamille ihmisille, jonka seurauksena henkilösuhteiden merkitys valtion korkeimmissa poliittisissa elimissä oli vahvaa. Toisin sanottuna Maon ja Dengin aikana toteutettiin epämuodollisiin henkilösuhteisiin ja vahvaan auktoriteettiin perustuvaa valtaa.²⁹ Tämänkaltaiseen vahvaan auktoriteettiin perustuvaa valtaa kuvastaa hyvin Maon vuonna 1958 aloittama ”suuri harppaus”, jonka tavoitteena oli tehdä Kiinasta vahva terästä tuottava nykyaikainen teollisuusvaltio. Seuraamukset eivät olleet tavoitellun kaltaisia, koska keskittyminen teräksen tuotantoon heikensi ruoan tuotantoa. Tämän seurauksena oli miljoonien ihmisten ahdinko nälänhädän kourissa. Toisena esimerkkinä auktoriteetin vallasta voidaan pitää Maon epäonnistunutta yhteiskunnallista kokeilua ”kulttuurivallankumousta” (1966 – 1976), joka ajoi Kiinan taloudelliseen sekä poliittiseen kaaokseen.³⁰ Dengin auktoriteetin osoitukset olivat Kiinalle ja sen kansalaisille suotuisampia ja hänen vahvan johtamisen seurauksena uudistettiin maan talouden rakennetta. Jälkeenpäin tarkasteltuna Dengin ansioksi on todettu Kiinan nykyisen taloudellisen voiman perustan luominen.

²⁸ Tosiasiallisesti Kiinassa on kommunistisen puolueen lisäksi kahdeksan muuta puoluetta, mutta niiden poliittinen toiminta on vahvasti maan pääpuolueen valvonnassa. Ks. Chunsan - The Diplomat, 25.8.2012 ja Saich, 2005, s. 91

²⁹ Harju-Seppänen, 2006, s. 9

³⁰ Zetterberg (toim.), 2006, s. 970 (Seppo Hentilä – Kylmän sodan, muurien murtumisen ja uuden epävarmuuden aika)

Kylmän sodan jälkeen ja 1990-luvulle siirryttäessä auktoriteettiin perustuva valta vähentyi, mutta henkilösuhteiden merkitys ei ole kadonnut mihinkään Kiinan poliittisesta järjestelmästä. Tony Saichin mukaan henkilökohtainen valta sekä henkilöiden väliset suhteet ovat edelleen määrittäviä tekijöitä sekä kiinalaisessa yhteiskunnassa että poliittisessa järjestelmässä³¹. Siksi erilaisten poliittisten ryhmittymien väliset valtakamppailut ovat yleisiä kommunistisen puolueen ylimmän johdon sisällä. Vuonna 2002 Jiang Zemin luopui asemastaan valtion johdossa. Jiangin valtakautta leimasi ”laitosmaisen vallan” vahvistuminen kommunistisen puolueen johdossa. Samanlainen vallankäytön trendi on jatkunut myös Hu Jintaon sekä nykyisen presidentin Xi Jinpingin aikakausina. Laitosmainen valta on mahdollistanut Kiinan poliittisen päätöksenteon muuttumisen enemmän asteittain eteneväksi ja helpommin johdettavaksi järjestelmäksi³².

Kiinan poliittisen järjestelmän rakennetta parhaiten kuvaavia sanoja ovat hierarkkisuus ja päällekkäisyys. Järjestelmä on pyramidimainen rakenne, jossa huipulla olevat henkilöt tekevät päätöksiä ja alemmilla kerroksilla sijaitsevat henkilöt ja poliittiset elimet toteuttavat niitä. Toisaalta tämänkaltainen yksinkertaistettu selitysmalli ei ole relevantti tapa kuvata Kiinan poliittista järjestelmää, koska huipulla olevien yksilöiden valta perustuu heidän alapuolellaan olevien laitosmaisten poliittisten elinten suosioon. Karkeasti jaoteltuna Kiinan poliittisen järjestelmän voi jakaa sen toimijoiden osalta kahteen eri ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostavat institutionaaliset toimijat kuten esimerkiksi kansankongressi. Toinen ryhmä muodostuu enemmän henkilöiden ympärille. Molemmat ryhmät ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa, sillä instituutiot antavat päätäntävällän yksilöille ja yksilöt tekevät päätökset suurempien suuntalinjojen osalta.

Kiinan kansantasavallan instituutioista tärkein ja suurin on kansan kongressi eli puoluekokous³³. Kansan kongressi kutsutaan nykyisen käytännön mukaisesti koolle vähintään kerran viidessä vuodessa. Sen edustajien lukumäärä on yleensä kahden tuhannen edustajan kokoluokkaa, joka tarkoittaa että kansan kongressin koolle kutsuminen on merkki siitä, että politbyroon ja pysyväiskomitean esittämät ehdotukset tai linjaukset hyväksytään äänestyksen kautta. Kansan kongressilla on tärkeä symbolinen tehtävä osoittaa kommunistisen puolueen valtaa sekä kansan yhtenäisyyttä. Kansan kongressi toimii eräänlaisena virallistamiselimenä pysyväiskomitean jäsenvalinnoista aina puolueen ylimpään johtoon saakka.³⁴

³¹ Saich, 2005, s. 95 - 96

³² Harju-Seppänen, 2006, s. 9

³³ Kansan kongressista käytetään myös yleisesti nimitystä puolueen kongressi.

³⁴ Saich, 2005, s. 97

Silloin kun kansan kongressia ei ole kutsuttu kokoon sille osoitettua päätös- ja valitsemisvaltaa käyttää sen valitsema keskuskomitea jonka jäsenten lukumäärä on noin 150 - 200 jäsentä. Komitea kokoontuu useammin kuin kansan kongressi, joka tarkoittaa ainakin kerran vuodessa. Keskuskomitealla on samat valtaoikeudet kuin kansan kongressilla, jonka takia se yleensä toimii sijaispäättäjänä, mikäli kansan kongressia ei ole kutsuttu koolle. Komitean roolia kuvataan yleensä poliittisena kumileimasimena, joka vahvistaa pysyväiskomitean päätökset yksimielisesti.³⁵

Keskuskomitean ja kansan kongressin yläpuolella oleva instituutio on politbyroo, jonka tietyt valitut jäsenet kuuluvat myös sen sisällä olevaan pysyväiskomiteaan. Sekä politbyroo että sen pysyväiskomitea ovat kommunistisen puolueen tärkeimmät toimijat. Niiden toimesta valmistellaan ja päätetään suurin osa niin sisä- kuin ulkopoliittisista asioista. Politbyroon sisällä oleva pysyväiskomitea on harvojen ja valittujen kabinetti, missä tehdään päätökset politbyroolle esiteltävistä asioista.³⁶

Tutkimuksen kannalta oleellisen osa-alueen eli Kiinan ulko- ja sotilaspolitiikan johtaja on maan presidentti, joka johtaa kansan kongressin valitseman valtioneuvoston linjauksien mukaista toimintaa. Presidentti edustaa Kiinaa ulkopoliittisissa tapaamisissa ja allekirjoittaa kansainvälisiä sopimuksia Kiinan edustajana. Presidentin valtaoikeuksiin kuuluu myös päättäminen sotatilasta sekä kansanarmeijan mobilisaatiosta. Ulkopoliitiikan osalta Presidentin lisäksi henkilötason poliittisia toimijoita ovat pää- ja ulkoministeri, jotka voivat myös tarvittaessa antaa virallisia lausuntoja ulkovaltojen suuntaan. Instituutiotasolla Kiinan ulkopoliittikkaa johtaa maan ulkoministeriö, joka saa ulkopoliittisen ohjauksen puolueen ylimmältä johdolta. Sotilaspolitiikan tärkein päättävä elin on nykyisen presidentin johtama keskusotilaskomissio, jota käsitellään tarkemmin kappaleessa 3.3.2.

3.2 Talous

Kiina on taloudellinen suurvalta. Vuonna 2014 sen talous oli maailman toiseksi suurin jäädessä jälkeen vain Yhdysvalloista. Maan bruttokansantuotteen laskettiin olevan kyseisenä vuonna arvoltaan noin 10,4 biljoonaa dollaria.³⁷ Kiinan taloudelle ja sen vienti-/tuontirakenteelle on ominaista teollisuuden raaka-aineiden ja puolivalmiiden tuotteiden tuonti ulkomailta ja val-

³⁵ Saich, 2005, s. 97-100

³⁶ Saich, 2005, s. 100-101

³⁷ The World Bank

miiden teollisesti valmistettujen tuotteiden valmistaminen vientiin sekä kotimarkkinoille³⁸. Kiinan tärkeimpiä vientituotteita ovat tekstiilit, erilaiset raaka-aineet, kemikaalit, öljytuotteet ja raskaan teollisuuden tuotteet³⁹. Ominaispiirteen taustalla on teollisen valmistamisen matalat kustannukset maassa, koska työvoimakustannukset ovat matalalla tasolla suhteessa Kiinan kilpailijamaihin. Viimeisten vuosien aikana työvoimakustannukset ovat alkaneet kasvaa myös Kiinassa, jonka seurauksena esimerkiksi ulkomaiset yritykset ovat aloittaneet osittaisen paluun Kiinasta. Kiinan tuontirakenteessa korostuneessa asemassa ovat energia- ja raaka-ainetuonti, josta suurin osa käytetään maan teollisuuden tarpeisiin. Tämän lisäksi Kiinan talouden ja kiinalaisten yleisen elintason kasvusta johtuen etenkin energiaraaka-aineiden kysyntä on lisääntynyt kotimaan markkinoilla. Kiinan omat energiavarat eivät nykyisellään riitä kattamaan kulutuksen kasvua ja tämän takia se on aikaisempaa riippuvaisempi tuontienergiasta. Riippuvuuden eli energiaongelman merkitys Kiinalle käy hyvin ilmi vuonna 2012 julkaisussa Kiinan energiapolitiikassa, jossa todetaan energiakulutuksen tason nousseen liian nopeasti ja liian suureksi⁴⁰. Energia- ja raaka-aineriippuvuutta ja siihen liittyviä Kiinan toimenpiteitä käsitellään tarkemmin kappaleessa 4.3.2. Taulukossa 1 on esitetty Kiinan tärkeimmät kauppakumppanit sekä kaupan arvon niihin vuonna 2014. Taulukosta on havaittavissa eri alueiden roolit Kiinan taloudelle sekä niiden vienti-/tuontisuhteet.

Valtio/Alue	Vienti	Tuonti	Yhteensä	Kauppataase
Euroopan Unioni	370,9	243,9	614,8	127
Yhdysvallat	396,1	153,1	549,2	243
ASEAN	271,7	208,1	479,8	63,6
Hong Kong	362,2	12,9	376,1	350,3
Japani	149,5	162,7	312,2	-12,2
Etelä-Korea	100,4	193,3	293,7	-92,9
Taiwan	46,3	152,3	198,6	-106

Taulukko 1. Kiinan tärkeimmät kauppakumppanit ja kaupan arvo vuonna 2014 (miljardia dollaria).⁴¹

3.2.1 Talouskasvun tausta

Kiinan talouskasvun perusta luotiin 1970-luvun loppupuolella, kun Deng Xiaopingin noustessa valtaan. Dengin toimesta taloutta uudistettiin entistä avoimemmaksi. Uudistusten seurauk-

³⁸ World Trade Organization, 2006, s. 38, 2007, s. 38, 2008, s. 38, 2009, s. 38, 2010, s. 38, 2011, s. 41, 2012, s. 41, 2013, s. 43, 2014, s. 43, 2015, s. 43

³⁹ National Bureau of Statistics of China, 2014

⁴⁰ Information Office of the State Council, 2012

⁴¹ Morrison, 2015, s. 23

senä talouskasvun vauhti on ollut keskiarvallisesti 10 % vuosittaista kokoluokkaa⁴². Dengin aloittamat uudistukset muuttivat Kiinan talousjärjestelmää asteittain kohti sosialistista markkinataloutta. Sosialistisessa markkinataloudessa sallitaan yksityisomistus, joka kuitenkin toteutetaan valtion ohjauksessa. Talouden merkittävimmät uudistukset tapahtuivat 1970-luvulla, kun maatalouden tuotantoon otettiin käyttöön velvoitejärjestelmä. Järjestelmässä ideana on, että maanviljelijä myy ennalta sovitun eli velvoitetun määrän viljastaan tai tuotteistaan valtiolle ja lopun ylijääneen osan viljelijä saa myydä vapaalla markkinahinnalla eteenpäin. Näin ollen sekä valtio, että yksittäinen viljelijä hyötyvät. Samankaltainen järjestelmä otettiin käyttöön 1980-luvun puolella myös teollisuudessa, minkä myötä valtion omistamien suuryhtiöiden ja tuotantolaitosten oheen syntyi vähitellen yksityisiä yhtiöitä sekä elinkeinotoimintaa. Maatalouden ja teollisuuden uudistusten lisäksi Kiina salli ulkomaisten sijoittajien investoinnit maan teollisuuteen⁴³, joka entisestään vauhditti maan talouden kasvua nykyisen kaltaiseksi maailmanlaajuiseksi taloudelliseksi voimatekijäksi. Vuonna 2001 Kiina hyväksyttiin WTO:n jäseneksi, joka lisäsi entisestään maan taloudellista painoarvoa globaalilla tasolla.

3.2.2 Kasvun hiipuminen

Kommunistisen puolueen kahdennessatoista viisivuotissuunnitelmassa vuosille 2011 – 2015 talouskasvun tavoitteeksi määritettiin 7 % vuotuinen kasvutaso⁴⁴. Tämän tavoitteen mukaisen kasvun toteuttaminen on muodostunut vähitellen aikaisempaa suuremmaksi haasteeksi. Kaaviossa 1 on esitetty Kiinan bruttokansantuotteen muutos prosentuaalisesti 2000- ja 2010-luvuilla. Kaaviosta on havaittavissa talouden kasvun hiipumisen trendi vuodesta 2010 alkaen. Vuoden 2015 bruttokansantuotteen prosentuaalinen kasvulukema jäi niukasti jälkeen asetetusta 7 % tavoitteesta.

Talouskasvun hidastumisen taustalla olevia syitä on useita. Julkisessa keskustelussa syinä pidetään teollisuuden tuotannon hiipumista, luonnollista kehitystä suhteessa maailman talouden alennustilaan, maan sisäistä velkakriisiä ja meneillään olevaa Kiinan talouden sisäistä rakennemuutosta⁴⁵. Edellä mainittujen lisäksi monet taloustieteilijät muistuttavat, että Kiinan taloutta koskee taloudelle yleinen sykliisyys eli kasvu- ja laskusuhdanteiden vuorottelu.

⁴² Ulkoasiainministeriö – Suomen suurlähetystö – Peking, 27.6.2013

⁴³ Saich, 2005, s. 57-64

⁴⁴ China Business Review, 1.7.2010

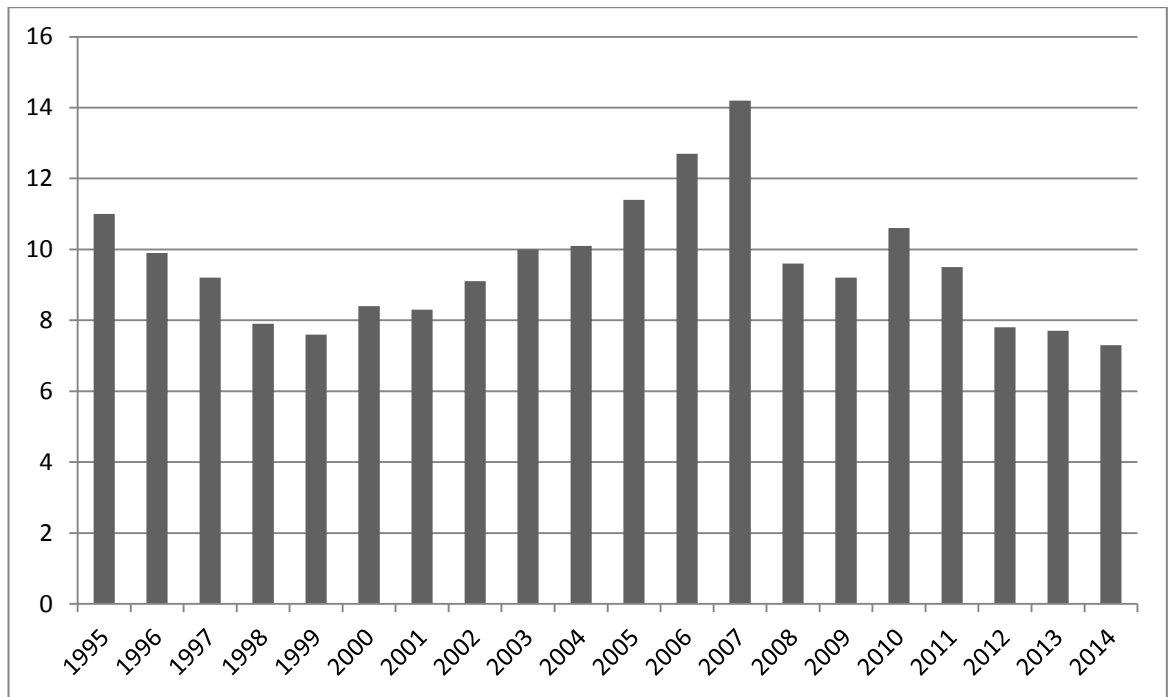
⁴⁵ Melender - Arvopaperi, 2016, s. 24 ja Mäkeläinen - YLE, 19.3.2016

Yritysmaailmassa talouskasvun katsotaan rakentuvan tuottavuudesta, pääomasta ja suotuisasta työväestön koosta. Lähes samat lainalaisuudet koskevat myös julkistalouksia. Tuottavuus, käytettävissä olevan pääoman kasvu ja työväestön suotuisa ikärakenne ovat julkistalouksien kasvun kannalta merkittäviä tekijöitä. Mikäli kaikki kolme osatekijää ovat kasvussa, niin silloin myös taloudellinen kehitys on lähtökohtaisesti positiivista. Kiinan taloutta tarkasteltaessa kaikki kolme mainittua tekijää ovat kunnossa. Maan teollisuus on tuottavaa ja kasvun kannalta oleellista pääomaa on runsaasti käytettävissä. Kiinan talouden kasvun huippuvuosina 2005 – 2010 ulkomaisen pääoman yhteisarvo oli noin 547 biljoonaa dollaria⁴⁶. Lisäksi Kiinan väestön ikärakenne on kasvun suhteen tarkasteltuna suotuisa. Ulkomaisen pääoman virtaus maahan ei vaikuttanut Kiinan vientirakenteeseen ja painotus säilyi teollisesti valmistetuissa tuotteissa. Yleisen bruttokansantuotteen kasvun perusteella voidaan todeta, että teollisuudelle riitti tilauksia hyvin runsaasti kyseisten vuosien aikana.

2000-luvun loppupuolella alkanut maailmanlaajuinen finanssikriisi ei ole vaikuttanut Kiinaan merkittävästi. Yleisen käsityksen sekä tilastoista saatavien tietojen perusteella Aasia ja Kiina toimivat 2000-luvun lopulla sekä 2010-luvun alussa koko maailman talouden vetureina. Nyt 2010-luvun puolivälissä on nähtävissä, että myös Kiina sekä Aasia ovat saamassa omansa maailman talouden pitkään jatkuneesta alennustilasta. Tosin Kiinan kohdalla tämä on vain yksi selittävä tekijä sille miksi sen talous on alennustilassa suhteessa aikaisempiin kasvuvuosiin. Kuten aikaisemmin todettiin, Kiinan julkistalouden kasvun kolme oleellista osatekijää ovat suotuisia. Mistä sitten kasvun hiipumisessa on kyse? Yksittäisen tekijän nimeäminen ei ole mahdollista, koska talouskasvun jatkuvuuden takaamisessa on lukuisia ongelmia. Yleisimmin nimettyjä hiipumisen taustalla olevia tekijöitä ovat talouden rakenteen muutos, verotusrakenteen vanhentunut malli ja julkistalouden liiallinen byrokratia. Näiden tekijöiden joukosta selkeimmin esiin nousee talouden rakenteen muutos, jonka taustalla vaikuttaa pakon sanelema tekijä. Kiinan talouden perusrakenne on perinteisesti ollut vientiorientoitunut malli, jossa painopiste on valmiiden tuotteiden teollisessa valmistamisessa. Koska Kiinan perinteiset taloudelliset kumppanit ovat taloudellisissa ongelmissa ja niiden ostovoima on heikentynyt, on ollut perusteltua keskittyä kehittämään kotimaan markkinoita talouden vauhdittamiseksi. Kotimaisen kysynnän kehittämisen tukemisen lisäksi Kiinassa on painotettu talouden rakenteen muutosta tukemalla palvelusektorin kehitystä. Rakenteellisten muutosten toteuttaminen ei tapahdu hetkessä ja siksi on loogista, että Kiinan talous on hiipunut.

---

⁴⁶ UNCTADSTAT – United Nations Conference on Trade and Development

Kaavio 1. Kiinan BKT:n kasvu prosentteina suhteutettuna edellisen vuoden kokonaisarvoon vuosina 1995 – 2014⁴⁷

3.3 Asevoimat

Kiinan asevoimat eli Kansan vapautusarmeija on rivivahvuutensa perusteella mitattuna maailman suurin asevoima. Kansan vapautusarmeija eroaa merkittävästi esimerkiksi Venäjän tai Yhdysvaltojen asevoimista, koska se ei suoranaisesti ole valtion asevoima. Kansan vapautusarmeija on kommunistisen puolueen aseellinen siipi, joka on melkein ainoa jäänne sen alkuperäisestä tehtävästä, asemasta ja tarkoituksesta. Tästä tekijästä huolimatta sen tehtävät ovat valtiollisten armeijoiden kanssa yhteneväiset.

Kiinan kansantasavallan perustuslain mukaisesti maan asevoimien sekä turvallisuusviranomaisten vastuulla on valvoa yleistä järjestystä ja estää valtion turvallisuutta uhkaavien tahojen toiminta. Toinen perustuslain mukainen tehtävä on vastata valtion harjoittaman sosialistisen markkinatalouden ja sen intressien turvaamisesta. Kansan vapautusarmeijan varsinaiseksi tehtäväksi perustuslaissa nimetään Kiinan kansantasavallan ja sen kansalaisten puolustaminen sekä puolustusvalmiuden ylläpitäminen ja kehittäminen.⁴⁸

⁴⁷ The World Bank & BOFIT – Suomen pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos, 4.1.2016

⁴⁸ The National People's Congress of the People's Republic of China, 2004

Uusimman vuonna 2015 julkistetun sotilasstrategian⁴⁹ mukaisesti Kansan vapautusarmeijan strategisiksi päämääriksi luetellaan seuraavat kokonaisuudet:

- Varautua onnettomuuksiin ja sotilaallisiin uhkiin mahdollisimman laaja-alaisesti ja tehokkaasti sekä suojata Kiinan maa-, meri- ja ilmatilan koskemattomuutta
- Isänmaan yhdistymisen päättäväinen turvaaminen (Taiwan)
- Kiinan intressien turvaaminen uusilla alueilla
- Kiinan kaukointressien turvaaminen
- Strategisen ydinpelotteen ylläpitäminen yhdessä ydinaseilla toteutettavan vastaiskun toteuttamiskyvyn kanssa
- Osallistua alueelliseen ja kansainväliseen turvallisuuteen liittyviin operaatioihin sekä ylläpitää alueellista ja maailmanlaajuisia rauhaa
- Vahvistaa kykyään Kiinan poliittisen turvallisuuden sekä sosiaalisen vakauden turvaamiseksi separatisteja ja terroristeja vastaan
- Osallistua pelastustoimintaan onnettomuuksien tai kriisien sattuessa, vartioida ja suojata kansallista taloutta sekä sosiaalista kehitystä

Seuraavissa alaluvuissa perehdytään tarkemmin Kansan vapautusarmeijaan. Tiivistetyn sekä samalla myös informatiivisen näkemyksen takaamiseksi perehtymisen toteutetaan tarkastelemalla ensin Kansan vapautusarmeijan nykyistä doktriinia ja sen kehitystä. Tämän jälkeen tarkastellaan Kansan vapautusarmeijan nykyistä muotoa ja tilaa.

3.3.1 Doktriini ja sen kehitys

Jotta ylipäätään ymmärtää Kiinan asevoimia, sen rakennetta ja miksi asevoimien reformista puhutaan jatkuvasti maan ulko- ja sotilaspolitiikkaan liittyen tulee ensin ymmärtää Kansan vapautusarmeijan historiaa ja sen doktriinin kehitystä.

Kansan vapautusarmeija perustettiin vuonna 1946 sisällissodassa taistelleen Puna-armeijan perustalle. Ensimmäisten vuosikymmenten aikana sen tehtävänä oli puolustaa maan itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Näiden tehtävien lisäksi Kansan vapautusarmeijan tehtävänä oli puolustaa vallankumousta ja kansalaisten oikeuksia. Edellä mainitun perusteella on syytä huomioida, että vahva poliittinen ohjaus näkyi jo itsessään asevoimien tehtävissä. 1970-luvulle saakka asevoimien doktriini eli tapa taistella perustui Kansan sodan ideologialle. Kansan sodalla tarkoitettiin eräänlaista poltetun maan taktiikka, missä koko yhteiskunta tuottaa sissisodan keinoin hyökkääjälle tappioita Kiinan omalla maaperällä⁵⁰. Kansan sodan ajatuksena oli, että Kiina tulisi taistelemaan teknologisesti kehittyneempiä vastustajia vastaan. Suurimmiksi uhkaajiksi koettiin Neuvostoliitto ja Yhdysvallat joiden voittamiseksi Kiina ei

⁴⁹ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015

⁵⁰ Savolainen, 1997, s. 35

voisi käydä sotaa hyökkääjän ehdoilla vaan sen tuli lyödä vahvempi vihollinen sissisodan ja määrällisen ylivoiman avulla.⁵¹

1970-luvulle tultaessa Kiina oli käyttänyt asevoimiaan lähinnä itseään heikompien valtioiden kanssa kahakointiin pois luettuna rajakahakat Neuvostoliiton kanssa 1960-luvulla. Kansan sodan doktriini koettiin käytännössä hyväksi varasuunnitelmaksi, mutta sen tilalle otettiin eteen työnnetyn puolustuksen malli, jossa vihollinen tuhottaisiin rajalta alkaen ja näin ollen sen pääsy Kiinan kaupunkeihin ja teollisuuslaitoksiin estettäisiin. Uutta doktriinia nimitettiin kansan sodaksi moderneissa olosuhteissa.⁵² Muutoksen myötä sissisodasta siirryttiin modernimpaan eri aselajien välistä yhteistoimintaa vaativiin operaatioihin, joka alkoi näkyä muutostarpeena asevoimien henkilöstön ja kaluston uudistamisessa.

Uusi doktriini koestettiin huonolla menestyksellä Vietnamin kanssa käydyssä sodassa vuonna 1979. Sota osoitti, että asevoimien johtaminen ja tilannekuvan luominen taistelukentällä olivat puutteellisella tasolla. Näiden ongelmien korjaamiseksi aloitettiin kokonaisvaltainen asevoimien modernisaatio-ohjelma. Uudistuksen myötä maavoimien organisaatiota uudistettiin ja sotilaspiirien rajat vakiinnutettiin, koska Vietnamin kanssa käydyin sodan kaltaisia koordinoinnissa esiintyneitä ongelmia haluttiin välttää. Sekä puolustushaarojen että aselajien välisiä harjoituksia lisättiin paremman yhteistoimintakyvyn lisäämiseksi. Asevoimien henkilöstöä vähennettiin ja uusia hankintaohjelmia aloitettiin aseistuksen kehittämiseksi ja hankkimiseksi.⁵³

1980-luvun puolella Kiinan keskussotilaskomissio päätteli, että laajamittainen sota joko Yhdysvaltojen tai Neuvostoliiton kanssa oli epätodennäköinen skenaario. Kiinan rajojen läheisyydessä tapahtuva paikallinen pienimuotoinen konflikti nähtiin huomattavasti todennäköisemmäksi vaihtoehdoksi. Tähän uhkaan vastatakseen Kiina kehitti alueellisen/paikallisen sodan doktriininsa, jossa eteen työnnetty puolustus määriteltiin uudelleen.⁵⁴ Aikaisempi lähinnä maarajan alueita koskenut ajatus puolustuksesta määriteltiin nyt koskemaan myös Kiinan merialueita, ilmatilaa sekä avaruuden ulottuvuuksia. Tämän seurauksena Kiinan meri- ja ilma-voimien kalustoa uudistettiin ja sitä hankittiin lisää. Kyseisten puolustushaarojen merkitys lisääntyi myös huomattavasti Kiinan sotilaallisessa ajattelussa.⁵⁵

---

⁵¹ Harju-Seppänen, 2006, s. 76

⁵² Harju-Seppänen, 2006, s. 78

⁵³ Hickey, 2001, s. 73

⁵⁴ Hickey, 2001, s. 73 - 74

⁵⁵ Harju-Seppänen, 2006, s.78 - 79

1990-luvun sodat kuten Irakin ensimmäinen sota olivat Kiinalle eräänlainen viesti tulevaisuuden sodan kuvasta. Yhdysvaltojen täsmäaseet ja korkean teknologian asejärjestelmät osin ylittivät kiinalaiset suorituskyvyllään. Tämän seurauksena Kiinan asevoimien doktriinia tarkasteltiin jälleen uudelleen. Arvioiden mukaan asevoimien suorituskyky vastasi vain keskiverto-teknologiaa käyttävien valtioiden asevoimien suorituskykyä. Erityisiksi ongelmakohtiksi havaittiin häiveteknologian puuttuminen yhdessä nykyaikaisten havainnointi- ja informaatio-sodankäyntijärjestelmien kanssa. Myös täsmäaseiden ja johtamisjärjestelmien osalta havaittiin huomattavia puutteita. 1990-luvulla havaittiin, että edellisen uudistuksen toiminnallisia ideoita ja hankkeita ei pystytty toteuttamaan suunnitellulla tavalla. Asevoimien suorituskyky oli edelleen vahvasti maavoimiin painottunut.

Uuden doktriinin painotukseksi lisättiin edellä mainittujen suorituskykypuutteiden korjaaminen, jonka seurauksena uutta doktriinia on yleisesti kutsuttu ”paikalliseksi/rajoitetuksi sodaksi korkean teknologian olosuhteissa”.⁵⁶ Uutta doktriinia täydennettiin 1990-luvun lopulla, jolloin Kiina osoitti Taiwanin kriisin yhteydessä voimaansa strategisten ohjusjoukkojen ammunnoilla. Tarkoituksena oli painostaa Taiwania, mutta Taiwanin liittolainen Yhdysvallat tuli väliin laivastollaan. Tämän seurauksena Kiinassa huomattiin, ettei sillä ole riittävää sotilaallista suorituskykyä Yhdysvaltojen laivaston vapaan liikkuvuuden rajoittamiseksi. Havainnon myötä Kiinassa panostettiin uusien asejärjestelmien hankkimiseen, jossa pääpainopisteet olivat laivaston ja ilmavoimien suorituskyvyn lisääminen vastaamaan uutta uhkakuvaa.⁵⁷ Paikallisen/rajoitetun korkean teknologian olosuhteiden sodan doktriini on edelleen käytössä. Doktriinia on uudistettu lisäämällä merisodankäynnin painotusta.

3.3.2 Kiinan asevoimat tiivistetysti

Kansan vapautusarmeijasta puhuttaessa tarkoitetaan yleisesti koko Kiinan asevoimia ja sen neljää puolustushaaraa maavoimia, merivoimia, ilmavoimia ja strategisia ohjusjoukkoja. Luvun 3.3 alussa todettiin Kansan vapautusarmeijan olevan kommunistisen puolueen aseellinen siipi. Kommunistisen puolueen keskussotilaskomissio johtaa Kansan vapautusarmeijaa ja käyttää siihen ylintä päätöksentekovaltaa. Kiinan puolustusministeriön rooli asevoimien johtamisessa on hyvin marginaalinen suhteessa keskussotilaskomissioon⁵⁸. Puolustusministeriön vastuulla on asevoimien hallinnollisten asioiden johtaminen. Sotilaspoliittiset linjaukset ja toimintaohjeet tulevat keskussotilaskomissiosta puolustusministeriöön, joka toimii komission

⁵⁶ Harju-Seppänen, 2006, s. 80 - 81

⁵⁷ Harju-Seppänen, 2006, s. 81

⁵⁸ Harju-Seppänen, 2006, s. 69 - 70 ja Hickey, 2001, s. 77 - 79

ohjeiden toteuttajana ja valvojana. Ministeriön suorassa alaisuudessa on kansan poliisi⁵⁹, joka on osa Kiinan asevoimia.⁶⁰

Keskussotilaskomissioon kuuluu 11 henkeä ja sitä johtaa komission puheenjohtaja, joka ei aina automaattisesti ole maan presidentti, vaikka nykyinen komission puheenjohtaja onkin presidentti Xi Jinping⁶¹. Puheenjohtajan lisäksi komissiossa on kaksi varapuheenjohtajaa ja loput kahdeksan henkeä ovat komission varsinaisia jäseniä. Kaikki muut komission jäsenet ovat sotilaita puheenjohtajaa lukuun ottamatta. Keskussotilaskomission vastuulla on suunnitella ja linjata strategisen tason uudistukset sekä suuntalinjat liittyen kansan vapautusarmeijan tehtäviin ja tehtävien painotuksiin.⁶²

Käytännön tason johtamista ja keskussotilaskomission valtaa toteuttavina organisaatioina toimivat yleisesikuntatason osastot. Niiden alaisuudessa ovat puolustushaara- ja aselajiesikunnat sekä sotilaspiirit. Yleisesikuntatason osastoja on nykyisen tiedon mukaan neljä, mutta lukumäärä saattaa muuttua lähitulevaisuudessa vuoden 2016 alussa tehdyn uudelleenorganisoinnin myötä. Nykyiset neljä osastoa ovat esikuntaosasto, poliittinen osasto, logistinen osasto ja ase- ja hankintaosasto.

Yleisesikuntatason esikuntaosasto vastaa kansan vapautusarmeijan operatiivisesta toiminnasta sekä sodan ajan johtamisesta. Esikuntaosastolla on tehtävänänsä keskussotilaskomission käskemien asevoimien modernisaatiosuunnitelmien käskeminen ja käskyjen noudattamisen valvominen käytännön tasolla. Osaston vastuulle annettiin IHS Jane's tietokannan mukaan vuonna 2004 kansan vapautusarmeijan JOINT-toiminnan⁶³ hallinnointi. Esikuntaosaston muut toiminnot liittyvät operatiivisen yleistilanteen hallinnointiin tiedustelutoiminnan ja aselajiorganisaation tasoilla. Koska Kansan vapautusarmeijan maavoimilla ei ole varsinaisesti omaa esikuntaa, toimii esikuntaosasto myös maavoimien esikuntana.⁶⁴

Poliittisen osaston vastuulla on Kansan vapautusarmeijan ideologinen - ja moraalinen valvonta sekä henkilöstöhallinto. Poliittisen osaston johtaja valvoo poliittisten komissaarien organi-

⁵⁹ Kansan poliisi on Kiinan sisäisestä turvallisuudesta vastaava viranomaisorganisaatio. Siihen kuuluu erilaisia sisäisen turvallisuuden joukkoja joiden vastuulla ovat poliisi-, rajavaltio- ja pelastustoiminta Kiinassa. Kansan poliisille voidaan käskää tarvittaessa sotilaallisia tehtäviä kansan vapautusarmeijan tukemiseksi. Ks. Ministry of National Defense of the The People's Republic of China

⁶⁰ IHS Jane's, 2015

⁶¹ Esimerkiksi 1990-luvun loppupuolella Kiinan kansantasavallan presidentti oli Hu Jintao ja keskussotilaskomission puheenjohtajana oli Hun edeltäjä Jiang Zemin. Ks. Saich, 2005, s. 128

⁶² Hickey, 2001, s. 77-78 ja IHS Jane's, 2015

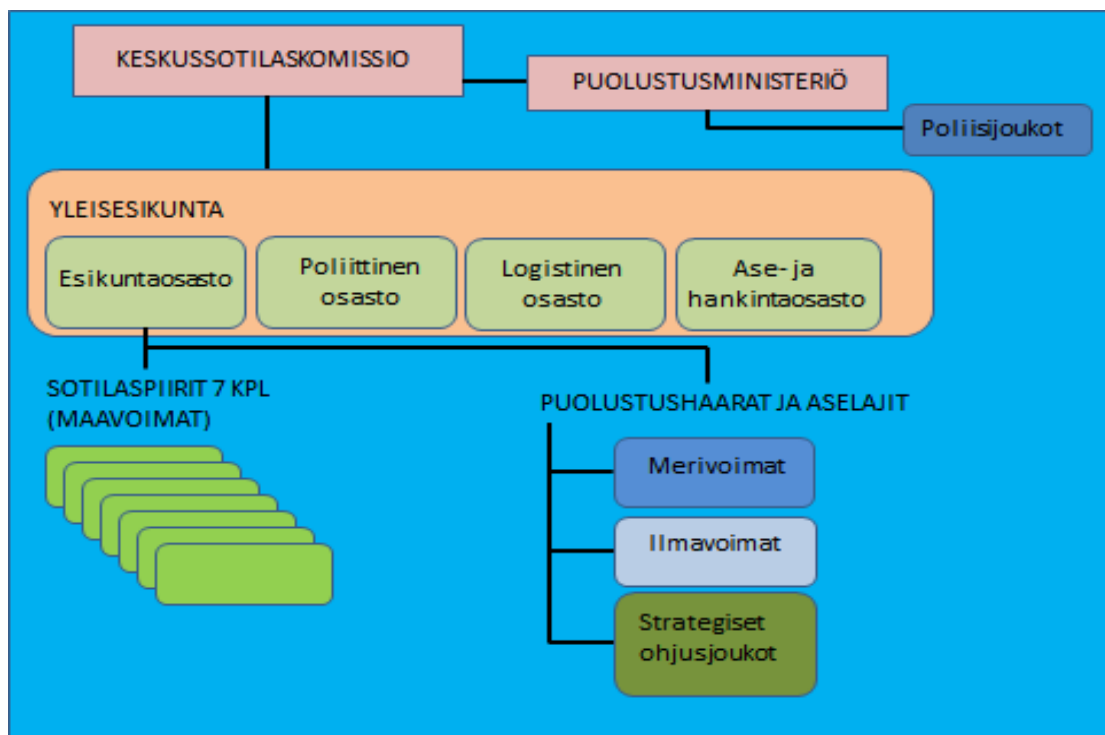
⁶³ JOINT-toiminnalla tarkoitetaan puolustushaaratason tapahtuvaa yhteistoimintaa.

⁶⁴ IHS Jane's, 2015

saation kautta asevoimien toimintaa yleisesti. Poliittisen osaston vallan käyttö puolueen ja asevoimien välisenä toimijana näkyy tehtävien nimeämisessä. Poliittisen osaston sanaa kunnioitetaan edelleen puolueen ja asevoimien johdossa johtuen sen roolista poliittisen ajattelun ja ideologian vartijana, vaikka sen valta-asema ei ole enää samalla tasolla kuin esimerkiksi aikaisempina vuosikymmeninä.⁶⁵

Logistinen osasto vastaa Kansan vapautusarmeijan huolto- ja taustatoimien toimivuudesta ja niiden johtamisesta. Yleisesikuntatason osastona sillä katsotaan olevan kaikista vähiten poliittista valtaa asevoimien sisällä suhteessa muihin osastoihin.⁶⁶

Ase- ja hankintaosasto on kaikista yleisesikuntatason osastoista uusin. Keskussotilaskomissio katsoi vuonna 1998 tarpeelliseksi perustaa erillisen osaston hallinnoimaan Kansan vapautusarmeijan ase- ja varustehankintoja.⁶⁷

Kuva 2. Kiinan asevoimien sisäiset johtosuhteet ennen vuoden 2016 muutoksia.⁶⁸

Yleisesikuntatasolla olevan esikuntaosaston alaisuudessa ovat kaikki puolustushaarojen ja aselajien operatiiviset joukot pois luettuna strategiset ohjusjoukot, jotka ovat suoraan keskus-

⁶⁵ Harju-Seppänen, 2006, s. 70 ja IHS Jane's, 2015

⁶⁶ Hickey, 2001, s. 78 ja IHS Jane's, 2015

⁶⁷ IHS Jane's, 2015

⁶⁸ Kaavio on muokattu Harju-Seppäsen vastaavasta kaaviosta sisällyttäen siihen IHS Jane's, 2015 - Jane's Sentinel Security Assessmentin mukaiset uudet tiedot.

sotilaskomission käskyvallan alaisuudessa. Asevoimien vahvuus on tällä hetkellä noin 1,5 miljoonaa sotilasta joista suurin osa on asevelvollisia, koska Kiinassa on edelleen käytössä valikoiva asevelvollisuus⁶⁹. Ensilinjan reservin vahvuus on arviolta puoli miljoonaa sotilasta, joista lähes kaikki ovat maavoimien reserviä⁷⁰.

Maavoimat on henkilöstömäärältään suurin puolustushaara. Organisatorisesti maavoimat oli jaettu armeijakuntiin jotka olivat sijoitettu seitsemään sotilaspiiriin. Vuoden 2016 alussa Kiina ilmoitti perustavansa viisi alueellista sotilaallista toiminta-alueita, jotka korvaavat aikaisemmat seitsemän sotilaspiiriä. Toiminta-alueet ja niiden vastuualueiden rajat ovat esitetty kartassa 2.

Kartta 2. Kansan vapautusarmeijan toiminta-alueet ja niiden vastuualueiden rajat⁷¹

Uusien toiminta-alueiden nimet ovat: itäinen -, eteläinen -, läntinen -, pohjoinen - ja keskustan toiminta-alue. Sotilaallisten toiminta-alueiden sisällä olevista organisaatioista ei ole vielä annettu julkisuuteen tietoja, mutta arvioiden mukaan ne tulevat noudattamaan aikaisemman järjestelmän rakennetta armeijakuntineen.⁷²

⁶⁹ China.org.cn, 14.2.2011

⁷⁰ Ks. taulukko 2

⁷¹ Stratfor, 16.2.2016 (China's new theater commands)

⁷² IHS Jane's, 2016 & Kong – People's Daily, 2.2.2016

Henkilöstömäärältään toiseksi suurin puolustushaara on ilmavoimat, joka on organisoitu viiteen ilma-armeijaan. Yhdysvaltojen puolustusministeriön vuosikatsauksessa arvioidaan Kiinan ilmavoimien käytössä olevan 1700 hävittäjää, 400 hävittäjäpommittajaa, 475 kuljetuskonetta ja 115 erikoiskäyttöön tarkoitettua sotilaskonetta⁷³.

Merivoimat on kolmanneksi suurin puolustushaara ja se on jaettu kolmeen laivastoon; pohjoiseen, itäiseen ja eteläiseen. Laivastolla arvioidaan olevan yhteensä noin 300 alusta. Kokonaismäärästä pintataistelualuksia on 175, sukellusveneitä 58 ja maihinnousualuksia 57⁷⁴.

Neljäs puolustushaara eli strategiset ohjusjoukot ylläpitävät ydinpelotetta ja valmistautuvat suorittamaan mahdollisen strategisen vastaiskun hyökkääjän avainkohteisiin ydinaseita käyttäen. Kyseinen puolustushaara on henkilöstömäärältään katsottuna kaikista pienin, mutta sen rooli on asevoimien suorituskyvyn kokonaisuuden kannalta kaikista tärkein.

Kaikkien neljän puolustushaaran sekä reservin vahvuudet ovat esitetty taulukossa 2. Taulukko kuvaa Kansan vapautusarmeijan vahvuuden muutosta kylmän sodan loppuvaiheesta vuoteen 2015 saakka. Vahvuuden muutoksien osalta olennaista on sen laskeva trendi, jossa suurimpina syinä ovat doktriinin muutokset sekä sotilasteknologian kehittyminen. Taulukosta on tietoisesti jätetty pois Kansan poliisin sekä muiden puolisoitilaallisten joukkojen vahvuudet, koska niiden vastuulle kuuluu Kiinan sisäiseen turvallisuuteen liittyvät tekijät.

	MAAVOIMAT	MERIVOIMAT	ILMAVOIMAT	STRATEGISET OHJUSJOUKOT	RESERVI	YHTEENSÄ
1980	3 600 000	360 000	400 000			4 360 000
1985	3 160 000	350 000	490 000		5 000 000	9 000 000
1990	2 300 000	260 000	470 000	90 000	4 000 000	7 120 000
1995	2 200 000	260 000	470 000	90 000	1 200 000	4 220 000
2000	1 700 000	220 000	420 000	100 000	550 000	2 990 000
2005	1 600 000	255 000	400 000	100 000	800 000	3 155 000
2010	1 600 000	255 000	330 000	100 000	510 000	2 795 000
2015	850 000	235 000	325 000	100 000	510 000	2 020 000

Taulukko 2. Kansan vapautusarmeijan vahvuuden muutokset vuosien 1980 – 2015 välisenä aikana⁷⁵

⁷³ Office of the Secretary of Defense, 2015, s. 80

⁷⁴ Office of the Secretary of Defense, 2015, s. 79

⁷⁵ Cordesman, 2014, s. 164 & IHS Jane's, 2015

4 KIINAN INTRESSIT JA NIIDEN RAKENTUMINEN

Tässä luvussa tarkastellaan Kiinan intressejä tutkimuksessa aiemmin määritellyn jaon mukaisesti. Tarkoituksena on selvittää mitä ovat Kiinan strategisen tason intressit ja mitkä tekijät vaikuttavat niiden muodostumiseen ulkopoliittikan, sotilaspolitiikan ja talouden osa-alueilla. Nämä kolme osa-aluetta toimivat luvun analyysirunkona, jonka perusteella toteutetaan analyysi. Analyysillä saadaan tarvittavat perusteet Kiinan intressien keskinäisen suhteen ja niiden välisen hierarkian tarkasteluun ja määrittämiseen.

Ennen Kiinan intressien tarkastelua ja analyysia on tarpeen keskittyä intressin käsitteeseen ja siihen mitä kyseisellä sanalla tai käsitteellä tarkoitetaan ja ymmärretään kansainvälisen politiikan ja strategian tutkimuksessa. Pelkkänä sanana intressi on synonyymi sanoille etu, tavoite, kiinnostus tai mielenkiinto. Strategian ja kansainvälisen politiikan toimintaympäristössä intressillä tarkoitetaan tekijöitä tai päämääriä, jotka ohjaavat valtion toimintaa osana kansainvälistä järjestelmää. Klassisen realismin mukaan intressit ovat valtioiden toimintaa ohjaavia kansallisia päämääriä joiden perimmäisenä tarkoituksena on varmistaa valtion selviytyminen anarkian hallitsemassa maailmassa lisäämällä valtion voimaa suhteessa muihin valtioihin. Morgenthau mukaan intressit tarkoittavat nimenomaan suhteellisen voiman lisäämistä ja sen tavoittelemista⁷⁶. Rakenteellisen realismin kautta tarkasteltuna intressit ohjaavat valtiota selviytymään tai varmistamaan paikkansa kansainvälisen järjestelmän rakenteen sisällä. Waltzin mukaan valtioiden intressit ovat riippuvaisia kansainvälisen järjestelmän hetkellisestä tilasta, muiden valtioiden toiminnasta ja järjestelmän asettamista vaatimuksista⁷⁷. Toisin sanottuna intressit ovat oman aikansa kuvia ja ne rakentuvat valtioiden käsityksestä itsestään suhteessa muihin järjestelmässä oleviin valtioihin.

Valtion ”minäkuva” on tekijä, joka määrittää sen miten ja millä tavalla se on valmis turvaamaan selviytymisensä ja ajamaan siihen tähtääviä intressejään. Konkreettisella tasolla intressit ovat keinoja edellä mainitun päämäärän saavuttamiseksi. Esimerkiksi raaka-aineresurssien tavoittelemisen, sotilaallisen voiman kasvattaminen turvallisuuden takaamiseksi ja valtion talouteen keskeisesti vaikuttavien logististen alueiden valtaaminen/turvaaminen voivat olla kansallisia intressejä.

---

⁷⁶ Morgenthau, 1948, s. 5

⁷⁷ Waltz, 1979, s. 134

4.1 Kiinan ulkopoliittiset intressit

Kiinan kansantasavallan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa johtaa maan presidentti. Ulkopoliittikan osa-alueella presidentin tukena on ulkoministeriö, jonka vastuulle kuuluu Kiinan kansantasavallan edustaminen kansainvälisissä yhteistyöjärjestöissä sekä ulkomaiden maaperällä suurlähetystöverkoston kautta. Ulkopoliittikan keskeisimmät linjat määritetään kommunistisen puolueen kansan kongressin pysyväiskomiteassa, joka ohjaa päätöksiä liittyen ulkopoliittikaan. Nykyinen Kiinan ulkopoliittikka perustuu pääosiltaan vuonna 2005 julkaistulle ulkopoliittiselle konseptille – *China's Peaceful Development Road*. Vuoden 2005 ulkopoliittisen konseptin lähtökohtina olivat maailman talouden globalisaatiokehitys ja sen myötä nähtävissä oleva moninapaisuuskehitys. Kiinan edistymiskehityksen katsottiin olevan koko maailman etua ajava tekijä. Vakaan ja rauhallisen kansainvälisen yleistilanteen vallitessa Kiina ja muut valtiot voivat kehittyä rauhassa, joka näkyy myös omalta osaltaan Kiinan kontribuutiona maailmanrauhan ylläpitämisessä. Samaisessa konseptissa korostuu kansainvälisen yhteistyön merkitys Kiinan toteuttamassa ulkopoliittikassa. Kiina ilmoittaa halukkuutensa neuvotteluun ja yhteistyöhön muiden valtioiden kanssa ja, että se ei tule tavoittelemaan minkäänlaista hegemonia-asemaa vaan pikemminkin se vastustaa hegemonioiden muodostumista.⁷⁸

Vuonna 2011 Kiina julkaisi päivitetyn konseptiasiakirjan *China's Peaceful Development*, johon maan nykyisen korkeimman poliittisen johdon toiminta perustuu. Uusi konseptiasiakirja on sisällöltään hyvin samankaltainen kuin aiempi konseptiasiakirja, mutta siinä on määriteltä painokkaammin Kiinalle tärkeitä päämääriä ja intressejä. Japanilaisten tutkijoiden Itä-Aasiaa käsittelevässä strategisessa ajankohtaiskatsauksessa vuodelta 2014 todetaan, että tämä oli ensimmäinen kerta, kun Kiinan virallisessa asiakirjassa määritellään ydinintresseiksi luettavia kokonaisuuksia⁷⁹. Havainto on paikkansa pitävä, vaikkakin itse intressien osalta ei ole havaittavissa mitään sellaista mitä ei olisi jo Kiinan aiempien asiakirjojen pohjalta osattu tulkita Kiinalle erittäin tärkeiksi kokonaisuuksiksi. Kiinan ydinintressit ovat⁸⁰:

- valtiollinen itsemääräämisoikeus
- kansallinen turvallisuus
- alueellinen koskemattomuus
- kansallinen yhdistyminen
- talouden ja yhteiskunnan kehitys

⁷⁸ The National Institute for Defense Studies, 2014, s. 121

⁷⁹ The National Institute for Defense Studies, 2014, s. 122

⁸⁰ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2011

Ydinintressit ovat asiakirjassa Kiinan ulkopoliittisten keinojen alla ja ne luetaan osaksi rauhan ulkopoliitiikan käsitettä. Ydinintressien saavuttamiseksi ja vaalimiseksi Kiinan ulkopoliittisessa konseptiasiakirjassa nousee esiin seuraavia teemoja: harmoninen maailmanjärjestys, rauhan ulkopoliittikka, yhteinen turvallisuus, aktiivinen kansainvälinen vastuullisuus ja alueellisen yhteistyön edistäminen.

Kiinalainen käsitys harmonisesta maailmanjärjestyksestä on sellainen, jossa kaikki valtiot tekevät yhteistyötä, edistävät demokratiaa ja luovat kaikkia osapuolia hyödyttäviä tilanteita. YK:lla on keskeinen rooli harmonisen maailmanjärjestyksen ylläpitäjänä ja sotilaallisen voiman käyttämistä vältetään viimeiseen saakka valtioiden välisten kiistojen ratkaisemisessa.

Rauhan ulkopoliitiikalla tarkoitetaan valtioiden välisen rauhan ajamista kaikin mahdollisin tavoin ja hegemonia-aseman välttämistä. Hegemonian karttaminen on niin pitkällä, että Kiina irtisanoo itsensä erilaisista valtioliitoista ja sotilaallista liittoumista. Rauhan ulkopoliittikkaan kuuluu myös ajatus siitä, että Kiina ei puutu muiden valtioiden sisäpoliittisiin asioihin ja odottaa muilta valtioilta samanlaista käyttäytymistä itseään kohtaan.

Yhteinen turvallisuus on kiinalaisten mielestä toimintaa, missä erilaiset valtiot tekevät laajamittaista yhteistyötä maailmanlaajuisen turvallisuustilanteen parantamiseksi ja sen ylläpitämiseksi. Yhteinen turvallisuus nähdään taloudellisen edun taustalla olevana tekijänä ja tämän takia kaikkien valtioiden tulisi tehdä töitä turvallisuuden eteen. YK:n rooliksi katsotaan turvallisuuden koordinoiminen ja järjestyksen ylläpitäminen.

Aktiivinen kansainvälinen vastuullisuus kiinalaisen ulkopoliitiikan työkaluna tarkoittaa vastuun kantamista kansainvälisellä tasolla liittyen taloudellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin. Kiina näkee oman roolinsa vastuullisena maailmanlaajuisena kehittäjänä ja samaa se myös odottaa muilta valtioilta.

Alueellisen yhteistyön edistämisen kokonaisuus koostuu Kiinan mukaan yhteistoiminnan ja keskinäisen arvostuksen kulmakivistä joiden katsotaan olevan myös alueellista rauhaa ja vakaudesta lisääviä tekijöitä. Yhteistyön ja yhteistoiminnan taustalla olevana asiana nähdään Aasian maiden yhteinen taloudellinen hyöty, jota voidaan tavoitella vain jos alue pysyy rauhallisena ja vakaana. Alueellisen yhteistyön alaisuuteen ei kuulu Kiinan hegemonia-asema vaan pikemminkin Kiinan henkinen ja avoin johtaja-asema aasialaisten valtioiden keskuudessa.

4.1.1 Suurvaltasuhteet

Vaikka tämä tutkimus keskittyy tutkimaan Kiinan intressejä sen lähialueella laajassa Itä-Aasiassa, on kuitenkin perusteltua tarkastella myös Kiinan suhteita maailman johtaviin suurvaltoihin. Kiinalla on oma asemansa suurvaltojen joukossa ja yleisen näkemyksen mukaan sen asema tulee olemaan tulevaisuudessa entistä tärkeämpi. Yhden näkemyksen mukaan nykyinen maailmanpolitiikan valtarakenne on Yhdysvaltojen johtama yksinapainen⁸¹ rakenne. Yhdysvallat on maailman ainoa todellinen suurvalta ja sen alapuolella on joitakin voimavaroiltaan pienempiä valtioita jotka tyytyvät omaan asemaansa tai sitten niiden tavoitteena on haastaa yksinapainen rakenne. Toisen näkemyksen mukaan maailmanpolitiikan nykyinen valtarakenne on selkeästi moninapainen, koska Yhdysvaltojen rinnalla on muita valtioita jotka ovat joko sotilaallisesti, taloudellisesti tai poliittisesti yhtä vahvoja sen kanssa⁸².

Kiinan ulkopoliittisen konseptin mukaan maailma on muutoksen tilassa ja suurimmat tekijät muutoksen taustalla kohti moninapaista maailmanjärjestystä ovat nousevat valtiontaloudet sekä alueelliset ja taloudelliset valtioiden yhteenliittymät. Globalisaatiokehitys sekä nykyaikainen informaatioteknologiaan vahvasti nojaava maailmantila suosivat moninapaisen maailmanjärjestyksen kehittymistä.⁸³ Moninapainen maailmanjärjestys on Kiinan ulkopoliittisten intressien kanssa yhteensopiva ja jopa suotuisa. Russell Ongin mukaan Kiinalla on kaksi pääsyytä moninapaisuuden tavoittelemiseen. Ensimmäiseksi syyksi hän nimeää pelon liian hallitsevasta Yhdysvaltojen asemasta Aasiassa. Toisena syynä hän pitää Kiinan historiallista menestystä moninapaisuuden keskellä imperialismin aikakaudella, jolloin kiinalaiset pystyivät tehokkaasti ajamaan omia etujaan luovimalla voimakkaiden siirtomaavalttojen intressien keskellä eli lukuisten napojen vaikutuksien keskellä.⁸⁴ Moninapaisen rakenteen edistäminen ja ylläpitäminen on Kiinalle tärkeä tavoite sekä myös toimintaa ohjaava tekijä suurvaltasuhteiden kohdalla. Tavoitteen saavuttamisen keinot ovat jaoteltavissa kolmeen eri kategoriaan.

Ensimmäinen kategoria on Kiinan jäsenyys erilaisissa kansainvälisissä järjestöissä ja vaikutusvallan käyttäminen sekä lisääminen niiden sisällä. Kiina on ollut vakituinen jäsen YK:n turvallisuusneuvostossa sen perustamisesta lähtien, mikä on maalle erittäin tärkeä suurvaltapolitiikan toteuttamiskanava. YK:n ohella toinen enenevässä määrin merkittävä kansainväli-

⁸¹ Napaisuudella tarkoitetaan kansainvälisessä politiikassa ensisijaisesti voiman ja vallan jakautumista kansainvälisen järjestelmän sisällä jonain tiettyä ajanhetkenä.

⁸² 1970-luvun loppupuolella julkaistussa kirjassaan Kenneth Waltz käsittelee napaisuuksien, napojen laskemisen ja suurvalta-aseman taustoja todeten, että suurvallan asema on muiden valtioiden sille antama sekä napaisuuksien määrään vaikuttaa käytössä oleva laskenta- ja analyysitapa. Ks. Waltz, 1979, s. 129 -131

⁸³ Information Office of the State Council, 2011

⁸⁴ Ong, 2012, s. 9-11

nen järjestö johon Kiina kuuluu, on Shanghain yhteistyöjärjestö⁸⁵. Toinen järjestön merkittävä jäsenmaa on Venäjä. Kiinan ja Venäjän lisäksi jäseniä ovat Kazakstan, Tadžikistan, Kirgisia ja Uzbekistan. Shanghain yhteistyöjärjestön tavoitteena on edistää alueellista yhteistyötä Keski-Aasiassa talouden, turvallisuuden, politiikan ja energian saralla⁸⁶. Vaikka järjestö on lähtökohdiltaan vahvasti alueellinen, on sen toiminnalla selkeitä vaikutuksia maailman suurvalta-politiikkaan Kiinan ja Venäjän jäsenyyden kautta. YK:n turvallisuusneuvostopaikan ja SCO:n jäsenyyden lisäksi Kiina on WTO:n jäsen, jonka myötä se on osallistunut G20-maiden kokouksiin. Jäsenyydet näissä neljässä kansainvälisesti merkittävässä sekä painoarvoiltaan tärkeissä järjestöissä takaavat Kiinalle hyvät asemat moninapaisuuden edistämiseksi ja sitä kautta myös oman edun ajamiseksi maailmanpolitiikan saralla.

Toisena kategoriana moninapaisuuden edistämisessä on Kiinan aktiivinen toiminta kahdenvälisen suhteiden ylläpitämisessä muiden suurvaltojen kanssa. Strategian tutkimuksen realistisessa teoriasuutauksessa Kiinan toteuttamaa toimintaa kuvataan englannin kielen termillä *bandwagoning*, jolla tarkoitetaan voimien yhdistämistä hallitsevaa hegemoniaa vastaan.⁸⁷ Tässä asiayhteydessä täytyy kuitenkin ymmärtää, että hegemonia ei välttämättä ole sama valtio koko ajan vaan hegemonia-asema on muutoksen kohteena, mikä on luonnollinen tila moninapaisessa maailmassa. Edellä kuvaillun kaltaista toimintaa Kiina on harjoittanut erityisesti Venäjän kanssa sekä BRICS-maiden⁸⁸ keskuudessa. Venäjän ja Kiinan välillä vallitsee hyvät suhteet, josta parhaimpia esimerkkejä ovat valtioiden väliset lukuisat yhteistyön tasot sekä etenkin 2010-luvulla yleistyneet kahdenväliset sotaharjoitukset. Kahdenvälisen suhteiden hyvästä tilasta kertoo myös omalta osaltaan molempien valtioiden korkean tason poliittisen johdon säännölliset valtiovierailut. BRICS-maiden keskuudessa Kiina on ollut aktiivinen toimija etenkin taloutta ja sen kasvua koskevien asioiden saralla.

Kolmas toiminnallinen kokonaisuus jota Kiina toteuttaa moninapaisen maailmanjärjestyksen saavuttamiseksi on kehitysmaiden tukeminen lähtökohtaisesti taloudellisin toimenpitein. Tämä toiminnallinen lähtökohta on myös yksi tärkeä osa Kiinan rauhanomaisen kehityksen ulkopoliittista konseptia. Kaikista suurimmat taloudelliset investoinnit sekä tukipaketit Kiina on ohjannut Afrikan kehittyville maille. Virallisen ulkopoliittisen konseptiasiakirjan mukaisesti

⁸⁵ Shanghain yhteistyöjärjestö – Shanghai Cooperation organization – SCO

⁸⁶ Kinisjärvi, 2008, s. 12 - 13

⁸⁷ Mearsheimer, 2001, s. 139 - 140

⁸⁸ BRICS-maita ovat Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina ja Etelä-Afrikka. Nimitys juontaa juurensa Goldman Sach's:n lehtiartikkeliin, jossa esiteltiin maailman nousevia talousmahteja joiden yhdistäväksi tekijäksi nimettiin talouksien rakenteet sekä erittäin hyvät kasvunäkymät. Ks. Singh & Dube

kyse on siitä, että Kiina kantaa vastuuta heikommin pärjäävistä maista.⁸⁹ Taustalla on kuitenkin nähtävissä selkeitä isompia tavoitteita kuin vain hyvän kansainvälisen maineen edistäminen. Vaikka Kiina mielellään esiintyy kehitysmaiden esitaistelijana sekä pitää myös itseään maailman suurimpana kehitysmaana, ovat sen tosiasialliset tavoitteet kehitysmaiden tukemisessa selkeästi taloudellisia.

4.1.2 Suhde Yhdysvaltoihin

Koska tutkimuksen maantieteeseen ja geopolitiikkaan perustuva rajaus käsittää laajan Itä-Aasian on perusteltua käsitellä Kiinan lisäksi toista alueella toimivaa suurvaltaa ja Kiinan suhteita siihen. Tämän takia tässä kappaleessa käsitellään yksityiskohtaisemmin Kiinan suhdetta Yhdysvaltoihin.

Yhdysvalloilla on ollut pitkään vahva asema laajan Itä-Aasian ja Tyynen valtameren alueilla. Yhdysvaltojen vahva asema perustuu sekä sen liittolaissuhteille alueen valtioiden kanssa, että sen sotilaalliselle läsnäololle alueella. Liittolaissuhteet luotiin kylmän sodan aikana, jolloin Yhdysvaltojen intressinä Aasiassa oli toteuttaa kommunismia ja Neuvostoliiton intressejä patoavaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Nykyisellään liittolaissuhteet ovat luonteeltaan edelleen läheisiä - etenkin sotilaallisessa mielessä. Korean niemimaan jatkuvasti elävä jännittynyt yleistilanne sekä nykyään myös enenevässä määrin Kiinan aktiivisempi toiminta laajan Itä-Aasian alueella ovat liittolaissuhteita ylläpitäviä voimia. Kiinan aikaisempaa aktiivisempi ulko- ja sotilaspoliittinen toiminta on tulkittavissa Yhdysvaltojen alueellista valta-asemaa heikentäväksi. Tämän johdosta Yhdysvalloissa on ollut havaittavissa poliittisen retoriikan koventumista. ”Kiinan nouseminen” sekä siihen vastaaminen ovat olleet toistuvasti esillä olevia teemoja ulkopoliittisen keskustelun sisällä. Kiinan asema on selkeästi korostunut Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa 2000-luvun alusta alkaen. Kiinan ja Aasian entistä korostuneemman merkityksen esille tuomisessa viitataan usein Obaman hallinnon vuonna 2011 julkaisemaan ”Asia Pivot”-konseptiin⁹⁰. Tiivistetysti sillä tarkoitetaan Yhdysvaltojen intressipainopisteen siirtämistä Atlantilta/Euroopasta Tyynen valtameren ja Aasian alueelle. Konseptin taustalla vaikuttavina tekijöinä nähdään useita kokonaisuuksia kuten Yhdysvaltojen halu irtautua Euroopan ja

⁸⁹ The State Council Information Office of the People’s Republic of China, 2011

⁹⁰ ”Asia Pivot”-konsepti vakiintui silloisen Yhdysvaltojen ulkoministerin Hillary Clintonin kirjoittaman lehtiartikkelin myötä. Clintonin artikkeli julkaistiin Foreign Policy lehdessä vuonna 2011. Sittemmin konsepti on vakiintunut kuvaamaan Yhdysvaltojen Aasiaa koskevia intressejä. Ks. ”America’s Pacific Century”, Hillary Clinton – Foreign Policy, 11.10.2011

Lähi-idän turvallisuuspolitiikasta sekä Aasian ja Kiinan korostuneempi merkitys Yhdysvaltojen turvallisuus- ja talouspolitiikassa⁹¹.

Yhdysvaltojen aktiivisempi osallistuminen Aasian politiikkaan sekä Kiinan ihmisoikeusasioiden kritisointi on koettu Kiinassa sen asioihin sekaantumisenä sekä Kiinan varpaille astumisenä. Yhdysvallat on Kiinalle intressien uhkaaja, ideologinen vastustaja ja kilpailija sekä lähi-alueella laajassa Itä-Aasiassa että globaalissa mittakaavassa. Asetelmasta huolimatta Kiinan virallinen suhtautuminen Yhdysvaltoihin on pysynyt avoimen ystävällisenä pääasiallisesti taloudellisista tekijöistä johtuen. Saman syyn takia suoranaista sodan tai konfliktin uhkaa ei maiden välillä ole nähtävissä.

Kiinan ja Yhdysvaltojen keskinäistä suhdetta parhaiten kuvaavia sanoja ovat kaksijakoisuus ja keskinäisriippuvuus. Molemmilla valtioilla on laajoja koko maailmaa koskevia intressejä talouspolitiikan sekä ulkopoliitiikan osa-alueilla. Kiinan asema Yhdysvaltojen rinnalla olevana taloudellisena suurvaltana on valtioiden välisiä suhteita eniten määrittävä tekijä, joka näkyy niiden keskinäisessä toiminnassa eräänlaisena riippuvuussuhteena. Kiina ja Yhdysvallat ovat toistensa tärkeimmät kauppakumppanit. Vuonna 2014 valtioiden välisen kaupan arvo oli yhteensä noin 590 miljardia dollaria⁹². Taloudellisen yhteyden lisäksi valtioiden välistä suhdetta määrittäviä tekijöitä ovat Kiinan laajentuneet intressit lähialueellaan laajassa Itä-Aasiassa, Tyynen Valtameren alueella sekä globaalilla tasolla. Kiinan näkemys etenkin oman lähialueensa tulevasta valtarakenteesta asettuu ristiriitaan Yhdysvaltojen Tyynen Valtameren alueen intressien kanssa. Vaikka yhteistyön ja vastakkainasettelun dynamiikat vuorottelevat usein valtioiden välillä, tunnistavat molemmat osapuolet tarpeen yhteisten poliittisten pelisääntöjen laatimiselle. Yhdysvaltojen merkitys on Kiinalle erityisen tärkeä ja siksi keskinäisen suurvaltasuhteen määrittäminen uudelleen on kiinalaisten prioriteettilistalla hyvin korkeassa asemassa. Vuonna 2013 Kiinan ja Yhdysvaltojen presidentit päätyivät yhteisymmärrykseen siitä, että valtioiden välisten suhteiden tulee perustua keskinäisen kunnioituksen, konfliktien välttämisen ja molempia osapuolia hyödyttävien ratkaisujen varaan⁹³. Presidenttien tapaamisen seurauksena valtioiden ulkopoliittinen kanssakäyminen on muuttunut aikaisempaa avoimemmaksi, mutta taustalla vaikuttavat silti edelleen samat jännitteet mitkä pitävät Kiinan ja Yhdysvaltojen välit kaksijakoisena kokonaisuutena, jossa vuorottelevat yhteistyön henki ja eturistiriidat.

⁹¹ Euroopasta ja Lähi-idästä irtautumisen taustalla vaikuttaa Yhdysvaltojen osittain laskenut kiinnostus alueisiin strategisten intressiensä osalta. Kehityksen taustalla nähdään etenkin ulkomaisten energiaraaka-aineiden tuontiriippuvuuden vähentyminen Yhdysvaltojen energiaomavaraisuuskehityksen takia.

⁹² U.S. Department of Commerce - United States Census Bureau

⁹³ Yi, 27.6.2013

4.2 Kiinan sotilaalliset intressit

Sotilaalliset intressit ovat realistisen teorian mukaan elintärkeitä tavoitteita tai suunnitelmia valtion tärkeimmän tehtävän eli selviytymisen toteuttamiseksi. Kiinan sotilaallisia intressejä ovat asevoimien reformin toteuttaminen, maan itärannikon läheisyydessä sijaitsevien merialueiden hallinta ja taloudellisten kaukointressien suojaaminen tarvittaessa sotilaallista voimaa käyttäen.

Kansan vapautusarmeija on ollut viimeisten vuosikymmenten ajan jatkuvan uudistamisen, kehitystyön ja erilaisten projektien kohteena. Aiemmin käsiteltiin kansan vapautusarmeijan reformia sen doktriinin kehittymisen kautta. Doktriini itsessään on oppi sodan voittamisesta. Sen taustalla vaikuttavat strategisen tason suuntaviivat jotka ovat osa kansallisia intressejä. Kansallisten intressien osakokonaisuutena on sotilaallinen tai turvallisuuspoliittinen päämäärä. Kiinan kohdalla on perusteltua nimittää turvallisuuteen liittyviä suuntalinjoja sotilaallisiksi päämääriksi, koska kansan vapautusarmeijalla on tärkeä rooli maan sisä- ja ulkopoliitikassa.

Tärkein Kiinan sotilaallisia päämääriä määrittävä asiakirja on Kiinan puolustusministeriön julkaisuvastuulla oleva turvallisuus- ja sotilaspoliittinen perusdokumentti eli *White Paper*. Se on strategisen tason päämääriä määrittävä ja sen tarkoituksena on perustella ja selventää Kiinan asevoimien käyttämisen painotuksia, asevoimien kehityssuuntaa sekä maan sotilaallisia tavoitteita lähitulevaisuudessa. Asiakirjat edustavat Kiinan korkeimman poliittisen johdon virallista kantaa ja niiden laadinta tapahtuu hallinnollisen ohjauksen alaisuudessa valikoitujen henkilöiden toimesta⁹⁴. Sotilaspoliittisten perusdokumenttien laatiminen aloitettiin vuonna 1995. Ensimmäinen laatuaan oleva asiakirja otsikoitiin käsittämään Kiinan aseistariisuntaa ja aseiden hallinnan järjestelyjä, koska vuonna 1995 kansan vapautusarmeijan rivivahvuutta supistettiin huomattavasti asevoimien reformiprosessin seurauksena⁹⁵. Jälkiviisaasti voidaan todeta, että tarkoitus ei ollut ylevä aseiden vähentäminen vaan asevoimien uudelleen organisointi vastaamaan paremmin uuden doktriinin tarpeita. Sittemmin aseiden vähentäminen ja asevoiman vahvuuden laskeminen muuttuivat sivujuonteiksi asiakirjoissa. Vuonna 2006 se oli omana kokonaisuutenaan jätetty jo pois sotilaspoliittisista perusdokumenteista. 2000-luvun puolella sotilaspoliittisten perusdokumenttien tarkoitukseksi muodostui turvallisuustilannekatsauksen tuottaminen niin Kiinan lähialueilla kuin maailmassa. Ajankohtaisen turvallisuus-katsauksen lisäksi asiakirjassa linjattiin seuraavat uudistusten kohteen ja kehitettävät osa-

⁹⁴ Blasko – The Jamestown Foundation, 29.5.2015

⁹⁵ Ministry of National Defense The People's Republic of China, 1995

alueet. Ajankohtaiskatsausten aikakauden katsotaan päättyneen uusimman 2015 julkaistun sotilaspoliittisen perusdokumentin myötä, joka on selkeästi nimetty eri tavalla kuin aikaisemmat asiakirjat. Uusin sotilaspoliittinen perusdokumentti on nimetty *China's Military Strategy*, mikä omalta osaltaan viestittää jonkinlaista ajattelutavan muutosta tai sitten kiinalaisten entistä avoimempaa sotilaspolitiikan harjoittamista.

Vuoden 2015 Kiinan sotilasstrategia-asiakirja koostuu kuudesta kappaleesta, jotka ovat nimetty seuraavalla tavalla:

1. Kansallinen turvallisuustilanne
2. Kiinan asevoimien tehtävät ja strategiset päämäärät
3. Aktiivisen puolustuksen strateginen ohjenuora
4. Kiinan asevoimien rakentaminen ja kehittäminen
5. Valmistautuminen sotilaalliseen kamppailuun
6. Sotilas- ja turvallisuusyhteistyö⁹⁶

Asiakirjan motiiviksi mainitaan johdannossa asevoimien kehittämisen kulmakivien määrittäminen. Asevoimien kehittämisen tarkoituksena on tukea Kiinan rauhanomaista kasvua sekä maailmanlaajuisia rauhanomaista yhteistyötä.⁹⁷

Tiivistettynä vuoden 2015 sotilasstrategiasta ei ole löydettävissä aiemmin mainitusta ulkopolitiittisesta konseptista poikkeavia suurempia kokonaisuuksia. Turvallisuusuhkien osalta asiakirjassa mainitaan Taiwanin kielteinen vaikutus rauhanomaiselle kehitykselle. Kiinan kansallinen turvallisuustilanne koetaan heikentyneeksi ja suurimpina uhkina nähdään mahdollinen kansainvälinen tai alueellinen kriisi. Myös terrorismi, merirosvous ja luonnonkatastrofit nousivat uhkina esiin. Erityisesti Kiinan kaukointresseihin kuuluvien osa-alueiden turvallisuus koetaan uhatuksi. Kaukointressien osalta suurin huoli keskittyy merenkulun, strategisesti tärkeiden meriyhteyksien ja kiinalaisten ulkomaaninvestointien turvallisuuteen. Sisäpoliittisten turvallisuusuhkien osalta Itä-Turkestanin ja Tiibetin separatistiliikkeet nimetään yhteiskunta- rauhan ja valtion kehityksen suurimmiksi uhkiksi.⁹⁸

Ulkoisten uhkien lista ja etenkin kaukointressien esiin nostaminen virallisessa strategia-asiakirjassa kertoo siitä, että kansan vapautusarmeijan perinteinen puolustuksellinen rooli on muutoksen alla ja sotilaallisen voiman käyttäminen kaukana omasta maaperästä Kiinan intressien turvaamiseksi on perusteltavissa kansallisen turvallisuuden kautta. Taiwanin mainitsemi-

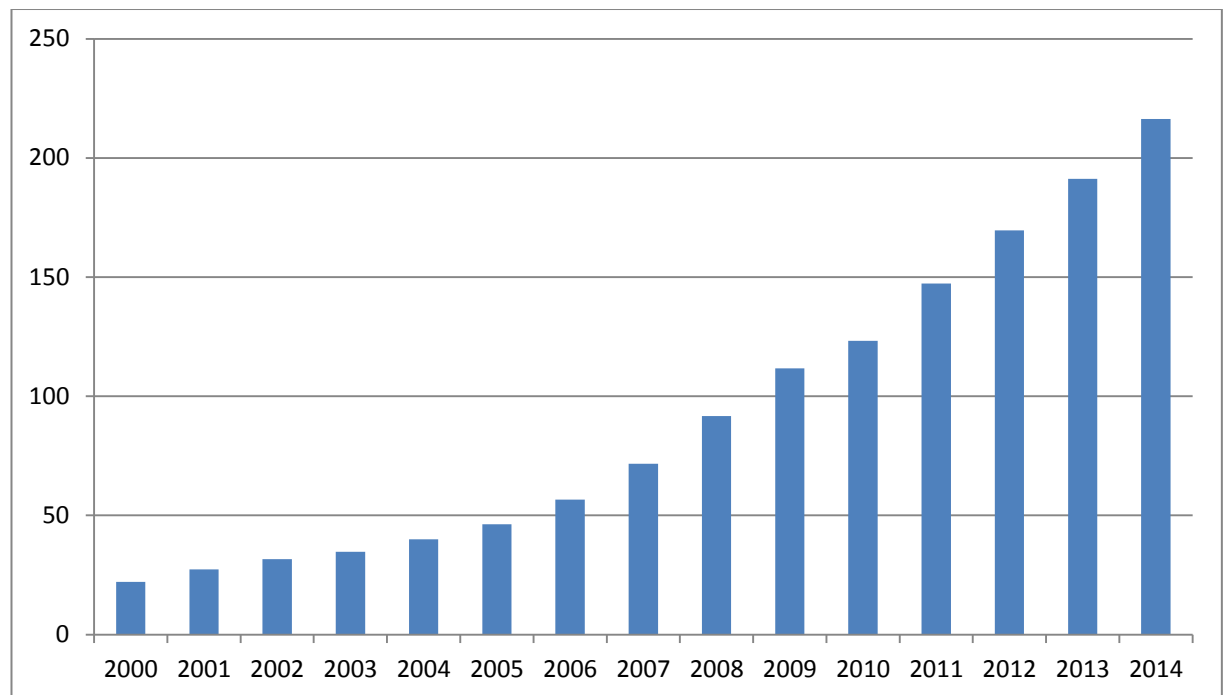
⁹⁶ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015

⁹⁷ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015

⁹⁸ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015

nen sotilasstrategiaa käsittelevässä asiakirjassa ei ole yllättävää, koska asevoimien kehittämisen ja uudistamisen perusteeksi katsotaan kapinoivan provinssin eli Taiwanin olemassaolo. Myös merenkulun turvallisuuden ja strategisesti tärkeiden meriyhteyksien turvallisuuden suojaaminen ovat linjassa Kiinan käytännön toiminnan sekä taloudellisten intressien kanssa. Suurin puhtaasti sotilaallinen intressi on asevoimien reformi, jolla luodaan pohjaa muiden intressien saavuttamiselle.

Vuoden 2015 sotilasstrategiassa ilmoitetaan hyvin yksiselitteisesti, että Kansan vapautusarmeijan tulee rakentaa sotavoima joka pystyy voittamaan informaatioajan sotia uusinta teknologiaa hyödyntäen⁹⁹. Reformin ja kehityshankkeiden voimavarana on Kiinan talouskasvu jonka kehitys on ollut useiden vuosien ajan suoraan rinnastettavissa maan sotilasbudjetin kasvun kanssa. Kaavio 2. havainnollistaa Kiinan sotilasbudjetin kasvua 2000- ja 2010-luvuilla.

Kaavio 2. Kiinan sotilasbudjetin kasvu 2000 - 2014 välisenä aikana (miljardia \$)¹⁰⁰

Sotilasstrategiassa painotetaan myös Kiinan merivoimien ja etenkin laivaston roolin kasvatamista tulevaisuudessa. Valtameret ja merialueet ovat Kiinan rauhanomaiselle kehitykselle ensisijaisen tärkeitä, koska mantereen kautta suuntautuvan sotilaallisen uhan todennäköisyys koetaan vähäiseksi. Edellä mainituista syistä johtuen asevoimien reformiprosessin ytimessä on ollut merivoimien suorituskyvyn rakentaminen vastaamaan tätä näkemystä. Aiempi rannikon puolustaminen osana aktiivisen puolustuksen doktriinia on saanut väistyä entistä aktiivi-

⁹⁹ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015

¹⁰⁰ SIPRI, 2015

semman laivaston ja merivoiman käytön tieltä. Erityisen tärkeänä asiana Kiina näkee vapaan ja sujuvan kauppamerenkulun turvaamisen liittyen sen omiin intresseihin. Merivoimien kehittämisen ohella tärkeässä asemassa ovat olleet korkean teknologian asejärjestelmien hankkiminen ja kehittäminen. Etenkin A2/AD-asejärjestelmien¹⁰¹ hankinnat ovat olleet keskiössä. Esimerkkeinä tästä voidaan pitää uusien ballististen meritorjuntaohjusten ja risteilyohjusten hankkimista sekä perinteisemmän merisodankäynnin aseiden – merimiinojen kehittämistä. Yhdysvaltaisten sekä muiden länsimaisten lähteiden mukaan Kiinan tarkoituksena on rakentaa eristäviä puolustuskehiä merelle Yhdysvaltojen laivaston sulkemiseksi pois sen lähialueilta painopistealueena Taiwan¹⁰². A2/AD-asejärjestelmien osalta tilanne on hyvin luultavasti tämän suuntainen, mutta laivaston kehittäminen yhdessä voimanprojisointikyvyn kanssa vastaa enemmän Kiinan taloudellisten intressien suojaamiseen kauempana mantereesta.

Lähes kaikissa 2000-luvulla julkaistuissa Kiinan puolustusministeriön asiakirjoissa ilmoitetaan tärkeimmäksi tavoitteeksi saavuttaa informaatioajan sodankäynnin valmiudet¹⁰³. Tavoite on kiinalaisten näkemys sodankäynnin lainalaisuuksista nykyaikana, joka on hankittu seuraamalla Yhdysvaltojen ja muiden valtioiden toimintaa Balkanilla ja Lähi-idän alueilla. Kiinalaisten tekemät johtopäätökset näkyvät käytännön tasolla erilaisina hankkeina ja kehityssuuntina.

Alla olevassa luettelossa on listattu Kiinan asevoimien kannalta tärkeimpiä projekteja 2010- ja 2020-luvuilla.¹⁰⁴

- Avaruusteknologian hyödyntäminen tiedustelun, tiedonsiirron ja valvonnan muodossa
- Kaikkien ohjusasejärjestelmien kantaman, tarkkuuden ja nopeuden parantaminen
- Ballististen ohjusasejärjestelmien modernisointi
- Sukellusvenelaivaston alusten modernisointi käsittäen konventionaaliset ja ydinsukellusveneet
- Laivaston pintataistelualusten suorituskykyjen parantaminen uusien alusluokkien kautta

¹⁰¹ A2/AD = Anti-access/Area Denial – Tällä termillä tarkoitetaan nykyaikaisessa sodankäynnissä strategiaa, jossa tarkoituksena on estää vastustajaa pääsemästä oman toiminnan kannalta tärkeälle alueelle tai sen läheisyyteen. Ks. Tangredi, 2013, s. 1

¹⁰² Ks. Tangredi, 2013, s. 161 – 166 ja IHS Jane’s, 2015

¹⁰³ Informaatioajan sodankäynnillä tarkoitetaan nykyaikaista sodankäynnin muotoa, jossa käytetään kaikkia käytettävissä olevia sotilaallisia ja siviilimaailman resursseja oman tavoitteen saavuttamiseksi. Yksi esimerkinomainen tapa on Venäjän toteuttama hybridisodankäynti.

¹⁰⁴ The State Council Information Office of the People’s Republic of China, 2015 & Sutter, 2012, s. 114 - 119,

- Ilmavoimien hävittäjäkaluston uudistaminen sekä miehittämättömien lennokkien kehittäminen yhdessä taistelunjohto- ja ilmatankkausjärjestelmien kehittämisen kanssa
- Ilmatorjuntakyvyn modernisointi ilmatorjuntaohjusasejärjestelmien uudistamisen ja uusien torjuntahävittäjien kautta
- Voimanprojisointikyvyn kasvattaminen (ilmakuljetukset, merikuljetukset, erikoisjoukkojen ja maihinnousuun kykenevien joukkojen kehittäminen)
- Uuden C4ISR¹⁰⁵-järjestelmän kehittäminen
- Kybersodankäynnin kykyjen kehittäminen
- JOINT -valmiuden kasvattaminen, jotta pystytään entistä nopeammin käynnistämään isojaakin operaatioita (vrt. maihinnousu)

Kiinan asevoimien keskeisimmät kehityskohteet keskittyvät jo aiemmin todetun merivoiman kehittämisen ympärille. Toinen selkeä kokonaisuus merivoimien kehittämisen ohella on kaukovaikutteisten valvonta- ja asejärjestelmien kehittäminen sekä niitä vastaan varautuminen. Erilaisten uusien hankkeiden ja kehitysprojektien rinnalla Kiinan asevoimat ovat aktiivisesti uudistaneet omaa joukkorakennettaan, koulutustaan ja suorituskykyvaatimuksia sen uusimman doktriinin mukaiseen asentoon.

4.3 Taloudelliset tavoitteet

Kiinan taloudelliset intressit ovat talouskasvun ylläpitäminen ja energia- ja raaka-aineresurssien riittävyyden turvaaminen edistyksen ylläpitämiseksi. Mitä enemmän Kiinaa ja sen poliittisen johdon julkilausumia tarkastelee huomaa, että talouskasvun sekä yleisen edistyksen jatkuvuus ovat toistuvia teemoja, koska niiden kautta pystytään mahdollistamaan muiden kansallisten tavoitteiden saavuttaminen. Tämä teema on keskeisesti esillä kappaleessa 4.1 käsitellyssä Kiinan ulkopoliittisessa konseptissa. Teema on toistunut myös Kiinan poliittisen johdon pitämässä puheissa. Esimerkiksi pääministeri Lin Kiina-ASEAN -kokouksessa vuonna 2015 pitämän puheen teemana olivat edellä mainitut kokonaisuudet sekä Kiinan ja alueellisen järjestön taloudellisen yhteistyön korostaminen¹⁰⁶.

Vakaa, kasvava talous on tärkeässä asemassa, joka on ymmärrettävää sillä talouskasvun jatkuminen ja uusien työpaikkojen syntyminen ovat elintärkeitä asioita niin sisä- kuin ulkopoliit-

¹⁰⁵ C4ISR- Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, Reconnaissance (tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmä)

¹⁰⁶ Ministry of Foreign Affairs – The People’s Republic of China, 22.11.2015

tisesti. Tutkimuksen teoreettisen tulokulman mukaan valtioiden sisäpolitiikan perimmäisenä tarkoituksena on tuottaa tarvittavia resursseja valtion ulko- ja valtapolitiikan toteuttamiselle. Tämän takia Kiinan taloudellisten resurssien ja niihin liittyvien intressien tarkastelulle on oma erityisasemansa tutkimuksen sisällä. Kiinan 1970-luvun loppupuolelta alkanut talouskasvu ja sen mahdollistanut poliittisen järjestelmän muutos ovat voimistuneet viimeisten vuosikymmenien aikana. Talouskasvu ja osittain myös poliittisen järjestelmän muutos ovat merkittäviä tekijöitä kommunistisen puolueen kannalta. Yhteiskuntarauhan ja kansalaisten taloudellisen hyvinvoinnin takaaminen ovat nykyisellään Kiinan kommunistisen puolueen valta-aseman kivijalkoja ja niillä on myös vaikutus maan ulkopoliittiseen käyttäytymiseen. Talouskasvun ulkopoliittinen merkitys näkyy Kiinan kansainvälisen arvovallan kasvamisessa. Mitä enemmän talous kasvaa, sitä enemmän voidaan panostaa resursseja asevoimiin ja ulkopoliittisiin tavoitteisiin. Aiempaa suuremman taloudellisen painoarvon myötä Kiinan vaikutusvalta on kasvanut maailman pankin ja IMF:n neuvottelupöydissä. Tämä on ollut myös yksi Kiinan selkeistä tavoitteista ulkopoliittisten intressien osa-alueella.

4.3.1 Talouskasvun ylläpitäminen

Talouskasvun turvaamiseksi Kiina on valmis käyttämään kaikkia käytettävissä olevia keinoja, koska se kuuluu maan viiden kansallisen ydinintressin joukkoon. Kiinan talouden merkittävin osa-alue on vientiteollisuus, jonka kasvun ylläpitämisessä on lähiaikoina turvauduttu muun muassa maan valuutan devalvointiin, jonka huippu ajoittui vuoden 2015 elokuulle jolloin devalvointi toteutettiin kolme kertaa saman viikon aikana¹⁰⁷. Devalvoinnin katsotaan olevan helppo hätäratkaisu viennin vauhdittamiseksi Kiinan suurimman kauppakumppanin Yhdysvaltojen markkinoille. Maan valuutan arvon heikentämisellä on ollut viennin kasvun lisäksi vaikutuksia kiinalaisen työvoiman edullisuuteen, jonka seurauksena maahan on saatu lisää ulkomaista rahaa investointien muodossa. Syy devalvaation käyttämisen matalaan kynnykseen on yuanin asema suhteessa esimerkiksi dollariin tai euroon. Yuan on rajoitettu valuutta jota käytetään vain Kiinassa ja siksi sen devalvoinnilla ei ole maailmantalouden kannalta suuria haitallisia vaikutuksia.

Toinen virallinen keino talouskasvun ylläpitämiseksi on talouden ja teollisuuden rakenteen muutokset. Raskas teollisuus ja puolivalmiiden tuotteiden valmistaminen myytäväksi maan ulkomaisille päämarkkina-alueille ovat olleet perinteisesti hyvin tärkeässä asemassa maan talouden sisällä. Vientiorientoitunut talouden perusrakenne on havaittu jossain määrin ongel-

¹⁰⁷ Taloussanomat - Bloomberg, 13.8.2015

malliseksi talouskasvun ylläpitämisessä pidemmällä tähtäimellä. Tämän takia Kiinassa on selkeästi havaittavissa oleva tahtotila siirtyä pois vientipainottuneisuudesta. Kiinan tavoitteena on lisätä sen omien sisämarkkinoiden taloudellista suhteellista painoarvoa, jotta globaalien talouden heilahteluiden vaikutukset olisivat nykyistä vähäisempiä. Kuten Yan Xuetong toteaa, Kiinan ajatuksena on kompensoida ulkomaan markkinoiden kysynnän vähentymistä kotimaan markkinoiden kysynnällä¹⁰⁸. Talouden perusrakenteen uudistamisen lisäksi myös työntekijöiden palkkoihin liittyvää lainsäädäntöä on uudistettu, jotta työntekijöiden palkat kohenisivat. Tämän lisäksi valtion hallinnollista byrokratiaa on pyritty vähentämään ja Kiinassa vahvasti vaikuttavaa korruptiota on pyritty kitkemään. Ensisijaisesti tarkoitus on lisätä kiinalaisten ostovoimaa palkkojen korotuksilla sekä karsia taloudellisen edistyksen esteitä kotimaan markkinoiden osalta. Korkean teknologian aloille sekä koulutukseen on panostettu resursseja entistä enemmän kotimaan markkinoiden kasvattamiseksi.

Kolmas talouskasvun ylläpitämisen keino on investointitoiminta ulkomaille. Investointien perimmäisenä tarkoituksena on vauhdittaa tärkeimpiä ulkomailta sijaitsevia markkinoita siten, että sekä Kiina että kohdealue hyötyvät taloudellisesti. Puhtaan taloudellisen päämäärän taustalla on Kiinan vaikutusvallan ulottaminen uusille alueille maailmassa. 2000-luvun alussa Kiinan hallitus otti käyttöön *Go Global*-strategian, minkä hengessä valtio alkoi kannustaa yrityksiä investoimaan ulkomaille.¹⁰⁹ Ulkomaille suunnattujen investointien painopistealueita ovat Aasian, Euroopan ja Yhdysvaltojen lisäksi kehittyvien maiden markkinat joilla tarkoitetaan laajassa mittakaavassa Afrikkaa ja Latinalaista Amerikkaa¹¹⁰. Laajamittaisten valtion ohjaaman investointitoiminnan painopiste on siirtynyt 2010-luvulla kehittyneiden maiden markkinoille, kun taas 2000-luvun alkupuolella investointien painopiste oli vahvasti kehittyvien maiden markkinoilla¹¹¹. Vaikutusvallan lisääminen Kiinan kannalta uusilla alueille on investointitoiminnan taustalla vaikuttava tekijä. Investointitoiminta on jaettavissa kahteen eri kategoriaan. Mikäli investointien kohdealueella tai kohdemaassa on Kiinaa kiinnostavia raaka-aineita tai energian tuotantoon soveltuvia luonnonvaroja niin silloin investoinnit painottuvat niiden hyödyntämiseen. Tämä on Kiinan tyypillinen toimintamalli etenkin kehittyvissä maissa. Mikäli investointikohde on Kiinaa edellä korkean teknologian tuotteissa ja kohteessa on jo valmiiksi kiinalaisia yrityksiä kehittyneempiä kilpailijoita niin investoinnit suunnataan niihin. Jälkimmäinen toimintakategoria on yleisempi kehittyneissä maissa. Tyypillisimpänä

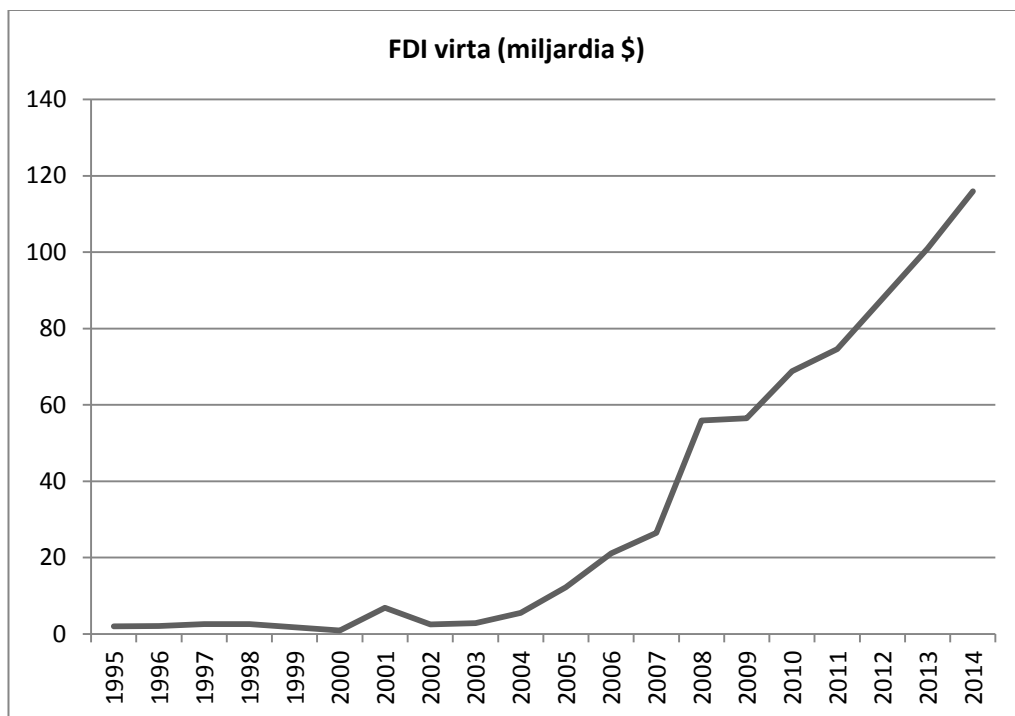
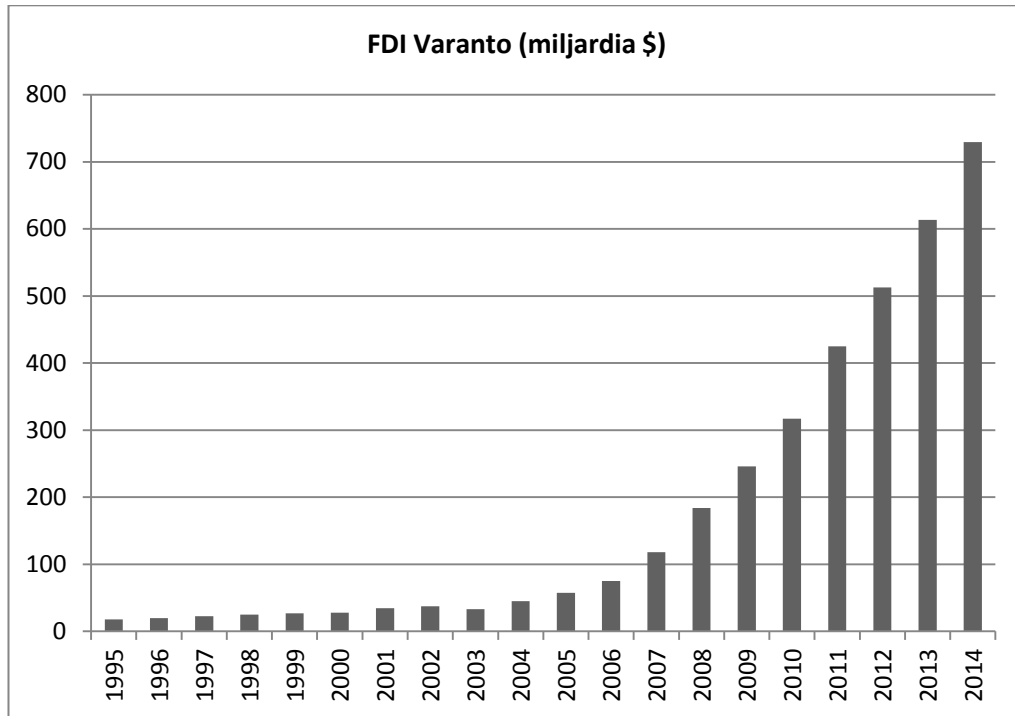
¹⁰⁸ Journal of Contemporary China, 2001, s.35 (Yan Xuetong – The Rise of China in Chinese Eyes)

¹⁰⁹ Go Global-strategia tarkoittaa Kiinan hallituksen yrityksille suunnittelemaa strategiaa, jossa tarkoituksena on vauhdittaa yritysten investointitoimintaa ulkomaiden suuntaan. Ks. CEMAT – Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus – Aalto yliopisto, 4.10.2013

¹¹⁰ Tiezzi – The Diplomat, 24.6.2015

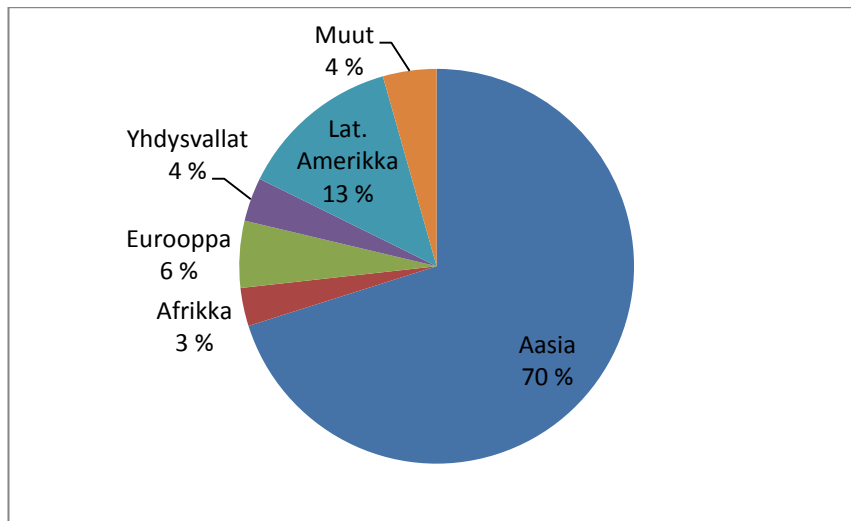
¹¹¹ Rosen & Hanemann - China Business Review, 1.7.2012

esimerkkinä tästä voidaan pitää Euroopan Unionin aluetta ja Kiinan investointikäyttämistä siellä. Kaaviot 3 ja 4 esittävät Kiinan ulkomaille suunnattujen investointien määrän kehittymistä. Huomionarvoista on havaita 2000-luvun alkupuolelta alkanut kehitys investointien määrän kasvussa. Kaaviot tukevat aiemmin käsiteltyä Kiinan valtiojohtoista investointistrategiasta tehtyä päättelyä.

Kaaviot 3. ja 4. Kiinan ulkomaille suuntautuneiden investointien kehitys vuosien 1995 – 2014 välisenä aikana¹¹²

¹¹² UNCTADSTAT – United Nations Conference on Trade and Development

Alue/Maa	Aasia	Afriikka	Eurooppa	Yhdysvallat	Latinalainen Amerikka	Muut	Yhteensä
Miljardia \$	75,6	3,37	5,95	3,87	14,36	4,69	107,84

Kaavio 5. ja taulukko 3. Kiinan investointien prosentuaalinen jakautuminen eri maanosien ja valtioiden välillä vuonna 2013¹¹³

Kaavio 5 ja taulukko 3 kuvaavat Kiinan investointien jakautumista maailman eri alueiden välillä. Näiden havainnollistavien kuvaajien avulla saadaan käsitys siitä mitkä alueet ovat Kiinalle 2010-luvulla tärkeitä investointikohteita. Vaikka aikaisemmin todettiin, että Kiinan investointien painopiste on siirtynyt 2010-luvun aikana kohti kehittyvien maiden markkinoita, niin vuoden 2013 tiedoissa tätä ei ole vielä havaittavissa. Kuitenkin arvostetun kansainvälisen talousalan konsulttifirman Ernst & Youngin vuonna 2015 julkaisemassa Kiinan investointira-kennetta ja sen suuntautumista käsitelleessä raportissa todetaan, että Kiinan investointien trendinä on selkeä suuntautuminen kehittyvien maiden markkinoille painopisteenään Afrikka¹¹⁴.

Aasiaan sijoittuvien kiinalaisten yritysten investointien pääasiallisina kohteina ovat Hong Kong ja Singapore. Näiden kohteiden korostuminen yhdessä koko Aasian suuren osuuden osalta on selitettävissä yritysten voittojen kotiuttamisen kannalta tärkeänä sillä kyseisissä maissa verotusjärjestelyt ovat yritystoiminnan kannalta edullisia.

Euroopan Unionin alue on taloudellisessa mielessä Kiinalle tärkeä, koska se on maan tärkein markkina-alue viennin osalta. Taloudellinen toiminta Euroopan Unionin alueella perustuu lähtökohtaisesti suoriin kahdenkeskeisiin sopimuksiin eurooppalaisten valtioiden kanssa. Itse Euroopan Unioni instituutiona on Kiinalle toissijainen toimija, koska sillä ei ole Kiinan näkö-

¹¹³ National Bureau of Statistics of China, 2014

¹¹⁴ Ernst & Young, 2015, s. 12

kulmasta katsottuna samanlaista sotilaallista tai ulkopoliittista vaikutusvaltaa kuin esimerkiksi Yhdysvalloilla, Venäjällä tai muilla BRICS-valtioilla. Eurooppaan suuntautuneet investoinnit ovat olleet kasvussa koko 2000-luvun ajan ja investointikohteina ovat etenkin korkean teknologian tuotteet ja niitä valmistavat yritykset¹¹⁵.

Yhdysvaltoihin suunnattujen investointien kohteina ovat olleet pääasiallisesti luonnonvarat ja energiateollisuus. Etenkin hyvän kasvuennusteen omaava liuskeöljy ja -kaasuteollisuus on ollut kiinalaisten pääomainvestointien kohde. Tosin uusimpien tilastojen mukaan kiinalaisten investointikäyttäytyminen on muuttunut aikaisempaa laaja-alaisemmaksi. Uusina kiinalaisten investointien kohteina ovat olleet niin sanotut varmemman tuoton alat kuten kiinteistöt, vakuutusyhtiöt ja teknologiateollisuus.¹¹⁶

Kehittyvien maiden markkinoista erityisessä nousussa ovat Afrikka ja Latinalainen Amerikka. Afrikan merkitys markkina-alueena on kasvanut aina 2000-luvun alusta lähtien jolloin perustettiin FOCAC-järjestö Kiinan ja Afrikan maiden yhteistyötä määrittäväksi forumiksi¹¹⁷. Vuonna 2013 julkaistiin Kiinan ja Afrikan välistä kauppaa sekä taloudellista yhteistyötä tarkasteleva ja määrittelevä asiakirja. Asiakirjan mukaan Kiina tulee sitoutumaan entistä enemmän Afrikan kehityksen tukemiseen lainoittamalla Afrikan valtioita sekä tukemalla valtioiden infrastruktuuria koskevia rakennushankkeita.¹¹⁸ Infrastruktuurihankkeiden painopisteinä ovat erityisesti logistiikan parantaminen, kaivosteollisuuden ja energiateollisuuden tehokkuuden parantaminen¹¹⁹. Auttamisen taustalla on kiinalainen ulkopoliittinen niin sanottu win-win -ajatusmalli, jossa tarkoituksena on tehdä molempia osapuolia hyödyttäviä ratkaisuja. Kiinan hyötynäkökulma on selkeästi taloudellinen ja omaa taloutta vauhdittava uusien markkina-alueiden ja raaka-ainekaupan muodossa.

Latinalaisen Amerikan alueen valtioihin suunnatut investoinnit ja taloudellinen yhteistyö noudattaa pääkohdiltaan hyvin samanlaista linjaa Afrikkaan suunnattujen toimenpiteiden kanssa. Latinalaisessa Amerikassa Kiinan kiinnostuksen kohteina ovat luonnonvarat ja energiaraaka-aineet. Venezuelan ja Brasilian kanssa Kiina on solminut yhteistyösopimuksia liittyen valtioiden välisiin yhteishankkeisiin kyseisten valtioiden maaperällä.¹²⁰

¹¹⁵ CEMAT – Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus – Aalto yliopisto, 4.10.2013

¹¹⁶ Coates – Forbes, 10.10.2015

¹¹⁷ FOCAC = Forum on China-Africa Cooperation Ks. Ministry of Foreign Affairs of China, 4.9.2013

¹¹⁸ Information Office of the State Council, 2013

¹¹⁹ Tiezzi – The diplomat, 24.6.2015

¹²⁰ CEMAT – Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus – CEMAT – Aalto yliopisto, 4.10.2013

4.3.2 Energia- ja raaka-aineresurssien turvaaminen

Energia- ja raaka-aineresurssien saatavuuden turvaaminen on edellytys Kiinan talouskasvun ylläpitämiselle ja maan yli 1,3 miljardin kansalaisen perustarpeiden täyttämiseksi. Tärkeimmät energian muodot Kiinalle ovat öljy, hiili, maakaasu, vesivoima ja ydinvoima. Tilastojen valossa Kiinan raakaöljyn tuonti ohitti vuonna 2013 Yhdysvallat, jonka seurauksena maasta tuli maailman suurin raakaöljyn tuojia. Kiinalla on maailman suurimmat hiilivarannot, jonka seurauksena hiili on yksi maan yleisimmistä energiamuodoista ja sen kulutus on maailman suurinta. Kiinan vuotuinen hiilen kulutus kattaa koko maailman kulutuksesta noin puolet. Hiilen käyttäminen energian lähteenä on halpa ja yksinkertainen tapa, mutta Kiinassa sen haittapuoleksi on havaittu sen käytöstä johtuvat ilmansaasteet. Hiilen ilmaa saastuttavan vaikutuksen takia Kiinassa on pyritty korvaamaan valtiojohtoisesti hiiltä maakaasulla, joka on vähemmän ilmaa saastuttavampi vaihtoehto. Maakaasun osuus Kiinan energian tuotannosta on huomattavasti alhaisempi verrattuna esimerkiksi hiileen tai öljyyn. Vuonna 2012 maakaasun osuus energian kokonaistuotannosta oli vain 5 %. Pienestä kokonaisuudesta huolimatta maakaasun hyödyntäminen ja maahantuonti ovat kasvaneet viime vuosien aikana. Hiilen lisäksi yksi Kiinalle tärkeä energian lähde on vesivoima, joka on hiiltä huomattavasti ympäristöystävällisempi vaihtoehto. Kiinan suurten jokien patoaminen massiivisilla padoilla on nostanut vesivoiman osuutta maan energian tuotannossa huomattavasti. Vuonna 2012 Kiina nousi maailman suurimmaksi vesivoiman tuottajaksi, koska kyseisenä vuonna saatiin valmiiksi massiivinen Jangtse-joen patoprojekti. Ydinvoimaloiden merkitys energian tuottamisessa on kasvussa entistä suuremmaksi, koska ne koetaan tehokkaaksi ja ympäristöystävälliseksi tavaksi tuottaa energiaa, vaikka nykyisellään ydinvoiman osuus energian kokonaistuotannosta on hyvin pieni.¹²¹

Energian ja raaka-aineiden riittävyyden turvaamiseksi myös tulevaisuudessa Kiina on pyrkinyt uudistamaan energiarakennettaan, investoinut ulkomaille sekä panostanut resursseja uusiutuvien energianlähteiden hyödyntämiseen. Energiarakenteen uudistaminen on maan nykyisen johdon tärkeä tavoite, jonka osakokonaisuuksia ovat markkinapohjainen hinnoittelu, energiatehokkuuden korostaminen yhdessä päästövähennyksien kanssa ja energia-alan yhtiöiden välisen kilpailun vauhdittaminen. Ulkomaille suunnatun investointitoiminnan tärkeimmät kohteet ovat Afrikan valtiot joilla on suuret energia- ja/tai raaka-ainevarannot¹²². Uusiutuvien energianlähteiden osalta taustalla vaikuttavat energiaressurssien turvaamisen lisäksi ympäris-

¹²¹ U.S. Energy Information Administration, 14.5.2015

¹²² Ulkoasiainministeriö – Suomen suurlähetystö, Peking, 17.12.2012

töpoliittiset tekijät, koska Kiina on luettavissa yhdeksi maailman eniten saastuneista valtioista ja maassa on ollut hankkeita suurkaupunkien ilmansaasteiden vähentämiseksi.

4.4 Yleisen tason strategisten intressien hierarkia

Viralliset Kiinan ydinintressit ovat sen vuonna 2011 julkaistussa ulkopoliittisessa konseptissa lueteltu seuraavalla tavalla:

- valtiollinen itsemääräämisoikeus
- kansallinen turvallisuus
- alueellinen koskemattomuus
- kansallinen yhdistyminen
- talouden ja yhteiskunnan kehitys

Ulkopoliittisessa konseptissa esiintyvien ydinintressien osalta ei mainita niiden keskinäistä hierarkiaa millään tavalla. Toisin sanottuna ne ovat ymmärrettävä keskenään samanarvoisiksi. Ydinintressien suhteen on oleellista ymmärtää, että Kiina ilmoittaa hyvin selkeästi niiden olevan tavoitteita joista ei tulla joustamaan missään tapauksessa.¹²³ Kiinalaisen kansainvälisen politiikan tutkijan Wang Jisin vuonna 2011 ennen Kiinan ulkopoliittisen konseptin julkaisua kirjoittamassa artikkelissa pohditaan Kiinan suurstrategian ja ydinintressien muodostumista tulevien vuosien ja vuosikymmenten osalta. Wang päätyy artikkelissaan nimeämään Kiinan ydinintresseiksi suvereniteetin, yleisen turvallisuuden ja kehityksen. Lisäksi hän toteaa, että Kiinan tulevaisuutta ohjaavana tekijänä pitäisi olla maan kansalaisten elinolojen kohentaminen.¹²⁴ Wangin tekstissä painottuvat Kiinan rauhantahtoinen valtopolitiikka ja pehmeiksi arvoiksi luettavat kokonaisuudet. Jälkiviisaana voisi todeta, että Wang epäonnistui ennustamaan Xin hallinnon uudet painotukset Kiinan ydinintressien osalta. Toisaalta Wangin näkemys on linjassa sen kuvan kanssa, jonka Kiina haluaa yleisesti antaa itsestään ulospäin. Kiinan vaalimassa kuvassa korostuvat rauhan ja hegemonioiden vastustamisen teemat sekä kaikkia osapuolia hyödyttävän taloudellisen yhteistyön sanoma.

Kiinan ydinintressejä ja niiden käytännön tason ilmentymiä tarkasteltaessa havaitsee, että niissä on kaikesta rauhantahtoisuudesta huolimatta sotilaallinen ja voimapolitiittinen taustavaikutus. Valtiollinen itsemääräämisoikeus, kansallinen turvallisuus ja alueellinen koskemattomuus ovat selkeästi kokonaisuuksia joiden vaalimiseen ja turvaamiseen tarvitaan vahvaa asevoimaa sekä nykyaikana myös voiman projisointikykyä. Kun näitä kolmea intressikokonai-

¹²³ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2011

¹²⁴ Wang, 2011

suutta reflektoi kansan vapautusarmeijan reformiprosessia ja sotilasbudjetin kasvutrendiä varten on havaittavissa, että Kiina on selkeästi varustautumassa sotilaallisesti. Neljäs intressiosa-alue eli kansallinen yhdentymisen tarkoittaa pitkäaikaisen Taiwanin ongelman ratkaisemista tai sen ratkaisun tavoittelemisen huomioimista. Viides osa-alue talouden ja yhteiskunnan kehitys on tärkeässä asemassa kokonaisuuden kannalta, koska sen kautta luodaan tarvittavia resursseja Kiinan muiden ydinintressien toteutumiseksi.

Kiinan intressien selvittämisen lisäksi tässä luvussa tarkasteltiin tutkimuksessa käytettävän menetelmän avulla saatuja havaintoja virallisista ydinintresseistä irrallisena omana kokonaisuutenaan, jotta tutkimus ei ohjautuisi liikaa noudattamaan Kiinan virallista kantaa ja saataisiin esille myös taustalla olevia asioita. Tarkastelun painopistealueina olivat Kiinan ulkopoliittinen, sotilaallinen ja taloudellinen toiminta. Näiden kolmen osa-alueen sisältä esiin nousiviksi teemoiksi sekä toistuviksi kokonaisuuksiksi määrittyivät:

- talouskasvun ja taloudellisen kehityksen merkitys
- alueellinen johtajuus/johtoasema
- maailmanjärjestyksen moninapaisuus
- sotilaallisen voiman kasvattaminen ja asevoimien reformi

Näiden kokonaisuuksien toistuva painottuminen lähdemateriaalissa sekä myös niiden esiintyminen tutkimuksen analyysirungon osa-alerajojen ylitse alleviivaa niiden strategista ja valtopoliittista merkitystä Kiinalle. Siksi on perusteltua todeta, että nämä neljä intressiä ovat Kiinan strategisia intressejä joiden toteutuminen edellä käsiteltyjen virallisten ydinintressien ohella on tavalla tai toisella ensiarvoisen tärkeää.

Talouskasvu ja taloudellinen kehitys näyttää olevan intressinä kaiken toiminnan taustalla oleva tekijä. Sen rooli on tulkittava ennen kaikkea mahdollistavaksi tekijäksi, koska sen kautta Kiina hankkii itselleen resursseja muiden intressien toteuttamista ja maan valtopoliittikan ajamista varten. Talouskasvun ylläpitämisen taustalla oleva merkitys on selkeästi ulko- ja turvallisuuspoliittinen. Kiinan sotilasbudjetin vakaana jatkunut kasvu 2000-luvun alusta alkaen yhdessä maan taloudellisen kasvun kanssa kertoo selkeää sanomaa siitä minne rahaa ja resursseja halutaan sijoittaa. Resurssien tuottamisen lisäksi taloudellisen kasvun asema on moninapaisen maailmanjärjestyksen edistämisen kannalta merkittävä. Kiinan investointien ja niiden painopisteiden merkitys on globaalien suurvaltojen ja alueellisten suurvaltojen suhteita edistävää tai haittaavaa toimintaa. Globaalien tason ulkopoliittisen vaikutuksen lisäksi Kiinan talouskasvu ja sen jatkuminen on maan alueellisen johtoaseman kannalta myös merkittävässä osassa. Edellä mainittujen merkitysten lisäksi talouskasvulla ja taloudellisella kehityksellä on

myös sisäpoliittinen ulottuvuus. Kiinan yhteiskunnan vakaus on yhdessä maan sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen kanssa yksi kommunistisen puolueen tavoitteista, koska sen vallassa pysymisen perusta lepää niiden varassa.

Alueellisen johtoaseman merkitys on Kiinalle paitsi historiallisen taustan ja menneisyyden kannalta tärkeä asia, niin myös taloudellisen kehityksen sekä sen arvovallan osalta keskeinen. Alueellisesta johtajuudesta puhuttaessa Kiina haluaa selkeästi viestiä omaa suurvalta-asemaansa taloudellisessa, sotilaallisessa ja poliittisessa mielessä maailmalle, muille laajan Itä-Aasian valtioille sekä Yhdysvalloille. Tämän lisäksi alueellinen johtajuus vaikuttaa olevan jonkinlainen ylemmän tason tavoite Kiinalle.

Sotilaallisen voiman kasvattaminen ja asevoimien reformi on kolmas lähdemateriaalista esiin nouseva Kiinan strategisen tason intressi. Voiman kasvattamisella tarkoitetaan entistä isku- ja suorituskykyisempien joukkojen, kaluston ja järjestelmien hankkimista. Asevoiman ja sotilaallisen voiman merkitys on Kiinalle tärkeää, koska sen avulla pystytään valvomaan ja suojaamaan sen muita intressejä entistä paremmin ja entistä kauempana Manner-Kiinasta. Etenkin taloudellisten intressien turvaamisen ja valvomisen kannalta tärkeimmässä asemassa ovat meri- ja ilmavoimat. Taloudellisten intressien suojaamisen lisäksi asevoimien rooli on Kiinan laajan Itä-Aasian tavoitteiden kannalta merkittävässä asemassa, koska asevoimien tuella pystytään painostamaan, valvomaan ja suojaamaan Kiinan kannalta merkittäviä alueita. Maailmanjärjestyksen moninapaisuuden edistämisen kannalta asevoimien rooli on hyvin pieni, koska sen kautta/avulla pystytään vain alleviivaamaan tai painottamaan Kiinan suurvalta-asemaa – tarpeen vaatiessa.

Maailmanjärjestyksen moninapaisuus ja sen edistäminen kaikin mahdollisin keinoin on Kiinan strategisen tason intressi globaalissa mittakaavassa. Venäjästä ja sen intresseistä puhuttaessa usein puhutaan maan tavoitteesta nousta tai olla suurvalta Yhdysvaltojen rinnalla. Mikäli asiaa tarkastellaan ulko- ja sotilaspoliittisesta näkökulmasta, on havaittavissa että Kiinan kohdalla tavoitteena ei ole suurvallaksi nouseminen, koska se pitää itseään jo valmiiksi suurvaltana. Kiinan intressinä globaalilla tasolla on lisätä sen omaa poliittista arvovaltaa sekä painoarvoa muiden suurvaltojen silmissä. Moninapainen maailmanjärjestys on Kiinalle suotuisa tilanne sen muiden intressien toteuttamiselle ja antaa maalle vapauksia toimia parhaaksi katsomallaan tavalla ilman, että muut suurvallat puuttuvat Kiinan toimintaan.

Asettaakseen Kiinan strategiset intressit jonkinlaiseen hierarkia-asemaan on ensin syytä arvioida millä perusteella arvottamista on järkevää tehdä. Ensinnäkin Kiinan ydinintresseistä havaittu selkeä sotilaallinen ja valtopoliittinen painotus on huomioitava tekijä. Toisekseen tutkimuksen tulee olla uskollinen kappaleessa 2.2 esitetyille teoreettisille lähtökohdilleen, jotka asettavat selkeästi arvioinnin painotuksen valta- ja ulkopoliittisiin intresseihin. Näiden ohjaintekijöiden perusteella voidaan toteuttaa Kiinan intressien asettaminen hierarkkiseen järjestykseen, joka on:

1. Alueellinen johtajuus laajan Itä-Aasian alueella
2. Sotilaallisen voiman kasvattaminen ja asevoimien reformi
3. Maailmanjärjestyksen moninapaisuus
4. Talouskasvu ja taloudellinen kehitys

5 KIINAN INTRESSIT LAAJASSA ITÄ-AASIASSA

Tässä luvussa käsitellään Kiinan intressien ilmenemistä tutkimuksen rajauksen mukaisella kohdealueella laajassa Itä-Aasiassa. Tavoitteena on selvittää miten, millä tavalla ja miksi Kiinan intressit ilmenevät laajassa Itä-Aasiassa. Edellisen pääluvun kappaleessa 4.4 Kiinan strategiseksi intresseiksi todettiin talouskasvu ja talouden kehitys, alueellinen johtoasema laajassa Itä-Aasiassa, sotilaallisen voiman kasvattaminen ja asevoimien reformi sekä maailmanjärjestyksen moninapaisuus. Nämä todetut Strategiset intressit muodostavat tämän pääluvun tarkastelun rungon, jonka kautta Kiinan Itä-Aasian kohdennettuja intressejä niiden ilmenemistä käsitellään.

5.1 Laaja Itä-Aasia Kiinan lähialueena

Itä-Aasia on maantieteellinen nimitys alueelle Aasian maanosan sisällä. Maantieteellisesti Aasia nimitys on laaja, koska sillä voidaan tarkoittaa kontekstista ja näkökulmasta riippuen Aasiaa maanosana, jotain tiettyä maanosan aluetta, kulttuurista yhdenmukaisuutta maanosan sisällä tai aluetta johon on sisällytetty myös Oseaniaksi kutsuttu maantieteellinen alue.¹²⁵

Yleisen länsimaisen ymmärryksen mukaisesti Aasia on maantieteellinen alue tai maanosa, joka käsittää Euraasian mantereen itäisen osan Ural-vuoristo läntisenä rajanaan ja Tyyni valtameri sen itäisenä rajana. Aasian pohjoiseksi rajaksi mielletään Jäämeri ja sen eteläisenä rajana pidetään Intian valtamerä.

YK:n virallisen määritelmän mukaisesti Itä-Aasialla tarkoitetaan aluetta, joka käsittää seuraavat valtiot: Kiina (Hong Kongin ja Macaon itsehallintoalueet mukaan luettuna), Etelä-Korea, Pohjois-Korea, Japani ja Mongolia. Itä-Aasia on tutkimuksen tarkastelun keskiössä oleva maantieteellinen rajattu alue yhdessä Kaakkois-Aasian kanssa, joka käsittää saman lähteen mukaisesti seuraavat valtiot: Brunei, Filippiinit, Indonesia, Itä-Timor, Kambodža, Laos, Malesia, Myanmar, Singapore, Thaimaa ja Vietnam. Alueita käsiteltäessä käytetään kuitenkin tämän tutkimuksen yhteydessä kokoavaa nimitystä laaja Itä-Aasia¹²⁶ jolla tarkoitetaan edellä mainittujen valtioiden muodostamaa maantieteellistä aluetta, jolla on selkeä lähialuestatus Kiinan näkökulmasta katsottuna.¹²⁷

¹²⁵ Ks. Harle & Moisio (toim.), 2003, s. 190 – 206 (Pekka Korhonen – Geonimen politiikka – mikä on Aasia?)

¹²⁶ Tutkimuksen lähdeaineistossa esiintyy myös toinen yleinen nimitys Itä-Aasialle – *Asia Pacific/Aasian ja Tyynenmeren alue*, joka käsittää Itä-Aasian lisäksi koko Tyynen valtameren alueen. Tätä nimitystä käytetään laajasti etenkin Yhdysvaltojen ja Kiinan valtioiden virallisissa asiakirjoissa sekä aihetta käsittelevässä englannin kielellä julkaistuissa tutkimus- ja analyysikirjallisuudessa.

¹²⁷ United Nations – Population Division – Department of Economic and Social Affairs, 2012

Laaja Itä-Aasia on yksi Kiinan monista lähialueista. Lähialueilla ja niiden hallinnalla on Kiinan kaltaisten suurvaltojen toiminnassa tärkeä ja toimintaa ohjaava rooli kokonaisuuden kannalta. John Mearsheimer toteaa vuonna 2001 julkaistussa teoksessaan, että mikään valtio ei voi kutsua itseään suurvallaksi ennen kuin se hallitsee omaa maantieteellistä lähialuettaan suvereenisti¹²⁸. Suurvalta-aseman saavuttaminen vaatii oman lähialueen hallintaa sotilaallisesti, poliittisesti ja taloudellisesti. Suurvalta-aseman saavuttamisella valtio turvaa parhaiten olemassaolonsa anarkistisessa maailmassa.

Laaja Itä-Aasia on Kiinalle tärkeä lähialue ja sen merkitys on korostunut huomattavasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Alueen korostunut merkitys johtuu pääasiallisesti taloudellisista tekijöistä sekä geopoliittisista realiteeteista. Kiinan itärannikolla laajan Itä-Aasian suurten markkinoiden läheisyydessä sijaitsevat maan talouden ja teollisuuden kannalta tärkeimmät alueet sekä satamakaupungit. Laaja Itä-Aasia on Kiinalle yksi sen tärkeimmistä markkina-alueista kaikilla talouden mittareilla tarkasteltuna. Lisäksi alueella on todistetusti löydettyjä sekä mahdollisia öljy- ja maakaasuesiintymiä jotka kiinnostavat etenkin energiaongelmiensa kanssa painivaa Kiinaa.

Geopoliittisesti tarkasteltuna Laaja Itä-Aasia ja sen hallitseminen on Kiinalle tärkeää sen strategisen tason intressien toteutumisen kannalta. Alueen hallitsemisen työkaluina Kiina käyttää ulkopoliittista ja taloudellista vaikutusvaltaansa sekä yhä enenevässä määrin myös sotilaallista suorituskykyään. Laajan Itä-Aasian karttoja tarkasteltaessa ei voi olla huomaamatta meren keskeistä ja tärkeää asemaa. Meri ja meriyhteydet ovat olleet etenkin suurvalloille tärkeässä asemassa. Taloudellinen kasvu sekä vaikutusvallan laajentaminen vaativat esteettömän pääsyn maailman merille. Kiinan toiminta suurvaltana ei osoita poikkeamista edellä mainitusta realiteetista.

Kiinan laajaa Itä-Aasiaa koskevien merellisten intressien osalta ei ole havaittavissa mitään virallista doktriini-, strategia- tai konseptiasiakirjaa, jonka perusteella voitaisiin suoranaisesti nimetä sille tärkeät merelliset intressit. Virallisen merellisen strategian puuttuessa on perusteltua tarkastella aihetta historian ja ulkopoliittisen konseptin kautta. Kiinan vuonna 2015 julkaistu sotilasstrategia sekä käytännön toimet ovat toinen tulokulma jonka kautta aihetta on järkevää lähestyä. Edellä mainittuun sotilaalliseen tulokulmaan keskitytään tarkemmin myöhemmin luvussa 5.4.

---

¹²⁸ Mearsheimer, 2001, s. 40 - 42

Kiinalla on pitkä historia mannermaisena suurvaltana, jolla on ollut olosuhteiden pakosta vain vähän mielenkiintoa tai tavoitteita lähellä sijaitseviin merialueisiin. Näkemystä perustellaan historiallisilla ja strategisilla realiteeteilla. Kiinaa 1900-luvulla kohdanneilla sodilla ja konflikteilla on yhdistävänä tekijänä niiden painotukset mantereella käytyihin taisteluihin. Amerikkalainen laivastoupseeri ja tutkija David Muller argumentoi kylmän sodan aikana kirjoittamassaan teoksessa vuonna 1983 Neuvostoliiton vastaisen pohjoisrajan turvaamisen olevan Kiinan tärkein kansallinen tavoite ja sen saavuttamisen jälkeen maalla on resursseja suunnata huomionsa merelle. Mullerin mukaan Kiinalla on lähitulevaisuudessa kaksi selkeää tavoitetta joissa molemmissa on keskeinen merellinen vaikutuksensa. Ensimmäiseksi tavoitteeksi hän nimeää talousrakenteen uudistamisen joka on riippuvainen kauppameriliikenteen sujuvuudesta. Toiseksi Kiinan tavoitteeksi Muller nimeää Itä-Aasiassa sijaitsevien kiisteltyjen alueiden vakauttamisen. Kiistellyillä alueilla hän tarkoittaa Taiwania ja yhä nykyäänkin aluekiistojen kohteina olevia Itä- ja Etelä-Kiinan merillä sijaitsevia saariryhmiä.¹²⁹ Mullerin nimeämät Kiinan merelliset tavoitteet ovat realisoituneet ainakin taloudellisen tavoitteen osalta, mutta kiisteltyjen alueiden vakauttaminen osana Kiinan merellisiä intressejä on edelleen työn alla oleva projekti.

2000-luvulla julkaistussa analyysikirjallisuudessa painotetaan Kiinan merellisten intressien ja merivaltiooperinteen kehityksen olevan viimeisen sadan vuoden aikana tapahtunut verkkainen kehitysprosessi, joka vauhdittui Neuvostoliiton romahtamisen seurauksena. Tämän kehityksen myötä Kiina on muuttunut mannersuuntautuneesta suurvallasta merelliseksi suurvallaksi.¹³⁰ Muutosprosessin taustalla olevia syitä luonnehditaan geopolittisiksi ja taloudelliseksi. Muutoksen ilmentymänä pidetään merivoimien ja laivaston entistä korostuneempaa roolia kansallisten intressien turvaamisessa, jotka ovat täysin sidonnaisia merelliseen toimintaympäristöön.¹³¹ Merellisten intressien tärkeyden korostumista alleviivaavat Kiinan aikaisempaa tiukemmat poliittiset kannanotot liittyen sen aluevaatimukseen Itä- ja Etelä-Kiinan merillä. Painopisteen muutoksessa mantereelta merelle on nähtävissä yhdysvaltalaisen amiraalin Alfred Thayer Mahanin ajattelun osittaista soveltamista¹³². Mahanin paradigman mukaan merivoiman ja merellisten intressien merkitys on tärkeää valtion vaurauden, voiman ja kansalaisten hyvinvoinnin kannalta. Hänen ajattelunsa keskeinen ja hallitseva käsite on merivoima – *Sea Power*, joka on taloudellisten, poliittisten ja sotilaallisten osatekijöiden yhdistelmä jossa meri

¹²⁹ Muller, 1983, s. 236

¹³⁰ Cohen, 2015, s. 273 – 278 ja Erickson – Goldstein – Lord, 2009, s. 426 - 429

¹³¹ Holmes & Yoshihara, 2008, s. 2

¹³² Kiinan merellistä strategiaa, sen ominaispiirteitä sekä Mahanilaista vaikutusta pohditaan tarkemmin teoksissa: Holmes & Yoshihara, 2008, *Chinese Naval Strategy in the 21st Century – The turn to Mahan*.

toimii yhdistelmän osatekijöiden toimintaympäristönä.¹³³ Merisodankäyntiä ja merisodan teorioita paljon tutkineen Milan Vegon mukaan Mahanin keskeisimpänä sanomana oli, että merta voidaan hallita ainoastaan vahvan laivaston kautta ja, että laivastoa tulisi käyttää ennen kaikkea offensiivisella tavalla¹³⁴. Tähän nojaten voidaan selittää myös osaltaan sitä miksi Kiina on aktiivisesti kehittänyt ja varustanut laivastoaan painottaen yhä suurempien alusten kuten lentotukialusten merkitystä.

Laajan Itä-Aasian merkitys Kiinalle perustuu puhtaasti meren ja merellisten intressien varaan, koska se määrittää maan ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä taloudellisen kehityksen tulevaisuutta. Seuraavissa alaluvuissa syvennetään laajan Itä-Aasian merellistä tarkastelua keskittymällä kahteen Kiinalle tärkeään merialueeseen. Itä- ja Etelä-Kiinan merten tarkastelussa painopisteenä on luoda yleiskuvaa merialueista toimintaympäristönä.

5.1.1 Itä-Kiinan meri

Itä-Kiinan meri on Tyyneen valtameren maantieteellisesti kuuluva merialue. Lännessä se rajoittuu Kiinan rannikkoon ja idässä se rajoittuu Japanin eteläpuolella sijaitsevaan *Ryukyun* -saariryhmään. Itä-Kiinan meren pohjoisosan rajana on Korean niemimaan eteläkärki. Etelässä rajana on Taiwanin saaren pohjoiskärki. Itä-Kiinan meren pohjoispuolella sijaitsevaa merialuetta nimitetään Keltaiseksi mereksi ja eteläpuolella sijaitsevaa merialuetta nimitetään Etelä-Kiinan mereksi. Merkittävimmät satamakaupungit ovat Kiinassa sijaitseva *Shanghai* ja Taiwanin pääkaupunki *Taipei*. Merkittävimpiä saaria ovat *Formosa* ja *Okinawa*. Formosan saaren eli Taiwanin osalta merkitys muodostuu sen yhteisestä historiasta Kiinan kanssa. Okinawan saari on osa Ryukyun saariketjua, joka ulottuu Japanin eteläkärjestä koillislounassuunnassa kohti Formosan saarta. Itse Okinawan merkittävyys on huomattava, koska Yhdysvaltojen asevoimilla on saarella pysyvä sotilastukikohta¹³⁵. Muita merkittäviä saaria ja saariryhmiä alueella ovat *Senkakun/Diaoyu Daon*¹³⁶ -saariryhmä ja Etelä-Korealle kuuluva *Jejun* saari.

Itä-Kiinan merellä arvioidaan olevan erittäin runsaat öljy- ja maakaasuesiintymät. Kiinnostus alueen luonnonvaroihin sai alkunsa 1970-luvun alkupuolella, kun YK:n alainen tutkimusryh-

¹³³ Vänskä, 2014, s. 62 - 65

¹³⁴ Vego, 2009, s. 1 - 3

¹³⁵ Haddick, 2014, s. 58

¹³⁶ Saariryhmän tuplanimi johtuu siitä, että japaniksi saaret ovat nimeltään Senkaku ja kiinaksi Diaoyu Dao. Epäselvyytensä saarien nimen suhteen on selkein ilmentymä saarien kiistelystä asemasta.

mä löysi alueelta viitteitä öljy- ja maakaasuesiintymistä vuonna 1968¹³⁷. Löydön jälkeen Itä-Kiinan meren luonnonvarojen kokonaisuuden kartoittaminen on ollut puhtaasti arvioiden varassa, koska aluetta ei ole pystytty tutkimaan kunnolla valtioiden välisten aluekiistojen takia. Arviot esiintymien laajuuksista ja niiden runsaudesta ovat vaihtelevia. Yhdysvaltalaisen EIA:n¹³⁸ arvion mukaan alueella on noin 200 miljoonan barrelin edestä öljyä. Kiinalaisten oman arvion mukaan alueella saattaa olla jopa 70 - 160 miljardin barrelin edestä öljyä. 1980-luvun alussa Kiina toteutti ensimmäisen laajemman öljy- ja maakaasuvarantojen etsintäoperaation, jonka seurauksena löydettiin *Pinghun* öljy- ja maakaasuesiintymä. Kyseinen esiintymä on Itä-Kiinan meren alueella ainoa kenttä, mikä on ollut vuodesta 1998 lähtien hyödynnettävissä. Muiden esiintymien osalta niin Kiina kuin Japani uskovat Okinawan länsipuolella sijaitsevan merialueen olevan erityisen rikasta aluetta öljy- sekä maakaasuesiintymien osalta.¹³⁹ Maakaasun suhteen EIA arvioi, että Itä-Kiinan meren alue on erittäin potentiaalinen esiintymiensä osalta.

Öljy- ja maakaasuesiintymien suuren potentiaalin lisäksi Itä-Kiinan merellä on geopoliittinen merkitys. Amerikkalaisen maantieteen ja geopolitiikan tutkijan Saul Cohenin mukaan Itä-Kiinan meren hallinta on erityisesti Kiinalle sotilaallisesta näkökulmasta tarkasteltuna välttämättömyys, jotta se voi rauhassa toteuttaa omia intressejään sekä laajassa Itä-Aasiassa että globaalilla tasolla. Cohen näkee Itä-Kiinan meren astinlautana Kiinalle kohti lähialueensa hallintaa, jonka myötä se vahvistaa omaa asemaansa globaalien suurvaltojen joukossa. Cohenin näkemys Itä-Kiinan merestä Kiinan välitavoitteena alueellisen hegemonian saavuttamisessa on yksi tapa selittää Kiinan toimintaa alueella. Tässä näkemyksessä korostuu alueen sisällä käytävä geopoliittinen kamppailu Itä-Kiinan merestä, jossa on pelkistettynä osallisina kaksi osapuolta: Kiina ja muut eli Japani, Etelä-Korea sekä Taiwan. Muiden alueen valtioiden geopoliittiseksi tavoitteeksi nähdään Kiinan hegemonia-aseman estäminen tasapainottamalla sen toimintaa.¹⁴⁰

---

¹³⁷ Ministry of Foreign Affairs, 2013 & Hayashi – The Telegraph, 26.10.2012

¹³⁸ U.S. Energy Information Administration - EIA

¹³⁹ U.S. Energy Information Administration, 17.9.2014

¹⁴⁰ Cohen, 2015, s. 309 - 312

Kartta 3. Itä-Kiinan meri ja siellä sijaitsevat keskeiset öljyesiintymät¹⁴¹

Kiinan ja Japanin välinen aluekiista koskee asumatonta Senkakun/Diaoyu Daon -saariryhmää. Molempien osapuolten tavoitteena on saada saariryhmän omistajuus, jotta YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaista määritelmää talousalueesta voidaan soveltaa Itä-Kiinan merellä sijaitseviin öljy- ja maakaasuesiintymiin.

Senkakua/Diaoyu Daota koskevassa kiistassa Kiinan tavoitteena on energiaraaka-aineiden hyödyntämisen lisäksi kansallisten intressien suojaaminen sotilaallisesti sekä Yhdysvaltojen vaikutusvallan vähentäminen alueella. Kiinan virallisena perusteluna kiistan kohteena olevan Senkaku/Diaoyu Dao -saariryhmän kuulumisesta Kiinalle on sen pitkä kiinalaisomistuksen historia sekä maantieteelliset tekijät. Kiina julkaisi ulkopoliittisen lausunnon syyskuussa 2012, jossa se katsoo saariryhmän olevan kiinteä osa Kiinaa ja Japanin vain anastaneen hetkellisesti saariryhmän. Kiinalaisten ulkopoliittisen lausunnon mukaan saariryhmän löysivät ensimmäisenä kiinalaiset kalastajat ja 1300-luvun loppupuolelta alkaen kirjoitettujen historiallisten lähteiden mukaan saariryhmä on kuulunut Kiinaa hallinneiden Ming- ja Qing-

¹⁴¹ Time, 2015

dynastioiden tribuuttijärjestelmän alaisuuteen osana Ryukyun-kuningaskuntaa. 1800-luvun loppupuolella japanilaiset liittivät laajentumispolitiikkansa myötä saariryhmän Okinawan prefektuuriin osana Kiinan ja Japanin välistä sotaa ja pakottivat kiinalaiset hyväksymään sopimuksen, missä saariryhmän sekä Taiwanin omistajuus siirtyi Japanille. Toisen maailmansodan jälkeen Potsdamin julistuksessa määritettiin Japanin valtion alue uudestaan ja Senkaku/Diaoyu Daon -saariryhmää ei sisällytetty uusien rajojen sisäpuolelle. Vuonna 1971 Japani ja Yhdysvallat sopivat Okinawan lähialueen hallinnon palauttamisesta japanilaisten alaisuuteen. Tässä sopimuksessa alueeseen oli sisällytetty kiistellyn saariryhmän alue. Kiinan mielestä Yhdysvallat ja Japani tekivät halveksittavan sopimuksen alueesta jonka Kiina katsoo itselleen kuuluvaksi.¹⁴²

Japanin kiinnostus Itä-Kiinan meren alueeseen on sekä taloudellista että geopoliittista. Taloudellisen kiinnostuksen taustat ovat yhteneväiset Kiinan kanssa. Japani on Aasian sekä maailman yksi suurimmista teollisuusmaista, jonka talous on merkittävässä asemassa globaalilla tasolla. Japanilla on kiinnostusta alueen raaka-aineisiin ja kalakantaan oman talouskasvunsa vauhdittamiseksi sekä energiatarpeidensa tyydyttämiseksi. Japanin geopoliittista kiinnostusta leimaa tarve Kiinan kasvaneen alueellisen vaikutusvallan tasapainottamiseen hallitsemalla kiistan kohteena olevaa Senkaku/Diaoyu Daon -saariryhmää, jonka hallitsemisen myötä Japani saisi tarpeellisen puskurialueen Kiinan suuntaan. Japanin toiminta liittyen kiistan alla olevaan saariryhmään on ollut järjestelmällisesti hyvin joustamatonta, jonka seurauksena konkreettisia neuvotteluja ei ole pystytty käymään Kiinan ja Japanin välillä. Ulkopoliittisen instituutin tutkija Bart Gaens näkee Japanin joustamattoman asenteen taustalla kolme tekijää, jotka ovat historiallinen painolasti, yleisen mielipiteen ja sotahistoriasta tehtyjen paikallisten tulkintojen vaikutus kiistan osapuolina olevien valtioiden politiikkaan ja Senkaku/Diaoyu Daon kiistan ratkeamisen vaikutus Japanin muihin käynnissä oleviin saarikiistoihin¹⁴³.

Etelä-Korean osuus Itä-Kiinan meren aluekiistoissa on Kiinaan ja Japaniin verrattuna huomattavasti pienempi. Etelä-Korean ja Kiinan välillä on epäselvyys liittyen pääosin meren pinnan alla olevaan *Socotra Rock* -riuttaan, jossa Etelä-Korealla on kiinteä tutkimusasema. Kiina katsoo Etelä-Korean rikkoneen YK:n merioikeusyleissopimusta rakentamalla Kiinan talousvyöhykkeen alueelle tutkimusaseman.¹⁴⁴

¹⁴² The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2012

¹⁴³ Japanin muut käynnissä olevat aluekiistat ovat Takeshiman/Dokdon -saarikiista Etelä-Korean kanssa ja Kurii-lien eteläisiin saariin liittyvä kiista Venäjän kanssa. Ks. Gaens – Ulkopoliittinen instituutti, 22.3.2013

¹⁴⁴ Borowiec – The Diplomat, 22.3.2012

Taiwanin ja Kiinan väliset aluevaatimuskiistat ovat keskittyneet Itä-Kiinan merellä sijaitsevan *Pratassaarten* ja Etelä-Kiinan meren puolella sijaitsevan *Macclesfield Bankin* ympärille. Taiwan hallitsee Pratassaaria ja Kiina taas Macclesfield Bankia. Näiden saarikiistojen lisäksi taustalla on pitkäkestoinen kamppailu siitä kumpi Kiina vai Taiwan edustaa virallista Kiinaa. Senkaku/Diaoyu Daon -saariryhmään Taiwanilla ei ole suoranaisia aluevaatimuksia.¹⁴⁵

Aluekiistoista johtuen Itä-Kiinan meri on ollut viimeisen vuosikymmenen ajan entistä enemmän esillä kansainvälisiä suhteita käsittelevissä julkaisuissa niin alueellisesti kuin maailmanlaajuisestikin. 2010-luvulla Itä-Kiinan meren alue nousi kansainvälisen huomion keskipisteeseen hetkellisesti, kun Kiina julisti vuonna 2013 Itä-Kiinan meren päälle ilmapuolustuksen tunnistusalueen. Tunnistusalueen sisäpuolella sijaitsevat niin Senkaku/Diaoyu Dao -saariryhmä kuin Socotra Rock. Japani ja Etelä-Korea reagoivat Kiinan julistamaan tunnistusalueeseen asettamalla omat ilmapuolustuksen tunnistusalueet Itä-Kiinan meren ylle. Osapuolten tunnistusalueet ovat päällekkäin toistensa kanssa ja jokaisen valtion alueen sisällä sijaitsevat edellä mainitut kiistellyt alueet.¹⁴⁶ Ilmapuolustuksen tunnistusalueiden lisäksi varsinkin Senkaku/Diaoyu Dao -saariryhmän kiistaa on käytännön tasolla kiihdyttänyt valtion aluksien käyttäminen kiistellyn alueen valvontaa. Japanilla on ollut käytössä rannikkovartioston aluksia ja kiinalaiset ovat käyttäneet meriturvallisuusviraston aluksia. Molempien maiden laivaston sota-aluksia ei ole toistaiseksi käytetty alueella.

Itä-Kiinan meren yleistilanne on toistaiseksi rauhallinen ja kiistoja ratkaistaan diplomaattisin keinoin. Sotilaallinen konflikti ei ole minkään osapuolen kannalta toivottava kehityssuunta kiistojen ratkaisemiseksi. Jäätynyt pattitilanne merialueella tulee pysymään mitä suurimmalla todennäköisyydellä nykyisen kaltaisessa olotilassaan, koska osapuolet eivät pysty tällä hetkellä irtautumaan tilanteesta ilman ulkopoliittista kasvojen menetystä. Kiinan hegemoniatavoitteen osalta Itä-Kiinan merellä on keskeinen rooli etenkin taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna ja siksi Kiina toteuttaa suurvallalle ominaista itsenäistä turvallisuuspolitiikkaa alueella omien kansallisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.

5.1.2 Etelä-Kiinan meri

Etelä-Kiinan meri on Tyyneen valtameren kuuluva merialue, jonka pohjoispuolella sijaitsevaa merialuetta nimitetään Itä-Kiinan mereksi. Yleisen käytännön mukaan näiden kahden

¹⁴⁵ Kauhanen & Veikkola, 2014, s. 4

¹⁴⁶ Global Asia, 2013, s. 61 - 65 (Mark Valencia – Troubled Skies: China’s New Air Zone and the East China Sea Disputes)

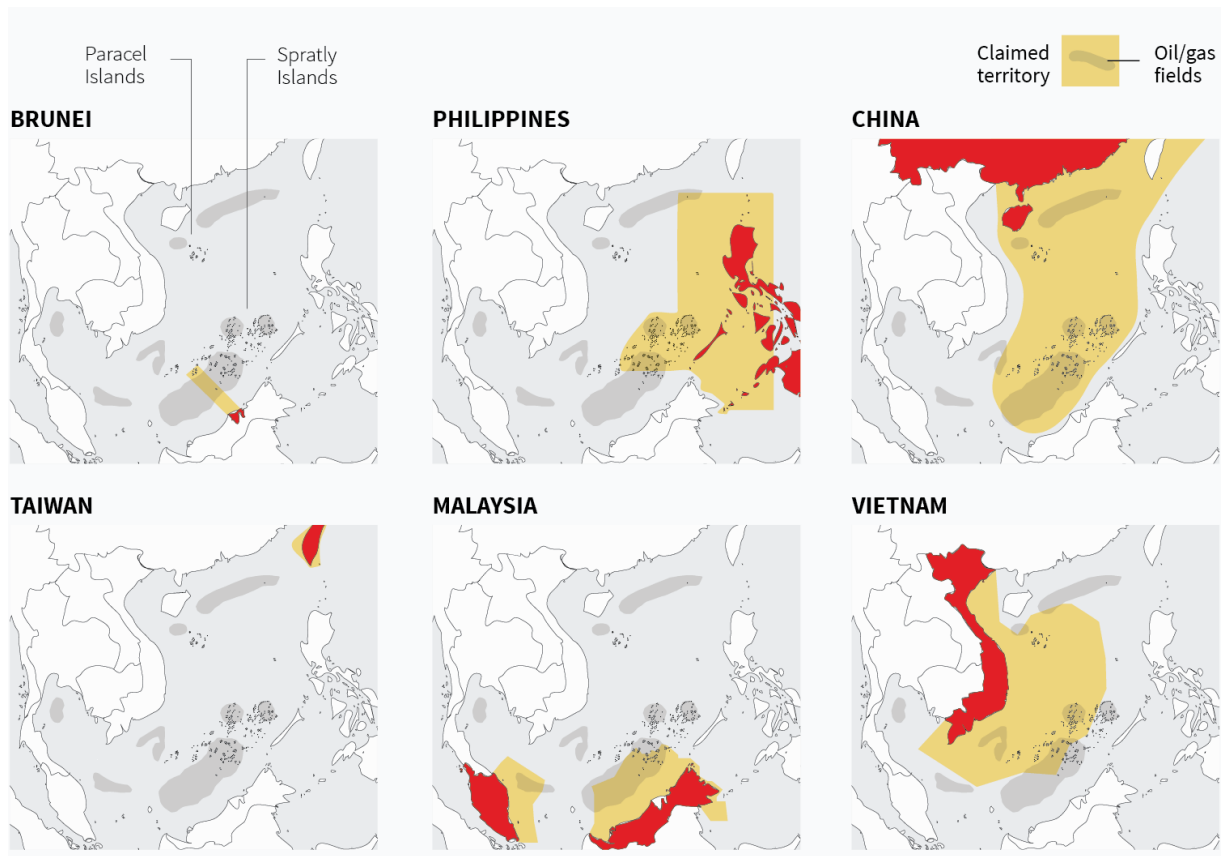
merialueen rajana pidetään Formosan saaren pohjoiskärjen tasaa. Idässä merialue rajoittuu Filippiinien pääsaariin ja lännessä Kiinan sekä Vietnamin rannikkoon. Etelässä rajana ovat Borneon saari ja Malakan salmi. Geopoliittisesti tarkasteltuna merkittäviä kohteita alueella ovat Malakan salmi sekä Etelä-Kiinan meren keskellä sijaitsevat Spratly- ja Paracel-saarten saariryhmät.

Malakan salmen geopoliittinen tärkeys perustuu salmen kautta kulkevan meriliikenteen määrälle. Lähes kaikki Itä-Aasiaan ja sieltä takaisin suuntautuva kauppamerenkulun liikenne kulkee sen kautta. Aasian merkittävästä asemasta maailman talouden kannalta usein arvioidaan noin neljäsosan kaikista maailman meritse kuljetettavista hyödykkeistä kulkevan Malakan salmen kautta. Tästä johtuen Malakan salmi onkin yksi maailman merkittävimmistä meriteistä, joka yhdistää Aasian suuret teollisuusmaat ja Lähi-idän energiavaroiltaan rikkaat öljyntuotajamaat toisiinsa. Malakan salmi on nopein yhteys Tyynen valtameren ja Intian valtameren välillä. Kiinalle salmi on erityisen tärkeä kauppameriliikenteen takia. Kiinan talouden kannalta elintärkeät öljykuljetukset Lähi-idästä ja Afrikasta kulkevat salmen kautta ja Kiinan kansallisen edun mukaisesti se on kiinnostunut turvaamaan merenkulkua itse salmessa, sen lähialueella kuin kauempana Intian valtamerellä.

Toinen geopoliittisesti merkittävä kohde Etelä-Kiinan merellä on sen keskellä sijaitsevat saariryhmät. Suurin osa Etelä-Kiinan meren saarista kuuluu joko Spratlyn- tai Paracel-saarten saariryhmiin. Kyseiset saariryhmät koostuvat karuista pienistä luodoista sekä saarista. Saariryhmien geopoliittinen painoarvo perustuu niiden merkitykseen YK:n merioikeusyleissopimuksen takaaman talousalueoikeuden kautta. Kiinalle saarten merkitys on myös sotilaallisesti tärkeä osana maan saaripuolustusketjuajattelua. EIA:n arvion mukaan Etelä-Kiinan meren alueella sijaitsee erittäin runsaat ja öljy- ja maakaasuvarat.¹⁴⁷ Näiden luonnonvarojen mahdollinen hyödyntäminen lisää entisestään Etelä-Kiinan meren geopoliittista painoarvoa, koska alueen ympärillä sijaitsevien valtioiden tavoitteina on hyödyntää energiaraaka-aineita oman taloudellisen kasvunsa vauhdittamiseksi.

---

¹⁴⁷ U.S. Energy Information Administration, 7.2.2013

Kartta 4. Etelä-Kiinan meri ja siitä kiistelevien valtioiden aluevaatimukset¹⁴⁸

Etelä-Kiinan meri on Itä-Kiinan meren tavoin useiden valtioiden välisten aluekiistojen kohteena. Aluekiistojen taustalla vaikuttavat syyt ovat suurimmaksi osaksi yhteneväisiä Itä-Kiinan meren aluekiistojen taustalla olevien syiden takana. Suurimman eron näiden kahden alueen aluekiistojen välillä muodostaa osapuolten lukumäärä sekä osapuolten väliset keskinäiset voimasuhteet. Siinä missä Itä-Kiinan merellä osapuolia on yhden käden sormilla laskettava määrä, niin Etelä-Kiinan merellä osapuolia on huomattavasti enemmän. Kiinan lisäksi aluekiistoissa osallisina valtioina ovat Brunei, Filippiinit, Indonesia, Malesia, Taiwan ja Vietnam. Kauhanen ja Veikkola perustelevat omassa Itä- ja Etelä-Kiinan merten aluekiistoja käsittelevässä työpaperissaan voimasuhde-eron olevan merialueiden aluekiistojen yksi suurimmista eroavaisuuksista keskinäisen vertailun suhteen. Itä-Kiinan merellä osapuolten välinen voimasuhde on tasapainoisempi kuin Etelä-Kiinan merellä, jossa osallisina on Kiinan lisäksi pienemmän ja keskisuuren voiman omaavia valtioita.¹⁴⁹

Kiinan aluevaatimukset Etelä-Kiinan merellä koskevat suurimmaksi osaksi Spratlyn - ja Paracel -saariryhmien alueita joiden kuulumista itselleen se perustelee historiallisten faktojen

¹⁴⁸ Reuters, 2014

¹⁴⁹ Kauhanen & Veikkola, 2014, s. 4

kautta. Retoriikka saariryhmien kuulumisesta Kiinalle noudattaa samankaltaista linjaa Senka-ku/Diaoyu Daon kiistan kanssa.

Kiinan näkemys Etelä-Kiinan merellä perustuu sen historialliselle valta-asemalle laajan Itä-Aasian alueella ja entiset Kiinan tribuuttijärjestelmän alaisuudessa olleet alueet katsotaan olevan luonnollinen osa myös Kiinan nykyistä valtapiiriä. Tämä perustelu on kiinalaisten mielestä täysin riittävä alueiden omistamisen etuoikeuden todistamiseksi. Vuonna 1947 Kiinan kommunistijohtoa edeltänyt hallitus julkaisi kartan, jossa määriteltiin ensimmäisen kerran Kiinan eteläinen meriraja. Karttaa ja sen esittämää merirajaa kutsutaan yleisesti U-linjaksi¹⁵⁰ johtuen karttaan merkityn alueen rajan muodosta. U-linjan sisältämän kartan käyttöä jatkettiin kommunistien otettua vallan Kiinassa ja se omaksuttiin osaksi virallista Kiinan karttaa. Vuonna 2009 Kiinan hallitus osoitti kartan YK:lle perustellakseen Etelä-Kiinan meren alueen asu-
mattomien saarten kuulumisen Kiinan alaisuuteen.¹⁵¹ U-linjan sisältämä kartta ei kuitenkaan ole tunnustettu kansainvälisesti päteväksi, koska sen sisältö ja alkuperäinen tarkoitus ovat vähintäänkin epäselviä. Kartasta ei pystytä varsinaisesti erittelemään tarkkaa aluetta ja sitä pidetään yleisesti suuntaa-antavana yksittäisenä karttapohjalle tehtynä piirroksena. Karttaa ei myöskään katsota validiksi todisteeksi kansainvälisoikeudellisesti perustelemaan Kiinan aluevaatimuksia. Virallisen kiinalaisen kannan mukaan Etelä-Kiinan meren alueella ei ole olemassa mitään ongelmaa. Kiina vain toteuttaa YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisia velvoitteita valvomalla omaa aluettaan ja sen suvereniteettia sotilaallisesti.¹⁵²

Kiistojen kohteina olevat Spratly - ja Paracel -saariryhmät ovat Etelä-Kiinan meren tulevaisuuden suunnan kannalta tärkeässä asemassa, koska kiistat jakavat laajan Itä-Aasian valtioita sen suhteen miten alueellinen yhteistoiminta tulisi ratkaista. Kiinan intressinä on hallita aluetta osana sen hegemoniatavoitetta. Muiden valtioiden toiminnassa on nähtävissä pyrkimys Kiinan hegemonian kiistämiseen, mutta varsinaista yhtenäistä vastavoimaa ei ole kuitenkaan olemassa, koska yksittäiset valtiot ajavat omia etujaan vaatimalla kiistan kohteina olevia alueita tai niiden osia itselleen. Muiden alueen valtioiden vaatimukset perustuvat YK:n merioikeusyleissopimuksen tulkintaan ja perusteena nähdään alueiden kuulumisen joko historiallisesti valtioiden suvereniteetin piiriin tai sitten osana valtioiden suvereenia aluetta.

Kiinan näkemyksen mukaan Etelä-Kiinan meren saariryhmät kuuluvat sen suvereniteetin alaisuuteen. Omistusoikeutensa alleviivaamiseksi Kiina on rakentanut kiistellyille alueille kiinteitä

---

¹⁵⁰ Karttaa kutsutaan myös yhdeksän viivan linjaksi, joka johtuu piirtäjän tekemästä jäljestä.

¹⁵¹ Roy, 2013, s. 223 – 226 & Lim, 2014, s. 122 -123

¹⁵² Roy, 2013, s. 224

tä sotilaskohteita (lentokentän ja tutka-asemia) sekä laajentanut aluetta rakentamalla tekosaa-ria. Rakennustöiden lisäksi Kansan vapautusarmeijan laivasto on alueella läsnä aktiivisesti ja valvoo Kiinan suvereniteettia.

5.2 Talouskasvu ja taloudellinen kehitys

Yksi Kiinan strategisista intresseistä on talouskasvun ylläpitäminen. Laaja Itä-Aasia on tilas-tojen kautta tarkasteltuna Kiinalle erityisen tärkeä lähialue taloudellisessa mielessä. WTO:n ylläpitämän taloudellisen maaprofiilin mukaan laajan Itä-Aasian valtioista Japani ja Etelä-Korea sijoittuivat kokonaistuonnin ja -viennin osalta Kiinan viiden tärkeimmän kauppakump-panin joukkoon vuonna 2014.¹⁵³

Kappaleessa 5.1 todettiin meren olevan keskeisessä asemassa laajassa Itä-Aasiassa. Siksi on perusteltua todeta, että Kiinan laajaan Itä-Aasiaan kohdentamat taloudelliset intressit ovat merellisten yhteyksien kehittäminen, alueen talouskasvun ylläpitäminen ja kehittäminen, me-rikuljetusten turvallisuuden takaaminen ja raaka-aineiden hyödyntäminen. Laajaan Itä-Aasiaan kohdennettujen taloudellisten tavoitteiden selittäjänä on tutkimusaineistosta havaitut suuntalinjat ja Kiinan käytännön toiminta sekä niistä tehdyt havainnot.

Seuraavissa kappaleissa tarkastellaan Kiinan merellisten kauppayhteyksien kehittämistä ja laajan Itä-Aasian alueen talouskasvun mahdollistamista. Raaka-aineiden merkitystä Kiina taloudelle on käsitelty jo aiemmin luvussa 4. Merikuljetusten turvallisuuteen liittyviä tekijöitä tarkastellaan luvussa 5.4.2 Kiinan laajaa Itä-Aasia koskevien sotilaallisten tavoitteiden ja nii-den ilmenemisen yhteydessä.

5.2.1 Merellisten yhteyksien kehittäminen

Merellisten yhteyksien kehittämisellä tarkoitetaan olemassa olevien sekä uusien merireittien käytettävyyden lisäämistä ja turvaamista kaikille osapuolille sujuvan kaupankäynnin takaami-ksi. Kiinan merellisten yhteyksien kehittäminen tarkoittaa yhteyksien kehittämistä, joista on suoranaista hyötyä sille itselleen. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa taloudellisen yhteistyön kehittämistä laajan Itä-Aasian ja Intian valtameren alueilla sekä investointeja kotimaisten ja ulkomaisten satamien infrastruktuurin parantamiseksi entistä suurempien hyödykemäärien ja raaka-aineiden käsittelemiseksi. Investoinnit eivät rajoitu koskemaan pelkästään satamia vaan

¹⁵³ World Trade Organization, 2015

ne ulottuvat koko kaupankäynnin logistiseen ketjuun aina tehtaalta kuluttajalle saakka. Kaupan sujuvuus ja suurempien volyymien käsitteleminen ovat Kiinan ulkomaankaupan kannalta kriittisessä asemassa, koska niistä saatujen tuottojen kautta kehitetään sekä rahoitetaan muita valtion toiminnan kannalta tärkeitä osa-alueita.

Kiinalaisten investointitoiminnan näkyvimpänä muotona pidetään laajan Itä-Aasian ja Intian valtameren alueiden satamiin suunnattua investointitoimintaa, jossa tavoitteena on paitsi kehittää merellisiä kauppayhteyksiä niin myös levittää Kiinan vaikutusvaltaa alueille. Tätä toimintaa selitetään etenkin länsimaisessa tutkimus- ja analyysikirjallisuudessa *helminauhateorian – (String of Pearls)*¹⁵⁴ kautta. Teorian tiivistettynä sisältönä on Kiinan tavoite laajentaa sotilaallista ja taloudellista vaikutusvaltaansa laajan Itä-Aasian ja Intian valtameren alueille. Laajentamistoiminnan painopisteinä ovat Kiinalle taloudellisesti tärkeät alueet Afrikassa ja Lähi-idän alueella. Käytännössä tämä ilmenee Kiinan hankkeina investoida sille tärkeiden alueiden satamiin yhdistääkseen Manner-Kiinan sen intressien kannalta tärkeiden alueiden kanssa. Hankkeita on ollut useita ja niiden kohteina ovat olleet Kiinan kanssa läheisissä väleissä olevat valtiot kuten Pakistan, Sri Lanka, Myanmar ja Bangladesh. Vuonna 2015 Kiina sopi Pakistanin kanssa investoivansa ja kehittävänsä *Gwadarin* satamaa maiden väliselle kaupankäynnille soveltuvammaksi. Sopimuksen mukaan Kiina sai sataman käyttöön ja kehittämiseen liittyvät hallinnolliset oikeudet neljäksikymmeneksi vuodeksi.¹⁵⁵ Pakistanin *Gwadarin* sataman lisäksi kiinalaisten kohteina ovat olleet Bangladeshissa sijaitseva *Chittagong*¹⁵⁶, Myanmarin *Kyaukpyun* satama¹⁵⁷ ja Sri Lankassa sijaitsevat *Hambantotan* sekä *Colombon* satamat.¹⁵⁸ Helminauhateorian mukaan satamien tavoittelemisen päämäärät ovat ensisijaisesti sotilaallisia, koska sotilaallisen läsnäolon kautta Kiinan katsotaan pystyvän paremmin turvaamaan intressejään Itä-Aasiassa sekä Intian valtameren alueella.

Helminauhateoria on yksi tapa selittää Kiinan toimintaa laajassa Itä-Aasiassa ja Intian valtamerellä. Teorian selittämiskyky on kuitenkin kiistelty. Kiinan virallisen kannan mukaan teoria on syytä jättää omaan arvoonsa, koska maa kieltää jyrkästi tavoittelevansa sotilastukikohtien verkostoa laajassa Itä-Aasiassa ja Intian valtameren alueella. Kiinalaisten satamiin suunnattujen investointien ensisijaisena tarkoituksena on tukea kohdemaiden taloutta sekä parantaa merellisen kaupan edellytyksiä. Olemassa olevien satamien infrastruktuurin kehittäminen ja

¹⁵⁴ Helminauhateoria esiintyi ensimmäisen kerran terminä 2000-luvun alussa julkaistussa Booz Allen Hamilton -konsulttifirman Aasian energiaturvallisuuden tulevaisuutta käsitelleessä raportissa ”Energy Futures in Asia”. Ks. Baker – The Diplomat, 5.10.2015

¹⁵⁵ Wang – China Daily, 14.4.2015 ja Dasgupta – The Times of India, 14.4.2015

¹⁵⁶ Devichand – BBC, 17.5.2010

¹⁵⁷ Tiezzi – The Diplomat, 1.1.2016

¹⁵⁸ Maritime Executive, 9.11.2015 ja Bajaj – The New York Times, 15.2.2010

uusien satamien rakentaminen takaavat mahdollisimman monelle osapuolelle hyötyä. Toinen Kiinan käyttämä perustelu sen ulkomaihin suuntautuneisiin investointeihin on, että se haluaa turvata ja hajauttaa teollisuutensa logistista kokonaisketjua.¹⁵⁹

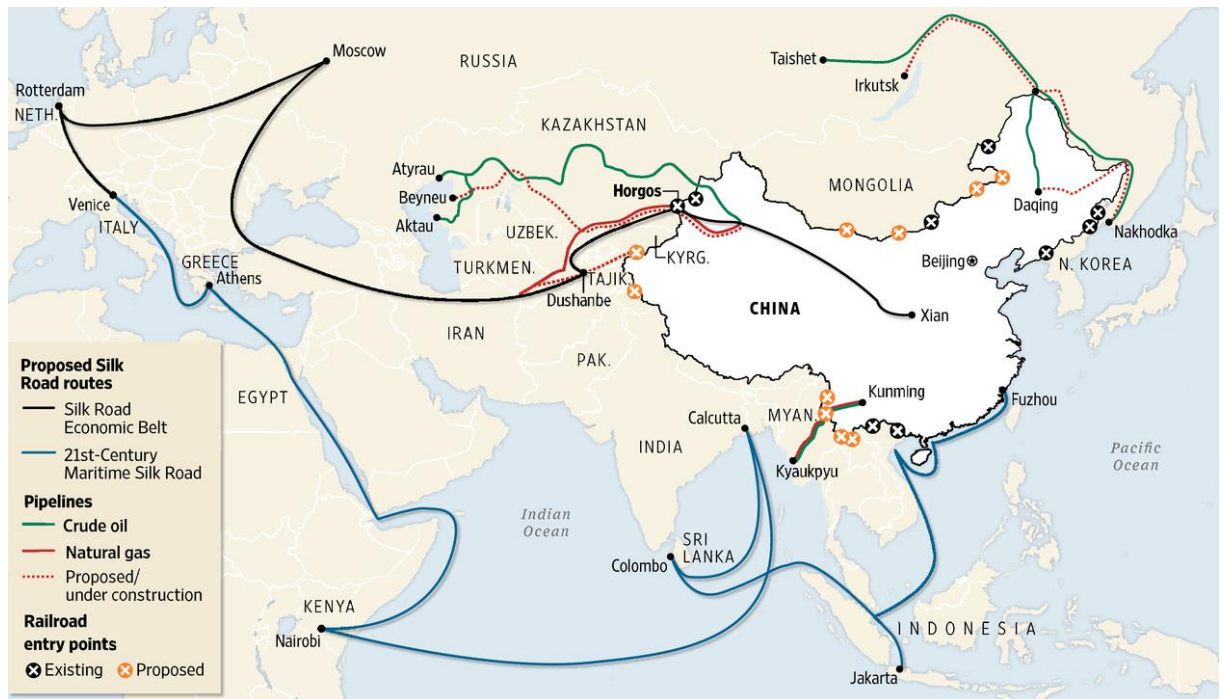
Helminauhateorian asemesta Kiina käyttää mieluummin ilmausta 2000-luvun merellisestä silkkitiestä. Ilmaus nousi esiin ensimmäisen kerran vuonna 2013 jolloin Kiinan presidentti Xi piti puheen Indonesian parlamentille. Puheen sisältö korosti Kiinan ja Itä-Aasian alueen valtioiden välisen yhteistyön ja taloudellisen yhteiskehityksen merkitystä. Puheesta teki kuitenkin merkittävän Xin käyttämä ilmaus uudesta 2000-luvun merellisestä silkkitiestä (*21st Century Maritime Silkroad*). Hänen mukaansa 2000-luvun merellinen silkkitie on Kiinasta lähtevä kaupankäynnin ja yhteistyön väylä joka tuottaa kaikille sen vaikutusalueella ja mukana oleville valtioille taloudellista ja yhteiskunnallista hyvinvointia.¹⁶⁰ Xin käyttämän ilmauksen taustalla on kiinalaisten hanke muodostaa uusi kaupankäynnin yhteys Aasian ja Euroopan välille. Silkkitien väylät on suunniteltu kulkemaan maitse Keski-Aasian halki ja meritse Intian valtameren kautta Lähi-itään, Afrikkaan ja Välimerelle. Kiinan suunnitelman taustalla katsotaan olevan halu lisätä taloudellista yhteistyötä, kasvattaa suorien ulkomaille suunnattujen sijoitusten määrää sekä lisätä maan valuutan, yuanin, käyttöä kansainvälisessä kaupassa.¹⁶¹

¹⁵⁹ People's Daily, 4.3.2013 ja Tea – Asia Times, 11.3.2011

¹⁶⁰ Wu & Zhang – China Daily, 4.10.2013 & ASEAN-China Centre, 3.10.2013

¹⁶¹ BOFIT – Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos, 13.11.2014

Kartta 5. Kiinan 2000-luvun silkkitie ja sen maitse sekä meritse kulkevat reitit pääpiirteittäin¹⁶²

2000-luvun silkkitien kohdealueilla on Kiinan kannalta omat erityispainotuksensa. Lähi-idän painotuksena on tuottaa Kiinan talouskasvun kannalta tärkeitä energialuonnonvaroja¹⁶³, mutta markkina-alueena sen ei katsota vielä olevan oleellisessa asemassa kiinalaisten tuotteiden kannalta. Afrikan painotus merellisen silkkitien toimintaympäristössä on tuottaa raaka-aineita ja toimia kiinalaisten tuotteiden markkina-alueena¹⁶⁴. Euroopan rooli tässä kokonaisuudessa on toimia kiinalaisten tuotteiden pääasiallisena markkina-alueena.

Kiinan silkkitiehänke ja länsimainen näkemys helminauhateoriasta ovat kaksi erilaista tapaa käsitellä ja kuvata Kiinan kasvavaa taloudellista vaikutusvaltaa laajan Itä-Aasian ja Intian valtameren alueella. Investoinnit syväsatamiin ja rautatieväyliin ovat selkeitä ja näkyviä käytännön esimerkkejä Kiinan vallan käytöstä alueellisella tasolla. Taloudellisen kehityksen turvaamisen kansallista intressiä halutaan suojata laajentamalla omaa vaikutusvaltaa lähialueella. Samalla Kiina parantaa omia asemiaan kansainvälisessä taloudellisessa järjestelmässä sekä pyrkii ottamaan haltuunsa paitsi laajan Itä-Aasian meriyhteydet niin myös Intian valtameren alueen. Merellisen silkkitien käsitteen alle katsotaan kuuluvan rauhanomaisen kiinalaisjohtoisen yhteistyön erilaiset tasot, joissa sotilaallisilla hyötynäkökulmilla ei ole mitään tekemistä edellä mainittujen kanssa.

¹⁶² The Wall Street Journal, 2014

¹⁶³ Andrews-Speed – Xuanli – Dannreuther, 2002, s. 65 - 67

¹⁶⁴ Léautier – Schaefer – Wei – China Daily, 3.12.2015

Merellisten yhteyksien kehittäminen on Kiinalle selkeä ja tunnistettu intressi laajan Itä-Aasian ja sen ympäristön tasolla. Taustalla vaikuttavana lähtökohtana on taloudellisen hyödyn ja kaikkia osapuolia hyödyttävien taloudellisten ratkaisujen tavoittelemisen. Pelkkien taloudellisten lähtökohtien pohjalta tehtävä rauhanomainen lähialuepolitiikka ei ole kuitenkaan suurvallan toiminnalle ominaista. Kiinan ulosmitattavissa oleva hyöty on liian pieni ja lyhytnäköinen mikäli tarkoituksena on vain saavuttaa taloudellisen kehityksen kasvua laajan Itä-Aasian tasolla. Siksi sotilaallisen läsnäolon ulottaminen kauemmas mannerkiinasta sinne missä Kiinan kannalta tärkeät resurssit sijaitsevat on uskottavampi selitys. Taloudellisen hyödyn tavoittelemisen ja kansojen välisen yhteistyön toteuttaminen laajassa Itä-Aasiassa ja Intian valtameren alueella on Kiinan ulkopoliittisen konseptin mukaista toimintaa, mutta taustalla on selkeästi nähtävissä suurvallalle ominaista toimintaa sille tärkeiden intressien turvaamisen varmistamiseksi.

Merellisen silkkiteien ja helminauhateorian vertaaminen ja niiden asettaminen toisiaan vastaan ei ole tarkoituksenmukainen ja järkevä tapa lähestyä aihetta. Käytännön toiminnasta saatavissa olevan materiaalin perusteella voidaan todeta, että tosiasiallinen Kiinan tavoittelema hyöty on ulosmitattava sotilaalliselle toiminnalle oleellisen tärkeitä tukikohtia laajasta Itä-Aasiasta ja Intian valtamereltä. Tukikohdille ja sotilaalliselle läsnäololle on nähtävissä selkeästi tarkoituksensa talouden kannalta tärkeiden yhteyksien ja Kiinan intressien turvaamisessa. Tämän johtopäätöksen myötä voidaan todeta, että vuonna 2015 julkaistussa Kiinan sotilasstrategiassa on paikallistettu oleellinen asia kokonaisuuden kannalta.

5.2.2 Laajan Itä-Aasian talouskasvun ylläpitäminen

Maailman pankin lokakuussa vuonna 2015 julkaiseman Itä-Aasian ja Tyynen valtameren alueen talouskatsauksen mukaan laaja Itä-Aasia tulee pitämään paikkansa koko maailman talouden kehityksen kannalta tärkeänä alueena. Katsauksen mukaan taloudellinen kehitys alueella tulee hidastumaan suhteessa aikaisempiin vuosiin. Suurimpana syynä hidastumiselle nähdään Kiinan talouskasvun hidastuminen.¹⁶⁵ Siksi on perusteltua todeta, että Kiinan rooli on korostuneen tärkeä koko laajan Itä-Aasian kannalta. Kiinan taloudellinen kehityssuunta määrittää alueen taloudellista kehitystä ja päinvastoin. Tämä asia on tunnistettu Kiinassa ja siksi tavoitteeksi on asetettu alueellisen kehityksen tukeminen oman talouskasvun vauhdittamiseksi. Keskeisessä asemassa tukitoimien osalta ovat kiinalaiset suuryritykset ja niiden investoinnit.

---

¹⁶⁵ World Bank, 2015, s. 25

RAND corporation¹⁶⁶ vuonna 2013 toimittaman Kiinan investointitoimintaa käsittelevän tutkimuksen mukaan kiinalaisten yritysten tärkeimpiä investointikohteita ovat olleet laajan Itä-Aasian valtioiden teollisuus ja teollisuuteen välittömästi kytköksissä olevat infrastruktuuri-kohteet¹⁶⁷.

Suorien investointien ohella Kiina on ollut mukana perustamassa alueellisen tason investointirahastoja ja -pankkeja. Alueellisen talouskasvun tukemisen osalta keskeisessä asemassa on kiinalaisjohtoinen Aasian infrastruktuuri-investointipankki (*Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB*). Pankki perustettiin virallisesti Kiinan aloittaman muutaman vuoden kestäneen prosessin seurauksena vuoden 2015 joulukuussa¹⁶⁸. Sen tärkeimpänä tehtävänä on toimia Aasian alueella valtioiden hankkeiden lainoittajana¹⁶⁹. Kiinnostus laajan Itä-Aasian talouskasvun tukemiseen on tulkittavissa Kiinan kauppaministeriön¹⁷⁰ ja AIIB:n internet-julkaisujen perusteella kaikkia osapuolia hyödyttäväksi toiminnaksi.

Hyväntahtoisen ja vastuullisen suurvallan kuvasta pidetään virallisella tasolla johdonmukaisesti kiinni. Silkasta hyväntekeväisyydestä ei ole kuitenkaan kysymys. Kiinan auttamisen halun taustalla on oman maan talouden vauhdittamisen lisäksi havaittavissa myös realismin paradigmaa noudattavien hyötynäkökulmien tavoittelemisen. Siksi on perusteltua kysyä, että mitä Kiina oikeasti haluaa saavuttavansa avokätisellä investointi- ja tukitoiminnallaan? Tutkimusaineiston perusteella on havaittavissa kaksi useimmin esille nousevaa Kiinan kannalta tärkeää hyötynäkökulmaa. Ensinnäkin investoinnit ja kohdennetut tukipaketit vauhdittavat kohdemaan taloutta ja tukevat paikallisen hallinnon taloudellisia intressejä. Kiinan saama hyöty tässä tapauksessa sijaitsee paikallisen hallinnon tukemisessa, koska lähtökohtaisesti se tukee vain sellaisia valtioita jotka ovat ilmaisseet halunsa sitoutua Kiinan johtamaan ja sen vaikutusvallan alla olevaan taloudelliseen järjestelmään. Tukipaketeilla ja kiinalaisella pääomalla on myös hintansa. Saadakseen taloudellista tukea on valtion suostuttava myymään Kiinaan huoltovarmuuden kannalta tärkeitä omia valtiollisia infrastruktuureja kiinalaisomistukseen. Esimerkiksi satamat ja rautatieyhteydet ovat olleet Kiinan mielenkiinnon kohteita.

Toisena Kiinan ulosmitattavissa olevana hyötynä on kiinalaisen pääoman ja omistuksen ulottaminen kohdemaihin. Toisten valtioiden huoltovarmuuden ja yhteiskunnan toimivuuden

¹⁶⁶ RAND (Research and Development) on voittoa tavoittelematon tutkimusorganisaatio, joka on Kaliforniasta lähtöisin. RAND corporation on keskittynyt pääasiallisesti yhteiskuntatieteiden tutkimukseen.

¹⁶⁷ Wolf – Xiao – Warner, 2013, s. 46

¹⁶⁸ Asian Infrastructure Investment Bank

¹⁶⁹ Asian Infrastructure Investment Bank

¹⁷⁰ Ministry of Commerce – People's Republic of China, 7.12.2010

kannalta tärkeiden kohteiden saaminen kiinalaisomistuksen alaisuuteen takaa maalle tarvittaessa vipuvartta kohdemaiden taloudelliseen painostamiseen. Tiiviisti Kiinan yhteydessä ja sen vaikutusvallan alaisuudessa oleva taloudellinen lähialue on toimintaympäristö joka tarjoaa paitsi taloudellista kestävyyttä Kiinan omalle taloudelle niin myös poliittista valtaa.

5.3 Alueellinen suurvalta-asema

Vuosisatojen ajan Kiina oli laajan Itä-Aasian kehitystä määrittävä ja ohjaava alueellinen suurvalta. Kiinan valta perustui kolmannen pääluvun alussa kuvatulle tribuuttijärjestelmälle. 1800-luvulta alkaneen Kiinan alennustilan sekä sitä seuranneiden sotaisten vuosikymmenten aikana alueellinen johtajuus laajassa Itä-Aasiassa siirtyi vähitellen Japanille, joka oli omien rakenteellisten uudistustensa seurauksena saavuttanut huomattavan potentiaalin nousevana alueellisenä suurvaltana. Toisen maailmansodan jälkeen laajan Itä-Aasian alueellista johtajaa oli vaikeampi määrittellä kylmän sodan mukanaan tuoman poliittisen kahtiajakautumisen takia. 1970-luvun lopulla Kiinassa pantiin alulle laajat rakenteelliset uudistukset, jonka seurauksena maan taloudellinen kasvutarina sai alkunsa. Tämän kehityskulun seurauksena Kiinan voima laajassa Itä-Aasiassa on kasvanut tasaisesti ja sen seurauksena myös edellytykset johtavan aseman saavuttamiseksi ovat kasvaneet.

Historiallisen tarkastelun myötä on perusteltua todeta, että Kiinan alueellinen johtajuus laajassa Itä-Aasiassa ja sen mahdollinen tavoittelemineen eivät ole viimeisten vuosikymmenten aikana muodostuneita ilmiöitä. Kiinan historiallinen asema laajan Itä-Aasian johtavassa roolissa on kiinalaista ajattelua määrittävä ilmiö¹⁷¹. Maan ulkopoliittisessa retoriikassa esiintyvät toistuvasti kansallisen virkistymisen (*rejuvenation*) ja yhdentymisen (*reunification*) teemat¹⁷² yhdessä historiallisen johtavan aseman palauttamisen kanssa¹⁷³. Nämä teemat liitetään Kiinan ulkopoliittisen konseptin sisällä lähialuepolitiikan alaisuuteen, jonka tärkeimmiksi tavoitteiksi ovat muodostuneet alueellisen yhteistyön korostaminen ja alueen ulkoisten toimijoiden vaikutusvallan vähentäminen. Tavoitteiden taustalla on Kiinan intressi johtaa laajan Itä-Aasian sekä laajemmassa perspektiivissä myös Aasian alueellista kehitystä sen omien kansallisten tavoitteidensa kannalta suotuisampaan suuntaan ja korostaa maan keskeistä roolia alueen poliittisessä kentässä.¹⁷⁴ Kiinan ulkopoliittisessa retoriikassa vältetään johdonmukaisesti maan johtavasta asemasta tai sen tavoittelemisesta puhumista. Yhteistyön ja rauhanomaisen kehityksen

¹⁷¹ Xiaoming & Patman (toim.), 2013, s. 21 – 23 (David Shambaugh – Chinese thinking about world order)

¹⁷² The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2011

¹⁷³ Journal of Contemporary China, 2001, s.33 - 34 (Yan Xuetong – The Rise of China in Chinese Eyes)

¹⁷⁴ The National Institute for Defense Studies, 2015, s. 114

teemat ovat hallitsevia ja alueelliseen johtajuuteen liittyvät vivahteet käyvät ilmi rivien välisistä. Alueelliseen johtajuuteen rinnastettavaa hegemoniaa käsitellään Kiinan ulkopoliittisessa retoriikassa niukasti ja sen käsittely keskittyy hegemonioiden vastustamisen ja Kiinan omien hegemoniatavoitteiden kieltämisen ympärille.

5.3.1 Alueellinen johtajuus vai hegemonia?

Strategian ja kansainvälisen politiikan tutkimuksessa hegemonialla tarkoitetaan etenkin realistisen teoriaperinteen sisällä jonkin valtion ylivaltaa suhteessa muihin valtioihin. Valta ylitse muiden perustuu yksittäisen valtion kokonaisvoimaan. Voima, valta ja niiden tavoittelemisen ovat valtioiden toimintaa ohjaavia tekijöitä ja valtion tulee kasvattaa omaa voimaansa kaikilla mahdollisilla tavoilla turvatakseen selviytymisensä anarkian hallitsemassa maailmassa. Voiman ja vallan tavoittelemisen ohjaavat valtioiden ja etenkin suurvaltojen toimintaa. Tämän halun tai tavoitteen katsotaan klassisen realismin opin mukaisesti johtuvan ihmisen perusluonteesta¹⁷⁵. Rakenteellisen realismin paradigma eroaa klassisesta realismista, koska vallan halun ei katsota johtuvan ihmisluonteesta vaan pikemminkin järjestelmän rakenteesta eli siitä, että valtioilla ei ole muita vaihtoehtoja turvatakseen oman selviytymisensä¹⁷⁶. Voima ja vallan tavoittelemisen ohjaavat valtioita tavoittelemaan hegemoniaa, joka on yksittäisen valtion johtama valtarakenne.

Kiinan kohdalla kaikki nämä osatekijät täytyvät laajan Itä-Aasian kontekstissa, jonka perusteella on luontevaa katsoa sen olevan alueellinen suurvalta, joka tavoittelee entistä voimakkaampaa asemaa. Robert Gilpinin mielestä voiman kasvattamisen luonnollisena seurauksena on halu tavoitella yhä laajempaa alueellista valtaa etenkin poliittisilla ja taloudellisilla tasoilla. Entistä laajempi taloudellinen ja poliittinen valta alueellisella tasolla lisää kyseisten voiman osa-alueiden kasvua entisestään, joka taasen lisää ja vankistaa yksittäisen valtion voimaa omalla lähialueellaan.¹⁷⁷ Gilpinin ajattelun taustalla on käsitys kasvavan alueellisen suurvallan toimintaa selittävästä halusta. Esimerkiksi suurvallan toimintaa ohjaavat vallan tavoittelemisen ja olemassa olevan vallan kasvattaminen, jotta se voisi mahdollistaa oman selviytymisensä mahdollisimman hyvin. Tämän seurauksena on väistämättä jossakin vaiheessa alueellisen hegemonia-aseman tavoittelemisen. Kiinaan sidottuna tämä tarkoittaa hegemonia-asemaa laajan Itä-Aasian alueella. Hegemonialla ymmärretään olevan kaksi erillistä tasoa jotka ovat alueellinen - ja maailmanlaajuinen hegemonia. Hegemonia-ajattelun sisällä valtiot

¹⁷⁵ Morgenthau, 1948, s. 4 - 5

¹⁷⁶ Waltz, 1979, s. 102 - 104

¹⁷⁷ Gilpin, 1981, s. 106

ovat jaoteltu alueellisiin ja maailmanlaajuisiin suurvaltoihin sekä pieniin valtioihin. Maailmanlaajuisen hegemonian asemaan pääsemisen katsotaan vaativan alueellisen suurvallan statusta. John Mearsheimerin mukaan yksittäisen valtion voidaan katsoa saavuttaneen alueellisen hegemonia-aseman, kun se on niin vahva ja voimakas että se hallitsee täysin muiden valtioiden tekemistä omalla lähialueellaan ja mikään muu valtio ei uskalla nousta sotilaallisesti sitä vastaan¹⁷⁸.

Sotilaallisia, taloudellisia ja ulkopoliittisia faktoja tarkasteltaessa on perusteltua todeta, että Kiina on saavuttanut Mearsheimerin määritelmän mukaisen alueellisen hegemonia-aseman. Sotilaallisia faktoja tarkastelemalla voidaan todeta, että laajan Itä-Aasian alueella ei ole Kiinalle varteenotettavaa sotilaallista haastajaa. Se on alueen ainoa virallisesti tunnustettu ydinasevaltio ja maan asevoimien vahvuus ja sen kalustomäärä on muita alueen valtioita mittaavampi¹⁷⁹. Taloudellisten faktojen osalta Kiinan ylivalta suhteessa muihin valtioihin ei ole yhtä yksiselitteinen. Japani, Etelä-Korea ja Taiwan ovat kaikki laajan Itä-Aasian talouden kannalta merkittäviä valtioita. Kiinan taloudellinen valta-asema on muodostunut vasta viimeisten vuosikymmenten aikana. Poliittisesti Kiinalla on enemmän painoarvoa suhteessa muihin alueen valtioihin johtuen sen globaalimmasta ulottuvuudesta, talouskasvun myötä tulleesta vaikutusvallasta erilaisissa kansainvälisissä talousinstituutioissa ja pysyväisjäsenen paikasta YK:n turvallisuusneuvostossa.

Kiinan asema laajan Itä-Aasian valtarakenteen sisällä on näkökulmasta riippumatta kiistattomasti merkittävä. Yksittäisen valtion asema jonkin alueen tai järjestelmän sisällä riippuu lukuisista tekijöistä. Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa suoritetaan usein erilaisia vertailuja ja arvioita valtioiden tai liittoumien välillä. Tarkoituksena on muodostaa jonkinlainen kategorinen malli, jonka avulla pystytään osoittamaan valtioiden välisiä eroavaisuuksia ja asettamaan niitä järjestykseen suhteessa toisiinsa. Yleisin vertailun ja arvioinnin kohde on valtioiden välinen voima. Kenneth Waltz kritisoi valtioiden vertailemista puhtaasti erilaisten kategorioiden mukaan. Sotilaalliseen, poliittiseen ja taloudelliseen voimaan keskittyvät vertailut eivät anna hänen mukaansa riittävän selkeää kuvaa valtioiden välisistä voimasuhteista. Esimerkiksi jokin valtio voi olla sotilaallisesti merkittävä, mutta sen taloudellinen voima on taasen mitätön suhteessa toisiin valtioihin.¹⁸⁰ Valtioita tulisikin hänen mukaansa arvioida ja luokitella niiden yhteenlaskettavan kokonaisvoiman kautta. Waltz painottaa, että valtion asema määrittyy minkä tahansa järjestelmän sisällä sen yhteenlasketun kokonaisvoiman kautta. Arvion

¹⁷⁸ Mearsheimer, 2001, s. 40

¹⁷⁹ Ks. Liite 1 – Laajan Itä-Aasian valtioiden keskinäiset sotilaalliset mittasuhteet

¹⁸⁰ Waltz, 1979, s. 129 - 130

tulisi sisältää ainakin seuraavia kokonaisuuksia: valtion pinta-ala ja väestön koko, käytettävissä olevat resurssit, talouden rakenne, sotilaallinen voima, poliittinen vakaus ja kyky päätöksenteolle.¹⁸¹ Waltzin arviomalliin ja tutkimuksessa aiemmin esillä olleisiin faktoihin perustuen on loogista todeta, että Kiinalla on laajan Itä-Aasian valtioiden keskinäisessä järjestyksessä alueellisen johtajan asema joka perustuu sen kokonaisvoiman määrälle. Laajan Itä-Aasian valtarakennetta käsitellään perusteellisemmin tutkimuksen kuudennessa luvussa.

5.3.2 Kiinan johtama alueellinen yhteistyö

Vuonna 2013 Kiinassa järjestettiin maan lähialuepolitiikkaa käsittelevä konferenssi johon osallistuivat politbyroon pysyväiskomitean lisäksi maan ulkopoliittisia asiantuntijoita ja – virkamiehiä. Konferenssin tarkoituksena oli määritellä uudelleen Kiinan lähialuepolitiikan suuntalinjat. Xi Jinping antoi konferenssille alustavia ohjeistuksia kommunistisen puolueen pääsihteerin ominaisuudessa. Xin ohjeistuksen sisältönä oli painottaa suuntalinjoissa Kiinan hyväntahtoista politiikkaa, taloudellista yhteistyötä, kulttuurillista vaikutusta ja alueellisen turvallisuusyhteistyön parantamista. Ohjeistuksensa lisäksi hän painotti Kiinan tärkeyden korostamista näiden suuntalinjojen alueellisena johtajana.¹⁸² Konferenssin aikaansaamat päätökset noudattivat Xin ohjeistusta.

Alueellinen yhteistyö ja hyväntahtoinen lähialuepolitiikka ovat virallisia lähialuepolitiikan suuntalinjoja. Kiinan ulkopoliittisessa konseptissa yhteistyön käsitteen alaisuuteen määritellään kuuluvaksi taloudellinen yhteistyö ja valtioiden välistä luottamusta kohentavat kanssakäymisen muodot.¹⁸³ Kiinan tavoitteleman ja johtaman laajan Itä-Aasian taloudellisen yhteistyön lähtökohdat ja sen ilmenemismuodot käsiteltiin kappaleessa 5.2. Lisähuomiona voidaan kuitenkin todeta, että taloudellisten lähtökohtien korostaminen alueellisessa yhteistyössä on Kiinalle nykyisellään ominainen tapa jäsentää yhteistyön käsitettä, koska se esiintyy tiheästi maan ulkopoliittisessa retoriikassa sekä ulkopoliitiikkaa määrittävissä asiakirjoissa. Taloudellisiin yhteistyömuotoihin painottuvan ulkopoliitiikan lisäksi etenkin Xi Jinpingin valtakaudella on liitetty entistä enemmän turvallisuuteen liittyviä kokonaisuuksia ja Kiinan johtavan aseman merkityksen korostamista.

¹⁸¹ Waltz, 1979, s. 131

¹⁸² China Leadership Monitor, 2014, s. 1 – 2 (Michael Swaine – Chinese Views and Commentary on Periphery Diplomacy)

¹⁸³ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2011

Michael Swaine perustelee Kiinan lähialuepolitiikkaa käsittelevässä artikkelissaan alueellisen turvallisuuden merkityksen korostumisen taustalla olevan Itä-Aasian merialueiden aluekiistat ja niiden suoranaiset vaikutukset alueelliseen turvallisuuteen liittyen.¹⁸⁴ Swainen näkemys on perusteltu ja osoittaa sen tosiasian, että Kiina on havainnut laajan Itä-Aasian yleisen turvallisuuskehityksen hallinnoimisen olevan linjassa sen kansallisten intressien kanssa. Kiinan yleisen tason turvallisuustavoitteena on suojata maan taloudelle ja sen merenkululle tärkeät merialueet, salmet ja kapeikot. Intian valtameri sekä Malakan salmi ovat muodostuneet selkeiksi painopistealueiksi Kiinan tavoitteissa.

Kiinan toimintaa tarkasteltaessa näyttäisi siltä, että alueellisen turvallisuuden ja vakauden saavuttamiseksi on olemassa kaksi vaihtoehtoa. Joko turvallisuustilanne vakautetaan Kiinan johtaman alueellisen yhteistyön kautta tai sitten Kiina vakauttaa laajan Itä-Aasian turvallisuustilanteen omin voimin. Ensimmäinen vaihtoehto turvallisuustilanteen vakauttamisessa on perustellumpi ja Kiinan toiminta osoittaa sen lähestyvän havaittua ongelmakohtaa yhteistyön kautta. Merkki yhteistyön tavoittelemisesta saatiin vuonna 2014 jolloin järjestettiin järjestyksessään neljäs Aasian valtioiden vakauteen, rauhanomaiseen kehitykseen, turvallisuuteen ja valtioiden välisen luottamuksen parantamiseen tähtäävän CICA järjestön (*Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia*)¹⁸⁵ kokous. Kokouksessa Kiina otti vastaan järjestön puheenjohtajanaan tehtävän vuosille 2014 - 2016. Xi Jinping piti kokouksessa Kiinan presidentin ominaisuudessaan puheen, jossa painotettiin alueellisen yhteistyön merkitystä Aasiassa. Puheen kantavana teemana oli alueellinen turvallisuus ja Aasian maiden välinen turvallisuusyhteistyö. Xi korosti puheessa CICA:n roolia Aasian turvallisuuden perustana jonka lisäksi hän teki konkreettisia ehdotuksia järjestön alueellisen turvallisuuden roolin kehittämiseksi. Ehdotusten mukaisesti järjestön tehtävänä olisi toimia säännöllisesti kokoontuvana ulko- ja turvallisuuspoliittisena forumina uuden turvallisuusyhteistyön arkkitehtuurin määrittelemiselle. Lisäksi järjestöä tulisi kehittää enemmän alueellisen turvallisuuden valvontaan kykeneväksi ja sille tulisi asettaa oma valvontaan kykenevä osasto, jonka vastuulla olisi alueellisen turvallisuuden ja valtioiden välisen luottamuksen edistämisen valvonta. Kaiken tämän lisäksi Xi ilmoitti, että Kiina aikoo puheenjohtajakaudellaan kehittää järjestön turvallisuusyhteistyön ulottuvuutta Aasian alueella.¹⁸⁶ Xin puhe ei varsinaisesti tuonut mitään uusia ulottuvuuksia CICA:n alkuperäiselle tarkoitukselle vaan se noudatti hyvin puhtaasti järjestön yleisiä linjauksia ja korosti järjestön tehtävää, joka on toimia alueellisena turvallisuuden ja

¹⁸⁴ China Leadership Monitor, 2014, s. 23 (Michael Swaine – Chinese Views and Commentary on Periphery Diplomacy)

¹⁸⁵ CICA, 2014

¹⁸⁶ CICA, 21.5.2014

yhteistyön forumina¹⁸⁷. Toisaalta Xin halu korostaa Aasian alueellista turvallisuutta Kiinan ollessa järjestön puheenjohtajanaan alleviivaa maan päämääriä alueellisen turvallisuusyhteistyön kehittämiseksi. Merkityksellistä tässä päämäärässä on se, että alueellista turvallisuusyhteistyötä tulisi kehittää Kiinan johtamana.

5.3.3 Ulkoisen vaikutusvallan vähentäminen

Toinen Kiinan lähialuepolitiikkaa määrittävä tavoite on alueen ulkopuolisten toimijoiden vaikutusvallan vähentäminen, joka on ymmärrettävissä Kiinan haluksi eristää Yhdysvallat pois omalta lähialueeltaan. Tavoitteen taustalla vaikuttaviksi tekijöiksi on tulkittavissa geopoliittiset realiteetit sekä Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon asettamat haasteet Kiinan intresseille laajassa Itä-Aasiassa.¹⁸⁸ Yan Xuetongin mukaan Kiina kokee Yhdysvaltojen loukanneen sen suvereniteettia sekaantumalla lukuisia kertoja sen sisäpoliittisiin asioihin muun muassa myymällä Taiwanille aseita ja vastustamalla Kiinan WTO -jäsenyyttä. Yanin mukaan Kiinan hallinto ja kiinalaiset uskovat, että Yhdysvaltojen tarkoituksena on estää maan kehittymistä vahvaksi, koska se haluaa säilyttää oman maailmanlaajuisen hegemonia- asemansa.¹⁸⁹ Ottaen huomioon maiden välisen lähihistorian sekä Neuvostoliiton hajoamisesta alkaneen kehityksen keskinäisestä yhteistyöstä kohti intressien ristiriitaa on täysin ymmärrettävää, että Kiina kokee Yhdysvaltojen läsnäolon omalla lähialueellaan kiusalliseksi. Monet laajan Itä-Aasian valtioista ovat Yhdysvaltojen liittolaisia ja niiden maaperällä sijaitsee Yhdysvaltojen sotilastukikohtia. Kiinalaisesta näkökulmasta katsottuna Yhdysvallat on maailman johtava hegemonia. Alueellisella tasolla se nähdään esteenä maan omille intresseille ja sen hegemonia- asemalle. John Mearsheimerin alueellisen hegemonian määritelmän¹⁹⁰ mukaiseen totaalisen lähialueen hallitsemiseen Kiinalla ei ole nähtävissä edellytyksiä niin kauan, kun Yhdysvalloilla on sen sotilastukikohtien ja liittolaismaiden verkostonsa kautta vaikutusvaltaa laajassa Itä-Aasiassa. Tämä saattaa olla yksi syy siihen miksi Kiinan ulkopoliittisessa ohjelmassa painotetaan maailmanlaajuisten hegemonioiden vastustamista sekä niiden tarpeettomuutta.

Käytännön toimien tasolla laajaan Itä-Aasiaan vaikuttavan ulkoisen vaikutusvallan vastustaminen ja kyseenalaistaminen käy ilmi Kiinan ulkopoliittisessa toiminnassa. Aiemmin käsitellyssä presidentti Xin pitämässä puheessa CICA:n kokouksessa kyseenalaistettiin Aasian ulkopuolisten valtioiden eli Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon ja liittolaisjärjestelmien oikeu-

¹⁸⁷ CICA, 2014

¹⁸⁸ The National Institute for Defense Studies, 2015, s. 114

¹⁸⁹ Journal of Contemporary China, 2001, s. 36 (Yan Xuetong – The Rise of China in Chinese Eyes)

¹⁹⁰ Mearsheimer, 2001, s. 40

tusta sekä tarpeellisuutta Aasiassa. Xin näkemyksen mukaan Aasian turvallisuus ja sen kehitys on aasialaisten valtioiden käsissä ja siihen ei tarvita ulkopuolisia osapuolia lisäämään jännitteitä tai sekaantumaa alueen asioihin.¹⁹¹ Vaikka Xi puhui kootusti aasialaisten valtioiden suulla, on hänen sanomassaan vahvasti läsnä Kiinassa vallitseva yleinen mielipide Yhdysvaltoja kohtaan. Toinen osoitus Kiinan käytännön toiminnasta Yhdysvaltojen eristämiseksi on ollut sen pyrkimys lyödä kiilaa Yhdysvaltojen ja laajan Itä-Aasian alueen valtioiden välille. Josta esimerkkinä voidaan pitää paitsi Xin puhetta niin myös Kiinan toimintaa Yhdysvaltoja ja sen liittolaisia kohtaan. Denny Royn mukaan Kiina tietoisesti koettelee vastapuolta ja hakee rajojaan etenkin laajan Itä-Aasian aluekiistoihin liittyen provosoimalla kuitenkin aiheuttamatta konfliktia¹⁹². Tarkoituksena Kiinan toteuttamassa provosoinnissa vaikuttaisi olevan oman voiman näyttäminen sekä Yhdysvaltojen kyvyttömyyden toteaminen liittolaistensa ja omien etujen valvonnan suhteen.

5.4 Laajan Itä-Aasian turvallisuustilanne ja Kiinan sotilaallinen aktiivisuus

Laajan Itä-Aasian turvallisuustilannetta kuvaavaa on valtioiden väliset lukuisat jännitteet kuten esimerkiksi: Korean niemimaan tilanne, Kiinan ja Taiwanin keskinäiset jännitteet sekä merialueilla käynnissä olevat aluekiistat. Esimerkkien lisäksi Intian valtamerellä sekä Kaakkois-Aasian alueella esiintyvä merirosvous tuottaa heijastevaikutuksia alueen yleiseen turvallisuustilanteeseen. Edellä lueteltujen jännitteiden ja turvallisuuteen vaikuttavien tapahtumien lisäksi on havaittavissa, että laajan Itä-Aasian turvallisuustilanteeseen vaikuttavat keskeisesti neljä tekijää.

Ensimmäinen turvallisuustilannetta määrittävä ja siihen vaikuttava tekijä on alueella vallitseva sotilaallinen tasapaino. Sotilaallinen tasapaino muodostuu valtioiden välisistä keskinäisistä sotilaallisista voimasuhteista, sotilaallisen voimankäytön tavoitteista ja voimankäytön valmiuksista. Valtioiden välistä sotilaallista tasapainoa tarkastelemalla on havaittavissa, että alueella on yksi sotilaallinen suurvalta – Kiina ja muutamia pienempiä sotilaallisia voimatekijöitä – Japani, Etelä-Korea, Pohjois-Korea ja Taiwan¹⁹³.

Toinen laajan Itä-Aasian turvallisuustilanteeseen vaikuttava tekijä on alueen valtioiden välinen valtarakenne, valtioiden väliset sotilaalliset liittolaissuhteet ja ulkopoliittiset suhteet. Vallitsevan valtarakenteen osalta voidaan todeta, että Kiinalla on merkittävä asema alueen valta-

¹⁹¹ CICA, 21.5.2014

¹⁹² Roy – The National Interest, 18.9.2015

¹⁹³ Ks. Liite 1 – Laajan Itä-Aasian valtioiden keskinäiset sotilaalliset mittasuhteet

rakenteessa. Laajan Itä-Aasian valtarakennetta, sen nykyistä muotoa ja sen lainalaisuuksia käsitellään syvällisemmin tutkimuksen seuraavassa pääluvussa. Laajan Itä-Aasian valtioiden välillä ei ole suoranaisia sotilaallisia liittolaissuhteita, mutta ulkopoliittisia suhteita tarkastelemalla on havaittavissa, että Yhdysvaltojen kanssa läheisissä suhteissa olevilla valtioilla on myös keskenään samankaltaisia agendoja alueen turvallisuustilanteen suhteen.

Kolmas turvallisuustilanteeseen vaikuttava tekijä on Yhdysvallat ja sen vaikutusvalta alueella, joka on tietoisien strategisten painopistemutoksensa seurauksena lisännyt sotilaallista ja ulkopoliittista aktiivisuuttaan laajassa Itä-Aasiassa. Yhdysvaltojen merkittävyys alueen turvallisuustilanteessa muodostuu sen lukuisille kahdenkeskisille liittolaissuhteille sekä maan sotilaalliselle läsnäololle alueella.

Neljäs vaikuttava tekijä on Kiina, jonka sotilaallinen aktiivisuus alueella on noudattanut kasvavan trendin kehitystä 2000-luvun alusta tarkasteltuna. Kiinan sotilaallista aktiivisuutta selittää sen talouskasvun myötä laajentuneet kansalliset intressit, jonka seurauksena kansan vapautusarmeijaan on panostettu enemmän taloudellisia resursseja, koska sen vastuulla on maan intressien turvaaminen.

Kiinan vuonna 2015 julkaistussa sotilasstrategiassa todetaan maailman yleisen turvallisuustilanteen suurimmaksi uhkaksi valtioiden toimintaa ohjaavat hegemoniatavoitteet joiden todennäköisimpiä ilmentymiä ovat paikalliset sodat ja konfliktit. Hegemoniatavoitteiden lisäksi valtioiden väliset intressiristiriidat vallasta ja resursseista tulevat aiheuttamaan paikallisia sota ja konflikteja. Kiinan intressien todetaan laajentuneen entistä kauemmas sen geopoliittisesta lähialueesta talouskasvun ja maan vaikutusvallan kasvamisen seurauksena. Talouskasvun ja sen mukanaan tuoman varallisuuden myötä Kiinan katsotaan olevan aikaisempaa haavoittuvaisempi alueellisille ja kansainvälisille turvallisuushille. Kiinaa suoranaisesti uhkaaviksi ilmiöiksi todetaan terrorismi, merirosvous, vakavat luonnonkatastrofit ja epidemiat. Yksittäisten ei-valtiollisten toimijoiden muodostamien uhkien lisäksi Kiinaa ja sen intressejä (kehitys, kansallinen yhdentyminen, kansalliset intressit ja integriteetti) uhkaavat ulkoiset toimijat eli valtiot, joiden tavoitteena on tietoisesti heikentää Aasian, laajan Itä-Aasian ja Kiinan turvallisuustilannetta. Turvallisuustilanteen vakautta uhkaaviksi valtioiksi nimetään Yhdysvallat ja Japani. Näiden kahden lisäksi sotilasstrategiassa todetaan, että turvallisuustilanteen vakautta heikentävät provokatiiviset valtiot, jotka ovat laittomasti miehittäneet Kiinalle kuuluvia saaria laajan Itä-Aasian merialueilla. Alueellisen turvallisuuden lisäksi niin valtiollisten kuin ei-

valtiollisten uhkien kohteina ovat Kiinan kaukointressit (energia- ja luonnonvaraintressit, strategiset meriyhteydet).¹⁹⁴

Kiinan sotilasstrategian mukainen näkemys maailmanlaajuisesta turvallisuustilanteesta ja turvallisuudesta ylipäätään noudattaa suurvalloille ominaista yleismaailmallista turvallisuusdiskurssia. Sotilasstrategian osalta huomionarvoista on kuitenkin se, että siinä mainitaan nimeltä Yhdysvallat ja Japani valtioina jotka tietoisesti uhkaavat alueellisen turvallisuuden vakautta. Korkean tason poliittisten strategia-asiakirjojen tyyliin ei ole ominaista leimata toisia valtioita niin suoraan, kuin Kiina tekee. Vaikka onkin todistettavissa, että kyseisten valtioiden toiminta aiheuttaa alueelliseen turvallisuuteen epävakautta. Todellisuudessa Kiinan sotilaallinen aktiivisuus ja sotilaallinen pullistelu alueellisella tasolla ovat yhtä lailla tai jopa enemmän aiheuttaneet epävakautta laajan Itä-Aasian turvallisuustilanteeseen. Syynä Yhdysvaltojen, Japanin ja provokatiivisten valtioiden nimeämisen sotilasstrategiassa on Kiinan oman sotilaallisen aktiivisuuden perusteleminen. Tarkoituksena on todistaa, että maalla on oikeus suojata kansallisia intressejään ulkovaltojen aggressioita vastaan. Samalla perustellaan sotilaallisia toimia Kiinalle tärkeiden merellisten kaukoyhteyksien suojaamiseksi. Tiivistetysti voidaan todeta, että Kiina ei ole huolissaan alueellisesta turvallisuudesta vaan omien intressiensä turvallisuudesta.

Kiinan sotilasstrategian ja laajan Itä-Aasian turvallisuustilanteeseen vaikuttavien tekijöiden perusteella on nähtävissä, että Kiinan sotilaalliset intressit laajassa Itä-Aasiassa ovat sotilaallinen aktiivisuus ja laajentuneiden intressien turvaaminen. Seuraavissa kappaleissa paneudutaan tarkemmin Kiinan sotilaalliseen aktiivisuuteen ja sen ilmenemiseen sekä laajentuneiden intressien turvaamiseen.

5.4.1 Sotilaallinen aktiivisuus laajassa Itä-Aasiassa

Sotilaallisella aktiivisuudella tarkoitetaan sotaharjoituksia, joukkojen ja kaluston siirto- ja/liikkeitä ja asevoimien reformiprosessin seurauksena hankittujen uusien suorituskykyjen/asejärjestelmien sijoittamista sekä koetoimintaa. Kiinan sotilaallinen aktiivisuus laajassa Itä-Aasiassa on ilmennyt 2000- ja 2010-luvuilla kaikin edellä mainittujen ilmenemismuotojen kautta. Aktiivisuuden taustalla vaikuttavana sotilasstrategian alla olevana asiakirjakokonaisuutena on aktiivisen puolustuksen doktriini, jolla tarkoitetaan tiivistetysti kokonaisvaltaista varautumista mahdollisten turvallisuusuhkien torjumiseen. Aktiivisen puolustuksen dokt-

¹⁹⁴ The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015

riinissa painotettavana käsitteenä on sotilaalliseen kamppailuun valmistautuminen (*Preparation for Military Struggle – PMS*), jolla tarkoitetaan sotaan valmistautumista tai sodan ennaltaehkäisemistä sotilaallisen keinoin. Sen painopisteitä ovat paikallisten informaatioajan sotien voittaminen, merellisten oikeuksien suojaaminen ja merelliseen kamppailuun valmistautuminen.¹⁹⁵ Aktiivisen puolustuksen doktriini tarkoitti alun perin Kiinan maa-alueen suojaamista sotilaallisen keinoin, mutta laajentuneiden intressien myötä siihen on sisällytetty myös kaukointressien suojaaminen.

5.4.1.1 Harjoitustoiminta

2000-luvulla Kiinan sotilaallisen aktiivisuuden ilmenemismuotoja olivat suuret sotaharjoitukset ja reformin mukaiset asejärjestelmähankinnat. Kansainvälisten harjoitusten osalta merkittävässä asemassa olivat Shanghain yhteistyöjärjestön jäsenmaiden sekä Venäjän kanssa järjestetyt kahdenväliset sotaharjoitukset¹⁹⁶. Joiden painoituksina olivat maavoimien ja merivoimien harjoitukset. Kansan vapautusarmeijan sotaharjoituksia 2000-luvulla kuvaa keskittyminen puolustushaarojen välisen yhteistoiminnan kehittämiseen.

Vuonna 1996 järjestetyn laajan maihinnoususotatoimeen keskittyneen yhteistoimintaharjoituksen epäonnistuminen osoitti kyseisen osa-alueen olevan puutteellinen ja kehityksen tarpeessa. Harjoituksen ensisijaisena tarkoituksena oli näyttää voimaa Taiwanin suuntaan osoitamalla kansan vapautusarmeijan puolustushaarojen välisen yhteistoimintakyvyn korkeaa tasoa. Kokemusten myötä vuonna 2001 kyseistä harjoituskehystä muokattiin vastaamaan todellisuutta ja mittava sadantuhannen sotilaan harjoitus oli lopputulokseltaan edeltäjäänsä huomattavasti parempi. 2001 järjestetyn harjoituksen hyvien kokemusten perusteella toimintaa kehitettiin entisestään ja vuonna 2004 järjestetyssä samankaltaisessa harjoituksessa oli mukana myös ilmavoimien ja strategisten ohjusjoukkojen yksiköjä.

Vuonna 2005 Kiina järjesti Venäjän kanssa ensimmäisen laajamittaisen yhteistoimintaharjoituksen. Merisodankäyntiin painottunut harjoitus järjestettiin Vladivostokin läheisyydessä ja Keltaisella merellä.¹⁹⁷ Harjoitus oli päänavaus Kiinan ja Venäjän välisessä kahdenkeskisessä sotilasyhteistyössä.¹⁹⁸

¹⁹⁵ The State Council Information Office, 2015

¹⁹⁶ Dittmer & Maochun (toim.), 2015, s. 271 – 272 (Dennis J. Blasko – The PLA Army)

¹⁹⁷ Finn – The Washington Post, 15.8.2005

¹⁹⁸ Huld, Kerttunen, Wallander, Ikegami, Huld (toim.), 2008, s. 148 (Alexander Lukin – Russia and China: From Normalization to Cooperation)

Kansan vapautusarmeijan harjoitustoiminta on ollut 2010-luvulla edelliseen vuosikymmeneen verrattuna aktiivisempaa. Etenkin maavoimien harjoitustoiminnassa on painotettu puolustus-haarojen ja aselajien välistä yhteistoimintaa, joka on ollut edeltävältä vuosikymmeneltä alkaen kehitettävä osa-alue koko kansan vapautusarmeijassa. Maavoimien sotaharjoituksissa on enenevässä määrin keskitytty myös maihinnoususotatoimen, komento- ja viestiliikenteen sekä ilmapuolustuksen harjoitteluun.

Vuonna 2010 Kiina toimeenpani Itä-Kiinan merellä sotaharjoitusten sarjan, joka aiheutti protestointia laajan Itä-Aasian valtioiden keskuudessa. Harjoituksissa Kiinan laivaston pohjoisen- ja itäisen-laivueen taisteluosastot siirtyivät lähes samanaikaisesti Taiwanin itäpuolella sijaitsevalle merialueelle ja aloittivat harjoituksen joka sisälsi pintataistelualusten, sukellusveneidä ja laivaston ilmavoimien harjoitussuoritteita. Harjoitus tulkittiin etenkin Japanissa osoitukseksi siitä, että Kiina harjoitteli Japanista Taiwanin avuksi tulevien alusten eristämistä mahdollisen konfliktin yhteydessä.¹⁹⁹

Vuonna 2013 järjestettiin presidentti Xin käskystä kolmivaiheinen ”*Mission Action*” nimeä kantanut harjoitus johon osallistui yli 40 000 sotilasta. Xin näkemyksen mukaan asevoimien olisi tarkoituksenmukaista harjoittaa pitkäkestoista taisteluvalmiuttaan, jonka seurauksena painotettiin sodanajan olosuhteissa toimimista. Pääosa harjoituksen joukoista oli maavoimien joukkoja joiden lisäksi harjoitukseen osallistuivat laivaston itäinen- ja eteläinen-laivue, ilmavoimien joukkoja ja laskuvarjojoukko. Samana vuonna järjestettiin myös ensimmäinen laajamittainen kybersodankäyntiin keskittynyt harjoitus johon osallistui erikoisjoukkoja, maavoimien ilmavoimien yksiköitä sekä elektronisen sodankäynnin yksiköitä.

Vuonna 2014 Kiinan meri- ja ilmavoimat toteuttivat yhdistetyn ilma- ja merisotaharjoituksen, jossa harjoiteltiin toimintaa elektromagneettisen häirinnän vaikutuksessa ja yöolosuhteissa. Diaoyu Dao/Senkaku -saariryhmän ja Japanille kuuluvan Okinawan saaren läheisyydessä. Harjoituksen tarkoituksena arvioitiin olevan voimanprojisoinnin harjoittelu Itä-Kiinan mereltä Tyynelle valtamerelle sekä elektroninen tiedustelu Japania kohtaan, koska harjoitukseen osallistui kyseiseen käyttötarkoitukseen kykeneviä aluksia.²⁰⁰ Itä-Kiinan merellä järjestetyn ilma- ja merivoimien yhteistoimintaharjoituksen lisäksi vastaavanlainen harjoitus toteutettiin myös Etelä-Kiinan merellä. Harjoitukseen osallistui ilma- ja merivoimien joukkojen lisäksi yksiköitä strategisista ohjusjoukoista.²⁰¹

---

¹⁹⁹ IHS Jane’s, 2016

²⁰⁰ Yang – Radio Free Asia, 30.7.2014

²⁰¹ Dong – China Military Online, 15.10.2014

Vuonna 2015 toteutettiin ”*Joint Action 2015*” niminen harjoitusten sarja johon osallistui kaikki puolustushaarat sekä kansan poliisin joukkoja. Teemana oli jälleen puolustushaarojen ja aselajien yhteistoiminta. Harjoitus koostui viidestä sotaharjoituksesta joissa yhteistoiminnan harjoittamisen lisäksi toteutettiin laajamittaisia kovapanosammuntoja.²⁰² Huomionarvoinen osa-alue harjoituksissa oli laivaston ja merijalkaväen yhteinen maihinnoususotatoimeen keskittynyt harjoitus. Laajamittaisten kovapanosammuntojen osalta merkittävin oli Etelä-Kiinan merellä toteutettu sotilaallinen voimannäyttö aluekiistojen muille osapuolille johon osallistui yli sata laivaston alusta, kymmeniä lentokoneita ja strategisten ohjusjoukkojen DF-21 ballistisilla ohjuksilla varustettuja pataljoonia.²⁰³

Kansallisen harjoitustoiminnan lisäksi 2010-luvulla on syvennetty ja kehitetty harjoitustoimintaa etenkin Venäjän kanssa. Vuonna 2012 järjestettiin maiden välinen merisotaharjoitus ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2005²⁰⁴. Harjoitus toteutettiin Itä-Kiinan merellä ja siihen osallistui seitsemän venäläistä ja 18 kiinalaista alusta. Seuraavana vuonna toteutettiin samankaltainen merisotaharjoitus Japanin merellä, joka oli sisällöllisesti aikaisempaa harjoitusta monipuolisempi. Perinteisen merisodankäynnin muotojen lisäksi harjoituksessa painottuivat saattuetoiminta ja kaapatun aluksen takaisinvaltaaminen.²⁰⁵ Vuonna 2015 Kiinan ja Venäjän kahdenväliset merisotaharjoitukset jatkuivat edeltävänä vuonna tehdyn päätöksen mukaisesti painottamalla maiden laivastojen välistä yhteistoimintaa enemmän. Kaksiosaiseen ”*Joint Sea 2015*”-harjoitukseen osallistui yhteensä 23 alusta ja merijalkaväen yksiköitä molemmista valtioista. Harjoitus toteutettiin Välimerellä ja Vladivostokin läheisyydessä Japanin merellä.²⁰⁶

2010-luvulla Kiinan on Venäjän lisäksi osallistunut kahdenväliseen harjoitustoimintaan myös muiden valtioiden kanssa. Vuonna 2010 kiinalainen merijalkaväkiosasto osallistui ensimmäistä kertaa ulkomailla järjestettyyn Thaimaan isännöimään harjoitukseen²⁰⁷. Vuonna 2013 Kiina osallistui Brunein isännöimään luonnonkatastrofin jälkiseuraamusten hoitamiseen keskittyneeseen harjoitukseen laivastonsa sairaala-aluksella sekä pienellä sotilasjoukolla²⁰⁸. Vuonna 2015 Kiina osallistui kolmella taistelualuksella, seitsemällä lentokoneella sekä yli tuhannella

²⁰² Ting – Bloomberg, 11.8.2015

²⁰³ Gertz – The Washington Free Beacon, 12.8.2015

²⁰⁴ Tang – Xinhua, 22.4.2012

²⁰⁵ Phillips & Ryall – The Telegraph, 5.7.2013

²⁰⁶ Holmes – Foreign Policy, 15.5.2015

²⁰⁷ Ehrlich – The Washington Times, 27.10.2010

²⁰⁸ Cheney-Peters – USNI News, 24.6.2013

miehellä harjoitukseen Kiinan talouden kannalta tärkeällä Malakan salmen alueella Malesiasa.²⁰⁹

Kahdenvälisten harjoitusten lisäksi Kiina on tietoisesti lisännyt 2010-luvulla osallistumistaan monikansallisiin harjoituksiin hakeakseen kokemusta muiden valtioiden asevoimien doktriinien mukaisista erilaisista taistelutavoista. Vuonna 2014 Kiina osallistui alle kahdenkymmenen sotilaan joukolla Yhdysvaltojen ja Thaimaan järjestämään vuosittaiseen ”Cobra Gold” nimiseen harjoitukseen Thaimaassa²¹⁰. Merkittävin monikansallinen sotaharjoitus johon Kiina osallistui, oli vuonna 2014 järjestetty ”RIMPAC 2014” niminen harjoitus. Kiina osallistui neljän laivaston aluksen taisteluosastolla jonka rungon muodostivat hävittäjä- ja fregattiluokan taistelualukset. Näiden lisäksi osastoon kuului huolto- ja sairaala-alus. Tyynellä valtamerellä Hawaiiin saarten läheisyydessä järjestetyssä harjoituksessa kiinalaiset alukset toimivat Yhdysvaltojen rannikkovartioston alaisuudessa.²¹¹ Harjoitus raportoitiin onnistuneeksi, mutta tahran Kiinan maineelle muodosti sen harjoitukseen kuulumaton elektroninen tiedustelualue, joka pysytteli Yhdysvaltojen merellisen talousvyöhykkeen sisällä keräten tiedustelutietoa muiden valtioiden aluksista. Toimintaa ei virallisesti tuomittu, mutta sen katsottiin olevan ristiriidassa Kiinan omien tiukkojen lausuntojensa kanssa liittyen talousvyöhykkeisiin ja sen suvereniteettiin Itä- ja Etelä-Kiinan merillä.²¹²

Samana vuonna Kiina järjesti itse ensimmäistä kertaa monikansallisen harjoituksen Qingdaon satamakaupungin läheisyydessä. ”Maritime Cooperation 2014” niminen harjoitus keskittyi laajamittaisen merionnettomuuden pelastustoiminnan ja sen koordinoinnin harjoittelemiseen.²¹³ Harjoituksen järjestäminen tulkittiin osoitukseksi siitä, että Kiina on valmis ja halukas harjoittelemaan myös lähialueen valtioiden kanssa Venäjän lisäksi.

5.4.1.2 Joukkojen liikkeet

Harjoitustoiminnan lisäksi Kiinan sotilaallinen aktiivisuus laajassa Itä-Aasiassa on näkynyt joukkojen ja kaluston siirtoina sekä liikkeinä. Maantieteellisiä painopistealueita sotilaallisessa aktiivisuudessa ovat Itä- ja Etelä-Kiinan meret sekä Taiwanin ja Kiinan välinen alue, johon on jatkuvasti sijoitettuna 400 000 mairinnoususotatoimivalmiuden omaavaa sotilasta.

²⁰⁹ Yao – Xinhua, 14.9.2015

²¹⁰ Yan & Gao – People’s Daily Online, 17.2.2014

²¹¹ Guo – China Military Online, 10.7.2014 & The National Institute for Defense Studies, 2015, s. 121 - 122

²¹² LaGrone – USNI News, 18.7.2014 & The National Institute for Defense Studies, 2015, s. 121 - 122

²¹³ Zhang – China Military Online, 28.4.2014

Tärkeimmässä roolissa aktiivisuuden ilmentäjänä on kansan vapautusarmeijan laivasto, joka liikkuu ja partioi säännöllisesti etenkin Itä-Kiinan merellä ja Tyynelle valtamerelle johtavien salmien läheisyydessä. Partioinnin ja aluevalvonnan lisäksi laivaston aluksia on havaittu Etelä-Kiinan merellä aluekiistojen kohteina olevien saarien ja saariryhmien läheisyydessä. Vuonna 2014 Kiina oli sijoittanut lukuisia laivaston taistelualuksia Paracel-saarten läheisyyteen. Alusten tehtävänä oli suojata alueelle tuotavaa öljynporauslauttaa.

Itä-Kiinan merellä tapahtuva sotilaallinen aktiivisuus on painottunut Senkaku/Diaoyu Daon -saarten läheisyyteen, missä on tapahtunut Japanin, Kiinan ja Etelä-Korean ilmoittamien ilmapuolustusalueiden johdosta useita valtioiden ilmavoimien välisiä jännitteitä aiheuttaneita kohtaamisia. Määrittävänä tekijänä kohtaamisissa on ollut osapuolten toisiinsa kohdistamat puolustusvalmiuden kokeilut. Tapahtumien on katsottu olevan osa pitkäkestoista keskinäisten provokaatioiden jatkumoa. Japanin itsepuolustusvoimien raportin mukaan vuonna 2003 kohtaamisia tapahtui vain kaksi kappaletta, kun vuonna 2012 kohtaamisia oli yhteensä 306 kappaletta. Japanin kanssa tapahtuneiden kohtaamisten lisäksi Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä tapahtui vastaanantaisia kohtaamisia vuonna 2014 Etelä-Kiinan meren ja Keltaisen meren alueilla.

Lähialueilla tapahtuvan sotilaallisen aktiivisuuden lisäksi Kiina on 2010-luvulla alkanut ulottamaan erityisesti laivastonsa toimintaa yhä enemmän Tyynelle valtamerelle sekä Intian valtamerelle. Vuonna 2013 Kiina lähetti useita laivastonsa aluksiaan auttamaan kadonneen Malaysian Airlinesin lentokoneen etsintöjä. Operaatioon osoitettujen alusten joukossa oli hävittäjä-luokan aluksia sekä huoltoaluksia.²¹⁴ Vilpittömän auttamisen halun asemesta Kiinan tarkoituksena oli siirtää voimaa Intian valtamerelle sekä hakea kokemusta pitkällisestä merioperaatiosta ja sen huoltamisesta, joka on ollut yksi laivaston kehitettävä osa-alue. Saman vuoden aikana toteutettiin ydinsukellusveneellä ensimmäinen operatiivinen partiointitehtävä Intian valtamerellä ja suuren kiinalaisen laivastotaisteluosaston raportoitiin siirtyneen Miyakonsalmen kautta läntiselle Tyynelle valtamerelle vuotuisen avomeriharjoitukseen²¹⁵. Vuonna 2014 kiinalainen laivastotaisteluosasto käytti siirtymiseensä Sundan-, Lombokin- ja Makassarin-salmia²¹⁶. Merkittävää oli se, että kiinalaiset käyttivät Lombokin-salmea ensimmäisen kerran siirtymiseensä, joka tulkittiin uuden reitin kartoittamiseksi Intian valtamerelle siirtymistä varten.

²¹⁴ Ide – Voice of America, 28.3.2014

²¹⁵ The National Institute for Defense Studies, 2014, s. 130 - 131

²¹⁶ Du & Yao – People's Daily Online, 8.2.2014

Kiinan sotilaallisessa toiminnassa laajan Itä-Aasian alueella on havaittu laivaston alusten liik-
keiden ja ilmavoimien partiotoiminnan lisäksi perinteisten maajoukkojen liikkeitä yhä ulom-
mas merelle. Pienikokoisten varuskuntien, etäisten tutka-asemien tai ilmatorjuntajärjestelmien
sijoittaminen lähes asumiskelvottomille saarille tai riutoille on isossa mittakaavassa ajateltuna
järjenvastaista. Toiminnan taustalla piilevä logiikka liittyy aluekiistojen oikeuksien ja Kiinan
vaikutusvallan konkreettisen laajentamiseen. Maajoukkojen sijoittaminen pienille saarille on
ollut etenkin Yhdysvaltaisten tutkijoiden ja sotilasanalyytikkojen pohdinnan kohteena. Kes-
keisessä asemassa on ollut löytää syy sille, miksi Kiina on ryhmittänyt tiettyjä suorituskyky-
jään nykyisen kaltaisella tavalla Itä- ja Etelä-Kiinan merten saarille. Kyseistä aihetta käsitte-
levässä analyysikirjallisuudessa nousevat esiin kolme tärkeää kokonaisuutta. Ensimmäisenä
selittävänä tekijänä pidetään Kiinan asevoimien oman liikkumisvapauden turvaamista ja elin-
tärkeiden valtamerireittien käytettävyyden valvomista. Toisena selityksenä nähdään halu var-
mistaa omien intressien toteutuminen kiistelyillä merialueilla. Kolmas kokonaisuus rakentuu
kiinalaisten halulle valmistautua taistelemaan laivastovoimaltaan vahvempaa vihollista vas-
taan A2/AD-doktriinia noudattaen. James Holmes kuvaa Kiinan toimintaa linnoituksen raken-
tamiseksi²¹⁷. Holmesin argumentaatio edustaa yhdysvaltaista ajattelua Kiinasta, joka eristää
itsensä sotilaallisesti koskemattomaksi alueeksi sijoittamalla laivastoaan ja maajoukkoja laa-
jan Itä-Aasian saarille muodostaen kaksi erillistä saaripuolustusketjua. Ketjujen on päätelty
noudattavan osittain aiemmin käsitellyn yhdeksän viivan linjaa sekä Kiinan muita aluekiis-
toissaan itselleen vaatimien alueiden linjoja. Toisaalta ketjut noudattavat hyvin tarkasti kiina-
laisten kaukovaikutteisten ballististen ohjusasejärjestelmien kantamakaaria.

---

²¹⁷ Lowell & Maochun (toim.), 2015, s. 313 – 315 (James Holmes – China’s “fortress fleet” comes of age)

Kartta 6. Kiinan oletettujen saaripuolustusketjujen sijainti Itä-Aasiassa punaisella merkitty linja on ensimmäinen ketju ja siniselle merkitty linja on ulompi toinen ketju.²¹⁸

5.4.1.3 Uudet suorituskyvyt

Sotilaallisen harjoitustoiminnan ja joukkojen liikkeiden lisäksi Kiinan sotilaallinen aktiivisuus on näkynyt uusien suorituskykyjen ja asejärjestelmien hankintoina. Hankintojen pääasiallisena kohdemaana on ollut Venäjä ja hankinnat ovat keskittyneet korkean teknologian aseisiin ja asejärjestelmiin. Taustalla on arvioitu olevan Kiinan halu paitsi päivittää omia suorituskykyjään niin myös halu hankkia osaamista uudesta teknologiasta omien tuotteiden valmistukseen. Kiinalaisella sotilasteknologiaa koskevalla plagioinnilla on omat perinteensä ja siihen nähden toiminta ei kuulosta poikkeavalta. Sotilaallisesta näkökulmasta tarkasteltuna Kiinan asehankinnat ovat keskittyneet A2/AD-doktriinin mukaiseen aseistukseen, joka viittaa yhdysvaltalaisen tutkijoiden olevan ainakin osittain oikeassa selittäessään Kiinan sotilaallisen aktiivisuuden taustaa laajan Itä-Aasian alueella.

Merkittävin hankinta oli Venäjältä 1990-luvun loppupuolella ostettu entinen neuvostoliittolainen lentotukialus *Riga/Varyag*, jonka kiinalaiset ostivat harjoittelupohjaksi omia tulevia lento-

²¹⁸ BBC, 2014

tukialushankkeitaan varten. Nykyisin *Liaoning* nimeä kantava alus on Kiinan laivaston ainoa lentotukialus ja se on ollut operatiivisessa käytössä vuodesta 2012 lähtien. Aluksen hankinnan myötä Kiinan voimanprojisoinnin edellytykset ovat kohentuneet huomattavasti.

Toinen voimanprojisointikyvyn parantamiseen keskittynyt hanke on ollut Kiinan ilmavoimien käyttöön suunniteltu kiinalaisvalmisteinen Y-20 strateginen kuljetuslentokoneprojekti. Projektin pohjana on ollut lentotukialushankkeen kaltaisesti aiemmin hankittu venäläinen teknologia jota on jatkojalostettu kotimaisin voimin. Strategisten kuljetuskoneiden lisäksi Kiina on ilmaissut halua ostaa Venäjältä nykyaikaisia SU-35 hävittäjiä saadakseen käyttöönsä kehittyneempää venäläistä tutka- ja moottoriteknologiaa. Hankinta ei ole onnistunut, koska venäläiset ovat olleet haluttomia myymään teknologiaansa kiinalaisten plagiointia varten.²¹⁹

Vuonna 2014 Kiina ja Venäjä pääsivät yhteisymmärrykseen venäläisen S-400-ilmatorjuntaohjusjärjestelmän kaupasta. Kiina hankki järjestelmää yhteensä kuuden patterin verran. Järjestelmän sijoittaminen Itä- ja Etelä-Kiinan merille asettaa varteenotettavan uhan Kiinan kanssa vastakkain olevien valtioiden ilmavoimille. Järjestelmän kantaman arvioidaan olevan 400 kilometriä, mikä on huomattavan suuri ajatellen, että sillä voidaan kattaa kiistelyiden alueiden ilmatila täysin Taiwan mukaan luettuna. S-400-ilmatorjuntaohjusjärjestelmän lisäksi Kiina on osoittanut halua hankkia edeltäjänsä kehittyneemmän S-500-ilmatorjuntaohjusjärjestelmän.²²⁰ Järjestelmän parempi suorituskyky mahdollistaa ampumisen huomattavan korkeisiin korkeuksiin. Ilmatorjuntakyvyn lisäksi kiinalaisten hankkeiden keskiössä on ollut ballististen meritorjuntaohjusten kehittäminen. Neuvostoliitosta kylmän sodan aikana ostettujen ohjusten kehittämisen tuotteena on saatu aikaisempaa parempaa suorituskykyä. Parhaimpana esimerkkinä voidaan pitää DF-21-ohjusta, jonka nopeus, kantama ja lento-profiili asettavat nykyaikaisten laivaston taistelualusten omasuojajärjestelmät haasteen eteen²²¹.

Uusien suorituskykyhankkeiden taustalla vaikuttaa olevan voimanprojisointikyvyn kehittäminen sekä vastapuolen ilma- ja merivoimien liikkeen kiistäminen omilla suorituskykyisillä ohjusasejärjestelmillä.

²¹⁹ The National Institute for Defense Studies, 2014, s. 132 - 133

²²⁰ IHS Jane's, 2016

²²¹ DF-21 on Kiinan nykyaikaisin ballistinen meritorjuntaohjus, jonka toimintaperiaatteena on nousta pystysuoraan korkealle ja iskeä vertikaalisesta kulmasta maalina olevaan alukseen. Tämä on erittäin suuri haaste nykyaikaisten taistelualusten omasuojajärjestelmille. Ks. *pacific maritime conference, 2010, s. 1 - 2 (Carlo Kopp – Evolving naval anti-ship weapons threat)*

5.4.2 Kaukoyhteydet ja -aktiivisuus

Merellisten kauppayhteyksien turvallisuus on Kiinan talouskasvun ja taloudellisen kehityksen kannalta tärkeää, koska vienti ja tuonti nojaavat vahvasti merikuljetuksiin. Meriyhteyksien turvallisuuden lisäämiseksi Kiina on panostanut alueelliseen turvallisuusyhteistyöhön. Selkein käytännön esimerkki tästä toiminnasta on ollut Kiinan merirosvouden vastainen toiminta Intian valtamerellä turvatakseen merellisiä kaukointressejään. Merirosvouden vastaiseen toimintaan osoitetut resurssit herättävät kuitenkin yleisellä tasolla ihmettelyä, koska operaatioalueella on ollut käytössä tehtävään soveltumatonta kalustoa kuten sukellusveneitä ja hävittäjaluokan pintataistelualuksia. Toisaalta operaatio itsessään kaukana Manner-Kiinasta tarjoaa erittäin hyvän kehyksen laivaston pitkäaikaisen merellä olemisen sekä taisteluosastotoiminnan harjoitteluun.²²² Vuonna 2008 Kiina lähetti kaksi hävittäjä-luokan taistelualusta sekä huoltoaluksen Adenin lahdelle minne ne saapuivat vuoden 2009 alkupuolella. Vuonna 2010 Kiina sai jäsenyyden Adenin lahden merirosvouden vastaisten operaatioiden koordinoitelmässä²²³, jonka seurauksena maa teki päätöksen ylläpitää jatkuvaa neljän kuukauden pituisilla rotaatioilla toimivaa sotilaallista läsnäoloaan alueella. Merirosvouden vastaisiin operaatioihin osallistuneet alukset ovat säännöllisesti käyttäneet alueella sijaitsevia satamia täydentämiseen ja joukkojen huoltoon.

Merellisten kaukointressien turvaamisen ohella Kiina on osoittanut suojaavansa kansalaisiaan sotilaallisesti. Vuonna 2011 Kiina lähetti fregatin suojaamaan Libyasta Kreetalle matkustajaluoksella evakuoitavia kiinalaisia. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun kiinalainen taistelualus oli suojaamassa maan intressejä Kiinasta katsottuna kaukana sijaitsevalla Välimerellä jota voidaan pitää maan laivaston entistä aktiivisemmän roolin osoituksena.²²⁴ Toinen Kiinan kansalaisten evakuoinnin suojaamisoperaatio toteutettiin vuonna 2015, kun kiinalaiset taistelualukset suojasivat ja evakuoivat Jemenistä 825 siviiliä joista 600 oli Kiinan kansalaisia ja 225 muiden valtioiden kansalaisia. Huomionarvoista operaatiossa on se, että Kiina evakuoii ensimmäisen kerran muiden valtioiden kansalaisia omiensa ohella.²²⁵

Sotilaallisen aktiivisuuden ja sotilaallisten suorituskykyjen käyttäminen laajan Itä-Aasian ja muiden Kiinan lähialueiden ulkopuolella on ajatuksia herättävää toimintaa siinä mielessä, koska edellä kuvatun kaltaista toimintaa ei ole koskaan aikaisemmin tapahtunut. Kiinan perin-

²²² Ks. Puranen, 2016, s. 53 ja Erickson & Strange, 2013

²²³ Shared Awareness and Deconfliction = SHADE – Bahrainissa sijaitseva merirosvouden vastaisten operaatioiden koordinoitelin.

²²⁴ Miles – Reuters, 25.2.2011

²²⁵ Rajagopalan & Blanchard – Reuters, 3.4.2015

teinen omalle alueelleen keskittynyt rooli on ilmeisesti muuttumassa ja maa osoittaa selkeästi ottavansa vastuuta kansainvälisistä kriiseistä entistä enemmän. Samalla on myös tulkittavissa, että Kiina haluaa laajentaa asteittain sotilaallisen toimintansa kantamaa ennakoiden tulevaisuudessa hankittavia lentotukialusosastoja²²⁶. Järkevimpänä selityksenä Kiinan sotilaallisen toiminnan laajentumiselle voidaan kuitenkin pitää etenkin Intian valtamerellä sen intressien laajentumista alueelle sekä niiden suojaamisen tarvetta.

5.5 Maailmanjärjestyksen moninapaisuus

Maailmanjärjestys on valtioiden muodostama järjestelmä jonka vakaus tai epävakaus on riippuvainen vallitsevasta voimatasapainosta. Sotilaallisesta näkökulmasta katsottuna nykyinen maailmanjärjestys on yksinapainen Yhdysvaltojen johtama järjestelmä. Taloudellisen näkökulman kautta tarkasteltuna maailmanjärjestys on moninapainen, koska esimerkiksi EU:n ja Kiinan taloudelliset voimavarat vetävät vertoja Yhdysvaltojen voimalle. Poliittisesti tarkasteltuna on perusteltua todeta, että maailmanjärjestys on moninapainen, koska maailman johtavana suurvaltana oleva Yhdysvallat ei voi jättää täysin huomioimatta muiden suurvaltojen mielipiteitä omaan toimintaansa liittyen.

Maailmanjärjestyksen moninapaisuus on Kiinan kansallinen intressi. Moninapaisuuden tavoittelemisen ja sen näkemisen tavoiteltavana asiana perustuu Kiinan ulkopoliittisen ohjelman sisällä esiintyvään hegemonioiden vastustamisen ajatukselle. Tasapainossa oleva moninapainen maailma on Kiinan kannalta hyvä asia, koska yhden valtokeskuksen asemesta keskuksia on useita, joka suosii Kiinan kaltaisia suurvaltoja. David Lai ja Russell Ong käsittelevät Kiinan tavoitteita maailmanpolitiikan sisällä ja molempien päätelmien mukaan Kiina haluaa ottaa johtavamman roolin maailmanpolitiikassa. Lai menee tosin omassa päättelyssään niin pitkälle, että hän näkee Kiinan luonnolliseksi tavoitteeksi Yhdysvaltojen valta-aseman ottamisen²²⁷. Ongin mukaan Kiinan tavoitteena on saavuttaa suurempi rooli, mutta se ei silti tavoittele johtavan suurvallan asemaa²²⁸. Ongin päättely on linjassa Kiinan virallisten lausuntojen kanssa²²⁹. Itä-Aasian tasalla maailmanjärjestyksen moninapaisuuden edistäminen näkyy Kiinan aktiivisena toimintana ulkopoliitiikan, talouden ja sotilaallisen toiminnan tasoilla.

²²⁶ Yuan – People’s Daily, 7.3.2016

²²⁷ Lai, 2011, s. 201 - 203

²²⁸ Ong, 2012, s. 141 - 143

²²⁹ Talouskasvun ja maailmanpolitiittisen roolin nostaminen vuoden 2015 sotilasstrategian alkutekstissä allekirjoittaa tätä näkemystä. Ks. The State Council Information Office, 2015

Alueellisen ulkopolitiikan tasolla moninapaisuuden edistäminen näkyy alueellisen yhteistyön toistuvana korostamisena, joka edistää Kiinan mielestä kansojen keskinäistä kunnioitusta, rauhaa ja alueellista vakautta. Virallisesti Kiina ilmoittaa, ettei se tavoittele hegemoniasemaa laajan Itä-Aasian alueella. Kuten kappaleessa 5.3 todettiin, taustalla on näkemys Kiinasta historiallisesti alistettuna maana ja heikompien maiden esitaistelijana. Siksi Kiinalla on omasta mielestään oikeutus alueelliseen valta-asemaansa. Selkein kiinnityspiste moninapaisen maailmanjärjestyksen ajatukseen alueellisella tasolla on presidentti Xin antama lausunto Yhdysvaltojen eristämisestä pois Aasiasta. Kiinan näkemyksen mukaan Aasian valtioiden tulisi ottaa itse vastuuta omasta maantieteellisestä lähialueestaan. Alueellisella tasolla Kiina on jäsenenä erilaisissa kansainvälisissä yhteistyöjärjestöissä joista tärkeimmässä asemassa ovat Shanghain yhteistyöjärjestö ja ASEAN +3 yhteisö²³⁰. Kiinan alueellisen tason ulkopolitiikalle on ominaista kahdenkeskisten suhteiden ylläpitäminen alueen valtioiden kanssa. Tämä piirre on luonteenomaista Kiinan ulkopolitiikalle yleiselläkin tasolla. Kahdenkeskiset suhteet laajan Itä-Aasian valtioiden kanssa ja jäsenyys tai Kiinalle yleisempi tarkkailijajäsenyys ovat toimintatapoja joiden avulla Kiina ylläpitää omaa lähialuettaan yhtenä maailmanjärjestyksen kannalta oleellisena napana ja näin ollen edistää intressinsä toteutumista.

Moninapaisuuden edistäminen taloudellisen toiminnan kautta on Kiinalle ominainen tapa toimia. Laajan Itä-Aasian tasolla tämän on ilmennyt erilaisten taloudellisten tukitoimien kautta, jota se on toteuttanut vauhdittaakseen oman sekä muiden alueen talouksien kasvua. Talouskasvun tukemisen ja uusien markkina-alueiden valtaamisen lisäksi Kiinan investointien kohteina ovat raaka-aineet. Maailmanjärjestyksen moninapaisuuden taloudellinen edistäminen ei ole kaikista näkyvimmissä asemassa laajassa Itä-Aasiassa, koska sen tehokkaimmat kohteet sekä painopisteet sijaitsevat muissa maanosissa kuin Aasiassa.

Sotilaallinen aktiivisuus moninapaisuuden edistämässä laajassa Itä-Aasiassa on ollut selkeästi sivuosassa suhteessa esimerkiksi ulkopoliittiseen toimintaan. Sotilaallinen toiminta on vahvasti omien etujen ja intressien valvomiseen ja niiden suojaamiseen keskittyvää. Näiden käytäntöjen kautta Kiina turvaa moninapaisuutta. Sotilaallisen voiman kautta luodaan Aasian alueelle ympäristö, jonne muiden suurvaltojen ei ole järkevää tulla ilman Kiinan hyväksyntää.

---

²³⁰ ASEAN +3 – organisaatioon kuuluvat järjestön jäsenmaiden lisäksi Kiina, Japani ja Etelä-Korea.

6 KIINAN INTRESSIEN VAIKUTUKSET ALUEELLISEEN VALTARAKENTEeseen

Tutkimuksessa on havaittu, että Kiina toteuttaa omalla lähialueellaan laajassa Itä-Aasiassa suurvallalle luonteenomaista lähialuepolitiikkaa ja se haluaa pitää alueellisen kehityksen ohjaukset tiukasti omissa käsissään. Aikaisemmin havaittujen Kiinan laajaa Itä-Aasiaa koskevien intressien ilmentymien perusteella on loogista todeta, että se toteuttaa alueellista hegemoniapolitiikkaa omalla lähialueellaan. Kiina on laajan Itä-Aasian poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen suurvalta jolla on selkeä asemansa alueen valtarakenteessa. Tutkimuksen viimeisessä pääluvussa on tarkoitus tarkastella aiemmin havaittujen faktojen pohjalta Kiinan intressien vaikutuksia laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen. Tarkastelun keskiössä ovat nykyiset vaikutukset valtarakenteeseen sekä todennäköisimmät tulevaisuuden kehityssuunnat.

Luvussa käsitellään ensimmäiseksi laajan Itä-Aasian nykyistä valtarakennetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tämän jälkeen tarkastellaan Kiinan intressien luonnetta ja niiden vaikutuksia. Intressien luonteen tarkastelulla on tarkoituksena selvittää se ovatko Kiinan intressit defensiivisiä vai offensiivisiä. Kolmanneksi käsitellään alueen valtarakenteen tulevaisuuden kehityssuuntia. Tarkoituksena on selvittää miten laajan Itä-Aasian valtarakenne mahdollisesti muuttuu ja mitä vaikutuksia muutoksella on mahdollisesti. Neljäs ja samalla viimeinen osa-alue keskittyy tarkastelemaan laajan Itä-Aasian valtarakenteen mahdollisen muutoksen vaikutuksia suhteessa globaaliin vallitsevaan valtarakenteeseen.

6.1 Laajan Itä-Aasian valtarakenne

Kansainvälisen politiikan ja strategian tutkimuksessa käsitellään valtarakenteita, koska niiden tunnistaminen ja ymmärtäminen ovat tärkeässä asemassa valtioiden välisiä suhteita tarkasteltaessa. Valtarakenteiden määrittämisessä oleellisia käsitteitä ovat voima ja valta sekä niiden jakautuminen eri toimijoiden eli valtioiden välillä. Yleisesti tutkimuksen kohteina ovat kahden tyyppiset valtarakenteet – globaali valtarakenne ja alueellinen valtarakenne. Realistiseen teoriaan pohjaavissa tutkimuksissa valtarakenteiden tarkastelulla on oma merkityksensä, koska niitä tarkastelemalla pystytään määrittämään ne valtiot joilla on parhaimmat edellytykset selviytymiseen joka on valtion tärkein tehtävä.

Globaalin valtarakenteen tutkiminen on lähtökohtaisesti monimutkaisempaa, koska valtarakenteeseen vaikuttavia tekijöitä on huomattavasti enemmän. Taloudellinen vaikutusvalta, liit-

tolaissuhteet ja ulkopoliittiset suhteet, sotilaallinen voima ja geopoliittiset realiteetit ovat keskeisimpiä tekijöitä globaalin valtarakenteen muodostumisessa. Näiden tekijöiden lisäksi globaalissa valtarakenteessa suurvaltojen merkitys on korostuneessa osassa. Pienempien valtioiden toiminta on myös huomionarvoista kokonaisuuden kannalta, mutta globaalissa mittakaavassa niiden merkitys on usein hetkellistä ja sitä kautta aikaan sidonnaista.

Alueellisia valtarakenteita tutkittaessa huomioitavia tekijöitä on lukumäärällisesti vähemmän ja niiden luonteet eivät ole niin monitahoisia kuin globaalissa valtarakenteessa. Tutkimuskohteen eli laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen tunnistettavasti vaikuttavia tekijöitä on useita. Taloudellinen vaikutusvalta, liittolaissuhteet ja sotilaallinen voima ovat merkittävimmissä asemassa valtarakenteen muovaajina. Edellä mainittujen lisäksi laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen vaikuttavat myös maantiede sekä geopoliittiset realiteetit. Kappaleessa 5.1 käsiteltiin laajan Itä-Aasian geopolitiikkaa määrittäviä tekijöitä ja havaittiin, että merialueet ja meren hallinta ovat määrittäviä tekijöitä alueella ja siksi niillä on myös oma vaikutuksensa valtarakenteeseen.

Jotta laajan Itä-Aasian nykyistä valtarakennetta ja sen muotoa voidaan tarkastella, on ensin syytä määrittää se miten keskeisiä toimijoita eli valtioita tarkastellaan ja arvioidaan. Tutkimuksen kappaleessa 5.3.1 esitettiin Kenneth Waltzin arviointimalli, jonka perusteella voidaan arvottaa valtioita jonkin tietyn järjestelmän tai valtarakenteen sisällä. Waltzin argumentaation mukaisesti tarkoituksenmukaisinta on tarkastella valtioita niiden kokonaisvoiman perusteella. Tällä hän tarkoittaa sitä, että esimerkiksi pelkästään sotilaallisella vahvuudella ei voi saavuttaa hallitsevaa asemaa muiden valtioiden joukossa – vaan valtion tulee olla tasaisesti ansioitunut jokaisella tarkastelun osa-alueella. Waltzin kokonaisvoimaan keskittyvän arviointimallin mukaiset tarkastelun osa-alueet ovat: valtion maapinta-ala ja väestön koko, käytettävissä olevien resurssien määrä, taloudellinen suorituskyky, sotilaallinen voima, poliittinen vakaus ja kompetenssi²³¹. Waltzin lisäksi myös Hans Morgenthau on käsitellyt voiman arviointia. Morgenthaun mukaan voiman tarkasteleminen on oleellista, koska voima on keskeinen asia ihmisten ja valtioiden välisten suhteiden määrittäjänä²³². Yksittäisen valtion kansallisen voiman määrittämisessä Morgenthaun mukaan huomioitavia kokonaisuuksia ovat: maantiede, luonnonvarat, teollinen kapasiteetti, sotilaallinen valmius, väestön koko, kansan luonteenpiirre, kansan moraalit, diplomatian laatu ja hallinnon laatu²³³. Edellä luetelluista kansalliseen voi-

²³¹ Waltz, 1979, s. 129 - 131

²³² Morgenthau, 1948, s. 113 -116

²³³ Morgenthaun kansallisen voiman muodostumiseen vaikuttavien tekijöiden taustalla vaikuttavat pienemmät osakokonaisuudet. Esimerkiksi sotilaalliseen valmiuteen vaikuttavia osia ovat sotilasteknologinen valmius ja sen

maan vaikuttavista tekijöistä maantiede on Morgenthaun mielestä ainoa osa-alue johon valtiot eivät voi vaikuttaa. Kaikki muut osa-alueet ovat hänen mukaansa jatkuvasti muutoksen ja ulkoisen vaikutuksen kohteena²³⁴. Morgenthau toteaa, että kansallisen voiman ja vallan määrittämisellä saadaan kuva siitä miten valtioiden välinen voimatasapaino on muodostunut. Voiman ja vallan tarkastelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että ne ovat aina suuntaantavia määreitä ja niitä tarkastellaan aina suhteessa toisiin valtioihin. Voiman suhteellisuuden lisäksi on tarkoituksenmukaista ymmärtää, että valtioiden välinen voima- ja valtasuhde ovat jatkuvan muutoksen kohteena. Tarkastelun tuloksen suhteen on tärkeää ymmärtää sen aikasidonnaisuus.²³⁵

Waltzin ja Morgenthaun arviointimallit kansallisen voiman/kokonaisvoiman määrittämisessä ovat toimivia työkaluja laajan Itä-Aasian valtarakenteen ja sen voimatasapainon määrittämiseen sekä arviointiin. Tässä tutkimuksessa niitä hyödynnetään valikoiduin osin valtarakenteen muodon määrittelemisessä. Valtarakenteen määrittelemine toteutetaan tarkastelemalla seuraavia osa-alueita: taloudellinen voima, sotilaallinen voima ja geopoliittiset lähtökohdat. Näiden osa-alueiden tarkastelusta havaitut tulokset yhdistetään Waltzin arviointimallin mukaisesti jonka perusteella saadaan kokonaiskuva alueen valtarakenteesta.

Geopoliittisten lähtökohtien ottaminen omana kokonaisuutenaan mukaan tarkasteluun on peruste sille, miksi tutkimuksessa ei hyödynnetä suoraan Morgenthaun tai Waltzin arviointimalleja. Toinen peruste arviointimallien suoranaisten hyödyntämisen poisjättämiselle on niiden raskas perusrakenne. Tämän tutkimuksen pääpaino ei ole valtarakenteen analyysissä vaan Kiinan intresseissä ja niiden mahdollisissa vaikutuksissa valtarakenteeseen. Aiemmin esitellyn kaltaisella arviointimallilla saadaan riittävän kattava kuva laajan Itä-Aasian valtarakenteesta, jotta voidaan arvioida Kiinan intressien mahdollisia vaikutuksia siihen.

Edellä mainitut tekijät muodostavat arvioinnin lähtökohdat seuraavien alalukujen osalta. Tarkastelun painopisteinä ovat alueella sijaitsevat valtiot. Alueen ulkopuolisten toimijoiden tarkastelu on otettu mukaan valtarakenteen määrittelemiseen, koska tutkimuksessa aikaisemmin havaitun tiedon perusteella voidaan todeta, että alue on monille maantieteellisesti ulkopuolella sijaitseville valtioille tärkeä niiden omien intressiensä takia. Alueella sijaitsevien valtioiden tarkastelu toteutetaan aiemmin kuvattujen arviointikriteerien perustalta. Tarkastelussa on py-

---

taso, sotilasjohtajuuden laatu ja käytettävissä olevien joukkojen määrä sekä laatu. Ks. Morgenthau, 1948, s. 122 - 162

²³⁴ Morgenthau, 1948, s. 122 - 124

²³⁵ Morgenthau, 1948, s. 166

ritty käyttämään uusimpia tilastoja jokaisesta osa-alueesta eli vuosia 2014 – 2016. Alueen ulkopuolisten toimijoiden osalta tarkastelun painopisteenä on niiden aluetta koskevat intressit sekä intressien luonne.

6.1.1 Valtiolliset toimijat

Tarkastelun kohteina ovat tutkimuksen rajauksen mukaiset valtiot, jotka sijoittuvat maantieteellisesti laajan Itä-Aasian alueelle. Arvioitavia valtioita ovat: Kiina, Japani, Pohjois-Korea, Etelä-Korea, Taiwan, Vietnam, Thaimaa, Malesia, Filippiinit, Kambodža, Indonesia, Singapore, Laos, Myanmar, Brunei ja Itä-Timor.

6.1.1.1 Taloudellinen vaikutusvalta

Laajan Itä-Aasian valtioiden talouksia ja taloudellista voimaa arvioidaan seuraavien osa-alueiden kautta: bruttokansantuote, bruttokansantuotteen prosentuaalinen muutos suhteessa edelliseen vuoteen, teollisen tuotannon prosentuaalinen muutos suhteessa edelliseen vuoteen, kiinteät investoinnit maahan sekä sieltä ulospäin (FDI -virta ja -varanto) ja valtion velan prosentuaalinen osuus suhteutettuna bruttokansantuotteeseen.

Edellä mainitut talouden osatekijöiden tilastolliset arvot sekä niiden keskiarvot ja mediaanit ovat esitetty taulukossa 4. Keskiarvojen ja mediaanien sisällyttäminen taulukkoon on perusteltua, jotta tarkastelu voidaan suhteuttaa järkevästi. Suhteuttamiselle on tarvetta, koska valtioiden välillä on havaittavissa suuria eroja johtuen niiden talouksien koosta. Käytetyt tilastolliset lukuarvot ovat vuodelta 2014. Joidenkin valtioiden tilastotietoja ei ole saatavilla ollenkaan tai sitten tiedot eivät ole tarpeeksi luotettavista lähteistä peräisin. Tämän seurauksena niiden arvojen asemesta taulukkoihin on merkitty N-kirjain, joka kuvastaa tiedon puutteellisuutta. Ensisijaiset lähteet tilastotietojen osalta ovat maailman pankin, maailman talouden keskusjärjestön ja YK:n alaisen UNCTAD:n avoimet tilastotietokannat.

				Kiinteät investoinnit				
				Varanto		Virta		
	BKT, Milj USD	BKT muutos	Tuotanto muutos	Ulos	Sisään	Ulos	Sisään	Velkataso
Kiina	18 017 072	7,30 %	6,90 %	729 585	1 085 293	116 000	128 500	41,06 %
Japani	4 630 941	-0,10 %	0 %	1 193 137	170 615	113 629	2 090	246,42 %
P-Korea	N	N	N	N	2 012	0	134	N
E-Korea	1 732 351	3,30 %	4,00 %	258 553	182 037	30 558	9 899	35,72 %
Taiwan	529 564	4,00 %	N	258 829	68 636	12 697	2 839	37,64 %
Vietnam	510 714	6,00 %	8,50 %	7 490	90 991	1 150	9 200	58,73 %
Thaimaa	1 065 673	0,90 %	-0,40 %	65 769	199 311	7 692	12 566	47,17 %
Malesia	766 644	6,00 %	6,20 %	135 685	133 767	16 445	10 799	56,95 %
Filippiinit	690 894	6,10 %	8,30 %	35 603	57 093	6 990	6 201	37,23 %
Kambodza	50 010	7,10 %	6,60 %	484	13 035	32	1 730	29,54 %
Indonesia	2 676 109	5,00 %	4,60 %	24 052	253 082	7 077	22 580	25,03 %
Singapore	452 690	2,90 %	2,60 %	576 396	912 355	40 660	67 523	98,75 %
Laos	35 592	7,50 %	11,40 %	N	3 630	2	721	62,51 %
Myanmar	62 802	8,50 %	N	N	17 652	N	946	39,72 %
Mongolia	34 760	7,80 %	3,00 %	355	16 693	103	508	N
Brunei	29 712	-2,30 %	0 %	134	6 219	0	568	2,62 %
Itä-Timor	2 699	7,00 %	0 %	86	316	13	34	N
Keskiarvo	1 955 514	4,81 %	4,41 %	234 726	188 985	22 066	16 285	58,51 %
Mediaani	520 139	6,00 %	4,30 %	50 686	68 636	7 034	2 839	40,39 %

Taulukko 4. Laajan Itä-Aasian valtioiden keskeisimmät taloudelliset tilastoluvut (BKT ja FDI miljoonaa \$)²³⁶

Taulukosta 4 on havaittavissa, että laajan Itä-Aasian valtioiden taloudet sijoittuvat kolmeen kategoriaan. Ensimmäiseen eli parhaimpaan kolmannekseen kuuluvia valtioita lukujensa perusteella ovat Kiina, Indonesia, Etelä-Korea ja Malesia. Niiden arvot ovat ylittävät keskiarvoluvut sekä mediaanin useamman kuin kolmen osa-alueen kohdalla. Toiseen kolmannekseen kuuluvia valtioita ovat Filippiinit, Singapore, Thaimaa, Japani, Taiwan ja Kambodza. Näiden valtioiden luvut ylittävät keskiarvon sekä mediaanin kahden tai useamman osa-alueen kohdalla. Viimeiseen kolmannekseen kuuluvia valtioita ovat Vietnam, Laos, Myanmar, Mongolia, Brunei, Itä-Timor ja Pohjois-Korea, koska niiden luvut ylittävät keskiarvon sekä mediaanin maksimissaan yhden osa-alueen kohdalla.

Taulukon 4 perusteella tehty jako ei itsessään kerro lukuineen koko totuutta laajan Itä-Aasian valtioiden talouksien yleistilasta ja niiden keskinäisestä taloudellisesta valtarakenteesta. Jotta taloudellisen valtarakenteen osalta voidaan muodostaa mahdollisimman lähellä totuutta oleva

²³⁶ World Trade Organization, 2015, s. 177 – The World Bank, 2015 – UNCTAD 2015

kuva, on tarkasteltava myös alueen valtioiden talousrakenteita. Talousrakenne muodostuu valtion talouden erityispiirteistä joita ovat talouden kehitysvaihe sekä tuotannon profiili, joka osoittaa tuotannon painottumisen jollekin tietyllä osa-alueella kuten esimerkiksi raaka-aineiden tuottamiseen tai teollisten valmiiden tuotteiden tuottamiseen.

Taulukko 6 esittää laajan Itä-Aasian valtioiden tuonnin ja viennin arvot vuodelta 2014. Näiden lisäksi taulukossa esitetään kunkin valtion viennin ja tuonnin prosentuaaliset painotukset WTO:n kategorisoinnin mukaisiin kolmeen kategoriaan. 1 – maataloustuotteet ja elintarvikkeet, 2 teollisuuden - ja energiantuotannon raaka-aineet ja 3 teollisesti valmistetut valmiit tuotteet. Lähteenä taulukon tilastotietojen osalta on maailman kaupan keskusjärjestön tilastollinen vuosiraportti vuodelta 2015.

	Vienti				Tuonti			
	Arvo mrd USD	1	2	3	Arvo mrd USD	1	2	3
Kiina	2 300,30	3,20 %	2,70 %	94,00 %	1 959,36	8,70 %	26,90 %	60,10 %
Japani	683,85	1,50 %	5,00 %	87,40 %	822,25	10,00 %	39,00 %	49,60 %
P-Korea	N	N	N	N	N	N	N	N
E-Korea	572,66	2,10 %	11,20 %	86,40 %	525,51	6,70 %	40,60 %	52,50 %
Taiwan	313,7	2,10 %	7,60 %	83,80 %	274,03	5,60 %	29,90 %	61,70 %
Vietnam	150,46	17,60 %	8,00 %	73,90 %	149,26	11,50 %	11,40 %	76,50 %
Thaimaa	227,57	17,50 %	6,60 %	74,70 %	227,95	7,10 %	24,80 %	65,10 %
Malesia	234,14	12,90 %	25,00 %	61,60 %	208,86	9,70 %	22,50 %	65,80 %
Filippiinit	62,1	11,20 %	9,50 %	78,30 %	67,55	12,80 %	21,80 %	65,00 %
Kambodza	10,8	7,00 %	0,20 %	92,80 %	13,5	5,00 %	8,70 %	57,60 %
Indonesia	176,29	25,00 %	33,90 %	40,20 %	178,18	12,50 %	27,90 %	58,80 %
Singapore	409,77	2,90 %	17,90 %	70,90 %	366,25	4,00 %	32,80 %	61,30 %
Laos	2,65	N	N	N	3,3	N	N	N
Myanmar	11,03	26,50 %	43,80 %	29,50 %	16,23	5,10 %	17,30 %	67,90 %
Mongolia	5,78	6,30 %	83,70 %	3,00 %	5,24	9,10 %	26,30 %	62,40 %
Brunei	10,51	0,40 %	92,60 %	6,80 %	3,6	15,60 %	11,40 %	72,50 %
Itä-Timor	0,02	N	N	N	0,94	15,20 %	26,30 %	36,00 %

Taulukko 5. Laajan Itä-Aasian valtioiden viennin ja tuonnin keskeisimmät tilastoluvut²³⁷

Taulukko 6 osoittaa, että aikaisemmin todetut kategoriat säilyttävät pääasiallisesti muotonsa. Viennin ja tuonnin painotusten jakautumisen perusteella voidaan todeta, että Kiina, Japani, Etelä-Korea, Taiwan ja Singapore ovat luokiteltavissa teollisuusmaiksi joiden vienti painottuu teollisesti valmistettuihin tuotteisiin ja niiden tuonnin painotukset ovat raaka-aineissa sekä maataloustuotteissa. Indonesian ja Malesian talouksien rakenne perustuu sekä teollisesti val-

²³⁷ World Trade Organization, 2015, s. 32, 37, 43, 89, 96, 101, 104, 116, 125, 130, 146, 163, 177, 180, 181, 198

mistettuihin tuotteisiin että raaka-ainetuotantoon. Brunein kohdalla huomioitava tekijä on sen keskittyminen raaka-ainevientiin, joka on selkeästi sen talouden rakennetta määrittävä tekijä. Muiden valtioiden osalta voidaan havaita, että niiden talousrakenteet ovat tyypillisiä kehittyville maille, koska selkeää viennin tai tuonnin painopistettä ei ole havaittavissa ja molempien arvot ovat suhteellisesti huomattavasti pienempiä kuin muilla tarkastelussa mukana olevilla valtioilla.

6.1.1.2 Geopoliittiset lähtökohdat

Geopoliittisilla lähtökohdilla tarkoitetaan laajan Itä-Aasian valtioiden maantieteellistä sijaintia suhteessa alueen kannalta merkittäviin geopoliittisiin alueisiin. Näiden tekijöiden lisäksi geopoliittisia lähtökohtia määrittävät valtion pinta-ala ja väestön koko. Näiden osa-alueiden kautta pystytään määrittämään ja muodostamaan valtioiden geopoliittiset lähtökohdat, jotka määrittävät sen asemaa alueen valtarakenteessa. Alueen valtioiden pinta-alat ja väestön koot ovat esitetty taulukossa 7. Näiden tietojen lisäksi tarkastelun kohteena olevat valtiot on asetettu suuruusjärjestykseen suurimmasta pienempään molempien kategorioiden osalta. Taulukon esittämien tietojen perusteella havaitaan, että Kiina ja Indonesia ovat sekä väestön kooltaan, että pinta-alaltaan mitattuina laajan Itä-Aasian suurimmat valtiot.

	Pinta-ala Km²		Väestö	
Kiina	9 388 211	1.	1 364 270 000	1.
Japani	364 560	6.	127 131 800	3.
P-Korea	120 410	12.	25 026 772	10.
E-Korea	97 466	13.	50 423 955	8.
Taiwan	35 980	14.	23 434 000	11.
Vietnam	310 070	8.	90 730 000	5.
Thaimaa	510 890	5.	67 725 979	6.
Malesia	328 550	7.	29 901 997	9.
Filippiinit	298 170	9.	99 138 690	4.
Kambodza	176 520	11.	15 328 136	12.
Indonesia	1 811 570	2.	254 454 778	2.
Singapore	707	17.	5 469 700	14.
Laos	230 800	10.	6 689 300	13.
Myanmar	653 080	4.	53 437 159	7.
Mongolia	1 553 560	3.	2 909 871	15.
Brunei	5 270	16.	417 394	17.
Itä-Timor	14 870	15.	1 212 107	16.

Taulukko 6. Laajan Itä-Aasian valtioiden pinta-alat ja väestön suuruus²³⁸

²³⁸ The World Bank – World Trade Organization, 2015, s. 177 – Central Intelligence Agency

Vertailun ja arvottamisen toteuttamiseksi tällä osa-alueella on kuitenkin ensin määritettävä mitkä ovat laajan Itä-Aasian viitekehyksessä geopoliittisesti merkittävät kokonaisuudet. Kapaleessa 5.1 käsiteltiin alueen maantiedettä sekä määrittäviä tekijöitä ja todettiin, että meri ja meriyhteydet ovat merkittävässä asemassa. Siksi on perusteltua todeta, että valtion sijainti suhteessa näihin kahteen tekijään on valtion geopoliittisia lähtökohtia kohentavaa.

Kartta 7.²³⁹ Laajan Itä-Aasian valtioiden sijainti suhteessa geopoliittisesti merkittäviin alueisiin

Tarkastelun kohteina olevat valtiot on jaettu kartassa 5 neljään kategoriaan. Huonoimpaan eli neljänteen kategoriaan sijoittuvat Mongolia ja Laos, koska niillä ei ole sisämaavaltioina pääsyä geopoliittisesti merkittäville alueille. Kolmanteen kategoriaan kuuluvia valtioita ovat Myanmar, Kambodža, Itä-Timor ja Pohjois-Korea, koska niillä on joko maantieteen tai muiden valtioiden toimesta rajoitettu pääsy alueille rantaviivasta huolimatta. Toiseen kategoriaan kuuluvia valtioita ovat Kiina, Taiwan, Etelä-Korea, Japani ja Brunei. Näillä kaikilla valtioilla on yhteistä se, että niillä on pääsy geopoliittisesti merkittäville alueille, mutta niiden maantieteellisestä sijainnista sekä muista valtioista johtuen niiden toimiminen on rajoitettua alueiden täysimittaista hyödyntämistä ajatellen. Ensimmäiseen kategoriaan kuuluvia valtioita ovat Thaimaa, Malesia, Singapore, Indonesia, Vietnam ja Filippiinit. Näillä valtioilla on parhaimmat

²³⁹ MKB-DESKKART, 2016

edellytykset sekä lähtökohdat geopoliittisesti tärkeiden alueiden hyödyntämiseen ja vapaaseen liikkuvuuteen alueella.

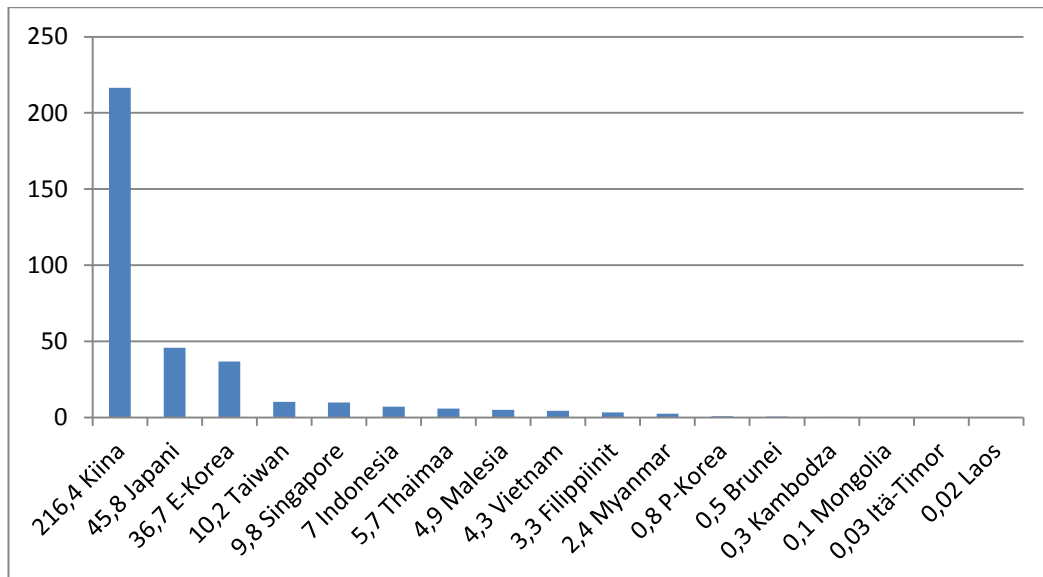
6.1.1.3 Liittolaissuhteet ja sotilaallinen voima

Laajan Itä-Aasian sotilaallisten mittasuhteiden tarkastelussa ja arvioinnissa huomioitavia tekijöitä ovat valtioiden rivivahvuuksien ja kalustomäärien lisäksi puolustus-/sotilasbudjetit sekä sotilaallinen liittoutuminen. Alueen valtioiden rivivahvuudet sekä kalustomäärät ovat esitetty tutkimuksen liitteessä 1. Liitteessä esillä olevien tietojen perusteella on havaittavissa, että sotilaallisesti merkittäviä valtioita voimansa osalta ovat Kiina, Japani, Indonesia, Etelä-Korea ja Pohjois-Korea. Kiinaa, Japania, Indonesiata ja Etelä-Koreaa voidaan perustellusti nimittää alueellisiksi sotilaallisiksi suurvalloiksi, koska niillä on kaikkien puolustushaarojen osalta nykyaikaista kalustoa runsaasti. Pohjois-Korean sotilaallinen painoarvo alueella perustuu sen huomattavan suureen kalustomäärään ja rivivahvuuteen. Lisäksi on hyvin todennäköistä, että Pohjois-Korealla on ydinaseita.

Laajassa Itä-Aasiassa on myös pienempiä sotilaallisesti merkittäviä valtioita joiden sotilaallinen voima on suhteessa valtion pinta-alaan ja väestön kokoon suhteutettuna suuri. Taiwan, Singapore, Malesia, Filippiinit, Myanmar ja Thaimaa ovat sotilaallisista lähtökohdista tarkasteltuna huomioitavia valtioita edellä mainitun syyn takia.

Muiden tarkastelussa mukana olevien valtioiden sotilaallinen painoarvo ei ole millään mittarilla tarkasteltuna merkittävä siinä määrin, että niillä olisi vaikutusta alueen sotilaalliseen valtarakenteeseen. Kaaviossa 6 on esitetty laajan Itä-Aasian valtioiden puolustus-/sotilasbudjetit vuodelta 2014. Kaavion esittämä informaatio tukee aiemmin tehtyä rivi- ja kalustovahvuuteen perustunutta analyysia alueen valtioiden sotilaallisista mittasuhteista ja niiden painoarvosta Laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen liittyen.

Kaavio 6. Laajan Itä-Aasian valtioiden puolustus-/sotilasbudjetit (miljardia \$) vuodelta 2014. Kiinan, Pohjois- ja Etelä-Korean, Vietnamin ja Kambodzan luvut ovat SIPRI:n arvioita. Laosin ja Mongolian budjetit ovat vuodelta 2012.²⁴⁰

Laskettavissa olevien sotilaallisten realiteettien lisäksi laajan Itä-Aasian sotilaalliseen valtara-kenteeseen vaikuttavat valtioiden väliset sotilaalliset liitot tai liittoumat. Suoranaisia kahden tai useamman osapuolen muodostamia sotilaallisia liittoja tai liittoumia ei kuitenkaan ole olemassa alueen valtioiden välillä. Sotilasliittojen asemesta yleisempää alueella on valtioiden välinen sotilaallinen yhteistyö.

Vaikka alueen valtioiden välillä ei ole sotilaallisia liittoja, niin tämä ei silti tarkoita sitä ettei alueella vaikuttaisi sotilasliittoja. Japani, Etelä-Korea, Taiwan ja Filippiinit ovat sotilasliitossa Yhdysvaltojen kanssa ja kyseisten valtioiden välillä on myös keskinäistä sotilaallista yhteis-toimintaa. Laajan Itä-Aasian alueella vaikuttaa Kiinan kautta myös Shanghain yhteistyöjärjes-tö jota voidaan perustellusti nimittää sotilaalliseksi liitoksi johtuen sen perustamisasiakirjaan merkityistä jäsenvaltioiden välisistä velvoitteista. Edellä mainittujen sotilasliittojen lisäksi alueen valtioista Malesia ja Singapore kuuluvat FDPA-yhteistyöjärjestöön (*Five Power De-fence Arrangements*), joka on toiminnalliselta viitekehykseltään sotilaalliseen yhteistyöhön painottuva. Järjestö perustettiin 1971 ja sen tarkoituksena on toimia konsultaatioon keskitty-neenä forumina Malesian ja Singaporen puolustukseen liittyvissä kysymyksissä. Edellä mai-nittujen valtioiden lisäksi järjestöön kuuluvia jäsenmaita ovat Iso-Britannia, Australia ja Uusi-Seelanti²⁴¹.

²⁴⁰ SIPRI, 2015

²⁴¹ New Zealand Government, 2010, s. 10

6.1.2 Ulkopuoliset toimijat

Suurin laajan Itä-Aasian ulkopuolelta alueen valtarakenteeseen vaikuttava toimija on Yhdysvallat, jolla on sotilaallisesta näkökulmasta tarkasteltuna erittäin vahva läsnäolon taso Tyynen meren sotatoimialueen ja alueella sijaitsevien sotilastukikohtiensa muodossa²⁴². Yhdysvaltojen vaikutusvalta ei perustu pelkästään sotilaalliselle voimalle vaan sillä on myös ulkopoliittista vaikutusvaltaa alueella. Etelä-Korea, Japani, Filippiinit ja Taiwan ovat Yhdysvaltojen kanssa erittäin läheisissä väleissä ja ne ovat myös Yhdysvaltojen sotilaallisia liittolaisia. Taloudellisen näkökulman kautta tarkasteltuna Yhdysvalloilla on laajassa Itä-Aasiassa selkeitä intressejä ja monet alueen valtioista ovat sen tärkeitä kauppakumppaneita. Vuonna 2015 julkaistussa Yhdysvaltojen kansallisessa turvallisuusstrategiassa todetaan hyvin painokkaasti, että Yhdysvallat on aina ollut osa Aasiaa ja Tyynätä valtameriä ja sitä se tulee vastaisuudessaakin olemaan²⁴³. Yhdysvaltojen turvallisuuspoliittisina intresseinä alueella ovat vapaan merenkulun turvaaminen, konfliktien eskaloitumisen estäminen ja alueellisen vakauden ylläpitäminen.²⁴⁴ Näiden intressien turvaamiseksi Yhdysvallat ilmoittaa vuonna 2015 julkaistussa kansallisessa sotilasstrategiassaan, että se tulee sijoittamaan alueelle uusinta ja kehittyneintä kalustoaan sekä lisäävänsä alueella olevien joukkojensa määrää²⁴⁵. Talouspoliittiset intressit ovat hyvinkin selkeästi yhteydessä Yhdysvaltojen turvallisuuspoliittisten intressien kanssa. Vapaan kauppamerenkulun turvaaminen ja alueellisen vakauden ylläpitäminen todetaan yhdessä alueellisen taloudellisen yhteistyön korostamisen ja tukemisen kanssa tärkeiksi kokonaisuuksiksi taloudellisten intressien osalta. Ulkopoliittisesti Yhdysvallat tavoittelee entistä luontevampaa ja parempaa yhteistyötä Kiinan kanssa ja se korostaa tietoisesti Kiinan ja muiden alueen valtioiden sekä kansainvälisten järjestöjen roolia alueen kehittämisessä. Samalla Yhdysvallat haluaa itse olla mukana alueen valtapoliittisessa toiminnassa. Kiinan osalta Yhdysvallat on etupäässä huolissaan sen aikaisempaa aktiivisemmasta sotilaallisesta toiminnasta alueella. Toinen huolenaihe on Korean niemimaan tilanne, jonka purkamisessa neuvottelujen kautta halutaan korostaa Kiinan tärkeää roolia yhdessä Yhdysvaltojen kanssa. Suoranainen puuttuminen edellä mainittuihin ongelmakohtiin on ollut minimaalista. Esimerkiksi Yhdysvaltojen kanta aluekiistoihin on YK:n merioikeusyleissopimuksen noudattaminen, jotta kansainvälisillä merialueilla kulkeminen on sallittua nykyisen kaltaisesti.

²⁴² Yhdysvaltojen Tyynen meren sotatoimialue (United States Pacific Command – USPACOM)

²⁴³ White House, 2015, s. 24

²⁴⁴ Department of Defense, 2015, s. 1 - 2

²⁴⁵ Joint Chiefs of Staff, 2015, s. 9

Toinen laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen vaikuttava alueen ulkopuolella sijaitseva valtiollinen toimija on Intia. Intian intressit liittyen laajaan Itä-Aasian ovat poliittisia, taloudellisia sekä sotilaallisia. 1990-luvun alkupuolelta lähtien Intia on toteuttanut niin sanottua itään suunnattua politiikkaa (*Look East Policy*), jonka tarkoituksena on kohentaa maan painoarvoa laajan Itä-Aasian ja Tyynen valtameren alueilla²⁴⁶. Taustalla on kuitenkin havaittavissa Intian tahtotila Kiinan eristämiseksi pois Intian valtameren alueelta, jonka se kokee omaksi lähialueekseen. Intian ja Kiinan välit eivät ole parhaimmat mahdolliset, koska maiden välillä on edelleen ratkaisematon rajakiista, josta käytiin myös lyhyt rajasota vuonna 1962. Tämän lisäksi Intian ja Kiinan välejä kiristää Kiinan antama tuki sekä harjoittama yhteistyö Pakistanin kanssa.²⁴⁷ Taloudellisten intressien osalta Intia haluaa lisätä taloudellista yhteistyötä laajan Itä-Aasian valtioiden ja etenkin ASEAN-maiden kanssa. Intian sotilaallisena intressinä liittyen laajaan Itä-Aasiaan on pitää alue vakaana sekä pyrkiä eristämään ja estämään Kiinan laivaston liikettä Intian valtamerelle. Intian vaikutukset alueen valtarakenteeseen ovat ASEAN-maita tukevia sekä Kiinan valtapolitiikkaa patoavia.²⁴⁸

Intian ja Yhdysvaltojen lisäksi valtarakenteeseen vaikuttavat Venäjä ja Australia, joiden vaikutus on huomattavasti pienimuotoisempaa. Seuraavaksi käsitellään lyhyesti näiden kahden valtion intressejä liittyen alueeseen.

Venäjän selkeänä yksittäisenä intressinä on Yhdysvaltojen vaikutusvallan patoaminen Aasian alueella sekä Kiinan tukeminen, koska se pitää Kiinaa läheisenä liittolaisenaan Yhdysvaltoja vastaan. Venäjän toiminta laajassa Itä-Aasiassa on painottunut sotilaalliseen aktiivisuuteen. Kappaleessa 5.4.1.1 käsiteltiin Kiinan ja Venäjän kahdenkeskisten sotaharjoitusten yleisty- mistä alueella etenkin 2010-luvulla. Sotaharjoitukset maiden välillä on lisännyt Venäjän aktiivisuutta sekä näkyvyyttä laajan Itä-Aasian alueella. Venäjän vaikutus alueen valtarakenteeseen on kuitenkin pieni, koska Kiina on tietoisesti eristänyt Venäjän oman lähialueensa ulkopuolelle.

Australian intressit laajassa Itä-Aasiassa ovat painotukseltaan turvallisuus- ja talouspoliittisia. Alueen vakauden säilyttäminen ja ylläpitäminen ovat Australian intressinä. Kiina, Japani ja Etelä-Korea ovat sen tärkeimmät kauppakumppanit alueella ja suurin osa sen viennistä suuntautuu näihin valtioihin²⁴⁹. Talouden näkökulman kautta tarkasteltuna on loogista, että Austra-

²⁴⁶ Rajendram, 2014, s. 2 - 4

²⁴⁷ Watson & Chen – The Diplomat, 3.12.2015

²⁴⁸ Rajendram, 2014, s. 14 - 15

²⁴⁹ Australian Government – Department of Foreign Affairs and Trade, 2014, s. 5

lia haluaa säilyttää alueellisen vakauden, jotta sen omat taloudelliset intressit eivät kärsisi. Vientinsä häiriöttömyyden turvaamisen lisäksi se on huolissaan etenkin Etelä-Kiinan meren aluekiistojen aiheuttaman sotilaallisen jännitteen kasvusta. Vuonna 2016 julkaistussa Australian turvallisuuspoliittisessa perusdokumentissa nimetään alueellisen vakauden säilyttämisen kannalta merkittäväksi järjestöksi ASEAN, jonka roolia tulisi korostaa etenkin Etelä-Kiinan meren aluekiistojen ratkaisemisessa ja alueellisen vakauden välittäjänä. Kiinan toiminta alueella nähdään suurimmaksi alueellisen turvallisuuden vakautta horjuttavana tekijänä.²⁵⁰ Laajan Itä-Aasian valtarakenteen osalta Australian merkitys on pieni. Australia haluaa lähtökohdaisesti pysyä alueellisten kiistojen ja erimielisyyksien ulkopuolella. Sen tahtotila on vaikuttaa valtarakenteeseen siten, että se pysyisi mahdollisimman vakaana ja rauhallisena.

6.1.3 Valtarakenteen nykyinen muoto

Laajan Itä-Aasian valtarakenteen nykyinen muoto rakentuu hyvin vahvasti Kiinan ympärille. Sen rooli alueella on taloudellisesti, geopoliittisesti ja sotilaallisesti tarkasteltuna merkittävä ja siksi on perusteltua väittää, että Kiinalla on alueellisen hegemonian asema. Kiinan lisäksi merkittäviä valtioita alueella ja sen valtarakenteen sisällä ovat Indonesia, Japani, Etelä-Korea ja Malesia. Niiden kaikkien painoarvo Kiinaa pienempi kaikilla tarkastelun osa-alueilla, mutta suhteessa muihin tarkastelussa mukana olleisiin valtioihin ero on kuitenkin siinä määrin merkittävä, että ne erottuvat edukseen valtioiden joukosta. Yksittäisinä valtioina niillä ei kuitenkaan ole realistisia edellytyksiä Kiinan valta-aseman haastamiseen kaikilla osa-alueilla. Japani ja Etelä-Korea ovat laajan Itä-Aasian valtarakenteessa Kiinan potentiaalisimpia kilpailijoita. Molempien valtioiden taloudellinen vahvuus on lähes samalla tasolla kuin Kiinalla. Lisäksi molempien valtioiden asevoimat ovat suorituskykynsä sekä sotilaallisen potentiaalinsa kautta tarkasteltuna huomioitavia tekijöitä laajassa Itä-Aasiassa. Japanin itsepuolustusvoimiin on panostettu entistä enemmän resursseja ja maassa on käyty viimeisten vuosien aikana keskustelua sotilaallisen voimankäytön oikeutuksen uudelleen määrittelemisestä. Etelä-Korea on panostanut omiin asevoimiinsa myös huomattavasti resursseja. Selittävänä tekijänä tälle on Korean niemimaan jännittynyt yleistilanne sekä jatkuva Pohjois-Korean ilmeinen hyökkäysuhka.

Muiden alueen valtioiden osalta huomionarvoisia valtioita ovat Filippiinit, Vietnam, Taiwan ja Singapore. Filippiineillä ja Vietnamilla on huomattavaa taloudellista kasvupotentiaalia. Tämän lisäksi molemmilla valtioilla on hyvät geopoliittiset lähtökohdat alueen sisällä. Taiwanin rooli valtarakenteen sisällä on merkittävä, koska se toimii Kiinan suoranaيسena sotilaalli-

²⁵⁰ Australian Government – Department of Defence, 2016, s. 14 – 17, s. 39 – 44, s. 56 - 59

sena puskurivaltiona Etelä-Kiinan meren suuntaan. Taiwanilla on kokoonsa nähden huomattavan suuri sotilaallinen suorituskyky. Singaporen merkittävyys perustuu sen maantieteelliselle sijainnille Malakan salmen tuntumassa. Tämän lisäksi Singapore on taloudellisesti hyvin vahva toimija alueella ja sillä on kokoonsa nähden merkittävää sotilaallista potentiaalia.

Brunein, Itä-Timorin, Laosin, Myanmarin, Kambodžan, Mongolian ja Pohjois-Korean asemat laajan Itä-Aasian valtarakenteen sisällä ovat verrattain heikot. Bruneilla on kokoonsa nähden vahva talous, mutta se on talousrakenteensa osalta liian riippuvainen öljyn maailmanmarkkinoiden hintaliikkeistä. Pohjois-Korea on sotilaallisesti huomioitava alueellinen tekijä, mutta sen asevoimien todellinen suorituskyky on kyseenalainen suhteessa nykyaikaisen taisteluketään asettamiin vaatimuksiin.

Laajan Itä-Aasian alueen ulkopuolisista toimijoista merkittävimpiä ovat Yhdysvallat ja Intia. Yhdysvaltojen asemaa valtarakenteessa voidaan kuvata kaksijakoiseksi. Toisaalta se on hyvin aktiivinen toimija alueella, vaikka sillä ei ole fyysistä läsnäoloa kuin vain sotilaallisen voimansa kautta. Toisaalta taas Yhdysvallat on erittäin merkittävä taustavaikuttaja laajassa Itä-Aasiassa sekä Tyynen valtameren alueella. Taustavaikutuksella tarkoitetaan Yhdysvaltojen sotilaallista ja poliittista tukea jota se antaa etenkin läheisille kumppaneilleen ja sotilaallisille liittolaisilleen. Taustavaikutuksen merkitys ilmenee alueella siten, että hallitseva valtio eli Kiina joutuu ottamaan Yhdysvaltojen vaikutuksen huomioon omassa toiminnassaan. Intian vaikutus alueella on pienimuotoisempaa suhteessa Yhdysvaltoihin, mutta sillä on selkeitä intressejä liittyen Kiinaan ja sen aseman korostumiseen laajan Itä-Aasian alueen ulkopuolella.

Alueella sijaitsevien valtioiden ja ulkoisten toimijoiden lisäksi laajassa Itä-Aasiassa vaikuttaa muutamia kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä jotka ovat huomionarvoisia. ASEAN ja APEC ovat lähtökohtaisesti taloudellisen yhteistyön edistämiseen keskittyneitä alueellisia järjestöjä joiden merkitys valtarakenteen osalta perustuu nimenomaan taloudellisen yhteistyön kordinoimiselle. Tämän aspektin lisäksi etenkin ASEAN on kansainvälisenä järjestönä kiinnostava toimija laajan Itä-Aasian valtarakenteen sisällä. Vaikka sillä ei ole järjestönä suoranaista valtaa, niin on huomioitava sen ulkopoliittinen merkitys jäsenistönsä yhteistyöalustana. Kiinaa pienempien valtioiden yhteistyön eli tässä tapauksessa Kiinan tasapainottamisen kordinointi on huomattavasti helpompaa järjestön kautta toteutettuna.

6.2 Kiinan intressien luonne ja vaikutukset valtarakenteeseen

Kiinan laajaa Itä-Aasiaa koskevien intressien luonteen määrittäminen on tarkoituksenmukaista mahdollisimman oikeansuuntaisen tulevaisuuden tulkinnan muodostamisessa. Keskeinen kysymys Kiinan intressien osalta on niiden luonne. Eli ovatko Kiinan intressit lähtökohteisesti defensiivistä - vai offensiivista realismia noudattavia. Jotta voidaan toteuttaa analyysi Kiinan intressien luonteen osalta edellä mainitun määritelmän mukaisesti, on ensin syytä selvittää mitä defensiivisellä ja offensiivisellä realismilla tarkoitetaan.

6.2.1 Defensiivinen ja offensiivinen realismi

Defensiivinen realismi on yksi realismin teorian sisällä vallitseva teoreettinen katsantosuuntaus. Sen mukaan kansainvälisessä järjestelmässä vallitseva anarkia ei aina johda valtioiden väliseen sotaan tai konfliktiin. Defensiiviselle realismille on ominaista sen myönteisempi kuva kansainvälisestä politiikasta ja valtioiden välisistä suhteista verrattuna sen vastakohtaan eli offensiiviseen realismiin. Defensiivisen realismin mukaan valtiot rationaalisina toimijoina pyrkivät oman turvallisuutensa varmistamiseen. Blombergsin mukaan historiaa tarkastelemalla voidaan osoittaa, että etenkin suurvallat pyrkivät tasapainottamaan yhden suurvallan hegemoniapyrkimyksiä jonka seurauksena puolustuksellisella toiminnalla voidaan katsoa olevan etu hyökkäykselliseen toimintaan verrattuna²⁵¹. Tähän päätelmään on päätyneet myös Robert Jervis jonka mukaan länsivaltojen yhteistoiminta eri osa-alueilla selittyi yhteisen vastustajan Neuvostoliiton toiminnan tasapainottamisen tarpeesta²⁵². Mikäli puolustuksellisella ja varovaisella toiminnalla on etu suhteessa offensiiviseen toimintaan niin miksi sitten jotkut suurvallat toimivat aggressiivisen valtopolitiikan mukaisesti? Yhtenä selityksenä voidaan perustellusti pitää suurvallan sisäisiä tekijöitä eli valtion sisällä vallitsevaa kuohuntaa hillitäkseen suunnataan toiminta kohti jotain ulkoista uhkaa, joka vähentää sisäistä painetta ja ohjaa valtion voimavarat ulkoista uhkaa vastaan. Tätä tulkintamallia on käytetty etenkin Venäjän viimeisten vuosien toimintaa selittävänä tekijänä. Tosin täysin aukottomasti sillä ei voida selittää yksittäisen suurvallan aggressiivista toimintaa. Sisäisten tekijöiden mahdollisen vaikutuksen lisäksi on muistettava realismin yksi peruslähtökohta, jonka mukaan valtiot ovat rationaalisia toimijoita. Aggressiivinen toiminta voi myös olla yksinkertaisesti yksittäisen valtion oman turvallisuustilanteen kohentamiseen tähtäävää toimintaa. Valtioiden tuntemaan turvallisuuden tunteen puute suhteessa muihin valtioihin aiheuttaa väistämättä niiden välillä turvallisuusdi-

²⁵¹ Sivonen (toim.), 2013, s. 20 (Fred Blombergs – Realismi ja strategian tutkimus)

²⁵² Lynn-Jones & Miller (toim.), 1993, s. 294 – 295 (Robert Jervis – International Primacy: Is the Game Worth the Candle?)

lemman, joka selittää aggressiivista toimintaa sekä mahdollisesti sotaan ajautumista. Blombergin toteaa, että turvallisuuskampanian voimakkuuden vaihteluun vaikuttavia tekijöitä ovat valtioiden välinen ”hyökkäys-puolustustasapaino” sekä maantiede²⁵³. Jervisin mukaan turvallisuuskampanian yhtenä ratkaisuna on johtavan hegemonian voiman kasvattaminen sellaiselle tasolle, että muut valtiot eivät näe johtavan valtion haastamista järkevänä toimintana.²⁵⁴

Offensiivisen eli hyökkäyksellisen realismin tulkin mukaan kansainvälinen järjestelmä ja sen rakenne edistävät etenkin suurvaltojen välistä valtakamppailua. Kansainvälinen järjestelmä edistää suurvaltojen aggressiivista käytöstä sekä niiden välisiä konflikteja. Koska maailmassa vallitsee anarkian tila, valtiot eivät voi olla varmoja toistensa päämääristä. Tämä johtaa hyökkäyksellisen realismin mukaan siihen, että valtiot ovat pakotettuja kasvattamaan omaa sotilaallista voimaansa, jotta ne voivat varmistaa oman turvallisuutensa kaikissa mahdollisissa tulevaisuuden tilanteissa. Mitä enemmän yksittäinen valtio omaa voimaa, sitä paremmassa kunnossa sen turvallisuus on. Nämä kaikki tekijät johtavat väistämättä valtioiden väliseen valta- ja turvallisuuskamppailuun. Sotilaallisella voimalla on tärkeä osa hyökkäyksellisen realismin viitekehyksessä, koska sotilaallisella voimalla ja sen määrätietoisella kasvattamisella voidaan parhaiten varmistaa valtion turvallisuus anarkian hallitsemassa kansainvälisessä järjestelmässä. John Mearsheimer nimittää itseään hyökkäyksellisen realismin edustajaksi ja hänen mukaansa kansainvälinen järjestelmä pakottaa valtiot maksimoimaan voimaansa turvallisuutensa ja selviytymisensä takaamiseksi. Selviytymisen tavoite selittää valtioiden käyttäytymisen aggressiivista luonnetta. Toisin sanottuna aggressiivinen toiminta perustuu kansainvälisen järjestelmän rakenteen sanelemalle pakolle.²⁵⁵

Puolustuksellisen ja hyökkäyksellisen realismin yhdistävänä tekijänä on kansainvälisen järjestelmän vaikutuksen merkitys. Valtioiden asema järjestelmän sisällä aiheuttaa erilaista käyttäytymistä sekä valtapoliittista toimintaa. Mikäli valtion asema järjestelmän sisällä muuttuu, niin silloin muuttuu myös sen harjoittama valtapoliittinen toiminta. Valtioiden väliset voimasuhteet määrittävät niiden asemaa järjestelmän sisällä. Molempien näkökantojen kannalta katsottuna valtioiden tavoitteena on maksimoida oma turvallisuutensa järjestelmän sisällä.

Puolustuksellisen ja hyökkäyksellisen realismin ero rakentuu siitä kuinka kansainvälinen järjestelmä vaikuttaa yhdessä valtion aseman kanssa sen valtapoliittiseen käyttäytymiseen. Puo-

²⁵³ Sivonen (toim.), 2013, s. 21 (Fred Blomberg – Realismi ja strategian tutkimus)

²⁵⁴ Lynn-Jones & Miller (toim.), 1993, s. 295 (Robert Jervis – International Primacy: Is the Game Worth the Candle?)

²⁵⁵ Mearsheimer, 2001, s. 21

lustuksellisessa realismissa näkökantana on, että valtiot keskittyvät ensisijaisesti ylläpitämään omaa asemaansa sekä turvallisuuttaan ja ne turvautuvat hyökkäykselliseksi luokiteltavaan toimintaan mikäli muita järkeviä vaihtoehtoja ei ole tarjolla. Kansainvälisen järjestelmän voimatasapainon ylläpitäminen nähdään määrittävänä tavoitteena. Hyökkäyksellisessä realismissa valtioiden päämääränä on saavuttaa turvallisuus kasvattamalla omaa voimaansa ja niiden tavoitteena on pyrkiä hegemonia-asemaan.²⁵⁶ Hegemonia-aseman voivat saavuttaa ainoastaan voimakkaat suurvallat jotka ovat luettavissa globaaleiksi suurvalloiksi. Blombergsin mukaan valtioiden defensiiviseen tai offensiiviseen valtopolitiikkaan vaikuttavia tekijöitä ovat hyökkäys-puolustustasapaino, turvallisuusdilemman voimakkuus ja maantieteelliset tekijät. Kaksi ensimmäistä ovat ominaisia etenkin puolustukselliselle realismille, kun taas hyökkäyksellisessä realismissa maantieteellä on selittävä merkitys sille, että yksittäinen valtio valitsee valtopolitiikan ohjenuorakseen offensiivisen realismin mukaisen hyökkäyksellisen strategian.²⁵⁷

6.2.2 Kiinan intressien luonne

Edeltävässä kappaleessa havaittiin, että defensiivisen ja offensiivisen realismin avulla voidaan määritellä valtion harjoittaman valta- ja voimapolitiikan luonnetta. Määrittäviä tekijöitä ovat valtion tavoitteet, toiminta ja päämäärät. Keskeinen kysymys valtion harjoittaman valta- ja voimapolitiikan osalta on – tyytyykö valtio vallitsevaan järjestelmän rakenteeseen ja omaan rooliinsa sen sisällä vai pyrkiikö valtio tavoitteidensa ja toimintansa kautta kasvattamaan omaa valtaansa tavoitteenaan entistä suurempi asema rakenteen sisällä lopullisena tavoitteenaan hegemonia-asema?

Tässä tutkimuksessa kansainvälisenä järjestelmänä on laajan Itä-Aasian valtioiden muodostama järjestelmä ja sen rakenne. Kappaleessa 6.1 todettiin, että Kiina on laajan Itä-Aasian valtarakenteen johtava valtio kaikilla tarkastelun osa-alueilla. Tämän perusteella voidaan todeta, että Kiina on saavuttanut alueellisen hegemonia-aseman. Havainnon ja johtopäätöksen perusteella voidaan todeta, että Kiinalla ei ole tarvetta turvautua hyökkäyksellisiin strategioihin omalla lähialueellaan.

Toisaalta on myös perusteltua väittää, että Kiina haluaa tavoitella entistä suurempaa valta-asemaa laajassa Itä-Aasiassa hyökkäyksellisiä strategioita noudattaen globaalien tason tavoitteiden turvaamiseksi ja valtiollisen turvallisuutensa takaamiseksi. Kiinan panostukset asevoii-

²⁵⁶ Mearsheimer, 2001, s. 21 – 22

²⁵⁷ Sivonen (toim.), 2013, s. 22 - 23 (Fred Blomberg - Realismi ja strategian tutkimus)

miinsa sekä aikaisempaa kauemmas ulottuva aktiivinen sotilaallinen toiminta osoittavat, että Kiina kokee itsensä turvattomaksi omalla lähialueellaan. Turvattomuuden osoitukseksi on myös tulkittava Kiinan käyttämä valtopoliittinen retoriikka liittyen Yhdysvaltojen eristämiseen Aasiassa. Sotilaallisesta näkökulmasta tarkasteltuna Kiinan toiminta Itä- ja Etelä-Kiinan merillä on myös osoitus turvattomuuden tunteesta, koska maa on järjestelmällisesti hankkinut, rakentanut ja siirtänyt alueille sellaisia sotilaallisia suorituskykyjä joiden kautta voidaan hallita alueen taistelutilaa mahdollisen konfliktin syttyessä. Samalla Kiina on luonut edellytyksiä sen suurimman sotilaallisen uhkan Yhdysvaltojen laivaston eristämiseksi ja torjumiseksi.

Kaikesta huolimatta on perusteltua kallistua siihen, että Kiina noudattaa ennen kaikkea alueellisella tasolla puolustuksellisen realismin mukaista valtopoliittikkaa. Sillä ei ole mitään konkreettista tarvetta lisätä omaa valtaansa alueella, koska se on jo hallitsevassa asemassa.

6.3 Kehityssuunnat

Strategian tutkimuksen päämääränä on Pekka Sivosen mukaan selvittää ja paikantaa tutkimuskohteen ”*tapahtumadynamiikkaa, säännönmukaisuuksia ja syysuhteita*”, joka mahdollistaa tulevan kehityksen ennakoimista²⁵⁸. Laajan Itä-Aasian ja sen valtarakenteen dynamiikan kehityssuuntien tarkasteleminen on tärkeää strategian tutkimuksen pragmaattisen päämäärän täyttämiseksi. Tällä tarkoitetaan faktoihin perustuvan tutkimustiedon tuottamista tulevaisuuden kehityssuuntien ennakoimista varten. Todennäköisten tulevaisuuden kehityssuuntien paikallistamisen ei voida katsoa palvelevan pelkästään poliittisia päätöksentekijöitä laajan Itä-Aasian osalta, koska esimerkiksi suomalaisessa kontekstissa on tärkeää ymmärtää tai edes yrittää ymmärtää alueen mahdollisia kehityssuuntia ja niiden dynamiikkaa alueen taloudellisen merkittävyyden kannalta. Laajan Itä-Aasian aluetta ja sen tulevaisuutta on ennakoitu yhdessä koko maailman tulevaisuuden kanssa yhdysvaltalaisen kansallisen tiedustelu neuvoston NIC:n (*National Intelligence Council*) toimesta. Vuonna 2012 julkaistussa raportissa tarkoituksena on ollut hahmottaa maailman tilaa vuonna 2030 kiinnittämällä huomiota maailman geopoliittiseen kehitykseen²⁵⁹.

Realismin teorian mukaan valtiot ovat rationaalisia toimijoita, johon nojaten on olemassa edellytys laajan Itä-Aasian tulevaisuuden ennakoimisille. Tulevaisuuden kehityssuuntien ennakoimisessa voidaan käyttää lukuisia erilaisia menetelmiä oleellisen tiedon hankkimiseksi.

²⁵⁸ Sivonen, 2013, s. 127

²⁵⁹ National Intelligence Council, 2012, s. i

Metsämuuronen painottaa, että tulevaisuuteen liittyvää tietoa hankitaan yleisimmin laskennallisten mallien tai asiantuntija-arvioiden perusteella²⁶⁰. Laskennallisiksi malleiksi voidaan lukea erilaiset trendianalyysit tai tilastotietoihin perustuvat analyysit. Asiantuntija-arvioihin perustuvista tulevaisuuteen liittyvän tiedon hankkimismenetelmistä yleisin on Delfoi-tekniikka, jossa tarkoituksena on muodostaa tulevaisuudesta malli asiantuntijoiden subjektiivisten lausuntojen kautta. Asiantuntija-arvioksi luokiteltavista menetelmistä parhaiten tähän tutkimukseen soveltuva on skenaariotutkimus, jossa päämääränä on luonnostella ja kartoittaa useita mahdollisia tulevaisuuden suuntaviivoja ja rajoja²⁶¹. Pekka Visurin mukaan skenaariotutkimuksen tulee perustua historialliseen kokemukseen ja mitä kauemmaksi tulevaisuuteen tutkimuksella on tarkoitus tähdätä, sitä pidemmältä ajalta tarvitaan kokemusperäistä tietoa²⁶². Visurin mukaan skenaarion muodostamisen perusvaihtoehtona käytetään useimmiten jatkuvuusmallia, joka rakentuu viimeksi havaitun kehityskulun jatkuvuuden oletukselle. Jatkuvuusmallin vaihtoehtoiksi voidaan hahmottaa positiivisen ja negatiivisen kehityksen skenaariot.²⁶³ Ennusteiden ja skenaarioiden tuottamisessa on kuitenkin ymmärrettävä, että niiden ennustevoimalle ei ole löydetty kelvollista mittaustapaa. Sivosen mukaan tulevaisuuden ennakkoinnin ja suunnittelun pohjaksi on löydettävä tulevaisuudesta suhteellisia todennäköisyyksiä.²⁶⁴

Tässä tutkimuksessa laajan Itä-Aasian tulevaisuuden kehityssuuntien ennakoiminen toteutetaan hyödyntämällä skenaariotutkimuksen mallia. Tutkimuksen perusvaihtoehtona on nykyisen kehityksen jatkuvuus. Valtarakenteen osalta tämä tarkoittaa sen pysymistä nykyisen kaltaisena. Positiivisen ja negatiivisen kehityksen skenaarioiden hahmottaminen toteutetaan Kiinan näkökulmasta, koska se on tutkimuksen kohteena oleva valtio ja sillä on merkittävä asema alueen valtarakenteessa. Ennakkoinnin ja skenaarioiden tarkoituksena on hahmottaa laajan Itä-Aasian tilaa kymmenen vuoden päähän eli vuoteen 2026.

6.3.1 Nykyisen kehityksen jatkuminen

Kuten kappaleessa 6.2 todettiin, on epätodennäköistä, että Kiina alkaisi noudattaa hyökkäyksellistä valtopoliittikka laajassa Itä-Aasiassa laajentaakseen omaa valtaansa suhteessa muihin alueen valtioihin. Nykyisellään laajan Itä-Aasian valtarakenne on Kiinalle poliittisesti, taloudellisesti ja sotilaallisesti tarkasteltuna suotuisa. Kiinan ulkopoliittisen toiminnan kulmakive-

²⁶⁰ Metsämuuronen, 2009, s. 285

²⁶¹ Metsämuuronen, 2009, s. 286

²⁶² Visuri, 1997, s. 456

²⁶³ Visuri, 1997, s. 457

²⁶⁴ Sivonen, 2013, s. 141

nä pysyy suurella todennäköisyydellä defensiivisen realismin mukainen valtopolitiikka, jolla se varmistaa ja suojaa omaa asemaansa alueella muiden valtioiden ja Yhdysvaltojen mahdollista tasapainottavaa toimintaa vastaan. Tämän lisäksi on erittäin todennäköistä, että Itä- ja Etelä-Kiinan merillä käynnissä olevat aluekiistat pysyvät nykyisen kaltaisessa ratkaisemattomassa tilassa, koska tähänkään asti tilanteeseen ei ole ollut nähtävissä minkäänlaista varteenotettavaa ratkaisua.

Taloudellisen kehityksen osalta on todennäköistä, että Kiinan talouden kannalta tärkeät kappaleessa 3.2 käsitellyt rakennemuutokset saadaan toteutettua. Tämän asian toteutumista helpottaa kommunistisen puolueen autoritääriin ja vahva asema maassa. Kiinan talous jatkaa rakennemuutoksen aiheuttamista ongelmista huolimatta kasvusuhdannettaan, mutta kuitenkin hillitymmän lukemisen verrattuna sen talouskasvun huippuvuosiin 2000-luvulla.

Sotilas- ja turvallisuuspoliittinen kehitys alueella ei tule muuttumaan ja tämän seurauksena Kiina säilyttää valta-asemansa sotilaallisen voiman osalta. Nykyisen kaltainen yleistilanne aiheuttaa myös sen, että laajan Itä-Aasian turvallisuustilanne ei muutu. Korean niemimaan tilanne pysyy edelleen jännittyneenä ja ratkaisemattomana. Itä- sekä Etelä-Kiinan merien aluekiistoissa taustalla oleva sotilaallinen jännite pysyy myös nykyisen kaltaisena. Taiwanin ja Kiinan välien osalta on todennäköistä, että Kiina jatkaa sotilaallista painostamistaan, mutta maiden taloudellinen integraatio sekä Yhdysvaltojen tuki Taiwanille estävät konfliktin syttymisen.

Laajan Itä-Aasian valtarakenteen osalta Kiina tulee säilyttämään oman valta-asemansa ja sen kaksi potentiaalisinta alueellisen tason kilpailijaa (Japani ja Etelä-Korea) kasvattavat omaa taloudellista ja sotilaallista voimaansa entisestään. Yhdysvaltojen vaikutus alueella tulee olemaan näkyvämpi ja se jatkaa ulkopoliittisten suhteidensa aktiivisempaa vaalimista alueen valtioiden kanssa pyrkimyksenään tasapainottaa Kiinan harjoittamaa valtopolitiikkaa.

6.3.2 Entistä vahvempi Kiina johtavassa asemassa

Positiivisessa skenaariossa Kiinan valta-asema laajan Itä-Aasian alueella tulee kasvamaan entisestään. Ulkopoliittisessa toiminnassa tämä näkyy globaalilla tasolla entistä rohkeampana Yhdysvaltojen haastamisena kuitenkin siten, että Kiina ei tavoittele Yhdysvaltojen asemaa johtavana maailmanlaajuisena suurvaltana.

Alueellisen tason ulkopoliittika muuttuu kasvaneen valta-aseman myötä kohti sanelupoliittikaa, jolla Kiina määrittelee ja ohjaa laajan Itä-Aasian tulevaisuutta. Itä- ja Etelä-Kiinan merten aluekiistat ratkeavat rauhanomaisesti neuvottelujen kautta Kiinan eduksi, jonka seurauksena se saa oikeuden alueilla sijaitsevien energiaraaka-ainevarojen täysimittaiseen hyödyntämiseen.

Kiinan talous toipuu nykyisestä hiipumisestaan ja rakennemuutoksien myötä talouteen syntyy uusia kasvualoja, jotka vauhdittavat talouskasvun yli 7 % kasvuvauhtiin. Taloudellisen kasvun myötä Kiina laajentaa taloudellista valtaansa laajan Itä-Aasian ulkopuolelle entistä vahvemmin. Tämä tulee näkymään etenkin Afrikassa entistä suurempina kiinalaisomistuksina.

Sotilas- ja turvallisuuspoliittinen ilmapiiri muuttuu laajassa Itä-Aasiassa vakaammaksi Itä- ja Etelä-Kiinan merten aluekiistojen ratkettua rauhanomaisesti. Korean niemimaan tilanne sekä Taiwanin ja Kiinan välinen jännite pysyvät ennallaan. Nämä kaksi kokonaisuutta muodostavat suurimmat alueelliset turvallisuushat. Kiinan sotilaallinen valta-asema pysyy alueellisella tasolla ennallaan ja globaalilla tasolla maan suorituskyvyt ovat kasvaneet etenkin voiman projisointikyvyn osalta Kiinan lentotukialushankkeiden myötä, jonka seurauksena maan valtapiiri ulottuu yhä kauemmas Manner-Kiinan läheisyydestä.

Kiinan johtava asema laajan Itä-Aasian valtarakenteen sisällä pysyy ennallaan. Japani ja Etelä-Korea eivät pysty muodostamaan varteenotettavaa kilpailuasetelmaa Kiinan suuntaan. Suurimpana syynä on Kiinan saavuttama ulkopoliittinen voitto merellisten aluekiistojen osalta. Yhdysvaltojen asema laajassa Itä-Aasiassa muuttuu pienemmäksi, koska kaksi sen tärkeintä alueellisen tason kumppania eivät pysty haastamaan Kiinaa. Yhdysvaltojen sotilaallinen asema pysyy muuttumattomana alueella, mutta sen täytyy ottaa Kiinan kasvaneet sotilaalliset suorituskyvyt huomioon entistä tarkemmin.

6.3.3 Tasapainoinen laaja Itä-Aasia

Negatiivisessa skenaariossa Kiinan hegemonia-asema laajassa Itä-Aasiassa heikkenee. Etelä-Korea, Japani ja ASEAN -valtiot onnistuvat tasapainottamaan Kiinaa Yhdysvaltojen tuen avulla. Kiina pysyy edelleen aluetta hallitsevana suurvaltana, mutta se joutuu entistä enemmän ottamaan huomioon edellä mainittujen toimijoiden intressit. Lisäksi Kiina kokee turvallisuutensa olevan uhattuna, koska sen intressit alueella eivät näytä toteutuvan. Tämä ajaa Kiinan turvautumaan hyökkäyksellisiin strategioihin hegemonia-aseman vahvistamiseksi.

Globaalilla tasolla tämä kaikki heijastuu Kiinan entistä aggressiivisempaan valtapolitiikkana, joka kohdistuu etenkin Yhdysvaltoja kohtaan, koska se on tukenut Kiinan kilpailijoita alueellisella tasolla.

Kiinan talous ajautuu kansainvälisen taloudellisen taantuman ja maan runsaan velanoton takia syviin ongelmiin, joka aiheuttaa maan taloudellisen voiman rapautumista sekä myös sisäpoliittista kuohuntaa.

Laajan Itä-Aasian turvallisuustilanteen yleinen jännitys lisääntyy. Kiinan ja muiden valtioiden väliset sotilaalliset kohtaamiset lisääntyvät ja sotilasvoiman määrä alueella lisääntyy. Itä- ja Etelä-Kiinan merten aluekiistojen neuvotteluratkaisut eivät ole tuottaneet tulosta, jonka seurauksena valtiot turvautuvat sotilaalliseen voimaansa omien intressiensä suojaamiseksi. Korean niemimaan tilanne kärjistyy entisestään, koska aggressiivinen Kiina lietsoo Pohjois-Korean johtoa aggressiivisempaan suuntaan. Taiwanin ja Kiinan välinen jännite pysyy ennallaan, mutta Yhdysvaltojen Taiwanille osoittama tuki tuomitaan Kiinan toimesta ja maa uhkaa toistuvasti ratkaisevansa tilanteen itsenäisesti.

Laajan Itä-Aasian valtarakenne tasoittuu, koska Kiinan suurimmat haastajat onnistuvat kuromaan sen etumatkaa kiinni. Yhden selkeän johtavan valtion asemesta valtarakenteessa on kahdesta kolmeen alueellista suurvaltaa. Yhdysvaltojen rooli alueella korostuu sen tärkeimpien liittolaisten asemien vahvistuessa. Kiinan ja Yhdysvaltojen välit muuttuvat tämän seurauksena alueellisella tasolla jännittyneiksi, mutta globaalilla tasolla valtioiden väliset suhteet pysyvät lähtökohtaisesti vakaina ja yhteistyölähtöisinä.

6.4 Laajan Itä-Aasian valtarakenteen globaali merkitys

Tilastollisesti tarkasteltuna maailman väestöstä lähes puolet sijaitsee Aasiassa. Väestörikkaiden valtioiden kansoittama Aasia sekä sen sisällä sijaitseva laaja Itä-Aasia ovat globaalilla tasolla tarkasteltuna merkittäviä alueita. Eivät pelkästään väestömääränsä osalta, mutta niiden suuren kasvupotentiaalinsa takia. Tämän lisäksi merkittävä asema perustuu geopolitiikan sekä taloudellisten tekijöiden varaan. Geopoliittisesti merkittäväksi sen tekee alueella kulkeva runsas meriliikenteen määrä sekä sen sijainti perinteisen geopolitiikan²⁶⁵ tulkinnan mukaisesti

²⁶⁵ Tällä huomiolla tarkoitetaan etenkin 1800- ja 1900-lukujen aikana luotuja teoreettisia lähtökohtia maailman geopolitiittiselle mallintamiselle. Esimerkiksi Alfred Thayer Mahanin meren herruuden ja Halford Mackinderin sydänmaan (*Heartland*) teorit ovat tuolta ajalta peräisin olevia.

meren ja suuren manneralueen raja-alueella. Maailman talouden painottuminen entistä enemmän Aasian suuntaan on suurin yksittäinen syy meriliikenteen määrän osalta.

Edellä mainittujen yleisen tason tekijöiden ohella laajan Itä-Aasian merkitystä korostaa sitä hallitseva suurvalta Kiina, jonka asema on korostunut ja kasvanut kaikilla valtapolitiikan osa-alueilla viimeisten vuosikymmenten aikana. Tämän takia on perusteltua väittää, että Kiinan toiminta ja sen tavoitteet määrittävät laajan Itä-Aasian tulevaisuutta. Mikäli Kiina onnistuu kasvattamaan entisestään omaa asemaansa alueen valtarakenteen sisällä, niin silloin sen asema todennäköisesti korostuu myös globaalilla tasolla. Mearsheimerin mukaan Kiinan todennäköinen tasainen talouskasvu muuttaa globaalin valtarakenteen luonteen Yhdysvaltojen johtamasta yksinapaisesta järjestelmästä takaisin kaksinapaiseen maailman järjestykseen, jossa tulee olemaan selkeä kilpailuasetelma²⁶⁶. Kiinalainen kansainvälisen politiikan tutkija Yan Xuetong on periaatteessa Mearsheimerin kanssa samoilla linjoilla, mutta hänen mukaansa Kiinan nouseminen entistä merkittävämpään asemaan globaalilla tasolla johtuu Kiinan voiman kasvamisesta sekä sen kilpailijoiden voiman taantumisesta.²⁶⁷

Talouskasvu ja Kiinan voiman kasvaminen suhteessa muihin globaalilla tasolla ovat kuitenkin vain osatekijöitä Kiinan valta-aseman taustalla laajassa Itä-Aasiassa. Mikäli Kiinan asema alueella korostuu entisestään kappaleissa 6.3.1 ja 6.3.2 kuvatun kaltaisesti niin, on selvää että tämä tulee näkymään Mearsheimerin ja Yanin tulkintojen mukaisena muutoksena globaalissa valtarakenteessa.

On kuitenkin mielenkiintoista pohtia minkäläisen roolin Kiina tulee ottamaan globaalilla tasolla sen voiman kasvaessa. Oman näkemykseni mukaan kyse on Kiinan omasta tahdosta. Haluaako Kiina todellakin ottaa nykyistä suurempaa roolia maailmanpolitiikassa ja riittääkö sillä resursseja ja ennen kaikkea intressejä kilpailuun Yhdysvaltojen kanssa. Kiinan nykyiseen varovaiseen globaaliin ulkopoliittiseen käyttäytymiseen reflektoiden on vaikeaa nähdä, että se haluaisi ottaa suurempaa roolia maailmanpolitiikassa Yhdysvaltojen kaltaisena suurvaltana. Mearsheimerin tulkinnan mukainen ajattelu Kiinasta ja laajan Itä-Aasian alueesta on nimittävä tekijä etenkin yhdysvaltalaisessa näkemyksessä. Tämä käy ilmi esimerkiksi Yhdysvaltojen kansallisesta sotilasstrategiasta, jossa todetaan Tyynen valtameren ja Aasian alueen olevan yksi kolmesta Yhdysvaltojen kannalta merkittävästä alueesta. Yhdysvaltojen toiminnan painopisteenä tulee olla sotilaallisen voiman lisääminen tasapainottaakseen yleistä turvallisuusti-

²⁶⁶ Mearsheimer – The National Interest, 2014

²⁶⁷ Chinese Journal of International Politics, 2006, s. 22 (Yan Xuetong – The Rise of China and its Power Status)

lanteen kehitystä alueella sekä globaalilla tasolla.²⁶⁸ Erittäin todennäköisenä kehityksenä on, että laajan Itä-Aasian alue tulee olemaan merkittävässä asemassa tulevaisuuden globaalissa valtarakenteessa. Suurin syy tälle kehitykselle on Kiina. Kiinan tulevaisuuden valinnat ja toiminta määrittävät paitsi alueellista kehitystä niin myös globaalia valtarakennetta.

---

²⁶⁸ Joint Chiefs of Staff, 2015, s. 9

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa on tarkasteltu Kiinan strategisia intressejä ja niiden vaikutusta laajaan Itä-Aasiaan sekä sen valtarakenteeseen. Tutkimus toteutettiin lähestymällä Kiinan intressejä kolmen erillisen ylätasoinen kategorian kautta jotka olivat ulkopoliittinen -, taloudellinen - ja sotilaallinen kategoria. Intressien ollessa tutkimuksen kannalta keskeinen käsite, aloitettiin tarkastelu yleiseltä tasolta. Yleisen intressitasoinen tarkastelun perusteella tunnistettiin lähdemateriaalina olevista Kiinan valtiollisen tason virallisista asiakirjoista sekä analyysikirjallisuudesta ydinintressit. Tunnistamisen pohjalta määriteltiin ydinintressien välinen hierarkia tutkimuksen rajauksen mukaiseen kontekstiin sijoitettuna. Tämän jälkeen tutkimuksen fokus kohdennettiin laajaan Itä-Aasiaan tarkoituksenaan selvittää miten Kiinan alueeseen liittyvät ydinintressit näkyvät käytännön tasolla. Tämän pohjalta toteutettiin analyysi Kiinan intressien vaikutuksesta laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen ja sen mahdollisista tulevaisuuden kehityssuunnista.

7.1 Tutkimustulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiin

0. Millainen Kiina on poliittiselta, taloudelliselta ja sotilaalliselta rakenteeltaan?

Tutkimuksen ensimmäinen havainto vahvisti lähtökohtaoleman Kiinasta suurvaltana. Kiina on poliittiselta rakenteeltaan vahva ja suorituskykyinen valtio. Tämän kaiken perustana on kommunistisen puolueen autoritäärinen asema, joka mahdollistaa Kiinalle kyvyn tehdä isoja päätöksiä lyhyessä aikataulussa. Autoritäärisen valtion tapaan Kiinassa voidaan valvoa tehtyjä päätöksiä ja varmistaa niiden toimeenpano sekä toteutuminen eri tavalla kuin esimerkiksi länsimaaisissa demokratioissa. Taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna Kiina on erittäin vahva ja potentiaalinen suurvalta, jonka taloudellinen voima ei enää kasva samaa vauhtia kuin aiemmin, mutta tämä ei tule aiheuttamaan merkittäviä ongelmia tulevaisuudessa. Sotilaallisesti Kiina on ylivoimainen suhteutettuna omaan lähialueeseensa. Jatkuva resurssien osoittaminen sotilasbudjettiin sekä asevoimien reformiin kasvattavat sotilaallista voimaa entisestään ja mahdollistavat Kiinalle tulevaisuudessa aikaisempaa globaalimman vaikutuskyvyn.

1. Mitkä ovat Kiinan strategiset intressit?

Kiinan strategisten intressien osalta havaittiin, että Kiinan kaikista tärkein intressi on sen alueellisen johtajuuden edistäminen ja turvaaminen. Tavoitteen saavuttamisessa sotilaallisen ja taloudellisen voiman kasvattaminen ovat tärkeissä asemassa. Kolmanneksi alueeseen liitty-

väksi intressiksi havaittiin maailmanjärjestyksen moninapaisuuden edistäminen, joka sijoittuu alueellisen johtaja-aseman taustalla olevaksi päämääräksi.

2. Miten Kiina toteuttaa intressejään laajassa Itä-Aasiassa?

Laajaan Itä-Aasiaan kohdennetussa tarkastelussa havaittiin, että Kiinan intressien käytännön tason näkymisessä meri ja mereen liittyvät kokonaisuudet ovat keskeisiä. Itä- ja Etelä-Kiinan merten aluekiistat ovat selkeitä esimerkkejä meren vaikutuksesta, koska se on ainoa ja selkein suunta minne alueen valtiot voivat laajentaa rajojaan sekä intressejään ilman suurempaa konfliktin uhkaa. Lisäksi edellä mainituilla merialueilla sijaitsee jo löydettyjä sekä potentiaalisia luonnonvaroja jotka kiinnostavat alueen valtioita niiden taloudellisen merkityksen takia. Meren merkittävyys alueella perustuu myös sen ikiaikaiseen asemaan logistisesti järkevänä kuljetusalustana josta monet alueen valtiot ja etenkin Kiina ovat riippuvaisia taloudellisten syiden takia.

Toinen suurempi kokonaisuus havaittiin, oli Kiinan valta-asema alueella ja sen ylläpitämisen näkyminen maan sotilaallisessa, taloudellisessa ja ulkopoliittisessa toiminnassa. Kaikessa Kiinan käytännön tason toiminnassa nousi esiin alueelliselle hegemonialle ominaisia piirteitä sekä myös globaalin valtarakenteeseen vaikuttavia toimintoja, jotka edistävät maailmanjärjestyksen moninapaisuuden tavoitetta.

3. Millaisia vaikutuksia Kiinan intresseillä on laajan Itä-Aasian valtarakenteeseen?

Valtarakenteen tarkastelun osalta keskeisin ja jo aiemmin havaittu tekijä oli Kiinan selkeä johtava ja hallitseva asema alueen sisällä. Johtavan ja merkittävän aseman myötä todettiin, että Kiina noudattaa alueella ensisijaisesti defensiivisen realismin mukaista toimintaa omassa valtopolitiikassaan. Valta-asemansa saavuttaneen ja sitä ylläpitävän Kiinan vaikutus alueen ja sen valtarakenteen tulevaisuuteen on edellä mainitun valossa kiistattoman oleellinen. Tämän perusteella päädyttiin siihen, että laajan Itä-Aasian asema alueena tulee korostumaan tulevaisuudessa globaalin valtarakenteen kontekstissa. Suurin syy tälle on Kiinan huomattava kasvupotentiaali sekä sen kasvanut asema etenkin Afrikassa ja Intian valtameren alueella.

7.2 Keskeiset johtopäätökset ja vastaus tutkimusongelmaan

Tutkimuksen tutkimusongelmaan eli siihen miten Kiinan strategiset intressit näkyvät laajassa Itä-Aasiassa ja miten ne vaikuttavat alueen valtarakenteeseen, voidaan perustellusti vastata kolmen tutkimustuloksista tehdyn keskeisen havainnon kautta. Historia ja geopolitiikka ovat kaksi suurempaa kokonaisuutta joiden kautta on perusteltua lähestyä Kiinan strategisia intressejä sekä niiden vaikutuksia. Nämä kaksi kokonaisuutta esiintyvät lähdemateriaalissa hyvin tiheästi joko suoraan tai sitten välillisesti selittävinä tekijöinä tutkimuksen tutkimusongelmaan liittyen. Historian ja geopolitiikan lisäksi tutkimustuloksista on johdettavissa sekä Kiinan globaalin aseman kohentaminen ovat kokonaisuuksia jotka esiintyvät joita yhdistää niiden esiintymistiheys lähdeaineistoissa sekä niiden

Kiinan intressien historiallinen konteksti

Kiinalla on aina ollut merkittävä asema Aasiassa. Koko maanosan ja sen eri alueiden historia on vahvasti sidoksissa Kiinaan. Erityisesti laajan Itä-Aasian alueella Kiinan vaikutus on ollut merkittävä. Tämä on edelleen nähtävissä muiden alueen valtioiden kulttuurisissa ominaispiirteissä sekä valtioiden poliittisessa toiminnassa. Kiinan historiallinen valta-asema Aasiassa perustui sen runsaammille resursseille ja teknologiselle yliveraisuudelle suhteessa muihin valtioihin ja kansoihin. Kuitenkin suurin Kiinan valta-aseman taustalla ollut tekijä oli sen edistynyt ja keskitetty hallintomuoto, jonka kautta se kykeni valloittamaan ja hallitsemaan lähiympäristöään. Edistynyt hallintomuoto mahdollisti runsaiden resurssien sekä suuren väestön keskitetyn valjastamisen hallitsijan eli keisarin käyttöön, joka lisäsi entisestään Kiinan hallitsevan aseman merkitystä sen lähialueilla. Kiinalaisen kulttuurin vaikutus levittäytyi yhdessä sen taloudellisten ja sotilaallisten intressien kanssa kaikkiin lähialueella sijaitseviin valtioihin. Historiallista hegemonia-asemaa pystyivät järkyttämään ainoastaan Kiinan pohjoispuolelta lähtöisin olevat sotaisat paimentolaiskansat, jotka piinasivat keisarikuntaa vuosituhsien ajan. Lopun viimein merkittävin pohjoisesta hyökännyt paimentolaiskansa eli mongolit onnistuivatkin liittämään Kiinan osaksi omaa valtapiiriään. Ajan kuluessa mongolien kotalona oli kuitenkin omaksua kiinalainen kulttuuri ja sulautua osaksi sitä. Kiinan hegemonia-aseman verkkainen häviämiskehitys alkoi 1600-luvulla, jolloin eurooppalaiset alkoivat ulottaa omaa valtaansa myös Aasian alueelle. Kiinasta tuli vähitellen itseensä vetäytynyt ja sulkeutunut valtio, joka 1800- ja 1900-luvuilla joutui eurooppalaisten lisäksi myös japanilaisten vallan alle. Kyseistä aikakautta nimitetäänkin kuvaavasti Kiinassa alistumisen vuosisadoiksi. Kiinan historiaa tarkasteltaessa ei voi välttyä huomaamasta maan keskittymisen mantereellisiin in-

tresseihin. Tämä on ymmärrettävää, koska lähtökohtaisesti Kiinan historiassa suurimmat turvallisuusuhat sekä talouden kannalta merkittävät kauppareitit sijaitsivat mantereella. Meri ja sen mukanaan tuomat ominaispiirteet sekä edut olivat pitkään toissijaisena intressisuuntana.

1950-luvulla Kiinan pitkälinen sisällissota päättyi kommunistien voittoon, jonka seurauksena maa oli pitkästä ajasta keskitetyn hallinnon alainen. Valtaan päässeet kommunistit eivät kuitenkaan onnistuneet yrityksistään huolimatta nostamaan Kiinaa maailmanlaajuisten suurvaltojen joukkoon. Tämän lisäksi myös suurvaltatavoitteet jäivät osittain saavuttamatta Kiinan lähialueilla. Nykyisen vallitsevan alueellisen hegemonia-aseman perusta onnistuttiin luomaan kommunistien toimesta vasta 1970-luvun lopussa Dengin noustua valtaan. Kansallisen voiman ja vaikutusvallan kasvaessa valtapiiri sekä intressit alkoivat uudelleen laajentua. Tämän lisäksi Kiina alkoi uudestaan suuntautua entistä vahvemmin merelle mantereen asemesta. Kasvava vaikutusvalta, voima ja taloudelliset intressit suuntasivat yhdessä kasvavan energiatarpeiden kanssa Kiinan intressejä kauemmas sen lähiympäristöstä kohti uusia toiminta-alueita. Nykyisellään tämä kehitys on ollut Kiinan historiaan peilattuna eksponentiaalista, minkä seurauksena on ymmärrettävästi ollut intressien muuttuminen luonteeltaan aikaisempaa globaalimmiksi.

Kiinan hegemonia-asema laajassa Itä-Aasiassa on nykyisellään tutkijoiden ja alueeseen perehtyneiden ihmisten keskuudessa mielipiteitä jakava asia. Varsinkin yhdysvaltalaisen tutkijoiden mukaan Kiina on vasta nousemassa hegemoniaksi luokiteltavaan asemaan alueella. Perusteena näkemykselle on, että Yhdysvallat liittolaisineen pystyvät edelleen tasapainottamaan ja hallitsemaan Kiinaa. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan väittää Kiinan olevan hegemonia-asemassa alueella ja, että sen valta-asema perustuu sotilaalliselle, taloudelliselle ja poliittiselle voimalle. Osittain vähätteleivistä arvioista ja näkemyksistä huolimatta kiinalaiset mieltävät valtionsa hallitsevan laajaa Itä-Aasiaa ja he katsovat tämän roolin olevan täysin oikeutettu. Yleisenä perusteluna käytetään vuosituhansia vanhaa historiaa aluetta hallitsevana hegemoniana sekä kiinalaisen kulttuurin ylivertaisuutta yhdessä nykyisen voiman ja saavutetun vallan kanssa. Edellä mainitun kaltainen ajattelu on toistuvasti ilmi käyvä kokonaisuus tutkimuksen kiinalaisperäisessä lähdemateriaalissa. Kiinan valtiollisten asiakirjojen, kiinalaisten lehtien pääkirjoitusten ja kiinalaisten tutkijoiden julkaisuja sekä teoksia yhdistää historiallisen valta-aseman merkityksen korostaminen. Kiinalaisten kunnioitus omaa kulttuuriaan kohtaan on syvästi juurtunut tekijä, joka myös määrittää maan toimintaa kansainvälisten suhteiden osalta. Nykyisen ulkopolitiikan ja valta-aseman tavoittelemisen perusteena ei kuitenkaan käytetä pelkästään historiaa. Historian vaikutus Kiinan intressien taustalla perustuu historiallisten

faktojen ohella yksinomaan maan kansalaisten ja poliittisen johdon tulkintaan siitä mikä kuuluu Kiinalle laajassa Itä-Aasiassa.

Geopoliittinen taustavaikutus

Historian ohella toinen Kiinan intressien taustalla vaikuttava tekijä on geopolitiikka. Historian kautta tarkasteltuna voidaan pelkistetysti todeta Kiinan kehityksen olleen pääasiallisesti mantereelle keskittyntä ja, että se myös määrittä maan intressien luonnetta. Mantereelle - ja merelle suuntautumisen välisen valinnan problematiikkaa selitetään johdonmukaisesti Kiinan maantieteellisellä sijainnilla. Laajan Itä-Aasian ja Kiinan yhteistä geopolittista historiaa tarkasteltaessa asia onkin näin, mutta nykyisessä laajan Itä-Aasian geopolittisessä viitekehyksessä yksinkertaistettu selitysmalli mantereen ja meren väliltä valitsemisesta ei ole kuitenkaan toimiva.

Mantereen ja meren vastakkainasettelun asemesta tulisi pikemminkin pyrkiä ymmärtämään Kiinan toimintaa ja intressejä sen sijaintia tarkastelemalla. Keskeisenä lähtökohtana on Kiinan sijainti suhteessa geopolittisesti merkittäviin alueisiin sekä sen naapurivaltioihin. Tästä näkökulmasta katsottuna on selvää, että Kiina sijaitsee epäedullisessa asemassa, kilpailijavaltioiden ahdistamana sekä ilman kunnollista ja turvallista reittiä maailman merille. Laajan Itä-Aasian alueella sijaitsevat lukuisat saaret ja salmet muodostavat luonnollisia liikettä kana-voivia pullonkauloja, jotka rajoittavat Kiinan sotilaallista liikkumavaraa sekä sen talouden kannalta tärkeää kauppameriliikennettä. Tärkeät maantieteelliset alueet kuten Malakan salmi, Itä- ja Etelä-Kiinan meret ja niitä ympäröivät salmet eivät ole Kiinan hallinnassa. Realiteetti on ymmärretty Kiinassa ja sen seurauksena on määrätietoisesti pyritty luomaan parempia toimintaedellytyksiä. Nykyisen presidentin Xi Jinpingin valtakaudella toimintaedellytyksiä on pyritty parantamaan talous-, ulko- ja sotilaspolitiikkaa hyödyntäen.

Käytännön tasolla tämä on näkynyt selkeimmin sotilaallisena aktiivisuutena erityisesti Itä- ja Etelä-Kiinan merillä. Määrätietoinen sotilaallisen voiman kasvattaminen yhdessä lukuisten alueilla toteutettujen sotilaallisten harjoitusten kanssa osoittavat, että Kiinan tarkoituksena on kohentaa geopolittista asemaansa laajassa Itä-Aasiassa saavuttaakseen kansalliset intressinsä. Kiinan tarve murtautua ulos luonnon ja naapurivaltioiden muodostamasta epäedullisesta asemasta ohjaa vahvasti Kiinan toimintaa etenkin ulko- ja sotilaspolitiikan osa-alueilla. Alueellisen tason ilmentymien lisäksi Kansan vapautusarmeijan laivaston laajentunut operaatioalue sekä toiminta maailman merillä ovat osoituksia Kiinan tavoitteesta ja siitä kuinka geopolitiik-

ka ohjaa sen toimintaa. Toisaalta kiinalaisten laivastoalusten aikaisempaa aktiivisempi esiintyminen varsinkin Intian valtamerellä on osoitus onnistumisesta toimintaedellytysten parantamisen suhteen.

Geopolitiikan vaikutus Kiinan intressien taustalla ei rajoitu pelkästään sotilaalliseen toimintaan. Ulkopoliitikassa geopolitiikka näkyy selkeästi Kiinan prioriteettihankkeissa. Merellinen silkkitie yhdessä alueellisen tason ulkopoliittisten kannanottojen kanssa osoittavat, että Kiina käyttää ulkopoliittikkaa geopolitiittisten rajoitteiden poistamiseksi. Erityinen ulkopoliitiikan alueella sijoittuva keino on ollut kiinalaisjohtoisten alueellisen tason yhteistyön ja uusien yhteistyöhankkeiden määrätietoinen painottaminen.

Kiinan talouspoliittisessa toiminnassa geopolitiittinen taustavaikutus näkyy lähes samalla tavalla kuin edellä käsitellyssä ulkopoliitikassa. Aktiivinen investointitoiminta Aasian alueella sekä myös enenevässä määrin Afrikassa sekä muiden kehittyvien markkinoiden alueilla osoittavat, että Kiina haluaa murtaa perinteisiä toimintamalleja luomalla vaihtoehtoisia taloudellisia ratkaisuja. Aasian alueella ja varsinkin Kaakkois-Aasiassa Yhdysvallat on ollut vahva taloudellinen tukija ja rahoittaja alueen valtioille. Oma vaikutusvaltaansa lisätäkseen sekä intressiensä tukemiseksi Kiinan on perustanut Aasian investointipankin ohella muita alueellisia ja kahdenvälisiä taloudellisia tukijärjestelyjä. Kiinan talouspoliittista toimintaa ohjaa muiden valtioiden sitominen aikaisempaa kiinteämmin taloudelliseen yhteistyöhön sen kanssa. Kuitenkin siten, että Kiina on se osapuoli joka hyötyy eniten. Talouspolitiikan käyttäminen geopolitiittisten tavoitteiden saavuttamiseksi on enemmän taustalla vaikuttavaa toimintaa, jonka avulla tuetaan sotilas- ja ulkopoliittikkaa.

Kiinan pitkän tähtäimen geopolitiittiseksi tavoitteeksi voidaan perustellusti nimetä nykyisestä epäedullisesta asemasta ulospääseminen. Selkeimmän kuvan Kiinan intressien taustalla vaikuttavista geopolitiittisistä tekijöistä saa tarkastelemalla sen asevoimien reformia. Varsinkin lentotukialusprojektit ja laivaston kehittäminen osoittavat, että Kiina haluaa tosissaan murtautua ulos geopolitiittisesti epäedullisesta asemastaan ja laajentaa omaa valtapiiriään mantereeseen asemasta merelle. Kiinan kiinnostus Intian valtameren ja Afrikan suuntaan on perusteltua, koska siellä on raaka-aineita, uusia markkinoita ja ulkopoliittista vaikutusvaltaa saavutettavana. Molemmilla painopistealueilla on toteutettu vaikutuspiirin laajentamista ulko- ja talouspolitiikan ehdoilla.

Globaalin aseman kohentaminen

Kiinan globaalin tason tavoitteena on kohentaa ja vakavoittaa asemaansa maailman johtavien suurvaltojen keskuudessa. Tämän lisäksi Kiinan päämääränä on säilyttää hallitseva asemansa laajan Itä-Aasian valtarakenteessa sekä laajentaa omaa valtapiiriään yhä kauemmaksi Manner-Kiinasta. Globaalin aseman kohentamisen osalta on perusteltua pohtia mitä Kiina tavoittelee kaikella tällä toiminnalla.

Tutkimuksessa on sivuttu muutamia kertoja maailmanjärjestyksen nykyistä muotoa. Merkittävin kysymys on ollut napaisuuden määrä. Vallitseeko maailmassa yksinapainen Yhdysvaltojen johtama järjestys vai onko järjestys kenties moninapainen? Kansainvälisen politiikan ja strategian tutkimuksessa tämä on edelleen oleellinen ja määrittävä asia. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan väittää, että maailma on tällä hetkellä yksinapainen, mutta se tulee kehittymään moninapaisemman järjestyksen suuntaan. Kiinalla on selkeästi potentiaalia sekä halua kasvattaa globaalia rooliaan. Tämä kehityssuunta tulee muuttamaan yhdessä muiden suurvaltojen toiminnan kanssa maailmanjärjestystä. Kiinaa ja sen globaalin aseman kohentamista pohdittaessa on oleellista kysyä, että haluaako Kiina haastaa Yhdysvaltoja ja tavoitteleeko se Yhdysvaltojen paikkaa maailman johtavana suurvaltana? Tutkimustulosten myötä on käynyt selväksi, että tämä ei ole Kiinan intressien mukainen tavoite. Kiinan todennäköisempänä tavoitteena globaalilla tasolla on kohentaa omaa asemaansa siten, että se voisi nykyistä vaivattomammin toteuttaa sekä turvata omia intressejään. Toinen todennäköinen kehityssuunta, joka tutkimustuloksista nousee esille on Kiinan tavoite nostaa painoarvoaan asemansa kohentamisen kautta, jotta sen intressit ja toiminta huomioitaisiin nykyistä painokkaammin myös globaalilla tasolla muiden suurvaltojen toimesta.

On selvää, että Kiina ei halua olla maailman johtava valtio. Nykymaailmassa maailman johtavan valtion tulee reagoida laajamittaisesti erilaisiin tapahtumiin ylläpitääkseen valta-asemansa. Tämän lisäksi johtavan valtion on tarvittaessa puututtava suvereenien valtioiden toimintaan sotilaallisesti. Kiinan ulkopoliittisesta konseptista käy selkeästi ilmi, että edellä kuvaillun kaltainen toiminta ei istu kiinalaiseen ajatteluun. Kiinan ydinintressien mukaisesti toisen suvereenin valtion toimintaan puuttuminen ei ole suotavaa. Taustalla on Kiinan oma pitkäkestoinen ongelma Taiwanin kanssa sekä myös suuttumus länsimaiden arvostelusta liittyen Kiinan ihmisoikeustilanteeseen. Kiinan intressien mukaista on toimia vain sellaisilla alueilla, joista on saatavissa sille itselleen konkreettista hyötyä. Hyötynäkökulman kautta tarkasteltuna Kiinan toiminta esimerkiksi Afrikassa on loogista. Kiina tarvitsee raaka-aineita ja uu-

sia markkinoita omille tuotteilleen. Sama pätee myös Kiinan toimintaan liittyen Intian valtamereillä. Kiina tukee taloudellisesti vain sellaisia hankkeita joista on sille hyötyä. Satamiin ja logistiseen infrastruktuuriin liittyvät hankkeet ovat selkeimpiä esimerkkejä tästä.

Länsimaisen Kiinaa ja sen intressejä käsittelevän kirjallisuuden sanomana on epävakaa tulevaisuus niin alueellisella kuin globaalilla mittapuulla. Kiinan tavoitteet nähdään lähtökohtaisesti maailman vallitsevaa voimatasapainoa järkyttävinä. Tämä näkemys ei ole kaukana todellisuudesta, koska kävi Kiinan tavoitteiden kanssa miten vain niin tapahtumilla ja kehityksellä tulee olemaan maailmanlaajuisia vaikutuksia jotka määrittävät tulevaisuutta. Kiinan nousemisesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä puhuminen on perusteltua peilaten edellä mainittuun, mutta tämän diskurssin tulisi keskittyä aikaisempaa enemmän Kiinan globaaliin asemaan.

7.3 Luotettavuustarkastelu ja tutkimuksen käytettävyys

Luotettavuustarkastelu on osa tieteellisen tutkimuksen prosessia. Tarkoituksena on osoittaa tutkimuksen luotettavuutta lisääviä sekä mahdollisesti sitä vähentäviä tekijöitä. Luotettavuuden arvioimisen kannalta merkittävässä asemassa on tutkimuksen tutkimusmenetelmä, joka asettaa jo itsessään vaatimuksia tutkimukselle, sen rakenteelle ja luotettavuudelle. Tässä tutkimuksessa tutkimusongelman selvittämistä varten valittiin menetelmäksi teoriasidonnainen laadullinen sisällönanalyysi. Valitussa tutkimusmenetelmässä korostuu teorian rooli sekä teorian asettamien reunaehtojen noudattaminen. Teorian lisäksi tutkimusmenetelmän osalta luotettavuutta lisäävä tekijä on menetelmän noudattaminen ja sen seuraaminen tutkimuksen eri vaiheissa. Molemmat edellä mainitut osatekijät lisäävät huomattavasti tutkimuksen läpinäkyvyyttä sekä samalla myös sen luotettavuutta. Tämän tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan näiden kahden osa-alueen kautta. Lisäksi tutkimuksen luotettavuuden osalta arviointikohteena on sen onnistuminen objektiivisuuden tavoitteen osalta.

Tutkimuksen teorian eli rakenteellisen realismin vaikutus näkyy tutkimuksessa monitahoisesti. Käytetyt lähteet sekä niiden keskittyminen teorian kannalta oleellisiin asioihin on erityinen osa-alue, joka korostaa tutkimuksen arvoa sekä luotettavuutta. Tässä tutkimuksessa on käytetty ajanmukaista sekä rakenteellisen realismin paradigman kannalta oleellisiin asioihin keskittyntä lähdemateriaalia. Lähdemateriaalin luotettavuuteen on suhtauduttu tutkimusta tehtäessä riittävän kriittisesti. Teorian osalta tutkimuksessa on riittävässä määrin huomioitu sen asettamat rajoitteet ja niitä ei ole tietoisesti pyritty murtamaan. Lähteiden osalta tutkimuksen luotettavuutta heikentää kuitenkin niiden keskittyminen vahvasti länsimaiseen materiaaliin. Tut-

kijan kiinan taitamattomuus on selittävänä tekijänä sille miksi ei ole käytetty kiinaksi kirjoitettua lähdeaineistoa. Kiinalaisen ja kiinaksi kirjoitetun lähdemateriaalin joukosta olisi oletettavasti ammennettavissa enemmän intresseihin liittyvää valtion sisäistä diskurssia sekä tutkimuskirjallisuutta.

Tutkimusmenetelmää ja alussa esitettyä tutkimuksen rakennetta on noudatettu riittävällä tarkkuudella. Tutkimuksen rakenne etenee selkeästi yleiseltä tasolta kohti tarkempaa rajausta. Kaikkia alussa esitettyjä kysymyksiä käsitellään riittävällä laajuudella ja kysymyksiin on selvitetty perustellut vastaukset tutkimuksen lähdeaineistosta. Teoriasidonnainen laadullinen sisällönanalyysi on menetelmänä varsin laaja-alainen ja käyttötapoja on yhtä paljon kuin käyttäjiäkin.

Tämän tutkimuksen kohdalla kaikista oleellisin tekijä sen luotettavuuden osalta on sen pyrkimys objektiivisuuteen. Täysin objektiivisen tutkimuksen tekeminen on mahdottomuus. Tutkijan omat ennakkokäsitykset, hänen koulutustaustansa, kokemuksensa sekä ominaisuudet ihmisenä muovaavat tutkimuksen tekijänsä näköiseksi. Myös tutkijan käsitykset tieteestä, tiedon hankkimisesta ja maailman lainalaisuuksista sen rakenteineen ovat merkittävästi vaikuttavia tekijöitä, jotka muovaavat tutkimusta. Tämän tutkimuksen osalta objektiivisuuteen pyrkimisen tavoite voidaan katsoa osittain onnistuneeksi. Tutkijan omat lähtökohdat sekä tutkimuksen aiheen valinta on merkittävin onnistumisen osa-alue objektiivisuuden tavoittelemisessa. Tutkijan ensisijaisena tarkoituksena oli valita aihe, jota on mahdollista tutkia ilman merkittäviä ennakkokäsityksiä ja -näkömymiä. Tietoisella ennakkotekijöiden vaikutusten eliminomisella mahdollistettiin riittävän objektiivisen tutkimuksen tekeminen. Pyrkimyksestä huolimatta sekä objektiivisen tutkimuksen tekemisen haasteellisuuden realiteeteista johtuen tutkimuksessa näkyy suomalaisen sotatieteitä opiskelevan merivoimien upseerin kädenjälki selkeästi. Objektiivisuuden kannalta se on osittain hyvä asia, mutta nämä tekijät vaikuttavat tutkimuksen rakenteessa selkeästi. Tutkimuksessa korostuu hyvin vahvasti meri, laivasto ja sotilaalliset osa-alueet taloudellisten ja ulkopoliittisten osa-alueiden kustannuksella. Lisäksi tutkimuksessa on havaittavissa varsinkin talouteen liittyvissä kokonaisuuksissa osittaista yksinkertaistamista.

Käytettävyytensä osalta tutkimus ei sijoitu aihetta käsittelevän tutkimuskirjallisuuden joukossa merkittävimpiin tutkimuksiin. Kiinaa ja sen intressejä on tutkittu paljon länsimaissa, mutta Suomessa aiheen tutkimus on talouteen ja ulkopoliittikkaan keskittyvää. Sotilaallisten intressien huomioimisen ja niiden painottumisen myötä tämä tutkimus asemoituu vahvasti yleisen

tason pintapuoliseksi katsaukseksi. Keskeisin syy tutkimuksen pintapuolisuudelle on sen liian laaja rajaus. Kokonaisuutena tutkimus olisi ollut onnistuneempi, jos tarkastelun fokus olisi asetettu kapeammalle alueelle. Esimerkiksi sotilaallinen ja geopoliittinen tarkastelu olisi ollut selkeämpi valinta tutkijan lähtökohdat huomioiden. Tuloksiensa osalta tutkimus on selkeä ja tutkimustulokset ovat hyödynnettävissä, mutta mitään varsinaista uutta ja oleellista tietoa tutkimus ei kuitenkaan tarjoa. Uuden tiedon asemesta on kuitenkin onnistuttu herättämään uusia kysymyksiä sekä tarkentamaan jatkotutkimukseen soveltuvia aiheita.

7.4 Pohdinta ja jatkotutkimusesitykset

Suomalaisesta ja eurooppalaisesta näkökulmasta katsottuna Kiina näyttää sijaitsevan edelleen hyvin kaukana meistä. Kiina nähdään taloudellisena suurvaltana ja Kiinasta toistetaan lähes mantran lailla, kuinka se jossain vaiheessa nousee merkittäväksi suurvallaksi. Tämän tutkimuksen tekemisen yhtenä motivaation osa-alueena oli ottaa selvää mikä on faktoihin sidottuna Kiinan suurvalta-aseman oikea status. Toiseksi tarkoituksiksi ja motivaatioksi muodostui tutkijan oman tietämyksen laajentaminen kiinnostavasta, mutta tutkijalle itselleen osittain tuntemattomasta maantieteellisestä alueesta ja sen strategisista lainalaisuuksista. Kolmas suurempi kokonaisuus joka motivoi tutkimuksen tekemistä, oli ottaa selvää siitä miten Kiina ja sen tavoitteet vaikuttavat globaaliin - ja erityisesti läntisen maailman tulevaisuuteen. Edellä lueteltujen kiinnostuksen kohteiden osalta onnistuttiin saamaan vastauksia ja laajentamaan tietämystä. Kuitenkin kaikista tärkeimpänä tekijänä onnistuttiin herättämään lisää perusteltuja ja tarkempia kysymyksiä. Tutkimuksen tekemisen myötä esiin nousi muutamia suurempia kokonaisuuksia, joita olisi tarkoituksenmukaista tutkia ja tarkastella laajemmin.

Tämän tutkimuksen keskiössä olevan laajan Itä-Aasian maantieteellisen alueen valtarakennetta tulisi tutkia syvällisemmin. Tutkimuksessa määritelty nykyinen valtarakenteen malli on riittävän kattava tämän tutkimuksen tarpeisiin, mutta syvällisempi ja tarkempi tutkimus olisi paikallaan. Aihetta sivutaan itsessään hyvin paljon Kiinaa ja Aasiaa koskevassa analyysi- ja tutkimuskirjallisuudessa, mutta sen käsitteleminen jää tämän tutkimuksen tapaan enemmän pintapuoliseksi katsauksiksi.

Kiinan ulkopoliittisen toiminnan tavoitteiden tarkastelu globaalilla tasolla on toinen aihekokonaisuus jota olisi tarkoituksenmukaista tutkia syvällisemmin. Kiinan tavoite globaalin vaikutusvallan kasvattamisessa on mielenkiintoinen ja ajankohtainen aihe, josta olisi hyvä selvittää laaja-alaisemmin se mitä Kiina oikeastaan tavoittelee. Onko Kiinan tavoitteena yhdysval-

talaisessa analyysi- ja tutkimuskirjallisuudessa paljon esillä oleva Yhdysvaltojen haastaminen vai pikemminkin globaalin vaikutusvallan kasvattaminen ja tietoinen jättäytyminen Yhdysvaltojen varjoon? Tätä aihetta sivutaan tässä tutkimuksessa muutamia kertoja, mutta sen käsitteleminen on suhteessa aiheen tärkeyteen liian kapeaa.

Kansan vapautusarmeijan reformin tavoitteet ja vaikutukset on kolmas tutkimuksen tekemisen myötä esille noussut aihekokonaisuus. Kiina kehittää määrätietoisesti asevoimiensa suorituskykyä voiman projisoinnin ja meren herruuden kiistämisen alueilla. Suorituskykyjen kasvattamisen lisäksi maan sotilasbudjetti on kasvanut tasaisesti useiden miljardien dollarien vuosivauhtia. Tämä selkeästi osoittaa, että Kiina varustautuu laajamittaisesti, mutta mihin? Aiheen tutkiminen itsessään on järkevää, koska Aasiassa sekä Kiinan lähialueilla on käynnissä myös muidenkin valtioiden osalta laajamittaisia asevoimien varustautumisohjelmia. Aihetta olisi tarkoituksenmukaista tutkia sekä yleisellä tasolla, että meri-/ilmavoimapainotteisesti, koska kyseiset puolustushaarat ovat keskeisessä asemassa koko alueella.

LÄHTEET

KIRJALLISUUS, JOURNAALIT, ARTIKKELIT JA RAPORTIT

Alasuutari, Pertti (2011) *Laadullinen tutkimus 2.0*, Tampere, Vastapaino

Andrews-Speed, Philip – Xuanli, Liao – Dannreuther, Roland (2002) *The Strategic Implications of China's Energy Needs*, Lontoo, Oxford University Press

ASEAN – China Centre (3.10.2013) *Speech by Chinese President Xi Jinping to Indonesian Parliament* [http://www.asean-china-center.org/english/2013-10/03/c_133062675.htm] tallennettu 18.2.2016

Asian Infrastructure Investment Bank, *History of AIIB* [<http://www.aiib.org/html/aboutus/introduction/history/>] tallennettu 22.2.2016

Asian Infrastructure Investment Bank, *The Asian Infrastructure Investment Bank* [<http://www.aiib.org/html/aboutus/introduction/aiib/>] tallennettu 23.2.2016

Blasko, Dennis J. (2015) *The PLA Army*, teoksessa Dittmer, Lowell & Maochun, Yu (toim.) (2015) *Routledge Handbook of Chinese Security*, New York, Routledge

Blombergs, Fred (2013) *Realismi ja strategian tutkimus*, teoksessa Sivonen, Pekka (toim.) (2013) *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu

BOFIT – Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos – Viikkokatsaus (13.11.2014) *Kiinan visio uudesta silkkitiestä otti askeleen eteenpäin*, Suomen Pankki [http://www.suomenpankki.fi/bofit/seuranta/seuranta-aineisto/Pages/v201446_6.aspx] tallennettu 22.2.2016

CEMAT – Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskus (4.10.2013) *Kiinalaisyriyten investoinnit kasvavat etenkin Euroopassa*, Aalto yliopisto [http://cemat.aalto.fi/fi/electronic/prospects/china/chapter_13/] tallennettu 13.1.2016

Central Intelligence Agency *The World Factbook – China*

[<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>] tallennettu 1.7.2015

China.org.cn (14.2.2011) *Military Service Law of the People's Republic of China*

[http://www.china.org.cn/china/LegislationsForm2001-2010/2011-02/14/content_21916676.htm] tallennettu 13.4.2016

CICA (21.5.2014) *Statement by H.E. Mr. Xi Jinping President of the People's Republic of China* [http://www.s-cica.org/page.php?page_id=711&lang=1] tallennettu 4.1.2016

CICA (2014) *About CICA* [http://www.s-cica.org/page.php?page_id=7&] tallennettu 23.3.2016

Clinton, Hillary (2011) *America's Pacific Century*, Foreign Policy

[http://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/?wp_login_redirect=0] tallennettu 28.1.2016

Cohen, Saul Bernard (2015) *Geopolitics – The Geography of International Relations*, Lanham, Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc.

Cordesman, Anthony H. (2014) *Chinese Military Modernization and Force Development: Chinese and Outside Perspectives*, Center for Strategic & International Studies

[http://csis.org/files/publication/140702_Chinese_MilBalance.pdf] tallennettu 12.4.2016

Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government (2014) *Trade at a Glance 2014* [<http://dfat.gov.au/about-us/publications/trade-investment/trade-at-a-glance/trade-at-a-glance-2014/Documents/trade-at-a-glance-2014.pdf>] tallennettu 17.3.2016

Erickson, Andrew – Goldstein, Lyle – Lord, Carnes (2009) *China Goes to Sea – Maritime Transformation in Comparative Historical Perspective*, Annapolis, Naval Institute Press

Erickson, Andrew & Strange, Austin (2013) *No Substitute for Experience – Chinese Antipiracy Operations in the Gulf of Aden*, U.S. Naval War College

[https://www.usnwc.edu/Research---Gaming/China-Maritime-Studies-Institute/Publications/documents/CMS10_Web_2.aspx] tallennettu 24.3.2016

Ernst & Young (2015) *Riding the Silk Road: China sees outbound investment boom* [[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-china-outbound-investment-report-en/\\$FILE/ey-china-outbound-investment-report-en.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-china-outbound-investment-report-en/$FILE/ey-china-outbound-investment-report-en.pdf)] tallennettu 24.3.2016

Gaens, Bart (22.3.2013) *Japanin ongelmalliset saarikiistat*, Ulkopoliittinen instituutti [http://www.fiia.fi/en/publication/328/japanin_ongelmalliset_saarikiistat/] tallennettu 17.3.2015

Gilpin, Robert (1981) *War and Change in World Politics*, New York, Cambridge University Press

Haddick, Robert (2014) *Fire on the Water*, Annapolis, Naval Institute Press

Harju-Seppänen, Mika (2006) *Kiinan ulkopoliitiikka, puolustuspolitiikka sekä sotilasstrategia*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu

Hentilä, Seppo (2006) *Kylmän sodan, muurien murtumisen ja uuden epävarmuuden aika*, teoksessa Zetterberg, Seppo (2006) *Maailmanhistorian Pikkujättiläinen*, Porvoo, WSOY

Hickey, Dennis Van Vranken (2001) *The Armies of East Asia : China, Taiwan, Japan, & Koreas*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, Inc.

Holmes, James R. – Yoshihara, Toshi (2008) *Chinese Naval Strategy in the 21st Century – The turn to Mahan*, Padstow, Routledge

Holmes, James R. (2015) *China's "fortress fleet" comes of age*, teoksessa Dittmer, Lowell & Maochun, Yu (toim.) (2015) *Routledge Handbook of Chinese Security*, New York, Routledge

IHS Jane's (2016) *Jane's World Air Forces - China – Air Force* [<https://janes.ihs.com/Janes/Display/1319011#Advancing%20capabilities>] tallennettu 23.3.2016

IHS Jane's (2016) *Jane's World Navies – China – Navy*

[<https://janes.ihs.com/Janes/Display/1322663#Military%20exercises>] tallennettu 23.3.2016

IHS (2015) Jane's Sentinel Security Assessment – China and Northeast Asia, *Armed Forces - China*, [<https://janes.ihs.com/Janes/Display/1303143>] tallennettu 14.9.2015

Jervis, Robert (1993) *International Primacy: Is the Game Worth the Candle?*, teoksessa Lynn-Jones, Sean M. & Miller, Steven E. (toim.) (2001) *The Cold War and After Prospects for Peace*, Cambridge, The MIT Press

Kauhanen, Katri – Veikkola, Sanna (2014) *Etelä- ja Itä-Kiinan meret aluekiistojen ja valtakamppailun näyttämönä*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu

Kinisjärvi, Karri (2008) *Shanghain yhteistyöjärjestön vaikutus Yhdysvaltojen Keski-Aasian ulkopoliittikkaan*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu

Kopp, Carlo (2010) *Evolving naval anti-ship weapons threat*, lehdessä *pacific maritime conference* (2010) [<http://www.ausairpower.net/SP/DT-ASBM-Dec-2009.pdf>] tallennettu 23.3.2016

Korhonen, Pekka (2003) *Geonimen politiikka – mikä on Aasia?*, teoksessa Harle, Vilho & Moisio, Sami (toim.) (2003) *muuttuva geopolitiikka*, Tampere, Gaudeamus

Lai, David (2011) *The United States and China Power Transition*, Carlisle, U.S. Army War College – Strategic Studies Institute

Lim, Yves-Heng, (2014) *China's Naval Power : An Offensive Realist Approach?*, Dorchester, Ashgate Publishing Limited

Lukin, Alexander (2008) *Russia and China: From Normalization to Cooperation*, teoksessa Huldts, Bo – Kerttunen, Mika – Wallander, Bo – Ikegami, Masako – Huldts, Susanna (toim.) (2008) *China Rising*, Vällingby, Swedish National Defence College

Mearsheimer, John (2001) *The Tragedy of Great Power Politics*, New York, W. W. Norton & Company, Inc.

Mearsheimer, John (2014) *Can China Rise Peacefully?*, The National Interest
 [<http://nationalinterest.org/commentary/can-china-rise-peacefully-10204>] tallennettu
 25.3.2016

Melender, Tommi (2016) *Poliittinen riski kasvaa*, Arvopaperi / Tammikuu 2016

Metsämuuronen, Jari (2009) *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*, Jyväskylä, International Methelp Oy

Ministry of Commerce – The People’s Republic of China (7.12.2010) *Mission*
 [<http://english.mofcom.gov.cn/column/mission2010.shtml>] tallennettu 23.2.2016

Ministry of Foreign Affairs – The People’s Republic of China (4.9.2013) *FOCAC ABC*
 [<http://www.focac.org/eng/lttda/ltjj/t933522.htm>] tallennettu 8.1.2016

Ministry of Foreign Affairs – The People’s Republic of China (22.11.2015) *Remarks by H.E. Li Keqiang Premier of the State Council of the People’s Republic of China At the 18th China-ASEAN Summit*
 [http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/t1317372.shtml] tallennettu
 13.4.2016

Ministry of National Defense of the People’s Republic of China *Armed Police Force*,
 [<http://eng.mod.gov.cn/ArmedForces/armed.htm>] tallennettu 11.2.2016

Morgenthau, Hans J., (1948) *Politics Among Nations – The Struggle for Power and Peace 7th edition*, Fairfield, The McGraw-Hill Companies, Inc.

Morrison, Wayne (2015) *China’s Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States*, Congressional Research Service
 [<https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33534.pdf>] tallennettu 12.4.2016

Muller, David G. Jr., (1983) *China as a Maritime Power*, Boulder – Colorado, Westview Press, Inc.

National Intelligence Council (2012) *Global Trends 2030: Alternative Worlds*
 [https://globaltrends2030.files.wordpress.com/2012/11/global-trends-2030-november2012.pdf] tallennettu 24.3.2016

Office of the Secretary of Defense (2015) *Annual Report to Congress – Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China 2015*
 [http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2015_China_Military_Power_Report.pdf] tallennettu 4.6.2015

Ong, Russell (2012) *China’s Strategic Competition with the United States*, Padstow, Routledge

Puranen, Matti (2016) *Kiina kiskoo Aasiaa nousuun – Yhdysvallat tasapainottaa*, lehdessä Sotilasaikakauslehti, Tammikuu 1/2016

Rajendram, Danielle (2014) *India’s new Asia-Pacific strategy: Modi acts East*, Lowy Institute
 [http://www.lowyinstitute.org/files/indias-new-asia-pacific-strategy-modi-acts-east.pdf] tallennettu 17.3.2016

Roy, Denny (18.9.2015) *China’s Strategy to Undermine the U.S. in Asia: Win in the ‘Gray Zone’*, The National Interest [http://nationalinterest.org/blog/the-buzz/chinas-strategy-undermine-the-us-asia-win-the-gray-zone-13874] tallennettu 25.2.2016

Roy, Denny (2013) *Return of the Dragon : rising China and regional security*, New York, Columbia University Press

Rutanen, Pasi (2003) *Iso Lohikäärme – Kiina raportti*, Jyväskylä, Gummerus kustannus Oy

Saich, Tony (2004) *Governance and Politics of China - 2nd edition*, China, Palgrave Macmillan

Saunders, Phillip – Yung, Christopher – Swaine, Michael – Yang, Andrew (2011) *The Chinese Navy: Expanding Capabilities, Evolving Roles*, Washington, D.C., National Defense University Press

- Savolainen, Harri (1997) *Kiinan turvallisuus- ja puolustuspoliittika*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu
- Sipilä, Joonas & Koivula, Tommi (2013) *Kuinka strategiaa tutkitaan*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu
- Sivonen, Pekka (2013) *Tulevan ennakointi strategian tutkimuksen kohteena* teoksessa Sivonen, Pekka (toim.) (2013) *Suomalaisia näkökulmia strategian tutkimukseen*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu
- Singh, Suresh P & Dube, Memory *BRICS and the World Order: A Beginner's Guide*, South African Institute of International Affairs [http://cuts-international.org/brics-tern/pdf/BRICS_and_the_World_Order-A_Beginners_Guide.pdf] tallennettu 5.1.2016
- Sutter, Robert G., (2012) *Chinese Foreign Relations – Power and Policy Since the Cold War - 3rd Edition*, New York, Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Syrjälä, Leena – Ahonen, Sirkka – Syrjäläinen, Eija – Saari, Seppo (1994) *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*, Rauma, Kirjapaino West Point Oy
- Swaine, Michael D., (2014) *Chinese Views and Commentary on Periphery Diplomacy*, lehdessä China Leadership Monitor, no. 44 [<http://carnegieendowment.org/files/clm44ms.pdf>] tallennettu 25.2.2016
- Tangredi, Sam J., (2013) *Anti-access warfare: countering A2/AD strategies*, Annapolis, Naval Institute Press
- The National Institute for Defense Studies (2014) *East Asian Strategic Review 2014*, Tokio, The Japan Times, Ltd.
- The National Institute for Defense Studies (2015) *East Asian Strategic Review 2015*, Tokio, The Japan Times, Ltd.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2002) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, Jyväskylä, Kustannusosakeyhtiö Tammi

Ulkoasiainministeriö, Suomen suurlähetystö – Peking (17.12.2012) *Kiina Afrikassa – win-win-politiikkaa omilla ehdoilla*

[<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentId=265472&nodeId=15145&contentlan=1&culture=fi-FI>] tallennettu 8.1.2016

Ulkoasiainministeriö, Suomen suurlähetystö – Peking (27.6.2013) *Kiinan rooli globaalissa kaupassa kasvaa*

[<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentId=279350&nodeId=15145&contentlan=1&culture=fi-FI>] tallennettu 6.1.2016

United Nations – Population Division – Department of Economic and Social Affairs (2012) *World Population Prospects: The 2012 Revision - Classification of countries by major area and region of the world*, [<http://www.unep.org/tunza/tunzachildren/downloads/country-Classification.pdf>], tallennettu 6.1.2016

U.S. Energy Information Administration (14.5.2015) *China – International energy data and analysis*,

[http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/China/china.pdf] tallennettu 7.1.2016

U.S. Energy Information Administration (17.9.2014) *East China Sea*,

[http://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/regions_of_interest/East_China_Sea/east_china_sea.pdf] tallennettu 1.8.2015

U.S. Energy Information Administration (7.2.2013) *South China Sea*,

[https://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/regions_of_interest/South_China_Sea/south_china_sea.pdf] tallennettu 15.10.2015

Valencia, Mark J., (2013) *Troubled Skies: China's New Air Zone and the East China Sea Disputes*, lehdessä *Global Asia* Vol. 8, No. 4 Winter 2013

[<http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=6b88308c-0134-42dd-83a6-c557c2505416%40sessionmgr103&hid=107>] tallennettu 13.4.2016

Valjus, Jaakko (2009) *Taiwanin geopoliittinen asema*, Helsinki, Maanpuolustuskorkeakoulu

Vatanen, Heini (2014) *Ideat vai materia? Ulkopoliittiset ideaalit ja energiansaannin turvallisuus Kiinan kansainvälisessä talouspolitiikassa*, Helsinki, Helsingin yliopisto

Vego, Milan (2009) *Naval Classical Thinkers and Operational Art*, The United States Naval War College [<https://www.usnwc.edu/getattachment/85c80b3a-5665-42cd-9b1e-72c40d6d3153/NWC-1005-NAVAL-CLASSICAL-THINKERS-AND-OPERATIONAL.aspx>] tallennettu 12.4.2016

Visuri, Pekka (1997) *Turvallisuuspolitiikka ja strategia*, Juva, WSOY

Vänskä, Ville (2014) *Merisota*, Jyväskylä, Docendo Oy

Xiaoming, Huang & Patman, Robert G., (2013) *China and the International System: Becoming a world power*, New York, Routledge

Yan, Xuetong (2001) *The Rise of China in Chinese Eyes*, lehdessä Journal of Contemporary China 10(26) 2001 [<http://www3.nccu.edu.tw/~lorenzo/Yan%20Rise%20of%20China.pdf>] tallennettu 24.2.2016

Yan, Xuetong (2006) *The Rise of China and its Power Status*, lehdessä Chinese Journal of International Politics, Vol. 1, 2006 [<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=43d9c473-71a5-4f7d-bf88-371f9c6217ad%40sessionmgr4005&vid=4&hid=4112>] tallennettu 25.3.2016

Yoshihara, Toshi & Holmes, James (2010) *Red star over the Pacific: China's rise and the challenge to U.S. maritime strategy*, Annapolis, Naval Institute Press

Waltz, Kenneth (1979) *Theory of International Politics*, Long Grove, Waveland Press, Inc.

Wang, Jisi (2011) *China's Search for a Grand Strategy*, Foreign Affairs – Mar/Apr2011

Wolf, Charles Jr. – Xiao, Wang – Warner, Eric, (2013) *China's Foreign Aid and Government-Sponsored Investment Activities*, RAND Corporation

[http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR100/RR118/RAND_RR118.pdf] tallennettu 13.4.2016

World Bank, (2015) *Staying the Course*, East Asia and Pacific Economic Update (October)

[<http://pubdocs.worldbank.org/pubdocs/publicdoc/2015/10/414911444005973491/pdf/EAP-Economic-Update-2015-10.pdf>] tallennettu 10.2.2016

World Trade Organization (2006) *Trade Profiles 2006*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles06_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2007) *Trade Profiles 2007*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles07_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2008) *Trade Profiles 2008*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles08_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2009) *Trade Profiles 2009*

[https://www.wto.org/English/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles09_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2010) *Trade Profiles 2010*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles10_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2011) *Trade Profiles 2011*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles11_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2012) *Trade Profiles 2012*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/trade_profiles12_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2013) *Trade Profiles 2013*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles13_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2014) *Trade Profiles 2014*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles14_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

World Trade Organization (2015) *Trade Profiles 2015*

[https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_profiles15_e.pdf] tallennettu 23.3.2016

UUTISMEDIAT

Bajaj, Vikas (15.2.2010) *India Worries as China Builds Ports in South Asia*, The New York Times [http://www.nytimes.com/2010/02/16/business/global/16port.html?_r=0] tallennettu 20.2.2016

Baker, Benjamin David (5.10.2015) *Where Is the 'String of Pearls' in 2015?*, The Diplomat [<http://thediplomat.com/2015/10/where-is-the-string-of-pearls-in-2015/>] tallennettu 18.2.2016

Blasko, Dennis J. (29.5.2015) *The 2015 Chinese Defense White Paper on Strategy in Perspective: Maritime Missions Require a Change in the PLA Mindset*, The Jamestown Foundation [[http://www.jamestown.org/programs/chinabrief/single/?tx_ttnews\[tt_news\]=43974&cHash=d67db88687507367b668f71cd4199603#.VozjA1LD8l8](http://www.jamestown.org/programs/chinabrief/single/?tx_ttnews[tt_news]=43974&cHash=d67db88687507367b668f71cd4199603#.VozjA1LD8l8)] tallennettu 6.1.2016

Borowiec, Steven (22.3.2012) *China's Next Flashpoint*, The Diplomat [<http://thediplomat.com/2012/03/chinas-next-flashpoint/>] tallennettu 3.2.2016

Cheney-Peters, Scott (24.6.2013) *Southeast Asian Rivals Work Together in Disaster Relief Exercise*, USNI News [<http://news.usni.org/2013/06/24/southeast-asian-rivals-work-together-in-disaster-relief-exercise>] tallennettu 8.3.2016

China Business Review (1.7.2010) *China's Priorities for the Next Five Years*, [<http://www.chinabusinessreview.com/chinas-priorities-for-the-next-five-years/>] tallennettu 12.1.2016

Chunsan, Mu (25.8.2012) *China's Forgotten Non-Communist Parties*, The Diplomat [<http://thediplomat.com/2012/08/chinas-forgotten-non-communist-parties/>] tallennettu 25.6.2015

Coates, Mike (10.10.2015) *Chinese Investment In The U.S. Will Grow In 2016*, Forbes [<http://www.forbes.com/sites/forbesleadershipforum/2015/12/10/chinese-investment-in-the-u-s-will-grow-in-2016/#166cbfd01a8a>] tallennettu 12.4.2016

Dasgupta, Saibal (14.4.2015) *China gets 40-year management rights on Pak's Gwadar port, and access to Arabian Sea*, The Times of India

[<http://timesofindia.indiatimes.com/world/china/China-gets-40-year-management-rights-on-Paks-Gwadar-port-and-access-to-Arabian-Sea/articleshow/46923252.cms>] tallennettu 19.2.2016

Devichand, Mukul (17.5.2010) *Is Chittagong one of China's 'string of pearls'?*, BBC

[<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8687917.stm>] tallennettu 19.2.2016

Dong, Zhaohui (15.10.2014) *Intensive military exercises enhance PLA's deterrence power*,

China Military Online [http://eng.mod.gov.cn/MilitaryExercises/2014-10/15/content_4543785.htm] tallennettu 9.3.2016

Du, Mingming & Yao, Chun (8.2.2014) *PLA Navy conducts confrontation training in Indian*

Ocean, the Pacific, People's Daily Online [<http://en.people.cn/98649/8529684.html>] tallennettu 9.3.2016

Ehrlich, Richard S. (27.10.2010) *Chinese train with Thai forces for first time*, The Washing-

ton Times [<http://www.washingtontimes.com/news/2010/oct/27/chinas-forces-train-with-thais-for-first-time/?page=all>] tallennettu 8.3.2016

Finn, Peter (15.8.2005) *Chinese, Russian Militaries to Hold First Joint Drills*, The Washing-

ton Post [<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/08/14/AR2005081400927.html>] tallennettu 8.3.2016

Gertz, Bill (12.8.2015) *China Conducts Live-Fire Drills in Disputed Sea*, The Washington

Free Beacon [<http://freebeacon.com/national-security/china-conducts-live-fire-drills-in-disputed-sea/>] tallennettu 9.3.2016

Guo, Renjie (10.7.2014) *We learn ourselves from others – Chinese Navy's debut in "RIMPAC*

2014" joint military exercise, China Military Online [http://english.chinamil.com.cn/news-channels/china-military-news/2014-07/10/content_6042982.htm] tallennettu 8.3.2016

Hayashi, Keiichi (26.10.2012) *Senkaku Islands: setting the record straight*, The Telegraph [<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/japan/9636139/Senkaku-Islands-setting-the-record-straight.html>] tallennettu 4.2.2016

Holmes, James (15.5.2015) *Why Are Chinese and Russian Ships Prowling the Mediterranean?*, Foreign Policy [<http://foreignpolicy.com/2015/05/15/china-russia-navy-joint-sea-2015-asia-pivot-blowback/>] tallennettu 8.3.2016

Ide, William (28.3.2014) *China's Naval Power on Display in Search for Missing Plane*, Voice of America [<http://www.voanews.com/content/chinas-naval-power-on-display-in-search-for-missing-plane/1881166.html>] tallennettu 9.3.2016

Kong, Defang (2.2.2016) *China's military regrouped into five PLA theater commands*, People's Daily [<http://en.people.cn/n3/2016/0202/c90785-9012526.html>] tallennettu 23.3.2016

LaGrone, Sam (18.7.2014) *China Sends Uninvited Spy Ship to RIMPAC*, USNI News [<http://news.usni.org/2014/07/18/china-sends-uninvited-spy-ship-rimpac>] tallennettu 8.3.2016

Léautier, Frannie A. – Schaefer, Michael – Wei, Shen (3.12.2015) *New Maritime Silk Road to boost ties with Africa*, China Daily [http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2015-12/03/content_22660822.htm] tallennettu 22.2.2016

Maritime Executive (9.11.2015) *Chinese Port In Colombo Strengthens String Of Pearls*, The Maritime Executive [<http://www.maritime-executive.com/article/chinese-port-in-colombo-lengthens-string-of-pearls>] tallennettu 20.2.2016

Miles, Tom (25.2.2011) *China evacuates 12,000 from Libya, sends frigate*, Reuters [<http://www.reuters.com/article/uk-libya-china-evacuations-idUSLNE71O03220110225>] tallennettu 8.3.2016

Mäkeläinen, Mika (19.3.2016) *Talouden toisinajattelija: Kaikki tulkitsevat Kiinaa väärin*, YLE [http://yle.fi/uutiset/talouden_toisinajattelija_kaikki_tulkitsevat_kiinaa_vaarin/8754596] tallennettu 29.3.2016

People's Daily (4.3.2013) *MND: PLA has no overseas military base*,
[<http://en.people.cn/90786/8151577.html>] tallennettu 18.2.2016

Phillips, Tom – Ryall, Julian (5.7.2013) *China and Russia send joint force of 19 warships to Sea of Japan in largest ever naval exercise*, The Telegraph
[<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/10162193/China-and-Russia-send-joint-force-of-19-warships-to-Sea-of-Japan-in-largest-ever-naval-exercise.html>] tallennettu 8.3.2016

Rajagopalan, Megha & Blanchard Ben (3.4.2015) *China evacuates foreign nationals from Yemen in unprecedented move*, Reuters [<http://www.reuters.com/article/us-yemen-security-china-idUSKBN0MU09M20150403>] tallennettu 3.8.2016

Rosen, Daniel & Hanemann Thilo (1.7.2012) *The Rise in Chinese Overseas Investment and What it Means for American Businesses*, China Business Review
[<http://www.chinabusinessreview.com/the-rise-in-chinese-overseas-investment-and-what-it-means-for-american-businesses/>] tallennettu 13.1.2016

Taloussanommat-Bloomberg (13.8.2015) *Kiina devalvoi kolmannen kerran*, Taloussanommat
[<http://www.taloussanommat.fi/porssi/2015/08/13/kiina-devalvoi-kolmannen-kerran/201510255/170>] tallennettu 14.3.2016

Tang, Danlu (22.4.2012) *Russia-China joint naval exercise starts*, Xinhua
[http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-04/22/c_131543381.htm] tallennettu 8.3.2016

Tea, Billy (11.3.2011) *Unstringing China's strategic pearls*, Asian Times
[<http://www.atimes.com/atimes/China/MC11Ad02.html>] tallennettu 20.2.2016

Tiezzi, Shannon (24.6.2015) *China Invests in the World*, The Diplomat
[<http://thediplomat.com/2015/06/china-invests-in-the-world/>] tallennettu 8.1.2016

Tiezzi, Shannon (1.1.2016) *Chinese Company Wins Contract for Deep Sea Port in Myanmar*, The Diplomat [<http://thediplomat.com/2016/01/chinese-company-wins-contract-for-deep-sea-port-in-myanmar/>] tallennettu 20.2.2016

Ting, Shi (11.8.2015) *China Stages Live Military Drills to Sharpen Joint Command*, Bloomberg [<http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-08-11/china-stages-live-fire-military-drills-to-sharpen-joint-command>] tallennettu 9.3.2016

Wang, Ting (14.4.2015) *China gets 40-year rights at Pakistani port*, China Daily [http://www.chinadaily.com.cn/world/2015-04/14/content_20433493.htm] tallennettu 19.2.2016

Wu, Jiao & Zhang, Yunbi (4.10.2013) *Xi in call for building of new 'maritime silk road'*, China Daily [http://usa.chinadaily.com.cn/china/2013-10/04/content_17008940.htm] tallennettu 18.2.2016

Yan, Meng & Gao, Yinan (17.2.2014) *Expert: China's participation in Cobra Gold military exercise confirms rise of Chinese military influence*, People's Daily Online [<http://en.people.cn/98649/8538162.html>] tallennettu 8.3.2016

Yang, Jiadai (30.7.2014) *China's Offshore Military Drills Seen as 'a Show Intended For Japan'*, Radio Free Asia [<http://www.rfa.org/english/news/china/military-07302014135157.html>] tallennettu 9.3.2016

Yao, Jianing (14.9.2015) *Expert interprets China-Malaysia military exercise at Malacca Strait*, Xinhua [http://eng.mod.gov.cn/Opinion/2015-09/14/content_4619747.htm] tallennettu 8.3.2016

Yuan, Can (7.3.2016) *China's second aircraft carrier to be equipped with J-15, military expert says*, People's Daily [<http://en.people.cn/n3/2016/0307/c90000-9026443.html>] tallennettu 23.3.2016

Zhang, Tao (28.4.2014) *'Maritime Cooperation 2014' concluded* China Military Online [http://eng.mod.gov.cn/DefenseNews/2014-04/28/content_4505781.htm] tallennettu 8.3.2016

Watson, Sarah – Chen, John (3.12.2015) *Sino-Indian Border Talks Not Enough to Defuse Tensions*, The Diplomat [<http://thediplomat.com/2015/12/sino-indian-border-talks-not-enough-to-defuse-tensions/>] tallennettu 23.3.2016

TILASTOT

BOFIT – Suomen pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos (2016) *BOFIT Kiina-tilastot*
[<http://www.suomenpankki.fi/bofit/seuranta/kiinatilastot/Pages/default.aspx>] luettu 12.1.2016

National Bureau of Statistics of China, *China Statistical Yearbook 2014*,
[<http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2014/indexeh.htm>] luettu 12.1.2016

National Statistics, Republic of China (Taiwan) (2016) *Manpower Survey Results in January 2016* [<http://eng.stat.gov.tw/public/Data/622682723VTN8T5VB.pdf>] tallennettu 16.3.2016

SIPRI (2015) *Military expenditure by country as percentage of Government spending, 1988-2014*

The World Bank *Gross domestic product 2014*,
[<http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>] tallennettu 6.1.2016

The World Bank *GDP Growth (annual %)*
[<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/countries>] tallennettu 16.3.2016

The World Bank *Land area (sq. km)*
[<http://data.worldbank.org/indicator/AG.LND.TOTL.K2/countries>] tallennettu 22.3.2016

The World Bank *Population, total*
[<http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL/countries>] tallennettu 22.3.2016

The World Bank *Current account balance (BoP, current US\$)*
[<http://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.CD/countries>] tallennettu 25.3.2016

United Nations Conference on Trade and Development (2015) *Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock, annual, 1980-2014*
[<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740>] luettu 14.3.2016

U.S. Department of Commerce – United States Census Bureau, *Trade in Goods with China*,
[<https://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html>] tallennettu 6.1.2016

World Trade Organization (2015) *Trade Profile – China*

[<http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCcountryPFView.aspx?Language=E&Country=CN>]
tallennettu 10.2.2016

”UNCTAD”, United Nations Conference on Trade and Development

[<http://unctadstat.unctad.org/CountryProfile/GeneralProfile/en-GB/156/index.html>] luettu
13.1.2016

ASIAKIRJAT

Australian Government, Department of Defence (2016) *2016 Defence White Paper*
 [<http://www.defence.gov.au/WhitePaper/Docs/2016-Defence-White-Paper.pdf>] tallennettu
 17.3.2016

Department of Defense (2015) *Asia-Pacific Maritime Security Strategy*
 [http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/NDAA%20A-P_Maritime_Security_Strategy-08142015-1300-FINALFORMAT.PDF] tallennettu
 22.3.2016

Joint Chiefs of Staff (2015) *The National Military Strategy of the United States of America 2015*
 [http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/2015_National_Military_Strategy.pdf
 ] tallennettu 25.3.2016

Ministry of Foreign Affairs – Japan (2013) *The Senkaku Islands*
 [http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/senkaku/pdfs/senkaku_en.pdf] tallennettu 4.2.2016

New Zealand Government (2010) *Defence White Paper 2010*
 [http://www.nzdf.mil.nz/downloads/pdf/public-docs/2010/defence_white_paper_2010.pdf]
 tallennettu 17.3.2016

The National People's Congress of the People's Republic of China (2004) *Constitution of the People's Republic of China – Chapter I General Principles*
 [http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Constitution/2007-11/15/content_1372963.htm] tallennettu 6.1.2016

The National People's Congress of the People's Republic of China (1998) *Military Service Law of the People's Republic of China* [http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Law/2007-12/13/content_1383961.htm] tallennettu 29.3.2016

The State Council Information Office of the People's Republic of China (2015) *China's Military Strategy* [<http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/2014.htm>] tallennettu 17.12.2015

The State Council Information Office of the People's Republic of China (2012) *China's Energy Policy 2012*

[http://english.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284499.htm]

tallennettu 1.6.2016

The State Council Information Office of the People's Republic of China (1995) *China: Arms Control and Disarmament (1995)* [<http://eng.mod.gov.cn/Database/WhitePapers/1995.htm>]

tallennettu 16.12.2015

The State Council Information Office of the People's Republic of China (2011) *China's Peaceful Development*

[http://english.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm]

tallennettu 17.12.2015

The State Council Information Office of the People's Republic of China (2012) *Diaoyu Dao, an Inherent Territory of China*

[http://english.gov.cn/archive/white_paper/2014/08/23/content_281474983043212.htm]

tallennettu 3.2.2016

The State Council Information Office of the People's Republic of China (2013) *China-Africa Economic and Trade Cooperation (2013)*

[http://english.gov.cn/archive/white_paper/2014/08/23/content_281474982986536.htm]

tallennettu 8.1.2016

White House (2015) *National Security Strategy*

[https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf]

tallennettu 22.3.2016

KARTAT

MKB-DESKKART (2016) *Karte von Fernost (Asien)*, welt-atlas.de [https://www.welt-atlas.de/karte_von_fernost_%28asien%29_0-9016] tallennettu 14.3.2016

Reuters (2014) *Claims on the South China Sea*, artikkelissa Lubin, Gus (17.2.2014) *Conflict in the South China Sea*, Business Insider [<http://www.businessinsider.com/south-china-sea-territory-claims-map-2014-2?IR=T>] tallennettu 12.2.2016

STRATFOR (2015) *China's new theater commands*, artikkelissa STRATFOR (16.2.2016) *For the Chinese Military, a Modern Command System* [<https://www.stratfor.com/analysis/chinese-military-modern-command-system>] tallennettu 12.4.2016

Time (2015) *East China Sea*, artikkelissa Meierding, Emily (10.6.2015) *Don't Blame the Oil Rigs for Unrest in East China Sea*, Time [<http://time.com/3903411/oil-rig-resource-war-truth/>] tallennettu 4.2.2016

The Wall Street Journal (2014) *New Silk Roads*, artikkelissa Stotz, Tatiana (10.9.2014) *Will Human Rights Overshadow China's 'Maritime Silk Road' at APEC?*, IMPA ACT [<http://impa-act.org/news/2014/will-human-rights-concerns-overshadow-chinas-maritime-silk-road-at-apec/>] tallennettu 22.2.2016

BBC (2014) artikkelissa Wingfield-Hayes, Rupert (9.9.2014) *China's Island Factory*, BBC [<http://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-1446c419-fc55-4a07-9527-a6199f5dc0e2>] tallennettu 8.3.2016

LIITTEET

Liite 1. Laajan Itä-Aasian valtioiden keskinäiset sotilaalliset mittasuhteet

Laaajan Itä-Aasian valtioiden keskinäiset sotilaalliset mittasuhteet

Lähteet: IHS Jane's World armies, IHS Jane's World Navies, IHS Jane's World Airforces

Liitteessä käytettyjen lyhenteiden selitykset:

TST PSV – Taistelupanssarivaunu

RPSV – Rynnäköpanssarivaunu

PSAJON – Panssariajoneuvo

TST HEKO – Taisteluhelikopteri

KULJ HEKO – Kuljetushelikopteri

HEKO – Helikopteri

Maavoimat	Rivivahvuus	Panssaroidut ajoneuvot			Maavoimien ilmavoimat	
		TST PSV	RPSV	PSAJON	TST HEKO	KULJ HEKO
Kiina	1 360 000	6 540	2 150	2 105	236	327
Japani	205 000	714	69	673	86	333
P-Korea	1 010 000	3 000	N	2 500	N	N
E-Korea	1 122 000	2 419	2 013	780	99	230
Taiwan	150 000	1 160	N	1 705	121	70
Vietnam	412 000	1 900	300	1 080	N	N
Thaimaa	123 000	487	N	1 339	7	131
Malesia	80 000	48	382	401	N	10
Filippiinit	80 000	N	14	271	N	N
Kambodza	110 000	330	78	194	N	N
Indonesia	300 400	275	48	508	8	58
Singapore	50 000	428	715	950	N	N
Laos	25 000	40	N	120	N	N
Myanmar	300 000	237	N	449	N	N
Mongolia	10 000	370	310	430	N	N
Brunei	4 600	N	N	19	N	N
Itä-Timor	1 600	N	N	N	N	N

Merivoimat	Rivivahvuus	Merijalkaväen vahvuus	Pintataistelualukset						Sukellusveneet		Meri-ilmavoimat	
			Lentotukialus	Hävittäjä	Fregatti	Korvetti	Ohjusvene	Muu	Ydin	Konventionaalinen	HEKO	Lentokoneet
Kiina	235 000	28 000	1	25	52	22	129	3	4	60	86	404
Japani	45 400	N	3	39	6	N	N	N	N	19	147	184
P-Korea	60 000	N	N	N	4	5	375	370	N	86	14	N
E-Korea	41 000	27 000	N	12	14	24	85	11	N	14	47	21
Taiwan	30 000	15 000	N	4	20	1	30	40	N	4	30	N
Vietnam	43 000	N	N	N	7	12	17	52	N	6	8	6
Thaimaa	63 000	11 000	1	N	8	7	9	21	N	N	25	47
Malesia	20 700	N	N	N	2	12	13	N	N	2	12	N
Filippiinit	22 000	8 700	N	N	1	14	8	40	N	N	9	9
Kambodza	2 800	N	N	N	N	N	2	17	N	N	N	N
Indonesia	45 000	20 000	N	N	6	25	21	N	N	2	16	25
Singapore	9 000	N	N	N	6	6	11	4	N	5	N	N
Laos	500	N	N	N	N	N	N	12	N	N	N	N
Myanmar	22 000	N	N	N	5	2	2	145	N	N	N	N
Mongolia	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Brunei	750	N	N	N	N	N	N	12	N	N	N	N
Itä-Timor	200	N	N	N	N	N	N	7	N	N	N	N

Ilmavoimat					
	Rivivahvuus	TST lentokoneet	Muut lentokoneet	TST HEKO	KULJ HEKO
Kiina	325 000	2133	1 489	N	64
Japani	47 000	293	432	N	52
P-Korea	120 000	546	421	70	184
E-Korea	120 000	390	322	N	38
Taiwan	35 000	357	173	N	17
Vietnam	30 000	186	112	28	67
Thaimaa	45 000	116	165	N	34
Malesia	18 900	46	110	N	55
Filippiinit	17 000	13	51	30	70
Kambodza	500	N	15	4	16
Indonesia	30 100	76	120	N	15
Singapore	13 500	107	62	20	48
Laos	3 500	N	6	4	13
Myanmar	23 000	76	123	25	43
Mongolia	800	N	17	N	13
Brunei	1 100	N	5	N	21
Itä-Timor	N	N	N	N	N